

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

RAPORT Z EWALUACJI ZEWNĘTRZNEJ

produktu finalnego projektu

„Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego”

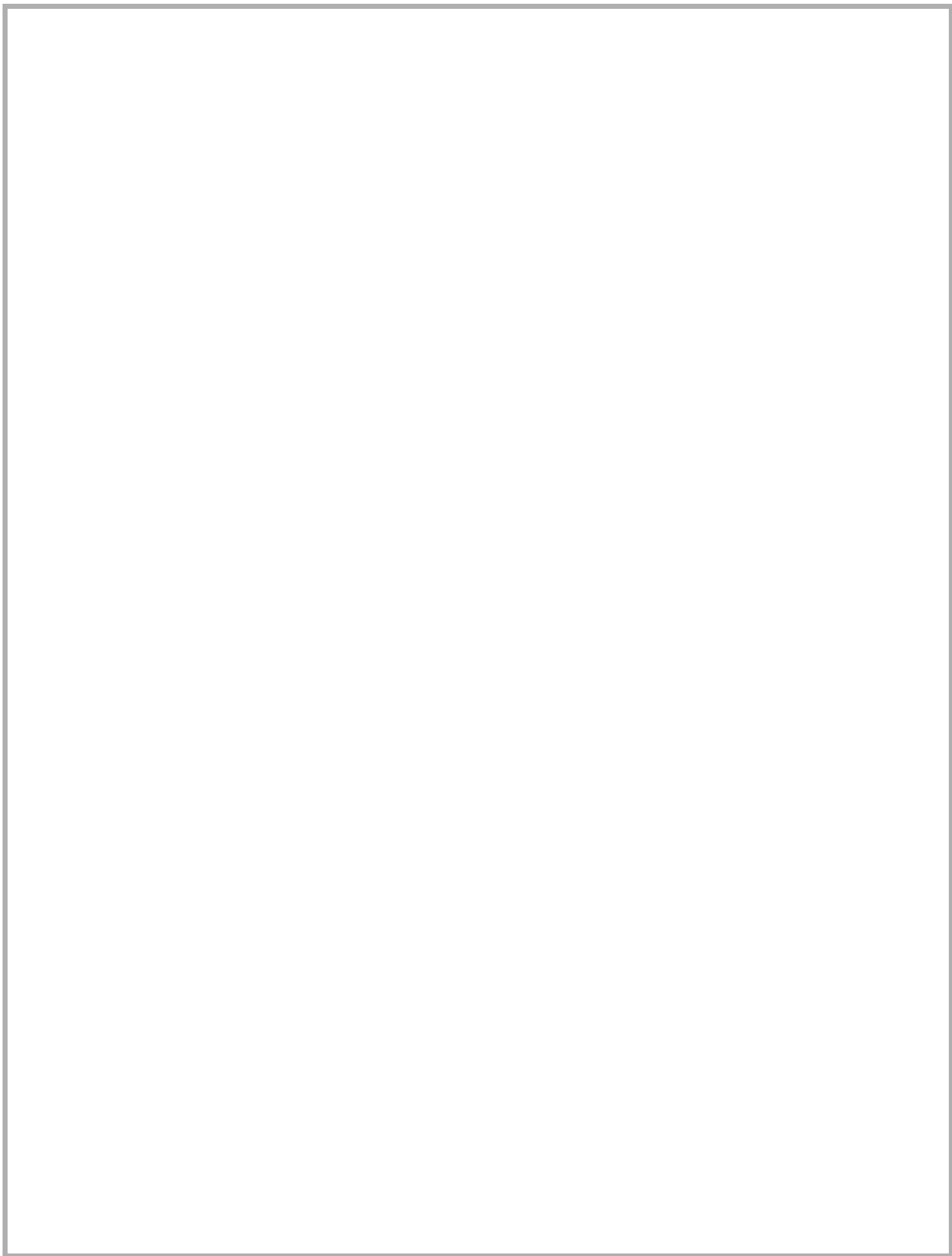
Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

Wykonawca badania ewaluacyjnego:

Laboratorium Zmian. Badania społeczne Marta Lis
ul. Wierzejewskiego 2/2 85-791 Bydgoszcz,
e-mail: badania@laboratoriumzmian.pl,
www.laboratoriumzmian.pl

Firma Laboratorium Zmian istnieje od 2012 roku, specjalizuje się w kompleksowej realizacji badań społecznych i ewaluacyjnych z wykorzystaniem szerokiego wachlarza technik badawczych. Dzięki rzetelnie prowadzonym badaniom, opartych na solidnych podstawach metodologicznych, dostarcza użytecznych rekomendacji umożliwiających wprowadzanie zmian opartych na dowodach. Firma uczestniczyła w kilkunastu projektach badawczych dotyczących szeroko pojętego sektora edukacji oraz MSP.

Autorzy:

Marta Prusińska (Lis)

Dominik Postaremczak

Bydgoszcz, 28.05.2015

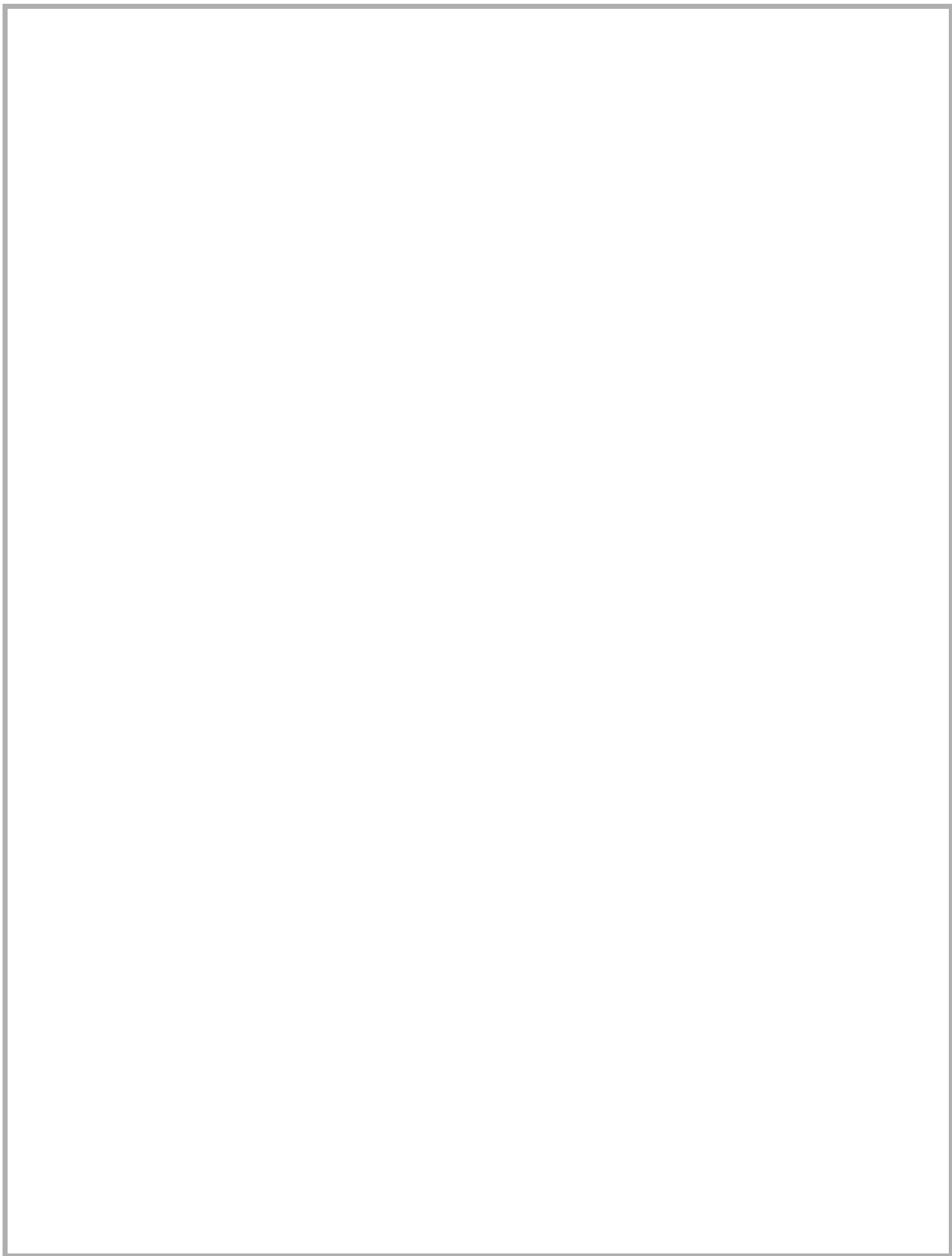
Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

Streszczenie

Prezentowany raport stanowi podsumowanie wyników ewaluacji zewnętrznej wstępnej wersji produktu finalnego projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego”. Badanie realizowane było w okresie od lipca do października 2014 r. przez firmę Laboratorium Zmian.

Celem badania była ocena rzeczywistych efektów testowania i zbadanie efektywności zastosowania e-podręczników i platformy edukacyjnej. Wyniki ewaluacji pozwalają na modyfikację przygotowanego i przetestowanego produktu przed etapem upowszechniania. Ewaluacja przeprowadzona została w oparciu o następujące kryteria: trafność, efektywność, skuteczność, użyteczność, trwałość efektów. W badaniu wykorzystano podejście badawcze oparte na triangulacji, która jest podstawą wyciągania trafnych wniosków i rekomendacji. W ramach ewaluacji przeprowadzono:

- ❑ Analizę danych zastanych,
- ❑ 20 indywidualnych wywiadów pogłębionych z dyrektorami szkół zawodowych, nauczycielami przedmiotów zawodowych i kierownikami kształcenia praktycznego. Badaniami byli objęci przedstawiciele placówek, które mają w swojej ofercie zawód technik hotelarstwa.
- ❑ 8 zogniskowanych wywiadów grupowych z nauczycielami i uczniami będącymi i niebędącymi odbiorcami e-podręczników.
- ❑ 186 ankiet audytoryjnych z uczniami testującymi e-podręcznik, ze wszystkich szkół biorących udział w testowaniu produktu finalnego.

W rozdziale 1 raportu omówiono metodologię badania ewaluacyjnego oraz przedstawiono pytania badawcze oraz źródła informacji, na podstawie których udzielono na nie odpowiedzi.

Rozdział 2 stanowi kluczową część raportu, prezentuje bowiem wyniki ewaluacji zewnętrznej wstępnej wersji produktu finalnego. Rozdział ten uporządkowano według podrozdziałów stanowiących odpowiedzi na poszczególne pytania badawcze.

W **podrozdziale 2.1** omówiono, w jaki sposób stosowane były e-podręcznik i platforma multimedialna przez grupy zaangażowane w testowanie. Nauczyciele chętnie wykorzystywali

e-podręcznik oraz platformę podczas lekcji, jednakże stanowiły one dodatkowy, a nie główny materiał dydaktyczny stosowany na lekcjach. Najczęściej korzystano z takich elementów, jak: filmy, prezentacje i testy. Intensywność korzystania z e-podręcznika przez uczniów była większa w klasach przygotowujących się do egzaminu.

Podrozdział 2.2 prezentuje wyniki badania w aspekcie **dostosowania produktu finalnego do potrzeb użytkowników i odbiorców**. Realizacja projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego” odpowiada na wyzwania regionalnego rynku pracy – sprzyjać bowiem będzie dostarczaniu wykwalifikowanych kadr w kluczowej dla rozwoju regionu branży, jaką jest turystyka. Z punktu widzenia uczniów, e-podręcznik uatrakcyjnia zajęcia i pozwala w przyjemny i efektywny sposób przyswajać wiedzę niezbędną do pozytywnego zaliczenia egzaminów zawodowych. Natomiast dzięki dostępnym na platformie materiałom i filmom, nauczyciele mogą przedstawiać uczniom zagadnienia praktyczne związane z wykonywaniem zawodu w sposób bardziej zrozumiały. Prawie **88%** uczniów testujących produkt finalny **pozytywnie oceniło zajęcia z wykorzystaniem e-podręcznika**.

W **podrozdziale 2.3** omówiono elementy decydujące o **jakości i stopniu skomplikowania** produktu finalnego. Wszystkie grupy testujące e-podręcznik oraz multimedialną platformę edukacyjną pozytywnie postrzegają jakość zaproponowanych narzędzi. O jakości e-podręcznika do nauki zawodu technik hotelarstwa najlepiej świadczy fakt, że nauczyciele korzystali z tego narzędzia nie tylko w przypadku lekcji z klasami uczestniczącymi w projekcie, ale także z innymi uczniami. Prawie **74%** testujących e-podręcznik **uczniów chciałoby z niego korzystać po zakończeniu projektu**, a zdaniem **78%** - taką pomocą dydaktyczną będą także zainteresowani ich rówieśnicy z innych szkół kształcących w zawodzie technik hotelarstwa. **87%** badanych uczniów **pozytywnie ocenia platformę internetową oraz e-podręcznik**. Zdaniem **85%** z nich **nie ma potrzeby wprowadzać żadnych poprawek** w wyglądzie platformy oraz e-booka. Drobne uwagi dotyczące jakości produktu finalnego mają na celu jedynie dalsze udoskonalenie produktu. Natomiast w przypadku szkoleń dla nauczycieli należy położyć większy nacisk na sposób wykorzystania e-podręcznika na zajęciach.

Podrozdział 2.4 omawia **skuteczność nauki z e-podręcznika**. Uczniom łatwiej uczyć się z e-podręcznika, szczególnie skuteczne są w tym aspekcie filmy pokazujące realne sytuacje,

które spotkają ich podczas wykonywania zawodu. **76,4%** uczniów deklaroowało, że **platforma i e-podręcznik zawierają wszystkie informacje, jakich potrzebują do nauki zawodu**. Natomiast 36% badanych uczniów przyznała, że nauka z e-podręcznika jest tak samo przyjazna, jak z papierowej książki. Nauczyciele i dyrektorzy szkół byli zgodni, że wypracowany w Projekcie e-podręcznik może mieć pozytywny wpływ na wizerunek kształcenia zawodowego w zawodzie technik hotelarstwa.

W **podrozdziale 2.5** przedstawiono te elementy produktu finalnego, które decydują o jego **unikatowości i innowacyjności**. Są to zarówno aspekty wizerunkowe, związane z poziomem kształcenia, jak i korzystaniem z e-podręcznika tak przez uczniów, jak i nauczycieli. **Analizując innowacyjność e-podręczników należy wskazać, że obejmuje ona wszystkie cztery typy innowacyjności, tj. produktową, procesową, organizacyjną oraz marketingową.**

W **podrozdziale 2.6** omówiono **efektywność kosztową** produktu finalnego. Jak wynika z licznych badań, koszty zakupu tradycyjnych, papierowych podręczników stanowią duże obciążenie dla rodziców. Nauczyciele korzystający z e-podręcznika podkreślali, że stanowił on dla nich alternatywę dla kserowania licznych materiałów z różnych źródeł oraz oszczędność czasu poświęconego na ten cel. O efektywności kosztowej e-podręczników świadczy także możliwość łatwej aktualizacji treści, w porównaniu do tradycyjnych podręczników.

W **podrozdziale 2.7** przedstawiono **możliwości prawne i organizacyjne wprowadzenia e-podręczników do szkół zawodowych**, a także obecnie podejmowane w tym kierunku działania. Obowiązująca legislacja umożliwia wprowadzenie e-podręcznika do nauki zawodu technik hotelarstwa do użytku szkolnego po spełnieniu szeregu wymagań opisanych w Rozporządzeniu MEN z 2014 r. W obecnej formie ewaluowany produkt finalny spełnia jedynie część z nich. Natomiast nie ma przeszkód, żeby e-podręcznik był stosowany na szerszą skalę, jako materiał dodatkowy dla nauczycieli.

Podrozdział 2.8 przedstawia wyniki badania w aspekcie **trwałości** produktu finalnego po zakończeniu realizacji projektu. Zarówno testujący go uczniowie (74%), jak i nauczyciele nadal chcieliby korzystać z dostępnych materiałów. Uzależnione jest to jednak od tego, jakie będą wiązały się z tym koszty dla szkół oraz tym, kto, i na jakich zasadach będzie zaangażowany

w aktualizację treści e-podręcznika, jak również od wyposażenia szkół w odpowiedni sprzęt i odpowiedniego przeszkolenia nauczycieli.

Multiplikowalność produktu finalnego (**podrozdział 2.9**) uzależniona jest w dużej mierze od odpowiedniego przeszkolenia nauczycieli oraz dysponowania przez szkoły odpowiednim sprzętem (tablica multimedialna, dostęp do Internetu). Natomiast zarówno z deklaracji uczniów, jak i nauczycieli oraz dyrektorów wynika, że inne szkoły będą zainteresowane wprowadzeniem podobnych rozwiązań.

W testowaniu produktu finalnego w szerokim stopniu uwzględniono zasadę **empowerment** (**podrozdział 2.10**).

W toku badania wypracowano następujące główne rekomendacje (**Rozdział 3**):

- ❑ Należy upowszechnić produkt finalny projektu;
- ❑ Należy uzupełnić Regulamin platformy o kwestie związane z prawem autorskim materiałów dodawanych przez użytkowników;
- ❑ Należy dodać podstronę z pełnym spisem treści materiałów zawartych w e-podręczniku;
- ❑ Należy dodać odnośnik do informacji o egzaminie zawodowym na stronie egzaminzawodowy.info;
- ❑ Należy stworzyć narzędzie zgłaszania błędów w materiałach dostępnych na platformie;
- ❑ Należy dodać wersje edytowalne materiałów dla uczniów;
- ❑ Należy dodać na platformie element (np. w formie przycisku) informujący o możliwości zamieszczania przez użytkowników własnych materiałów edukacyjnych;
- ❑ Należy stworzyć podstrony zawierające sugerowane przez użytkowników obszary tematyczne do opracowania;
- ❑ Należy dodać wyszukiwarkę treści na każdej z podstron platformy;
- ❑ Należy wzbogacić program szkoleń dla nauczycieli o moduł tworzenia materiałów multimedialnych oraz położyć większy nacisk na praktyczną naukę wykorzystywania pełnej funkcjonalności tablicy multimedialnej do obsługi platformy i e-podręcznika.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

Spis treści

Streszczenie	5
Wprowadzenie.....	13
1 Metodologia badania ewaluacyjnego	15
1.1 Cel ewaluacji.....	15
1.2 Typ ewaluacji.....	15
1.3 Kryteria ewaluacji	15
1.4 Pytania kluczowe (ewaluacyjne).....	17
1.5 Metody i techniki badawcze	18
1.6 Przebieg badania	21
2 Wyniki badania	22
2.1 Stosowanie e-podręcznika i platformy.....	22
2.2 Dostosowanie produktu finalnego do potrzeb użytkowników i odbiorców	25
2.3 Jakość produktu finalnego i jego stopień skomplikowania	32
2.3.1 E-podręcznik i platforma edukacyjna	32
2.3.2 Podręcznik metodyczny dla nauczycieli	41
2.3.3 Szkolenia dla nauczycieli	42
2.3.4 Publikacja dotycząca innowacyjnych narzędzi kształcenia zawodowego.....	43
2.4 Skuteczność nauki z e-podręcznika	43
2.5 Unikatowość i innowacyjność produktu finalnego.....	47
2.6 Efektywność kosztowa zastosowanych rozwiązań	53
2.7 Możliwości prawne i organizacyjne zastosowania produktu finalnego na szerszą skalę	58

2.7.1	Działania podejmowane obecnie na rzecz wprowadzania e-podręczników do szkół	58
2.7.2	Możliwości prawne	61
2.7.3	Możliwości organizacyjne.....	69
2.8	Trwałość efektów projektu	72
2.9	Multiplikowalność zastosowanych rozwiązań	74
2.10	Empowerment procesu testowania i produktu finalnego	76
3	Wnioski i rekomendacje.....	78
4	Aneks.....	84
4.1	Szczegółowa metodologia badania	84
4.1.1	Metody i techniki badawcze	84
4.1.2	Narzędzia badawcze	87
4.2	Zestawienia z analiz danych pierwotnych.....	99
4.3	Dodatkowe, wykorzystane w badaniu źródła informacji	111
4.4	Transkrypcje wywiadów.....	111
4.4.1	W1	113
4.4.2	W2	116
4.4.3	W3	122
4.4.4	W4	128
4.4.5	W5	132
4.4.6	W6	137
4.4.7	W7	142
4.4.8	W8	148
4.4.9	W9	151

4.4.10	W10	154
4.4.11	W11	158
4.4.12	W12	162
4.4.13	W13	166
4.4.14	W14	172
4.4.15	W15	176
4.4.16	W16	182
4.4.17	W17	189
4.4.18	W18	192
4.4.19	W19	196
4.4.20	W20	201
4.4.21	W21	206
4.4.22	W22	210
4.4.23	W23	214
4.4.24	W24	221
4.4.25	W25	228
4.4.26	W26	232
4.4.27	W27	236
4.4.28	W28	241

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

Wprowadzenie

Prezentowany raport stanowi podsumowanie ewaluacji zewnętrznej wstępnej wersji produktu finalnego opracowanego w ramach projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego”. W raporcie przedstawiono metodologię ewaluacji, jej wyniki oraz rekomendacje zmian w produkcie finalnym.

Innowacja polega na zastosowaniu e-podręcznika w oparciu o innowacyjny model kształcenia w szkolnictwie zawodowym i obejmuje następujące elementy:

- 1) dwa programy szkoleń dla nauczycieli (szkolenie techniczne związane z obsługą narzędzia (e-podręcznika) oraz szkolenie „miękkie” dotyczące pokonywania barier w korzystaniu z multimediiów, w tym również szkolenie sprofilowane specjalnie pod kątem dyrektorów szkół, informujące o cechach i przydatności narzędzia do pracy dydaktycznej),
- 2) podręcznik metodyczny dla nauczycieli wraz z modelowymi konspektami zajęć do pracy z uczniami, który stanowi wsparcie metodyczne dla nauczycieli oferując typowe pomoce dydaktyczne, które nauczyciele mogą zastosować w pracy z e-podręcznikiem,
- 3) modelowy e-podręcznik dla szkół zawodowych z uwzględnieniem dorobku szkolnictwa brytyjskiego, czyli jasnego wprowadzenia do każdej partii materiału, z czytelną strukturą treści zgrupowaną wokół określonego zagadnienia,
- 4) publikację dotyczącą wykorzystania multimedialnych narzędzi wsparcia kształcenia zawodowego,
- 5) multimedialną platformę kształcenia zawodowego wykorzystującą rozwiązania brytyjskie w tej dziedzinie, szczególnie uwzględniające wirtualne środowisko nauczania dla ucznia.

Wszystkie powyższe składowe są elementami produktu finalnego i stanowią całość mającą za zadanie zapewnić wdrożenie z sukcesem e-podręcznika. Każdy z elementów produktu finalnego jest potrzebny do tego, żeby skutecznie wdrożyć e-podręcznik. Szkolenia i poradnik metodyczny mają za zadanie wspomóc nauczycieli w przygotowaniu do korzystania z e-podręcznika. Multimedialna platforma kształcenia zawodowego i publikacja mają za

zadanie dystrybuować oraz upowszechniać jak najszerszej e-podręcznik wśród wszystkich potencjalnych odbiorców. Innowacja jest skierowana do grupy docelowej, która obejmuje:

- ❑ **użytkowników** – dyrektorów szkół, nauczycieli przedmiotów zawodowych i kierowników kształcenia zawodowego, którzy w codziennej pracy będą korzystać z wypracowanego modelu w szkołach zawodowych kształcących w zawodzie technik hotelarstwa;
- ❑ **odbiorców** – uczniów szkół zawodowych zamieszkałych na terenie woj. zachodniopomorskiego.

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

1 Metodologia badania ewaluacyjnego

1.1 Cel ewaluacji

Celem ewaluacji zewnętrznej była przede wszystkim ocena wstępnej wersji produktu finalnego. Ewaluacja pozwala na ocenę rzeczywistych efektów testowania i zbadanie efektywności zastosowania e-podręczników i platformy edukacyjnej. Wynik ewaluacji pozwala na modyfikację przygotowanego i przetestowanego produktu przed etapem upowszechniania.

1.2 Typ ewaluacji

Przedmiotowa ewaluacja miała charakter ewaluacji **zewnętrznej** – prowadzonej przez podmiot bezpośrednio niezaangażowany w realizację ewaluowanego projektu. Natomiast ze względu na czas trwania ewaluacja miała charakter ewaluacji **on-going** – w trakcie trwania projektu, co umożliwia wprowadzenie odpowiednich modyfikacji w produkcie finalnym przed etapem walidacji. Ze względu na cel ewaluacji miała ona charakter formatywny. Ewaluacja **formatywna** – skupia się na procesie realizacji działań, a prowadzona jest głównie w celu udoskonalenia danego produktu finalnego.

1.3 Kryteria ewaluacji

Ewaluacja została przeprowadzona w oparciu o następujące kryteria, zgodnie z wytycznymi ewaluacji projektów innowacyjnych realizowanych w ramach PO KL:

- ❑ **trafność** (ang. *relevance*) to kryterium, które umożliwia ocenę stopnia, w jakim przyjęte cele i metody realizacji projektu odpowiadają problemom i potrzebom jego odbiorców. Trafność odnosi się zatem do zaprojektowanych i testowanych narzędzi w stosunku do problemów, które dzięki ich zastosowaniu powinny zostać rozwiązane. Wnioski określające adekwatność prowadzonych działań wpływają na podjęcie decyzji o kontynuowaniu, modyfikacji lub zakończeniu projektu.
- ❑ **efektywność** (ang. *efficiency*) to kryterium, w którym efekty osiągnięte w projekcie zostają skonfrontowane z nakładami poniesionymi w trakcie jego realizacji, co oznacza, że umożliwia uzyskanie odpowiedzi na pytanie o tzw. „ekonomiczność projektu”. Do nakładów zalicza się tu zasoby finansowe i ludzkie, a także czas poświęcony na realizację założeń. Działania zostają uznane za efektywne, gdy cele zostaną osiągnięte

przy zbilansowanym poziomie nakładów. Kryterium efektywności stosuje się między innymi w celu porównania ewaluowanego projektu z innymi rozwiązaniami stosowanymi w danym obszarze.

- ❑ **skuteczność** (ang. *effectiveness*) to kryterium, w którym efekty zrealizowanego projektu zostają skonfrontowane z zakładanymi celami. Kryterium skuteczności umożliwia ocenę stopnia realizacji założeń, która obejmuje zarówno pozytywne, jak i negatywne efekty projektu. W trakcie badania należy precyzyjnie określić poziom celów, które formułowane są zwykle od celów ogólnych po cele operacyjne.
- ❑ **użyteczność** (ang. *utility*) to kryterium pozwala na określenie, w jakim stopniu efekty wypracowane w projekcie są zgodne z potrzebami i oczekiwaniami odbiorców/użytkowników.
- ❑ **trwałość efektów** (ang. *sustainability*) to kryterium, które umożliwia odpowiedź na pytanie o to, czy pozytywne efekty projektu będą widoczne po jego zakończeniu i czy będą zdolne do generowania efektów dodatkowych. Kryterium trwałości efektów ma zastosowanie przy ocenie wartości projektu w kategorii długookresowej użyteczności. Kryterium jest stosowane także po to, by ocenić, na ile wywołane zmiany są trwałe po zakończeniu wsparcia finansowego i innego typu stymulowania zewnętrznego.

Dodatkowo, badanie ewaluacyjne uwzględniło następujące kryteria ewaluacji (kwestie):

- a) zaangażowanie grup docelowych (**empowerment**),
- b) **multiplikowalność** opracowanego produktu finalnego, czyli zdolność do włączania i upowszechniania go na szerszą skalę,
- c) **dostępność** narzędzia dla grup docelowych,
- d) **jakość** narzędzia,
- e) **stopień skomplikowania** produktu,
- f) **możliwości** prawne i organizacyjne **jego zastosowania**,
- g) **unikatowość** rozwiązania.

1.4 Pytania kluczowe (ewaluacyjne)

Zadaniem badania było udzielenie odpowiedzi pytania ewaluacyjne, które przedstawia Tabela

1. Do każdego z pytań przyporządkowano odpowiednie kryteria ewaluacji.

Tabela 1. Pytania ewaluacyjne

LP	Pytanie ewaluacyjne	Kryterium ewaluacji
1	Czy i w jakim stopniu produkt odpowiada na realne potrzeby? Jakich potrzeb nie zaspokaja?	Trafność
2	Czy wypracowany produkt jest bardziej efektywny niż metody stosowane dotychczas?	Skuteczność
3	Czy proponowane rozwiązanie jest efektywne ekonomicznie (kosztowo) w porównaniu do tradycyjnych podręczników? Co wpływa na jego efektywność lub jej brak?	Efektywność
4	Co polepszyłoby efektywność produktu?	Efektywność
5	Czy produkt jest skuteczny? Co wpływa na jego skuteczność?	Skuteczność
6	Czy wypracowany produkt jest zgodny z aktualnymi potrzebami grup docelowych?	Trafność, użyteczność
7	Co należałoby zmienić, aby zaspokoić te potrzeby?	Trafność, użyteczność
8	Czy i w jakim stopniu prawdopodobne jest wykorzystanie e-podręczników i platformy edukacyjnej po zakończeniu finansowania projektu? Co warunkuje możliwość wykorzystania e-podręczników i platformy edukacyjnej po zakończeniu finansowania projektu?	Trwałość
9	Jakie są mocne strony produktu finalnego, które decydują o tym, że powinien on zostać upowszechniony?	Jakość, skuteczność
10	Jakie są słabe strony produktu finalnego, które mogą generować problemy z jego upowszechnieniem?	Jakość, skuteczność
11	Jakie są możliwości prawne i organizacyjne upowszechnienia produktu finalnego, a jakie ograniczenia?	Możliwości prawne i organizacyjne zastosowania
12	Na ile możliwe jest upowszechnienie produktu finalnego? Od jakich czynników uzależniony jest sukces upowszechniania?	Multiplikowalność
13	Co wyróżnia produkt finalny na tle innych rozwiązań stosowanych do tej pory?	Unikatowość
14	Czy wypracowany produkt umożliwia samodzielne korzystanie (tj. bez specjalnego nadzoru) przez odbiorców i użytkowników? Które jego elementy o tym świadczą? Co należałoby w tej kwestii udoskonalić?	Stopień skomplikowania produktu

LP	Pytanie ewaluacyjne	Kryterium ewaluacji
15	Na ile wypracowany produkt finalny oraz proces testowania angażuje grupy docelowe projektu?	Empowerment

Źródło: Opracowanie własne.

1.5 Metody i techniki badawcze

W celu zapewnienia jak największej rzetelności realizacji procesu badawczego oraz trafności formułowanych wniosków i rekomendacji, w ramach ewaluacji wykorzystano podejście metodologiczne oparte na tzw. triangulacji, która stanowi jedną z podstaw prowadzenia badań ewaluacyjnych. Triangulacja, czyli zwielokrotnienie, dotyczyła trzech obszarów:

- ❑ **Metod i technik badawczych** (triangulacja metodologiczna) - polega na kontrolowaniu spójności wniosków formułowanych przy wykorzystaniu różnych metod gromadzenia danych;
- ❑ **Źródeł informacji** (triangulacja źródeł informacji) - polega na zwielokrotnieniu źródeł informacji w ramach tej samej metody ich gromadzenia;
- ❑ **Perspektyw badawczych** osób realizujących badanie (triangulacja analityczna), związana z tym, że badanie realizowane jest przez kilkusobowy zespół badawczy.

W badaniu ewaluacyjnym wykorzystano zarówno techniki ilościowe, jak i jakościowe. Techniki te wzajemnie się uzupełniają, badania ilościowe, przeprowadzone na reprezentatywnej przedmiotowo próbie uczniów, pozwalają na wyciągnięcie ogólnych wniosków i generalizowanie ich na całą populację uczniów biorących udział w testowaniu produktu finalnego. Natomiast badania jakościowe, uzupełniają i pogłębiają problematykę badań ilościowych. Taki dobór metod i technik badawczych umożliwia rzetelną ocenę opinii wszystkich zaangażowanych w projekt aktorów. Dodatkowo w ramach ewaluacji zastosowano metody tzw. niereaktywne, czyli analizę danych zastanych i dokumentów kluczowych z punktu widzenia upowszechnienia produktu finalnego.

Katalog zastosowanych metod i technik badawczych obejmował zatem takie elementy, jak:

- ❑ **Analiza danych zastanych**, uwzględniająca m.in. następujące dokumenty i opracowania:
 - Dokumentacja projektowa, w tym dokumenty związane z produktem;
 - Raporty z ewaluacji wewnętrznej prowadzonej w ramach projektu;

Biurowisko projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

- Publikacje, analizy, ekspertyzy związane z problematyką podniesienia atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego;
- Publikacje, analizy, ekspertyzy związane z tematyki wdrażania nowych narzędzi edukacyjnych oraz stosowania narzędzi informatycznych w edukacji;
- Dokumenty programowe Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – wersja najbardziej aktualna, w tym:
 - Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007- 2013 - Departament Zarządzania EFS, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 24 kwietnia 2013 r.;
 - Plany działań dla Priorytetu IX PO KL w województwie zachodniopomorskim (rok 2012, 2013).
- ❑ **20 indywidualnych wywiadów pogłębionych** z dyrektorami szkół zawodowych, nauczycielami przedmiotów zawodowych i kierownikami kształcenia praktycznego. Badaniami byli objęci przedstawiciele placówek, które mają w swojej ofercie zawód technik hotelarstwa.
- ❑ **8 zogniskowanych wywiadów grupowych** z następującymi kategoriami respondentów:
 - 4 wywiady z uczniami będącymi odbiorcami e-podręczników;
 - 2 wywiady z uczniami nie będącymi odbiorcami e-podręczników;
 - 1 wywiad z nauczycielami będącymi użytkownikami e-podręczników;
 - 1 wywiad z nauczycielami nie będącymi użytkownikami e-podręczników.
- ❑ **186 ankiet audytoryjnych** z uczniami testującymi e-podręcznik.

Tabela 2 przedstawia matrycę logiczną badania – czyli precyzuje, na podstawie jakich technik badawczych możliwe było udzielenie odpowiedzi na poszczególne pytania ewaluacyjne.

Tabela 2. Matryca logiczna badania

LP	Pytania ewaluacyjne	Kryteria ewaluacji	Źródła informacji			
			IDI	FGI	AA	DR
1	Czy i w jakim stopniu produkt odpowiada na realne potrzeby? Jakich potrzeb nie zaspokaja?	Trafność	x	x	x	
2	Czy wypracowany produkt jest bardziej efektywny niż metody stosowane dotychczas?	Skuteczność	x	x	x	x

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

LP	Pytania ewaluacyjne	Kryteria ewaluacji	Źródła informacji			
			IDI	FGI	AA	DR
3	Czy proponowane rozwiązanie jest efektywne ekonomicznie (kosztowo) w porównaniu do tradycyjnych podręczników? Co wpływa na jego efektywność lub jej brak?	Efektywność	x	x		x
4	Co polepszyłoby efektywność produktu?	Efektywność	x	x		x
5	Czy produkt jest skuteczny? Co wpływa na jego skuteczność?	Skuteczność	x	x	x	
6	Czy wypracowany produkt jest zgodny z aktualnymi potrzebami grup docelowych?	Trafność, użyteczność	x	x	x	
7	Co należałoby zmienić, aby zaspokoić te potrzeby?	Trafność, użyteczność	x	x	x	
8	Czy i w jakim stopniu prawdopodobne jest wykorzystanie e-podręczników i platformy edukacyjnej po zakończeniu finansowania projektu? Co warunkuje możliwość wykorzystania e-podręczników i platformy edukacyjnej po zakończeniu finansowania projektu?	Trwałość	x	x	x	
9	Jakie są mocne strony produktu finalnego, które decydują o tym, że powinien on zostać upowszechniony?	Jakość, skuteczność	x	x	x	x
10	Jakie są słabe strony produktu finalnego, które mogą generować problemy z jego upowszechnieniem?	Jakość, skuteczność	x	x	x	x
11	Jakie są możliwości prawne i organizacyjne upowszechnienia produktu finalnego, a jakie ograniczenia?	Możliwości prawne i organizacyjne zastosowania	x			x
12	Na ile możliwe jest upowszechnienie produktu finalnego? Od jakich czynników uzależniony jest sukces upowszechniania?	Multiplikowalność	x	x		x
13	Co wyróżnia produkt finalny na tle innych rozwiązań stosowanych do tej pory?	Unikatowość	x	x		x
14	Czy wypracowany produkt umożliwia samodzielne korzystanie (tj. bez specjalnego nadzoru) przez odbiorców i użytkowników? Które jego elementy o tym świadczą? Co należałoby w tej kwestii udoskonalić?	Stopień skomplikowania produktu	x	x	x	
15	Na ile wypracowany produkt finalny oraz proces testowania angażuje grupy docelowe projektu?	Empowerment	x	x		x

Źródło: Opracowanie własne.

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607, e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

1.6 Przebieg badania

Badanie realizowane było w sierpniu (badania desk research) i we wrześniu 2014 r. (badania terenowe). Badaniem objęte były następujące placówki testujące e-podręcznik i platformę edukacyjną:

- ❑ Zespół Szkół Morskich z siedzibą w Darłowie (76-150), ul. Szpitalna 1,
- ❑ Zespół Szkół Zawodowych z siedzibą w Goleniowie (72-100), ul. Maszewskiej 6,
- ❑ Zespół Szkół im. T. Kościuszki z siedzibą w Łobzie (73-150), ul. Niepodległości 54,
- ❑ Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. St. Staszica z siedzibą w Nowogardzie (72-200), ul. Poniatowskiego 21,
- ❑ Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. St. Staszica z siedzibą w Połczynie-Zdroju (78-320), ul. St. Staszica 6,
- ❑ Zespół Szkół im. Ignacego Łukasiewicza z siedzibą w Policach (72-010), ul. Siedleckiej 6,
- ❑ Zespół Szkół nr 2 Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego z siedzibą w Pyrzycach (74-200), ul. Młodych Techników 5,
- ❑ Technikum Zawodowe nr 1 w Centrum Edukacji Zawodowej i Turystyki z siedzibą w Świnoujściu (72-600), ul. Gdyńskiej 26,
- ❑ Zespół Szkół Nr 6 im. M. Reja z siedzibą w Szczecinie (70-236), ul. Sowińskiego 3,
- ❑ Zespół Szkół nr 8 im. St. Staszica z siedzibą w Szczecinie (70-214), Al. 3 Maja 1A.

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

2 Wyniki badania

W tym rozdziale przedstawiono wyniki badania ewaluacyjnego wstępnej wersji produktu finalnego projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego”. Wyniki badania zostały uporządkowane tematycznie, w podrozdziały odpowiadające określonym uprzednio pytaniom badawczym. Odpowiedzi na poszczególne pytania ewaluacyjne udzielane są w oparciu o wszystkie zastosowane w ewaluacji techniki badawcze, zgodne z przedstawioną wcześniej matrycą logiczną badania.

2.1 Stosowanie e-podręcznika i platformy

Przed rozpoczęciem testowania e-podręczników nauczyciele zawodu technik hotelarstwa podczas lekcji korzystali głównie z materiałów przygotowywanych przez siebie, zbieranych z różnych źródeł, a także z dostępnych podręczników papierowych. Jednak podczas realizacji projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego” nastąpiła zmiana podstawy programowej nauczania w zawodach¹. W tym czasie, nauczyciele wciąż czekali na wydanie tradycyjnych/papierowych podręczników, zgodnych z nową podstawą programową. Wtedy e-podręcznik stanowił dla nich cenne źródło materiałów do nauczania. Jednakże praktycznie wszyscy nauczyciele testujący e-podręcznik podkreślali, że w swojej pracy posiłkują się różnymi źródłami.

E-book jest ułatwieniem, tam można wszystko znaleźć. (...) Pracuję już wiele lat, pamiętam, jak zaczynałam pracę to żeby opracować jeden plan lekcyjny musiałam brać informacje z wielu książek, bo w każdej jest coś innego. (W8)

Odwyzczałam się od tradycyjnej nauki, bo cały czas korzystam z e-booka. Wcześniej nauka wyglądała tak, że młodzież przychodziła na zajęcia, mieli jeden podręcznik, podawaliśmy temat (...) Przedstawiałam treści na zajęciach, potem młodzież sięgała do podręcznika. (W3)

¹ 7.02.2012 r.

Staram się robić to w ten sposób, że materiał e-booka uzupełniam materiałem z podręczników. (W1)

Jak wynika z przeprowadzonych badań, e-podręcznik i platforma multimedialna były stosowane głównie przez nauczycieli podczas lekcji i to oni częściej logowali się na portal niż uczniowie. Badani podkreślali, że z e-podręcznika korzystali praktycznie zawsze, kiedy dostępna była pracownia komputerowa, czasami jednak w związku z problemami technicznymi (awarie sprzętowe, brak dostępu do Internetu) korzystanie z e-podręcznika nie było możliwe. Zajęcia te przebiegały z wykorzystaniem tablicy multimedialnej, na której nauczyciel wyświetlał materiały dostępne w e-booku. Nauczyciele deklarowali, że e-podręcznik stanowił uzupełnienie treści lekcji, a prowadząc zajęcia posługiwali się dostępnymi papierowymi podręcznikami lub też skserowanymi materiałami. Sposób korzystania z e-podręcznika w zasadzie uzależniony był od szkoły oraz metod prowadzenia zajęć przez nauczyciela, a także od zaangażowania samych uczniów w naukę zawodu, którego poziom był zróżnicowany. Nauczyciele podkreślali, że motywacja do nauki zawodu technik hotelarstwa jest różna i nie każdy młody człowiek, który wybrał technikum podjął tę decyzję świadomie. W związku z tym niektórzy uczniowie korzystali z e-podręcznika samodzielnie, kiedy zostali do tego „zmuszeni” przez nauczycieli. W domu uczniowie z e-podręcznika korzystali sporadycznie, jedynie, kiedy nauczyciele zadali im pracę domową (z materiałów dla ucznia), która wymagała wyszukania informacji na platformie.

Materiał e-booka uzupełniam materiałem z podręczników. (...) Najczęściej korzystałem z filmików, które obrazowały zagadnienie. Z materiału i treści, tam są rysunki, zagadnienia, cały temat w pigułce. Tam są, oprócz treści, które uczniowie muszą poznać, są też zdjęcia, bo widzą to, o czym się do nich mówi. (W1)

Korzystałam na pierwszej lekcji z takiego fajnego filmu wprowadzającego, czym jest zawód hotelarza. Zwracałam uwagę na pewne elementy ubioru, elokwencji, odpowiedzialności, obowiązków, jakie są oddziały, czym się zajmuje hotelarz. (W7)

E-podręcznik był także wykorzystywany przez nauczycieli, aby rozwinąć w uczniach umiejętności wyszukiwania informacji oraz ich interpretacji.

Intensywność korzystania z e-podręcznika przez uczniów była większa w klasach przygotowujących się do egzaminu. Nauczyciele podkreślali, że właśnie w tym aspekcie e-podręcznik okazał się doskonałą pomocą, szczególnie do powtórki materiału i sprawdzenia wiedzy za pomocą testów.

Kiedy się zbliżał egzamin, to uczniowie częściej sięgali do e-booka. (...) Między innymi dzięki e-bookowi dziewczyny zdały egzamin, bo miały możliwość posiedzenia w domu. (W3)

To daje większą rangę tego, co się pokazuje ludziom. To są nowe technologie. Drugą sprawą jest łatwy dostęp do tej wiedzy, mogą sobie sprawdzić w domu jak skończą i będą się przygotowywać do egzaminu zawodowego. Mogą zerknąć do tego, co tam jest. To jest w skrócie napisane, więc jest łatwe do zapamiętania, do przyswojenia dla uczniów. (W1)

Jedna z uczestniczących w badaniu nauczycielek zwróciła uwagę na inną cechę użytkową e-podręcznika. Uczniowie, szczególnie ci dojeżdżający do szkół z mniejszych miejscowości, korzystają z e-podręcznika na urządzeniach mobilnych, podczas podróży, co jest dla nich dużym udogodnieniem.

Jest to niesamowita wygoda, ponieważ siedemdziesiąt procent dzieci tutaj, to są dzieci dojeżdżające ze wsi i w związku z tym one często się uczą w pociągach, w autobusach. (W5)

2.2 Dostosowanie produktu finalnego do potrzeb użytkowników i odbiorców

Czy i w jakim stopniu produkt finalny odpowiada na realne potrzeby? Jakich potrzeb nie zaspokaja?

Czy wypracowany produkt jest zgodny z aktualnymi potrzebami grup docelowych?

Co należałoby zmienić, aby zaspokoić te potrzeby?

Projekt „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego” realizowany jest w ramach Działania 9.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego. Celem realizacji tego działania w ramach środków EFS, zgodnie z wytycznymi zawartymi w Szczegółowym Opisie Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki², jest podniesienie zdolności uczniów szkół zawodowych do przyszłego zatrudnienia³. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w uzasadnieniu przeznaczenia środków na realizację tego celu wskazuje na dewaloryzowaną pozycję kształcenia zawodowego, w porównaniu do kształcenia ogólnego, co rodzi konieczność podjęcia działań na rzecz podniesienia potencjału szkół zawodowych w kontekście dostarczenia wykwalifikowanych kadr dla polskiej gospodarki. Wskazuje się, że modernizacja kształcenia zawodowego powinna być ściśle powiązana ze stworzeniem zachęt dla uczniów do podejmowania nauki, a później pracy, w zawodzie. Jednocześnie podniesienie atrakcyjności i jakości kształcenia musi być ściśle powiązane z potrzebami rynku pracy (głównie w wymiarze regionalnym i lokalnym) i zmieniającymi się trendami gospodarczymi.

W ramach Działania 9.2 PO KL Ministerstwo Rozwoju Regionalnego przewidziało realizację powyższych celów długoterminowych poprzez kompleksowe programy rozwojowe szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe – zarówno w zakresie wyrównywania dysproporcji edukacyjnych pomiędzy osiągnięciami uczniów; modernizacji procesu kształcenia

² Zob. Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, wersja z 1 stycznia 2013 r., dostępny: https://www.efs.gov.pl/Dokumenty/Lists/Dokumenty%20programowe/Attachments/89/SzOPPOKL_1%20stycznia2013.pdf.

³ Tamże, s. 292.

poprzez dodatkowe zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne, rozwijające kompetencje kluczowe uczniów; jak i doradztwo zawodowe. Programy rozwojowe mają na celu włączenie pracodawców w proces kształcenia zawodowego w szerszym zakresie niż jedynie praktyczna nauka zawodu (m.in. mają za zadanie umożliwić diagnozę popytu na absolwentów danego zawodu). Ponadto, w ramach programów rozwojowych, szkoły i placówki realizujące kształcenie zawodowe mogą zostać wyposażone w materiały dydaktyczne (z uwzględnieniem podręczników), co ma na celu zapewnienie odpowiednio wysokiego i dostosowanego do potrzeb rynku pracy poziomu kształcenia⁴.

Projekt „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego” dobrze wpisuje się w przewidywane zapotrzebowanie na kadry dla gospodarki przedstawione w dokumencie *Foresight obszaru tematycznego „rynek pracy” województwa zachodniopomorskiego*. Wskazuje on, że kierunki kształcenia rozwijane w regionie powinny być skorelowane z branżami, które będą generowały popyt na kadry. Według przewidywań ekspertów branże te są następujące:

- ❑ Branże generujące największy popyt na kadry do 2020 roku:
 - turystyka,
 - transport i logistyka,
 - przemysł spożywczy,
 - usługi dla biznesu.
- ❑ Branże generujące największy popyt na kadry do 2030 roku:
 - turystyka,
 - transport i logistyka,
 - usługi dla biznesu,
 - edukacja⁵.

Widać zatem, że realizacja projektu, w ramach którego wypracowany został innowacyjny e-podręcznik do nauki zawodu technik hotelarstwa, a także sam produkt finalny odpowiada na wyzwania regionalnego rynku pracy – sprzyjać bowiem będzie dostarczaniu wykwalifikowanych

⁴ Tamże, s. 292-293.

⁵ „Foresight obszaru tematycznego rynek pracy województwa zachodniopomorskiego”, s. 108, [dostępny: www.wzp.pl/download/index/biblioteka/6760 Data dostępu: 17.08.2014].

kadr w kluczowej dla rozwoju regionu branży, jaką jest turystyka. Do podobnych wniosków prowadzi analiza *Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020*, która wskazuje na ciągle zbyt mały udział przedsiębiorstw hotelowych (oraz gastronomicznych) tworzących w regionie infrastrukturę turystyczną⁶, jednocześnie wskazując na konieczność kształcenia kadr w zawodach kluczowych dla rozwoju regionu lub też odpowiadających jego specyfice (którą jest m.in. turystyka)⁷.

Z badań i analiz przeprowadzonych na początku realizacji Projektu wynika, że odbiorcy (uczniowie) w niemal trzech czwartych przypadków sądzili, że wprowadzenie e-podręczników do przedmiotów zawodowych ułatwiłoby im naukę. W dwóch trzecich zakładali natomiast, że wykorzystanie e-podręczników w kształceniu zawodowym sprawiłoby, że chętniej sięgali by po nie, niż po tradycyjne książki. Również w opiniach nauczycieli i rzeczoznawców ds. podręczników związanych z kształceniem zawodowym e-podręcznik jest dużo bardziej atrakcyjny niż tradycyjna książka⁸.

Warto zastanowić się, jakie potrzeby użytkowników i odbiorców e-podręcznik powinien zaspokajać. Z zebranych danych wynika, że z **punktu widzenia uczniów e-podręcznik przede wszystkim powinien posiadać aktualne informacje przedstawione w atrakcyjnej formie, pozwalającej w przyjemny i efektywny sposób przyswajać wiedzę niezbędną do pozytywnego zaliczenia egzaminów zawodowych.**

Z punktu widzenia użytkowników, czyli nauczycieli najistotniejsza jest adekwatność prezentowanych w e-podręczniku treści do podstawy programowej, dostępność do wszystkich tematów w jednym miejscu, możliwość korzystania z materiałów multimedialnych w celu przedstawienia tematu w sposób bardziej zrozumiały (nie opisowy, a zwizualizowany) oraz uatrakcyjnienia lekcji.

⁶ Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020, s. 37 [dostępny: http://www.rsi.org.pl/dane/download/strategia_2020.pdf, Data dostępu: 17.08.2014].

⁷ Tamże, s. 81.

⁸ Zob. Cyprowski F., 2012, E-podręczniki w opiniach potencjalnych użytkowników i odbiorców, w: Bondyra K., Postaremczak D., Dolata H., *E-podręczniki w szkolnictwie zawodowym – luka w systemie edukacji*, Poznań, M-Druk.

Z wypowiedzi uczestników badania wynika, że **produkt finalny spełnia oczekiwania przedstawicieli grupy docelowej**, choć należy podkreślić, że warunkiem jest permanentne aktualizowanie treści, poszerzanie bazy testów i materiałów multimedialnych (zgodnie z założeniem projektu - przez nauczycieli) oraz udoskonalanie funkcjonalności w kierunku większej intuicyjności przeszukiwania treści (przez podmiot zarządzający produktem finalnym po zakończeniu projektu).

Mogłoby się tam znaleźć więcej przykładów, zadania do egzaminu praktycznego, jednej i drugiej kwalifikacji, filmiki. Więcej przykładów pytań testowych do egzaminu teoretycznego. (W8)

*Są multimedia, które powodują, że ten **podręcznik faktycznie jest łatwiej przyswajalny dla uczniów**. Wtedy jest szersze spektrum informacji, które do nich dociera. Jeśli się coś ogląda na filmie, to na pewno inaczej się o tym opowiada i efekt jest na pewno lepszy. To jest wszystko nowe, świeże. Te e-podręczniki się pojawiły rapem dwa, trzy lata temu. Ja myślę, że to jest fajna idea i trzeba ją kontynuować. (W8)*

Zainteresowanie, a nawet **entuzjizm z udziału w projekcie** widać było także wśród uczestników szkoleń teoretycznych i z obsługi platformy edukacyjnej dla nauczycieli, na tych szkoleniach była 100% frekwencja:

E-podręcznik to sposób na uatrakcyjnienie ich zajęć. Jako osoba prowadząca szkolenie mogę powiedzieć, że każdy z uczestników szkoleń wykazywał się dosyć dużym entuzjazmem. (FGI z kadrą projektu, ewaluacja wewnętrzna)

O zaangażowaniu mówi też wiele frekwencja na szkoleniu, która wyniosła sto procent. Uważamy, że tutaj nauczyciele trafili się nam rewelacyjni. Oby tak dalej. (FGI z kadrą projektu, ewaluacja wewnętrzna)

***Widać było entuzjizm nauczycieli i uczniów z faktu wprowadzania nowego podręcznika. Oni się nie mogli tego doczekać.**(FGI z kadrą projektu, ewaluacja wewnętrzna)*

Natomiast **zaangażowanie i zainteresowanie uczniów korzystaniem z e-podręcznika oceniane jest różnie**. Nauczyciele biorący udział w testowaniu produktu finalnego niejednokrotnie podkreślali, że dla uczniów jest to atrakcyjna forma nauki, ciekawe narzędzie dydaktyczne, jednocześnie jednak napotykali opór korzystania z niego, który wynikał z braku zainteresowania przedmiotem i szkołą, którą wybrali. Podkreślano także, że w przypadku niektórych uczniów o niechęci do korzystania z e-podręcznika (a także z jakichkolwiek materiałów dostarczanych przez nauczyciela) **decydują czynniki osobowościowe**: lenistwo, brak samodyscypliny. Wszystkie te elementy łącznie sprawiały, że zainteresowanie e-podręcznikiem wśród uczniów było nierównomierne. Wskazywano, iż widać, że z e-podręcznika najczęściej korzystają osoby żywo zainteresowane nauką zawodu technik hotelarstwa, pozostali uczniowie – po początkowej euforii związanej z nowinką, jaką jest to narzędzie wyrażali niskie zainteresowanie proponowanym rozwiązaniem.

Wielu z tych uczniów [testujących e-podręcznik] minęło się z powołaniem i już w drugiej klasie wiedzą, że to nie jest zawód dla nich. Skoro nie chcą się uczyć, nie będą chętnie korzystać z dostępnych źródeł. W niektórych klasach ta sprawa dotyczyła ponad połowy uczniów. Ale to jest szerszy problem. Niestety może on wpłynąć na wyniki końcowe produktu. (FGI z kadrą projektu, ewaluacja wewnętrzna)

Na początku uczniowie byli zachwyceni tym portalem, natomiast z czasem zaczęło im się nudzić i widać, że użytkowanie jest coraz słabsze. Nie jest to drastyczna zmiana, ale sytuacja się stabilizuje. Ci, którzy są naprawdę zainteresowani wchodzą na portal cały czas i prawdopodobnie będą to robić regularnie. Reszta będzie z tego korzystać przed powtórką lub sprawdzianami. (FGI z kadrą projektu, ewaluacja wewnętrzna)

Nauczyciele uczestniczący w badaniu podkreślali, że uczniowie korzystają z platformy samodzielnie przede wszystkim w dwóch sytuacjach – 1) gdy dostaną zadanie domowe, które wymaga skorzystania z niej; 2) gdy muszą przypomnieć sobie jakieś wiadomości przed sprawdzianami lub egzaminem.

W domu [uczniowie korzystali] sporadycznie, kiedy proponowałem im pracę domową związaną z tematem i korzystałem z proponowanych, ale to się zdarzało. (W1)

Tak z obserwacji, to tylko, kiedy nauczyciel prowadzi zajęcia i każe, czyli po linii najmniejszego oporu, ale to jest w większości dziedzin. Jeśli to jest na lekcji, to jestem pewna, że skorzystali z tego, ale w domu mogłabym tylko sprawdzić, czy praca została wykonana, nic poza tym. (W7)

Jeżeli zadawałam zadanie domowe, to musieli wejść. Ja otwieram swój podręcznik, omawiamy pewne rzeczy bądź zadaję jakiś problem i oni tam zaglądają. Na pewno częściej zaglądałam tam ja na lekcji niż oni. Trudno, żeby mając prezentację, oni siedzieli przed komputerami, a ja im omawiałam prezentację, skoro mogę ją puścić na tablicy. (W5)

Jak wynika z badań przeprowadzonych w ramach ewaluacji wewnętrznej, **zdaniem 85% testujących uczniów, którzy wypełnili ankiety ewaluacyjne e-podręcznik będzie przydatny do nauki zawodu technik hotelarstwa.** Natomiast uczestniczący w wywiadach nauczyciele podkreślali, że bardzo ważnym dla nich jest, że wszystkie materiały zebrane są w jednym miejscu, a także, że do poszczególnych tematów przygotowane są prezentacje multimedialne, z których nauczyciele mogą skorzystać, i na które nie muszą poświęcać już czasu w domu. Pojawił się zarzut, że prezentacje były trochę zbyt krótkie. Dominowały jednak opinie wskazujące, że materiały dostępne na platformie stanowiły dla nauczyciela podstawę, którą mógł dowolnie rozbudowywać. Natomiast dla uczniów wyświetlenie prezentacji na lekcji było dużym ułatwieniem, gdyż nauczyciel nie musiał już dyktować uczniom notatki do zeszytu, a mógł skupić się na wyjaśnieniu pojawiających się wątpliwości. Bardzo przydatne zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli okazały się filmiki dostępne na platformie.

Z dostępnych w e-podręczniku elementów nauczyciele najczęściej wykorzystują prezentacje i materiały dla ucznia oraz filmy instruktażowe oraz testy wiedzy (w związku z przygotowywaniem się do egzaminów zawodowych). Zdecydowanie rzadziej korzystają z gier. Uczestniczący w badaniu ewaluacyjnym nauczyciele sygnalizowali potrzebę rozbudowania bazy pytań testowych, a nawet możliwość stworzenia narzędzia pozwalającego na samodzielne tworzenie testów.

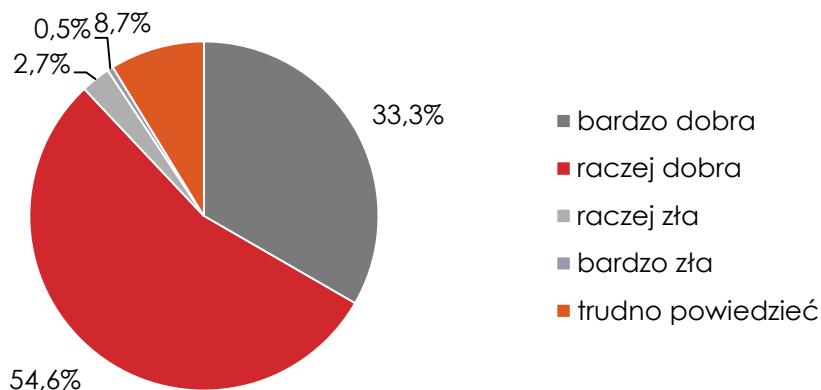

Istotnym postulatem dla podniesienia funkcjonalności e-podręcznika z punktu widzenia jego użytkowników jest **opracowanie interaktywnego spisu treści** oraz odsyłaczy do ważnych definicji lub zagadnień, które pozwoliłyby na łatwiejsze przygotowanie się do zajęć z zastosowaniem e-podręcznika.

Nie wszystkie treści są z podstawy programowej, czy tematy, które mamy stworzone do treści. Nie wszystkie mają odzwierciedlenie w e-booku, a nawet jeśli są, to trzeba je powtarzać. Dokopać się do nich. Siedzę w domu, szukam, jeśli chcę je przedstawić na następnej lekcji. Jakbym zaczęła szukać na lekcji, to przynajmniej 15 minut mam stracone. Przydałaby się główna strona ze spisem treści (W3)

Zsyntezowanym wskaźnikiem dostosowania produktu finalnego zarówno do potrzeb użytkowników i odbiorców są odpowiedzi uczniów na pytanie dotyczące ogólnej **oceny lekcji, na których wykorzystywany był e-podręcznik**. 87,9% uczniów oceniło je pozytywnie (w tym 33% bardzo dobrze) (Wykres 1).

Wykres 1. Ogólna ocena lekcji prowadzonych z wykorzystaniem e-podręcznika

Źródło: Ankieta audytoryjna z uczniami. N = 183⁹.

⁹ Pominięto braki danych.

2.3 Jakość produktu finalnego i jego stopień skomplikowania

Jakie są mocne strony produktu finalnego, które decydują o tym, że powinien on być upowszechniony?

Jakie są słabe strony produktu finalnego, które mogą generować problemy z jego upowszechnieniem?

Czy wypracowany produkt umożliwia samodzielne korzystanie (tj. bez specjalnego nadzoru) przez odbiorców i użytkowników? Które jego elementy o tym świadczą? Co należałoby w tej kwestii udoskonalić?

W ramach ewaluacji zewnętrznej dokonano oceny jakości produktu finalnego. W związku z tym, że na produkt finalny projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego” składało się kilka zróżnicowanych elementów, opinie na temat jakości każdego z nich przedstawiono w ramach osobnych podrozdziałów.

2.3.1 E-podręcznik i platforma edukacyjna

Zarówno z ewaluacji wewnętrznej, jak i ewaluacji zewnętrznej wynika, że **wszystkie grupy testujące e-podręcznik oraz multimedialną platformę edukacyjną pozytywnie postrzegają jakość zaproponowanych narzędzi**. O jakości e-podręcznika do nauki zawodu technik hotelarstwa najlepiej świadczy fakt, że **nauczyciele korzystali z tego narzędzia nie tylko w przypadku lekcji z klasami uczestniczącymi w projekcie, ale także z innymi uczniami** (jak wynika z ewaluacji wewnętrznej takie praktyki deklarowało 70% nauczycieli). Nauczyciele podkreślali, że niektóre zagadnienia są na tyle uniwersalne, że przydają się w pracy z innymi klasami. Analizując jakość produktu finalnego, nie sposób uniknąć porównań z tradycyjnymi podręcznikami do nauki zawodu technik hotelarstwa (lub też w przypadku ich braku – z materiałami, z których korzystali nauczyciele). Zarówno uczniowie, jak i nauczyciele są zgodni, że e-podręcznik jest bardziej atrakcyjną formą nauki, szczególnie dzięki zawartym w nim materiałom multimedialnym pokazującym kulisy pracy w zawodzie. Prostsze jest także wyszukiwanie konkretnych, potrzebnych w danej chwili informacji oraz modyfikacje treści

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

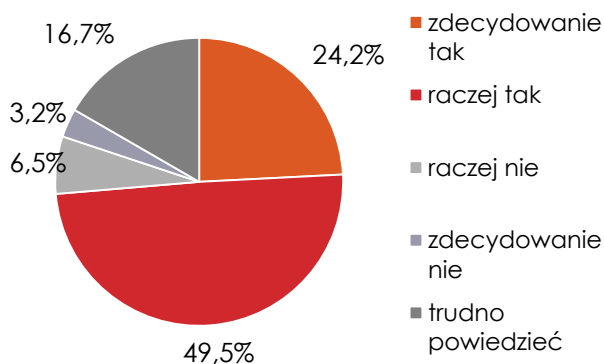

podręcznika, których można dokonywać „na bieżąco”. Ponadto, jak wynika z badań przeprowadzonych w ramach ewaluacji wewnętrznej, **większość testujących produkt finalny uczniów pozytywnie ocenia jakość treści zawartych na platformie multimedialnej oraz w e-podręczniku**. Do identycznych wniosków prowadzi analiza platformy i e-podręcznika przeprowadzona przez ewaluatorów zewnętrznych.

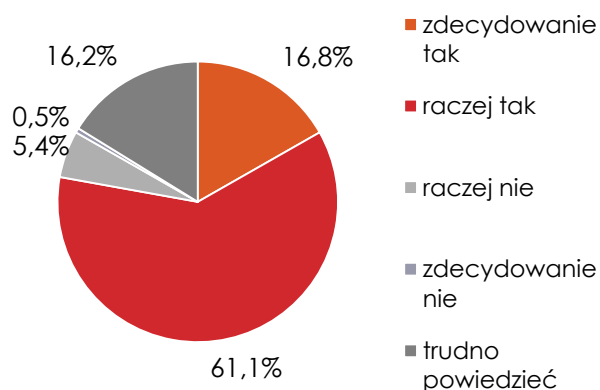
O jakości produktu finalnego dobrze świadczą również wyniki badania przeprowadzonego w ramach ewaluacji zewnętrznej wśród uczniów uczestniczących w procesie testowania e-podręcznika. **Niemal trzy czwarte (73,7%) badanych stwierdziło, że chciałoby korzystać z e-podręcznika w dalszym ciągu** (Wykres 2). Nieco ponad trzy czwarte (77,9%) wyraziło opinię, że również uczniowie z innych szkół, uczący się w zawodzie technik hotelarstwa będą chętnie korzystać z e-podręcznika (Wykres 3).

Wykres 2. Odsetek uczniów deklarujących chęć dalszego korzystania z e-podręcznika

Źródło: Ankieta audytoryjna z uczniami. N = 186.

Wykres 3. Czy inni uczniowie będą chętnie korzystać z e-podręcznika?

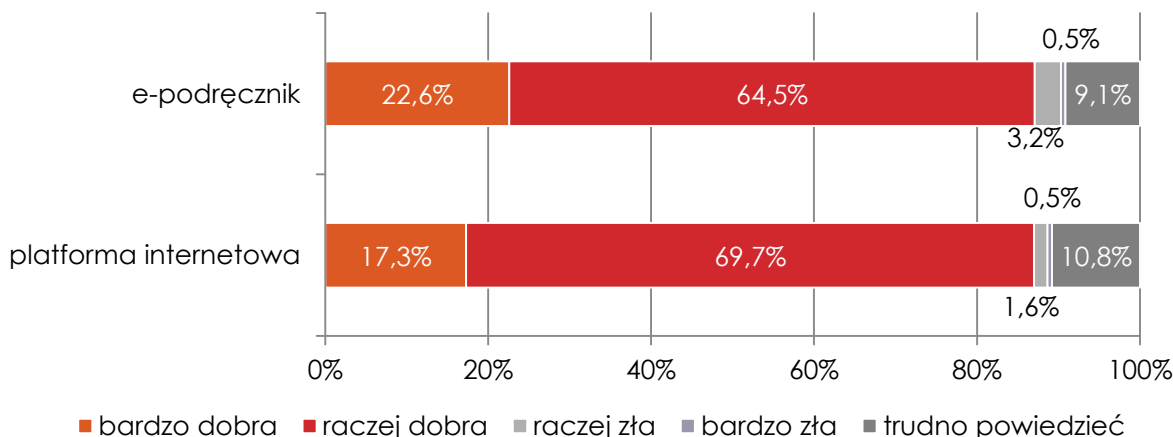
Źródło: Ankieta audytoryjna z uczniami. N = 185.

Cała platforma internetowa została oceniona bardzo dobrze i dobrze przez 87% badanych uczniów. 87,1% przyznała takie oceny e-podręcznikowi (Wykres 4). Warto również wspomnieć, że z badań ankietowych przeprowadzonych z uczniami wynika, że niemal 85% z nich stwierdziło, że nie ma potrzeby wprowadzać żadnych poprawek w wyglądzie platformy oraz e-booka.

Wykres 4. Ogólna ocena platformy i e-podręcznika

Źródło: Ankieta audytoryjna z uczniami. N = 186 i N = 185.

Podsumowanie wyników badania w kwestii oceny jakości e-podręcznika oraz multimedialnej platformy przedstawiono poniżej w formie tabelarycznej. Jednocześnie należy podkreślić, że elementy określone w tabeli jako „słabe” strony mają jedynie charakter drobnych niedociągnięć i w żaden sposób nie powinny rzutować na jednoznacznie pozytywną ocenę narzędzi pod kątem jakości. Drobne wady zostały przedstawione jedynie w celu dalszego udoskonalenia produktu finalnego i mają na celu uczynienie, jak wynika z badań atrakcyjnego e-podręcznika, jeszcze lepszym. W trakcie badania nie stwierdzono słabych stron e-podręcznika, które mogłyby generować problemy z jego upowszechnianiem.

Mocne strony e-podręcznika (decydujące o tym, że powinien on zostać upowszechniony)
(w opiniach nauczycieli i uczniów uczestniczących w badaniu)

- ☐ Zbiera wszystkie materiały potrzebne do nauki w jednym miejscu.
- ☐ Jest atrakcyjny wizualnie, graficznie.
- ☐ Nie wymaga noszenia na lekcje w plecaku.
- ☐ Dzięki temu, że e-podręcznik zawiera gotowe materiały, pozwala nauczycielom oszczędzić czas, który musieliby poświęcić na przygotowanie lekcji.
- ☐ Dzięki gotowym prezentacjom, które można wyświetlić uczniom nauczyciele nie muszą dyktować notatki do zeszytu, ale mogą skupić się na wyjaśnieniu wątpliwości uczniów.
- ☐ E-podręcznik stanowi ułatwienie dla uczniów – mogą z niego korzystać także w domu, za pomocą komputera, telefonów komórkowych czy tabletów wyposażonych w dostęp do Internetu.
- ☐ Użytkowanie e-podręcznika jest łatwiejsze niż korzystanie z tradycyjnych podręczników, bo wszystkie ważne informacje znajdują się w jednym miejscu.
- ☐ E-podręcznik jest łatwo dostępny praktycznie w każdym miejscu, w którym jest dostęp do Internetu.
- ☐ E-podręcznik to otwarte środowisko edukacyjne, umożliwia praktycznie nieograniczone dodawanie nowych materiałów przez nauczycieli.
- ☐ Zawiera materiały multimedialne pozwalające uczniom zobaczyć „na żywo” jak wykonywać dane czynności.
- ☐ Stanowi ciekawszą formę nauki niż tradycyjne podręczniki (m.in. dzięki filmom).
- ☐ Łatwo aktualizować, poprawiać jego treści i dostosować je do podstawy programowej.

- ❑ W hotelarstwie ciągle coś się zmienia, dostosowuje do zmian, muszą za nimi nadążać e-podręczniki, a dzięki praktycznie nieograniczonej możliwości modyfikacji i aktualizacji treści e-podręcznika jest to możliwe. „Drukowana książka nigdy nie dogoni postępu. Dużo łatwiej jest zaktualizować książkę w wersji elektronicznej. Proces wydawniczy trwa dużo krócej.” (W6).
- ❑ Łatwo z niego korzystać zarówno uczniom, jak i nauczycielom.
- ❑ E-podręcznik odpowiada na zmiany, które zachodzą we współczesnej szkole. E-podręczniki są naturalną kontynuacją informatyzacji procesu nauczania, który zachodzi m.in. przez wprowadzanie e-dzienników lekcji.
- ❑ Wykorzystanie e-podręcznika podczas lekcji ułatwia pracę nauczyciela, a wykonywanie ćwiczeń przez uczniów jest prostsze i mniej czasochłonne. Interaktywne ćwiczenia robione z wykorzystaniem tablicy multimedialnej są bardziej angażujące i atrakcyjne dla uczniów.
- ❑ Pozwala na pokazanie uczniom praktyki wykonywania zawodu (m.in. dzięki filmom), filmy przedstawiają więcej treści niż opis wykonywanych czynności w tradycyjnych podręcznikach. Jest to szczególnie ważne ze względu na dużo niższą zdawalność egzaminu praktycznego niż teoretycznego w zawodzie technik hotelarstwa w województwie zachodniopomorskim.
- ❑ E-podręcznik jest przydatny do nauki zawodu technik hotelarstwa i do przygotowania się do egzaminu zawodowego.
- ❑ E-podręcznik stanowi kompendium wiedzy zawodowej, do którego będą mogli sięgać absolwenci w razie potrzeby, już po zakończeniu szkoły.

- ❑ E-podręcznik oznacza mniejszy koszt, nie tylko dla uczniów, ale także nauczycieli, którzy również muszą być na bieżąco z treściami dydaktycznymi, a nie zawsze mają dostęp do najświeższych wydawnictw związanych z przedmiotami, których uczą.
- ❑ E-podręcznik pozwala na zdobycie wiedzy z zakresu nauki zawodu technik hotelarstwa zgodnych z podstawą programową, a także na powtarzanie zdobytych informacji.
- ❑ E-podręcznik jest łatwy w nawigacji, czytelny.
- ❑ E-podręcznik zawiera krótkie, konkretne informacje, co jest szczególnie ważne dla uczniów, którzy przy czytaniu dłuższych tekstów się nudzą.
- ❑ E-podręcznik daje możliwość powiększenia i zmniejszania czcionki, co jest szczególnie istotne dla uczniów o słabszym wzroku. Dzięki temu wszyscy uczniowie mają dostęp do materiałów o wysokiej jakości.
- ❑ E-podręcznik stanowi dobre uzupełnienie dostępnych na rynku papierowych podręczników do nauki hotelarstwa.
- ❑ E-podręcznik stanowi dobre przygotowanie do teoretycznej części egzaminu zawodowego – umożliwia powtórkę materiału oraz sprawdzenie własnej wiedzy, dzięki testom.

Słabe strony e-podręcznika (w opiniach nauczycieli i uczniów)

- ❑ Nauczyciele i uczniowie uważają filmy za najbardziej przydatny materiał edukacyjny, nie są one jednak zawarte we wszystkich działach e-podręcznika¹⁰.
- ❑ Brakuje spisu treści poszczególnych tematów na stronie głównej, co ułatwiłoby wyszukiwanie informacji w e-podręczniku.

¹⁰ W założeniu projekt miał na celu podanie pewnej wiedzy bazowej, zaś sam podręcznik ma stanowić forum, na którym nauczyciele będą zamieszczać własne materiały edukacyjne.

- ❑ Sposób kategoryzacji tematów (działy) oraz ich zakres nie umożliwia łatwego odniesienia działów e-podręcznika do sposobu, w jaki są sformułowane w podstawie programowej.
- ❑ Prezentacje są różnej jakości, niektóre zbyt krótkie, inne można by rozszerzyć.¹¹
- ❑ Występują nieliczne drobne błędy, literówki, brak polskich znaków w niektórych materiałach. Wymaga to poprawienia.
- ❑ Dostępne formy sprawdzenia wiedzy i powtórzenia materiału przez uczniów mogłyby być bardziej atrakcyjne.
- ❑ Brakuje w e-podręczniku działu poświęconego historii hotelarstwa oraz modułu „turystyczna baza noclegowa” oraz działu podsumowującego – przygotowującego do egzaminu zawodowego, wyjaśniającego jego przebieg, przedstawiającego przykładowe pytania i zadania¹².
- ❑ Brak możliwości edycji materiałów dla ucznia i ćwiczeń - (obecnie dostępne są jedynie w formacie *.pdf) – nie ma możliwości rozwiązania ćwiczeń na komputerze.
- ❑ Brakuje pytań testowych imitujących część teoretyczną egzaminu zawodowego. W dostępnych obecnie testach jest zbyt mało pytań. Należałoby wzbogacić e-podręcznik o testy z egzaminu teoretycznego (uporządkowane w identyczny sposób, co na egzaminie)¹³.

¹¹ Prezentacje można pobrać w formie edytowalnej, w formacie ppt i dowolnie skrócić lub rozszerzyć w zależności od potrzeb.

¹² Dokładny przebieg egzaminu zawodowego dostępny jest na stronie egzaminzawodowy.info. Rozwiązaniem tego problemu jest dodanie linku do tej strony na platformie.

¹³ Uwaga ewaluatora: brak pytań testowych jest zgodny z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego podręczników Dz.U. 2014 poz. 909 § 2. 1. 8.

- ❑ W e-podręczniku brakuje działu poświęconego nauce języków obcych, a szczególnie wyrażen przydatnych w hotelarstwie. Informacje takie przydałyby się przy poszczególnych działach tematycznych, a kwestia ta powinna zostać także uwzględniona w pytaniach testowych.
- ❑ Niektórym osobom trudno uczyć się tylko z komputera, wolą tradycyjne podręczniki.
- ❑ Problemem jest szybkie znalezienie informacji – wyszukiwarka treści powinna być dostępna z każdej podstrony e-podręcznika.

W kwestii łatwości korzystania z e-podręcznika przez uczniów i nauczycieli nie sygnalizowano w tym obszarze problemów (poza incydentalnymi trudnościami z logowaniem czy też automatycznym wylogowaniem po okresie bezczynności). Nauczyciele i uczniowie podczas etapu testowania korzystali z e-podręcznika zarówno w klasie (z użyciem tablicy multimedialnej), a także w domu – e-book stanowił integralną część pracy domowej uczniów – nauczyciele prosili o wykonywanie zadań, których rozwiązanie wymagało korzystania z e-podręcznika. W ramach ewaluacji wewnętrznej badano zapotrzebowanie nauczycieli testujących e-podręcznik na dodatkowe (poza „obowiązkowymi” szkoleniami technicznymi i miękkimi) szkolenia z obsługi platformy i e-podręcznika. Nieco ponad połowa testujących nauczycieli (55%, 11 osób) uznała, że nie potrzebuje dodatkowego szkolenia dotyczącego obsługi e-podręcznika, platformy multimedialnej czy sprzętu komputerowego. Przeciwną opinię wyraziło 40% (8 osób) respondentów¹⁴. Jednakże osoby, które zadeklarowały chęć podniesienia własnych kwalifikacji wskazywały, że chodzi głównie o obsługę samej tablicy multimedialnej, a nie e-podręcznika czy platformy. Natomiast badania przeprowadzone z uczniami wskazują, że obsługa platformy multimedialnej i e-podręcznika nie sprawia im problemów.

O tym, że e-podręcznik jest generalnie rzecz biorąc przyjazny użytkownikom i korzystanie z niego nie wymaga dodatkowej pomocy świadczy szereg elementów:

¹⁴ 1 osoba udzieliła odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

- ❑ Przejrzysty i prosty (bez zbędnych ozdóbek odwracających uwagę od treści) interfejs umożliwiający łatwe odnalezienie poszukiwanego tematu.
- ❑ Intuicyjna nawigacja e-podręcznika i platformy, uczniowie i nauczyciele nie mieli problemów z poruszaniem się po nich.
- ❑ Wystandardyzowany (identyczny dla wszystkich tematów) podział sekcji e-podręcznika na: e-book, prezentację, materiały dla ucznia, tematy do dyskusji, test wiedzy, materiały multimedialne itp.)
- ❑ Możliwość pobrania prezentacji w formacie Power Point.
- ❑ Możliwość wydrukowania materiałów dla ucznia (dzięki zamieszczeniu ich w formacie *.pdf).
- ❑ Dwa sposoby wyszukiwania tematu – przez rozwijaną listę lub za pomocą tzw. kafelków.

Jednocześnie jednak w kwestii obsługi e-podręcznika i platformy multimedialnej wskazywano na pewien chaos z dopasowaniem materiałów do poszczególnych działów, co sprawia, że nauczycielom trudno jest odszukać materiały, których potrzebują na lekcję z uczniami. Wskazywano następujące działania naprawcze:

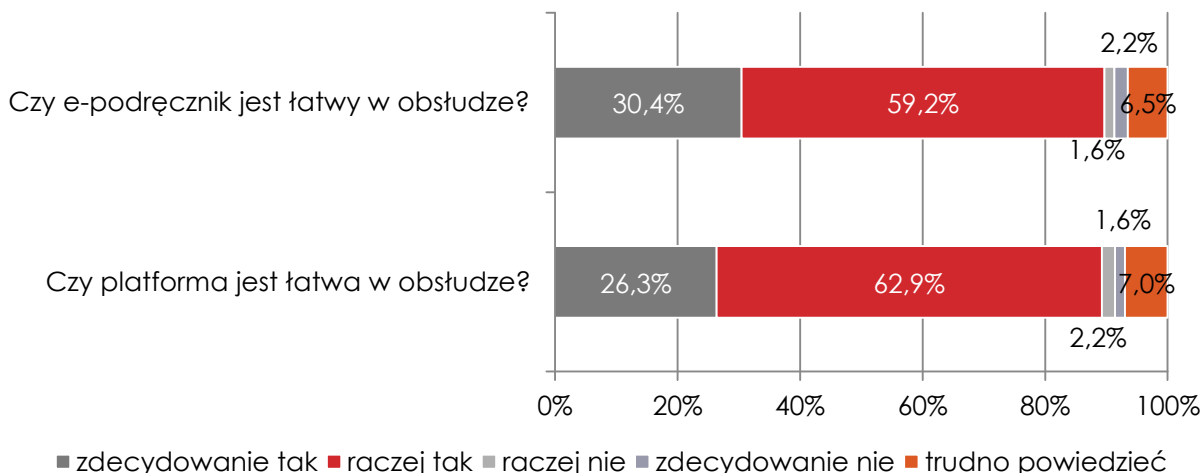
- ❑ Stworzenie spisu treści wszystkich materiałów na stronie głównej.

Warto również przytoczyć **wyniki badań ankietowych przeprowadzonych z uczniami** podczas ewaluacji zewnętrznej, z których wynika, że w opinii **89,2% z nich platforma internetowa jest łatwa w obsłudze**. Natomiast 89,6% uczniów pozytywnie wypowiedziało się na temat łatwości obsługi e-podręcznika (Wykres 5).

Wykres 5. Ocena łatwości obsługi testowanych narzędzi dydaktycznych

Źródło: Ankieta audytoryjna z uczniami. N = 186 i N = 184.

2.3.2 Podręcznik metodyczny dla nauczycieli

Podręcznik metodyczny został stworzony z myślą o nauczycielach chętnych do realizacji nauczania z wykorzystaniem modelu e-podręcznika do kształcenia zawodowego. Podręcznik metodyczny dla nauczycieli ma za zadanie wprowadzić nauczyciela w zagadnienia dotyczące wykorzystania innowacji w kształceniu zawodowym, ze szczególnym naciskiem na wykorzystanie e-podręcznika. Podręcznik umożliwia zapoznanie się z szerszym kontekstem wykorzystania

e-learningu w pracy z uczniem szkoły zawodowej, a także zrozumienie zmieniającej się roli nauczyciela – który z osoby stanowiącej główne źródło wiedzy dla uczniów, staje się przewodnikiem w ich poszukiwaniach. Dla efektywnego zastosowania innowacyjnego rozwiązania, jakim jest e-podręcznik do nauki zawodu technik hotelarstwa konieczne jest w pierwszym rzędzie zaangażowanie w ten proces nauczycieli, którzy, jak wykazano wcześniej, stanowią najważniejsze ogniwo wprowadzenia e-podręczników do szkół. By zainicjować i przeprowadzić taką zmianę, potrzeba przemiany w myśleniu i postrzeganiu roli edukacji i nauczyciela.

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

Poradnik metodyczny zawiera wskazówki, co do celu lekcji, polecanych metod pracy, rodzajów materiałów pomocniczych, kluczowych pojęć oraz struktury zajęć, a także gotowe scenariusze lekcji z wykorzystaniem e-podręcznika. Podręcznik dla nauczycieli stanowi przewodnik, jak korzystać z e-podręcznika podczas prowadzenia zajęć dla uczniów uczących się zawodu technik hotelarstwa.

Z wypowiedzi nauczycieli uczestniczących w badaniach prowadzonych w ramach ewaluacji zewnętrznej wynika, że **podręcznik metodyczny był dla nich przede wszystkim źródłem inspiracji w zakresie prowadzenia zajęć na etapie poznawania e-podręcznika i podczas szkoleń**. Wysoką jakość opracowanego w ramach Projektu podręcznika metodycznego potwierdza także analiza desk research przeprowadzona przez ewaluatorów zewnętrznych. Wynika z niej, że **podręcznik metodyczny stanowi dobrze uporządkowany i bogaty zbiór materiałów stanowiących dla nauczycieli „drogowskaz” wykorzystania e-podręcznika podczas zajęć, a także w sposób przekonujący, odwołujący się do dowodów, pozwala nauczycielom zrozumieć przesłanki dla jego wykorzystania na lekcji**.

2.3.3 Szkolenia dla nauczycieli

Badani wskazywali na dobrze dobrany program szkoleń dla dyrektorów, oraz potrzebę położenia większego nacisku na kwestie praktyczne, kosztem teoretycznych, w przypadku szkoleń dla nauczycieli. Opinie takie wyrażali zarówno nauczyciele, jak trenerzy prowadzący szkolenia.

Podczas wywiadów nauczyciele sygnalizowali, że najbardziej przydałyby się im szkolenia z zakresu obsługi tablic multimedialnych, dzięki którym mogliby prowadzić zajęcia bardziej interaktywnie. Warto zwrócić uwagę na miejsce prowadzenia szkolenia i wyposażenie techniczne, aby problemy techniczne ze sprzętem nie obniżały ich efektywności. Wypowiedzi uczestników badania wskazują, że na etapie upowszechniania warto poszerzyć program szkoleń o praktyczne ćwiczenia z obsługi e-podręcznika na tablicy multimedialnej.

Nauczyciele uczestniczący w badaniach realizowanych w ramach ewaluacji zewnętrznej wskazywali, że **sukces wdrożenia na stałe e-podręczników do kształcenia zawodowego zależy od:**

...zaangażowania ludzi, którzy to wdrażają. Od dobrego przeszkolenia nauczycieli, abyśmy zobaczyli, jak to wygląda. (W3)

...przeszkolenia nauczycieli. Nie przeprowadzi nauczyciel lekcji, jeśli sam nie będzie uświadomiony, że to jest dobre. Nie przekona uczniów. Musi być sam przekonany, aby przekonać uczniów do tej formy. (W10)

Co z tego, że powiesimy tablicę, jak nauczyciel nie będzie z niej korzystał, bo się boi. Trzeba przeszkolić ludzi po prostu. (W6)

Należy jednak zaznaczyć, że pojawiające się negatywne opinie dotyczące prowadzonych szkoleń wynikają przede wszystkim z indywidualnych predyspozycji ich uczestników, co do organizacji procesu uczenia się (np. długości szkolenia czy też jego zawartości). Bowiem analiza programu szkoleń dla nauczycieli, przeprowadzona w ramach ewaluacji zewnętrznej jasno wskazuje, na wysoką jakość tego elementu produktu finalnego. Program szkolenia nauczycieli opracowany jest w sposób przejrzysty, uporządkowany i rzetelny.

2.3.4 Publikacja dotycząca innowacyjnych narzędzi kształcenia zawodowego

Elementem produktu finalnego jest publikacja dotycząca innowacyjnych narzędzi kształcenia zawodowego. Publikacja planowana jest na III kwartał 2015 roku, dlatego też na etapie realizacji badania ewaluacyjnego możliwa była jedynie ocena jej wstępnej koncepcji. Należy stwierdzić, że wobec braku tego typu opracowań na rynku, każde z nich stanowi nieoceniony wkład, przede wszystkim, jeśli pokazuje praktyczne aspekty stosowania innowacyjnych rozwiązań w kształceniu zawodowym oraz stanowi zachętę dla nauczycieli do ich szerszego wykorzystania w swojej pracy dydaktycznej.

2.4 Skuteczność nauki z e-podręcznika

Czy wypracowany produkt jest bardziej efektywny niż metody stosowane dotychczas?

Zdaniem większości uczniów biorących udział w badaniach w ramach ewaluacji wewnętrznej, e-podręcznik będzie skutecznym narzędziem dydaktycznym, jeśli chodzi o przygotowanie się

do egzaminów zawodowych (ponad 70%). Skuteczność nauki z e-podręcznika, szczególnie w aspekcie przygotowania do teoretycznej części egzaminu zawodowego była także podkreślana przez nauczycieli biorących udział w wywiadach indywidualnych przeprowadzanych w ramach ewaluacji zewnętrznej. **Uczniom łatwiej uczyć się z e-podręcznika, szczególnie skuteczne są w tym aspekcie filmy pokazujące realne sytuacje, które spotkają ich podczas wykonywania zawodu.** W szkołach testujących e-podręczniki wzrosła zdawalność egzaminów zawodowych.

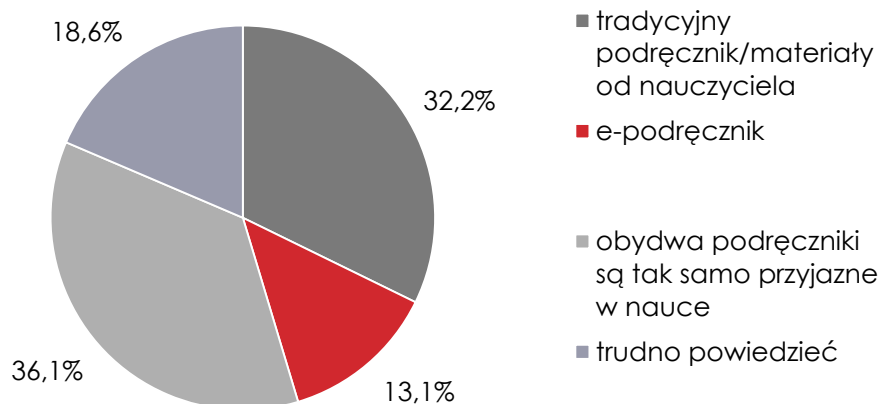
*U nas w szkole dobrze poszedł egzamin teoretyczny, w porównaniu do egzaminu poprzedniego, kiedy nie mieliśmy e-booka. **Widać dużą różnicę w zdawalności egzaminu.** Uczniowie, którzy korzystali z e-podręcznika – 80% z nich zdało, nie zdały jedynie 4 osoby. Natomiast w klasach, które nie miały e-booka to 4 osoby zdawały. (W3)*

Z badań ankietowych przeprowadzonych wśród 186 uczniów uczestniczących w procesie testowania produktu finalnego projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego” wynika, że **nieco ponad trzy czwarte (76,4%) z nich uważa, że platforma i e-podręcznik zawierają wszystkie informacje, jakich potrzebują oni do nauki zawodu.** Jedynie 19 osób stwierdziło, że trudno im się uczyć przy pomocy komputera wobec 53, które jako jedną z głównych cech podręcznika wskazały łatwość przyswajania wiedzy. Jednocześnie jednak, jak wynika z badania, **uczniowie są przyzwyczajeni do korzystania z tradycyjnych podręczników do nauki, i z pewną rezerwą postrzegają skuteczność przyswajania wiedzy jedynie z e-podręcznika.** Podczas gdy 13% badanych uczniów przyznało, że łatwiej jest im uczyć się z e-booka, prawie jedna trzecia lepiej przyswaja wiedzę wykorzystując tradycyjne pomoce naukowe lub też materiały od nauczyciela (Wykres 6). **Ponad 36% badanych uczniów przyznała jednak, że nauka z e-podręcznika jest tak samo przyjazna, jak z papierowej książki,** co w kontekście przytoczonych danych należy uznać za opinie świadczące pozytywnie na rzecz testowanego produktu. Warto przy tym pamiętać, że e-podręczniki są ciągle nowością w kształceniu zawodowym, dlatego też, jak każda nowinka, początkowo cieszyć się muszą niższym zaufaniem niż znane do tej pory rozwiązania. Sytuacja ta jednak powinna się poprawiać wraz z nabywaniem przez uczniów biegłości korzystania z e-podręcznika oraz coraz częstszym wykorzystywaniem ich na lekcjach przez nauczycieli.

Wykres 6. Wybór respondentów pod kątem łatwości nauki z poszczególnych pomocy dydaktycznych

Źródło: Ankieta audytoryjna z uczniami. N = 183.

Skuteczność testowanego produktu finalnego może także przejawiać się we wpływie na podniesienie jakości kształcenia zawodowego w województwie zachodniopomorskim. O opinie na ten temat pytano dyrektorów i nauczycieli ze szkół zawodowych. Byli oni zgodni, że wypracowany w Projekcie e-podręcznik może mieć pozytywny wpływ na wizerunek kształcenia zawodowego w zawodzie technik hotelarstwa.

Na pewno fajne jest to, że dzieci mają cały czas dostęp, mogą sobie uzupełnić cokolwiek. Dobrze jest to, że wszystko jest razem. Fajnie by było, gdyby nauczyciele umieszczali tam swoje nowe rzeczy. To jest przydatne. (W8)

...to [e-podręcznik] jest trochę ciekawsza forma od zwykłego wykładu. (W9)

W e-booku są wszystkie możliwe treści. Porozrzucane, ale są. Większość. Dzięki temu, że młodzież, poza tym, co my mówimy, mogła mieć to wizualnie przed sobą, bo są tam świetne filmiki, a przydałoby się ich więcej. (W3)

Biurowisko projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607, e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

*Myślę, że tak [może przyczynić się do podniesienia jakości kształcenia zawodowego]. **To daje większą rangę tego, co się pokazuje ludziom.** To są nowe technologie. Drugą sprawą jest łatwy dostęp do tej wiedzy, mogą sobie sprawdzić w domu jak skończą i będą się przygotowywać do egzaminu zawodowego. Mogą zerknąć do tego, co tam jest. To jest w skrócie napisane, więc jest łatwe do zapamiętania, do przyswojenia dla uczniów. (W1)*

*Ma na pewno. **Można to na bieżąco aktualizować.** Jak kupimy książki i przez 3-4 lata korzystamy, zanim wydawnictwo wypuści nowy podręcznik, a informacje staną się przestarzałe. Tu można na bieżąco aktualizować przepisy, dotyczące hotelarstwa i informacje. **Można je też bardziej wizualnie przedstawić zagadnienia z hotelarstwa.** Czasami uczniowie muszą coś zobaczyć, nie tylko wyczytać, ale zobaczyć filmik. Uważam, że jest bardzo dobrze, że coś takiego jest. (W10)*

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

2.5 Unikatowość i innowacyjność produktu finalnego

Co wyróżnia produkt finalny na tle innych rozwiązań stosowanych do tej pory?

Wprowadzenie e-podręczników do kształcenia zawodowego jest naturalnym etapem ewolucji w edukacji. Produkt finalny stanowi całość, wszystkie elementy są kluczowe dla jego wprowadzenia i upowszechnienia. Jednak o innowacyjności i unikatowości produktu finalnego świadczy przede wszystkim e-podręcznik do kształcenia zawodowego. Aspekty jego innowacyjności i unikatowości należy analizować wielowymiarowo, co podsumowuje Rysunek 1.

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

Rysunek 1. Aspekty innowacyjności i unikatowości e-podręczników do kształcenia zawodowego

Źródło: Opracowanie własne.

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

Analizując innowacyjność e-podręczników należy wskazać, że obejmuje ona wszystkie cztery typy innowacyjności, tj. produktową, procesową, organizacyjną oraz marketingową. E-podręczniki do nauki zawodu technik hotelarstwa stanowią nowy produkt w ofercie edukacyjnej skierowanej do uczniów tego zawodu. Jak wynika z analizy możliwości prawnych wprowadzenia tego typu produktów do szkół, e-podręczniki w chwili obecnej wprowadzane są do szkół jedynie w przypadku nauki przedmiotów ogólnych. **Po drugie**, o innowacyjności procesowej e-podręczników stanowi fakt, że dokonują one przekształcenia procesu kształcenia uczniów w zawodzie technik hotelarstwa, poprzez zróżnicowane materiały edukacyjne, dostosowane treścią do potrzeb rynku pracy, możliwe do wykorzystania przez uczniów zarówno podczas lekcji, jak i w domu, a także rozwinięte sposoby monitoringu i oceny postępów ucznia. **Po trzecie**, e-podręcznik stanowi innowację organizacyjną, ponieważ przenosi akcent z nauki w klasie, na naukę w domu, pozostawiając w szkole miejsce na dyskusję i wyjaśnienie wątpliwości. **Po czwarte**, e-podręcznik stanowi innowację marketingową, ponieważ stanowi on narzędzie promocji kształcenia zawodowego.

Innowacyjność i unikatowość e-podręcznika do nauki zawodu technik hotelarstwa

Badania przeprowadzane w województwie zachodniopomorskim potwierdzają zainteresowanie uczniów kształceniem w zawodzie technik hotelarstwa, którzy upatrują w tej ścieżce edukacji możliwości rozpoczęcia ciekawej kariery zawodowej¹⁵. Jednocześnie jednak, jak wskazują autorzy publikacji „E-podręczniki w kształceniu zawodowym – luka w systemie edukacji”,

w przypadku podręczników do kształcenia zawodowego (nie tylko, w zawodzie technik hotelarstwa – problem ten dotyczy szerszej kategorii zawodów) problem leży w dostosowaniu oferty edukacyjnej do specyfiki i dynamiki rozwoju branży hotelarskiej¹⁶. Podkreśla się konieczność przekazywania uczniom najbardziej aktualnych informacji dotyczących obowiązków, które będą podejmować w ramach wykonywania swojego przyszłego zawodu, w taki sposób, aby po ukończeniu szkoły mogli płynnie wejść na rynek pracy, nie zasilając

¹⁵ Zob. Dolata D., 2012, *Podstawa programowa w zawodzie technik hotelarstwa a innowacyjność w kształceniu zawodowym*, w: Bondyra K., Postaremczak D., Dolata H., *E-podręczniki w szkolnictwie zawodowym – luka w systemie edukacji*, Poznań, M-Druk, s. 98.

¹⁶ Tamże, s. 110.

szeregów bezrobotnych. Jak wynika z przeprowadzonych w ramach projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego” badań ilościowych, jako trudności, które w znacznie mierze ograniczają możliwości sukcesu zawodowego przez przyszłych hotelarzy z województwa zachodniopomorskiego, wskazano przede wszystkim takie elementy, jak: brak odpowiedniej bazy dydaktycznej, zbyt małą liczbę godzin praktycznych, słabe przygotowanie kadry nauczycielskiej¹⁷. Jako bolączkę współczesnego szkolnictwa zawodowego wskazuje się także brak wiedzy wśród samych uczniów na temat oczekiwań pracodawców.

O tym, jak bardzo potrzebne było wprowadzenie e-podręcznika do nauki zawodu technik hotelarstwa świadczą przeprowadzone badania (zarówno w ramach ewaluacji wewnętrznej, jak i zewnętrznej). Kadra projektu podkreślała spore zainteresowanie szkół udziałem w testowaniu e-podręcznika, już na etapie rekrutacji. Badani przedstawiciele kadry projektu byli zgodni, co do tego, że na zainteresowanie projektem wpływała oferta nowoczesnego multimedialnego podręcznika kierowanego do szkół. Zarówno **nauczyciele jak i uczniowie wyrażali dużą potrzebę wprowadzenia nowych materiałów do nauczania zawodu**. Pozytywne nastawienie obserwowano także wśród dyrekcji szkół biorących udział w testowaniu, dla nich szczególnie ważne było także to, że **projekt umożliwiał wyposażenie placówek w specjalistyczny sprzęt niezbędny do korzystania z e-podręcznika**.

Bardzo **ważne dla nauczycieli** biorących udział w projekcie było także to, że dostali atrakcyjne materiały do nauki dla uczniów, których im brakowało. Nauczyciele cieszyli się z tego projektu, ponieważ bazowali na starych materiałach i podręcznikach – ich informacje często są już nieaktualne i niezgodne z rozwojem technologicznym, a uczniowie oczekują już czegoś innego.

Część nauczycieli była na wizycie studyjnej, po której korzystała z części materiałów. Ta wizyta była w maju, a oni testowali te materiały z uczniami dopiero od września. Bardzo szybko prosili nas o dostęp do tej platformy, ponieważ od razu chcieli pokazać ją swoim uczniom. (FGI z kadrą projektu, ewaluacja wewnętrzna)

¹⁷ Tamże, s. 110.

Wszystko, co jest nowe, co daje nam jakieś kolejne narzędzie do ręki ma wpływ ogromny na podnoszenia jakości kształcenia zawodowego. My, jako szkolnictwo zawodowe, jesteśmy bardzo ubodzy w podręczniki, w pomoce naukowe. Dla nas nie ma rozkładów materiałów ani nic. Wszystko musimy robić sami zupełnie przeciwnie do nauczycieli od przedmiotów ogólnych, gdzie oni mają zrobione przez wydawnictwa gotowce. (W5)

[Od dawna] Brakuje strony, gdzie nauczyciele hotelarstwa mogliby wymieniać się informacjami, materiałami (W8)

Korzystamy tutaj z Internetu. E-booki ułatwiły pracę i dzięki nim wiemy, że tam są materiały, wiemy, jakie są i możemy z nich skorzystać. (W10)

Z wypowiedzi nauczycieli uczestniczących w badaniach prowadzonych w ramach ewaluacji zewnętrznej wynika, że elementem wyróżniającym produkt finalny na tle rozwiązań stosowanych do tej pory jest multisensoryczne angażowanie uwagi uczniów podczas lekcji oraz niwelowanie różnic między ośrodkami wielkomiejskimi i wiejskimi (co jest jednym z zadań systemu oświaty).

*Wiadomo, że wszelkiego rodzaju środki audiowizualne **uatrakcyjnijają te zajęcia** i efekty na pewno dają lepsze. (W6)*

Odzwyczajałam się od tradycyjnej nauki, bo cały czas korzystam z e-booka. Wcześniej nauka wyglądała tak, że młodzież przychodziła na zajęcia, mieli jeden podręcznik, podawaliśmy temat, praca z książką lub zajęcia praktyczne (W3)

Bardzo nam był pomocny sprzęt, który otrzymaliśmy, czyli tablet i tablica multimedialna. Scenki, które były realizowane w pracowni multimedialnej mogliśmy nagrywać na tablecie, robić zdjęcia na aparacie. Później uczniowie mogą je oglądać, w jaki sposób się prezentowali, wskazywać swoje błędy w rozmowie z gośćmi. Wykorzystaliśmy prezentacje multimedialne. Bardzo pomocne były dla nas tematy do dyskusji. Ułatwiało to proces realizowania lekcji. (W14)

Ta platforma była naprawdę dosyć ciekawa, bogata, ale też te elementy mogłam znaleźć w tych normalnych podręcznikach. To było fajne pod względem technicznym. To jest też coś nowego dla ucznia, niestandardowe, nietradycyjne., że wszyscy możemy wspólnie pracować, podkreślać, co jest istotne, co jest ważne, co się pojawia na egzaminie, na co zwrócić uwagę.

Korzystanie z takiej platformy z możliwością wyświetlania na ekranie i zapisywanie, nawet już badania dowiodły, że czytamy, piszemy, mówimy, to więcej zapamiętujemy. (W7)

Ma pozytywny wpływ, bo lekcje są ciekawsze. Są elementy, które bez pokazania, jak kategoryzacja hoteli, to jest inaczej, bo mogliśmy to wyświetlić i pokazać. Oglądali zdjęcia, jak to wygląda w praktyce, czy jak były stanowiska zawodowe pracowników, to można było pokazać, jak oni wyglądają i gdzie pracują, jakie mają stroje służbowe. W tradycyjnym sposobie musieli czytać ustawę, co w danym pokoju może się znajdować. (W13)

2.6 Efektywność kosztowa zastosowanych rozwiązań

Czy proponowane rozwiązanie jest efektywne ekonomicznie (kosztowo) w porównaniu do tradycyjnych podręczników? Co wpływa na jego efektywność lub jej brak?

Co polepszyłoby efektywność produktu?

Z raportu GUS „Warunki życia rodzin w Polsce”¹⁸ z 2014 roku wynika, że **zakup tradycyjnych podręczników stanowi znaczne obciążenie dla budżetów gospodarstw domowych**. Z powodu ograniczeń finansowych 5% gospodarstw rodzinnych z co najmniej 1 dzieckiem na utrzymaniu, musiało zrezygnować z zakupu wszystkich potrzebnych podręczników. Przy czym problem ten dotyczył praktycznie w równej mierze rodzin mieszkających na terenach wiejskich, jak w miastach. Odsetek rodzin, których nie stać było na zakup wszystkich podręczników był jeszcze wyższy w przypadku rodzin z trójką lub większą liczbą dzieci (prawie 14%). O kwoty, jakie przeznaczyli na wyprawkę dla własnego dziecka pytano rodziców m.in. w badaniu realizowanym przez CBOS na początku roku szkolnego 2013/14. Rodzice deklarowali, że na wyprawkę szkolną swoich dzieci uczęszczających do szkoły podstawowej, gimnazjum, średniej lub zawodowej wydali średnio 1199 złotych, co stanowi 107% kwoty z roku poprzedzającego¹⁹. Największą część tej kwoty – średnio 382 zł stanowiły podręczniki szkolne. **W większości przypadków wydatki ponoszone na wyprawkę dziecka są zbliżone do miesięcznych dochodów netto tych gospodarstw domowych**. Z innego sondażu realizowanego przez CBOS wynika, że darmowy podręcznik ulży finansowo rodzicom (84%), pomoże wyrównywać szanse edukacyjne (59%), podniesie poziom nauki (53%)²⁰. Widać zatem, że **koszty tradycyjnych, papierowych podręczników stanowią duże obciążenie dla rodziców**. Z kolei z badań prowadzonych w ramach projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego” wśród uczniów szkół

¹⁸ GUS, 2014, Warunki życia rodzin w Polsce, dostępny: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/dochody-wydatki-i-warunki-zycia-ludnosci/warunki-zycia-rodzin-w-polsce,13,1.html> [data dostępu: 20.08.14].

¹⁹ Zob. CBOS, 2013, Wydatki rodziców na edukację dzieci w roku szkolnym 2013/2014, dostępny: http://www.cbos.pl/spiskom.pol/2013/k_151_13.pdf [data dostępu: 20.08.14].

²⁰ Zob. CBOS, 2014, Polska szkoła AD 2014, dostępny: http://www.cbos.pl/spiskom.pol/2014/k_093_14.pdf [data dostępu: 20.08.2014].

zawodowych w województwie zachodniopomorskim wynika, że mniejsze koszty korzystania z e-podręczników niż z tradycyjnych książek należą do jednych z najczęściej wymienianych zalet e-podręczników (tuż za łatwością dostępu, brakiem konieczności noszenia książek, ciekawszą formą nauki i szybkim dostępem)²¹. Jak podkreślają autorzy opracowania „Cyfrowa szkoła zawodowa – luka w systemie edukacji” – nie ma gwarancji, że **stworzenie e-podręcznika jest tańsze niż opracowanie tradycyjnego podręcznika do nauki zawodu, szczególnie, gdy e-podręcznik nie jest jedynie tzw. kalką papierowego wydania**. W przypadku materiałów interaktywnych, multimedialnych oraz zaawansowanej nawigacji e-podręcznika wymagane jest zaangażowanie profesjonalistów – grafików i informatyków. To nie aspekt stworzenia e-podręcznika do nauki zawodu ograniczy koszty materiałów dydaktycznych dla uczniów, ale element aktualizacji jego treści. Obecnie, w przypadku papierowych podręczników niewielkie, kosmetyczne zmiany w treści podręcznika wymagają zakupu jego nowego wydania przez rodziców i uczniów. **W przypadku elektronicznych podręczników aktualizacje treści mogłyby być pobierane automatycznie bez konieczności zakupu nowych materiałów**. Poza tym dodatkowym elementem działającym na korzyść e-podręczników w aspekcie kosztowym jest połączenie go z możliwością rozwiązywania testów i stałego monitoringu postępów uczniów. Takie rozwiązanie oznacza **oszczędność czasu dla nauczyciela i możliwość adekwatnej oceny kompetencji uczniów**.

Sceptycy wprowadzenia e-podręczników zwracają uwagę na problem tzw. wykluczenia cyfrowego, czyli braku dostępu do komputera lub innego narzędzia połączonego z Internetem, który jest warunkiem korzystania z e-podręcznika. Sygnalizuje się, że wyposażenie każdego ucznia w komputer generuje ogromne koszty, które mogą przewyższać zalety e-podręcznika. Wskazuje się, że problem ten dotyczy przeważnie uczniów z terenów wiejskich, o słabo rozwiniętej sieci teleinformatycznej. Jednakże wobec rosnącej dostępności komputerów oraz postępującej informatyzacji kraju, argument ten zdaje się słabnąć na sile.

Z punktu widzenia uczniów testujących e-podręcznik efektywność kosztowa z pewnością występuje, co podkreśla kadra projektu:

²¹ Zob. Cyprowski F., 2012, E-podręczniki w opiniach potencjalnych użytkowników i odbiorców, w: Bondyra K., Postaremczak D., Dolata H., E-podręczniki w szkolnictwie zawodowym – luka w systemie edukacji, Poznań, M-Druk, s. 257.

W tym przypadku uczniowie nie muszą kupować podręczników. (FGI z kadrą projektu, ewaluacja wewnętrzna)

Podobne opinie wyrażane były także przez nauczycieli zaangażowanych w testowanie e-podręcznika:

Gdyby nie e-podręcznik, to na pewno bardzo dużo różnych rzeczy byśmy kserowali. Generowałoby to potężne koszty. Poza tym wszystkiego nie da się skserować. Na pewno osiemdziesiąt procent tych wszystkich kosztów musieliby pokryć uczniowie sami. Ja nie byłabym w stanie sama kserować dla wszystkich klas, nie mówię tu tylko o tej klasie testowanej, takiej ilości materiałów. Taki e-book, który jest rzeczą darmową, a oni wszyscy mają Internet, jak nie telefonie, to w domu, więc pozwala to na ograniczenie kosztów. (W5)

Książki, no nie ma co się oszukiwać, obecnie są bardzo drogie, a szczególnie jeśli chodzi o przedmioty zawodowe i języki obce. Większości uczniów na nie po prostu nie stać. Ta zasobność finansowa jest różna. (W7)

Gdyby miała kazać uczniom kazać podręcznik do zawodu, a nie korzystalibyśmy z e-booka, to musieliby kupić 3-częściowy podręcznik. Dla nich to jest koszt 100 zł i denerwowaliby się, bo do czegoś trzeba wrócić. Dla nich to jest łatwiejsze, nie ponoszą kosztów. Jeśli mają Internet w domu, to mogą sobie zobaczyć. Nawet jak zobaczą obrazki, to coś w głowie zostanie, bo im się nie chce czytać. (W13)

Podkreślano, że **dzięki e-podręcznikowi uczniowie otrzymują praktycznie te same informacje, co w podręczniku** (w okrojonej formie), szczególnie jeśli chodzi o przygotowanie do egzaminu zawodowego, ale oznacza to niższe koszty.

Nauczyciele zapytani o zamiar korzystania z e-podręcznika w przyszłości, po zakończeniu projektu sygnalizowali, że atrakcyjność e-podręcznika w przyszłości jest silnie związana z tym, czy będzie on bezpłatny czy nie.

*Jeżeli byłoby to darmowe, dla każdej szkoły, która chce, to szkoły chętnie by z tego korzystały. Gdyby trzeba było wykupić pozwolenie, jednorazową opłatę, to mógłby się pojawić problem, bo **szkoły szukają oszczędności**, nie każdy dyrektor byłby gotów, nawet za minimalną stawkę, takie pakiety wykupywać. Tylko czynnik ekonomiczny może mieć wpływ. Myślę, że szkoły chętnie by korzystali z tego. (W3)*

Niechęć ze strony nauczycieli do płacenia za coś, co do tej pory było darmowe należy uznać za reakcję racjonalną z ekonomicznego punktu widzenia. Czynnikiem wpływającym na podjęcie decyzji o wyborze podręcznika może być oczywiście cena i jej relacja do ceny tradycyjnego podręcznika. Należy rozważyć alternatywne sposoby aktualizacji i podnoszenia funkcjonalności podręcznika.

Warto przywołać wyniki ankiety przeprowadzonej z uczniami w ramach badań realizowanych podczas ewaluacji zewnętrznej. Wskazują one, że **niemal trzy czwarte uczestniczących w badaniu uczniów chciałoby nadal korzystać/mieć możliwość korzystania z e-podręcznika**. Jeżeli natomiast e-podręcznik będzie nadal pełnić funkcję dodatkowego materiału dydaktycznego i sposobu na uatrakcyjnienie zajęć, wówczas albo koszt będzie trudno uzasadnić, albo ten koszt korzystania z e-podręcznika musiałby być relatywnie niewielki.

Warto także podkreślić, że sam e-podręcznik nie stanowi jedyne go elementu produktu finalnego, którego wykorzystanie pociąga za sobą nakłady finansowe. Koszty generuje również funkcjonowanie platformy (utrzymanie domeny i jej administracja), a także odpowiednie przeszkolenie nauczycieli do korzystania z e-podręcznika (kluczowe ze względu na to, że to od nich zależy częstotliwość korzystania z niego w szkołach). Koszty te nie przekraczają stawek rynkowych. Natomiast podręcznik metodyczny dla nauczycieli, już po jego stworzeniu, można upowszechniać bez ponoszenia dodatkowych kosztów – udostępniając link do jego pobrania.

Efektywność kosztową produktu finalnego projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego” mogłoby polepszyć zwiększenie aktywności nauczycieli zawodu w zakresie zamieszczania dodatkowych, poszerzonych treści lub wprowadzania aktualizacji w już istniejących. Zwiększanie liczby dostępnych filmów przypisanych do poszczególnych tematów lekcji nagrywanych przez samych uczniów np. w formie zaliczenia/sprawdzianu/dodatkowej

oceny. Działania takie wymagają znacznie niższych nakładów finansowych niż w przypadku opracowywania podręcznika w sposób tradycyjny przez jedną osobę lub zespół. Z drugiej strony, aby e-podręcznik mógł funkcjonować w oparciu o taki „wolontariat edukacyjny” niezbędne są duże nakłady czasu i wysiłek organizacyjny. System ten wykształci się samoczynnie w zależności od sposobu zarządzania produktem finalnym po zakończeniu projektu.

Na podstawie przeprowadzonych badań należy jednoznacznie stwierdzić, że największe nakłady finansowe związane z produktem finalnym zostały poniesione na etapie jego opracowywania. Należy założyć, że koszty utrzymania i rozwijania produktu finalnego (szczególnie e-podręcznika i platformy) będą niższe niż dotychczas. Na efektywność kosztową projektu wskazują także deklaracje niektórych nauczycieli odnośnie chęci zakupu e-podręcznika w formie off-line, po zakończeniu projektu, o ile nie byłby on nadal dostępny w Internecie.

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

2.7 Możliwości prawne i organizacyjne zastosowania produktu finalnego na szerszą skalę

Jakie są możliwości prawne i organizacyjne upowszechnienia produktu finalnego, a jakie ograniczenia?

Najważniejszym elementem produktu finalnego projektu, którego dotyczą uregulowania prawne jest e-podręcznik. Zarówno funkcjonowanie platformy internetowej, jak i opracowanie podręcznika metodycznego oraz programu szkoleń dla nauczycieli nie odnosi się do żadnych określonych regulacji. Z formalnego punktu widzenia upowszechnianie takich elementów produktu, jak: platforma, podręcznik metodyczny i program szkoleń dla nauczycieli nie ma ograniczeń. O ich użyteczność, trwałość i trafność zdecydują sami użytkownicy. Dlatego też w tym podrozdziale omówiono przede wszystkim kwestie związane z regulacjami prawnymi dotyczącymi wprowadzenia e-podręczników. Najpierw przedstawiono działania podejmowane obecnie w Polsce na rzecz wprowadzania e-podręczników do szkół, a następnie przedstawiono uwarunkowania prawne takich działań oraz techniczne/organizacyjne kwestie związane z ich realizacją w praktyce. Dla większej przejrzystości tekstu, wszystkie kwestie omówiono w osobnych sekcjach.

2.7.1 Działania podejmowane obecnie na rzecz wprowadzania e-podręczników do szkół

Obecnie wdrażane są e-podręczniki do kształcenia ogólnego w ramach rządowego programu rozwijania kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych „Cyfrowa szkoła” realizowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Ośrodek Rozwoju Edukacji. Zgodnie z planami Ministerstwa Nauki docelowo uczniowie korzystać będą mogli z 64 e-podręczników do 14 przedmiotów na wszystkich etapach nauki – począwszy od pierwszej klasy szkoły podstawowej, gimnazjum po szkoły ponadgimnazjalne. E-podręczniki mają być udostępniane bezpłatnie (na podstawie otwartej licencji), na specjalnej

platformie, na której znajdzie się ponad 2 tys. materiałów edukacyjnych²². Zgodnie z planami z elektronicznych podręczników, wprowadzanych w ramach rządowego programu korzystać będzie można zarówno w Internecie, jak i off-line – z wykorzystaniem narzędzi, które umożliwią ich ściągnięcie na komputer lub też czytnik e-booków. Wszystkie podręczniki poza tymi przeznaczonymi do edukacji wczesnoszkolnej (sporo materiałów i gier interaktywnych) będą miały wersję do druku.

Z analiz prowadzonych przez Ministerstwo Edukacji wynika, że **kluczowym ogniwem efektywnego wprowadzenia e-podręczników do szkół podstawowych i gimnazjalnych są nauczyciele**. Podkreśla się, że to do nauczycieli należy pierwszy krok i to od ich chęci zależy w dużej mierze wprowadzenie e-podręczników do szkół. Podobnej zależności można oczekiwać w przypadku zastosowania na szerszą skalę e-podręczników w szkołach ponadgimnazjalnych, w tym zawodowych.

Wprowadzanie e-podręczników do polskich szkół na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnym, będzie wspierane także przez inwestycje infrastrukturalne w sprzęt informatyczny szkół. Zgodnie z deklaracjami minister nauki, w nowej perspektywie finansowej 2014-2020 do dyspozycji marszałków województw będzie 4,3 mld zł, które będą mogli przeznaczyć na rozwój sieci komputerowej i internetowej i doposażenie szkół w niezbędny do używania e-podręczników na szerszą skalę sprzęt²³.

Działania na rzecz wprowadzenia e-podręczników do kształcenia zawodowego nie są podejmowane na tak szeroką skalę. W roku 2014 według najnowszego rejestru podręczników do kształcenia ogólnego dla zasadniczych szkół zawodowych, formę elektroniczną (e-book) ma 1 z 3 dopuszczonych do użytku podręczników do języka polskiego i 2 z 4 dopuszczonych do użytku do nauki matematyki²⁴. Natomiast z wykazu podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego przeznaczonych do kształcenia w zawodach opracowanych zgodnie z przepisami

²² Zob. men.gov.pl.

²³ Zob. <http://www.tvp.pl/tvp-regionalna/aktualnosci/nauka/wprowadzenie-epodrecznikow-bedzie-nastepowac-etapami/15860927>.

²⁴ Wykaz podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego, przeznaczonych do kształcenia ogólnego uwzględniających nową podstawę programową wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, dostępny: http://www.men.gov.pl/podreczniki/dopuszczone_lista1.php [data dostępu: 30.08.14].

rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach²⁵ niemożliwe jest jednoznaczne stwierdzenie, czy któryś spośród 133 zamieszczonych na liście podręczników dostępny jest w formie elektronicznej ponieważ lista nie zawiera takich informacji.

Jeszcze do niedawna pierwszym i jedynym materiałem on-line przypominającym w kształcie e-podręcznik, a nie dotyczącym jedynie przedmiotów ogólnokształcących, mogła pochwalić się branża cukierniczo-piekarska, której Almanach był dostępny za pośrednictwem platformy Małej Akademii Mistrzostwa Zawodowego²⁶. Materiały e-learningowe dla szkolnictwa zawodowego tworzone były także w ramach projektu „Model systemu wdrażania i upowszechniania kształcenia na odległość w uczeniu się przez całe życie” realizowanego przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Edukacji Zawodowej i Ustawicznej (KOWEŻIU). Wszystkie z 169 utworzonych kursów e-learningowych dedykowane są słuchaczom kwalifikacyjnych kursów zawodowych przez podmioty wskazane w art. 68a ust. 2 ustawy o systemie oświaty oraz uczestnikom kursów umiejętności zawodowych, prowadzonych przez publiczne i niepubliczne placówki i ośrodki (o których mowa w art. 2 pkt 3a ustawy o systemie oświaty)²⁷. W ramach projektu realizowanego przez KOWEŻIU stworzono także materiały e-learningowe dla osób zdobywających kwalifikacje w branży turystyczno-hotelarskiej. Kurs ten zawiera m.in. takie działy, jak: podstawy hotelarstwa, działalność recepcji, usługi żywieniowe w hotelarstwie, zasady sporządzania jadłospisów, podstawy turystyki, planowanie imprez i usług turystycznych, rozliczanie kosztów usług turystycznych, podstawy turystyki na obszarach wiejskich, gospodarstwo rolne a turystyka²⁸. W związku z tym, że KOWEŻIU jest organem prowadzonym przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, realizuje i opracowuje przedsięwzięcia edukacyjne związane z kolejnymi przemianami edukacyjnymi w Polsce. **Zgodnie z zapowiedziami minister edukacji narodowej, priorytetem w polityce edukacyjnej w roku szkolnym 2014/2015 będzie edukacja zawodowa w ramach „roku szkoły zawodowców”.** Jednakże nie ma jeszcze konkretnych

²⁵ Dostępny: <http://www.men.gov.pl/index.php/2013-08-03-12-11-15/podreczniki> [data dostępu: 20.08.14].

²⁶ Zob. mamz.pl.

²⁷ Zob. Kursy e-learningowe do kształcenia zawodowego, dostępny: <http://new.koweziu.edu.pl/aktualnosci/item/931-kursy-e-learningowe-do-kszt%C5%82cenia-zawodowego> [data dostępu: 20.08.14].

²⁸ Zob. <http://www.kno.koweziu.edu.pl/repozytorium-kursow/93-grupa-zawodow-turystyczno-hotelarska.html> [data dostępu: 20.08.14].

planów wprowadzenia e-podręczników do szkół zawodowych tak jak począwszy od 2015 roku będzie to mieć miejsce w szkołach kształcenia ogólnego, początkowo na poziomie nauczania wczesnoszkolnego, szkół podstawowych, gimnazjów, a następnie liceów. Testowe wersje e-podręczników dostępne są już na platformie epodreczniki.pl. Zgodnie z deklaracjami Ministerstwa Edukacji Narodowej, po wprowadzeniu e-podręczników w szkołach ogólnokształcących przyjdzie kolej na szkoły zawodowe²⁹. **Do tej pory jednak nie opracowano materiałów w formie e-podręcznika do nauki przedmiotów zawodowych.** W ramach pilotażowego programu MEN powstaną jednak podręczniki do matematyki, z których będą korzystać uczniowie technikum. **Materiały e-learningowe dla polskich szkół zawodowych przygotowywane są obecnie jedynie w ramach projektów** takich, jak realizowany przez KOWEŻiU, oddolnych inicjatyw, jak Almanach piekarsko-cukierniczy czy też w ramach innowacyjnych projektów, jak ewaluowane „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego”. **Ciągle pozostaje to luka w systemie edukacji, na którą wskazują autorzy publikacji „Cyfrowa szkoła zawodowa”³⁰.**

2.7.2 Możliwości prawne

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady wprowadzania podręczników (a także e-podręczników) do szkół jest ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty³¹. Na mocy ustawy (Art. 22) Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, w drodze rozporządzenia określa zasady i sposoby przekazywania podręczników do nauczania. Ustawa wskazuje także, że **decyzja o wyborze podręcznika, z którego korzystać będą uczniowie należy do nauczyciela.** Wyboru może on jednak dokonać jedynie z katalogu podręczników dopuszczonych do użytku przez MEN (Art. 22a, pkt 1). Zgodnie z art. 22a, pkt 4 **podręcznik może być dopuszczony do użytku szkolnego, jeżeli uzyskał pozytywne opinie rzeczoznawców wskazanych odpowiednio przez**

²⁹ Zob. men.gov.pl.

³⁰ Zob. Dolata D., 2012, Podstawa programowa w zawodzie technik hotelarstwa a innowacyjność w kształceniu zawodowym, w: Bondyra K., Postaremczak D., Dolata H., E-podręczniki w szkolnictwie zawodowym – luka w systemie edukacji, Poznań, M-Druk.

³¹ Dz.U. 1991 Nr 95 poz. 425, dostępny: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19910950425&min=1> [data dostępu: 19.08.14].

(w tym przypadku) ministra edukacji narodowej spośród rzeczoznawców wpisanych na listę rzeczoznawców prowadzoną przez tego ministra.

Możliwość wprowadzenia do polskich szkół e-podręczników dało **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 czerwca 2009 r.** w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników³². W § 9.1 tego rozporządzenia wskazano, że podręczniki szkolne mogą mieć formę elektroniczną i mogą być zamieszczone na elektronicznym nośniku danych lub w Internecie. W rozporządzeniu nie wskazano jednak jasnej definicji e-podręcznika. W związku z tym podręczniki mogły mieć jedynie formę elektroniczną (tj. być prostą, cyfrową kopią papierowego podręcznika), tzw. e-bookiem lub też mieć bardziej złożony charakter, czyli być podręcznikami multimedialnymi (m.in. zawierającymi hiperłącza i odnośniki do materiałów audio czy wideo). Wejście w życie rozporządzenia stanowiło pierwszy krok do wprowadzenia w Polsce e-podręczników. Jednakże dopiero kolejne rozporządzenia MEN (z 2012 i 2014) doprecyzowały definicję e-podręczników, które mogą być dopuszczone do użytku w polskich szkołach.

Zgodnie z zapisami §3 najnowszego **rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego podręczników** podręcznik do kształcenia w zawodzie musi spełniać następujące warunki:

- ❑ jest poprawny pod względem merytorycznym, dydaktycznym, wychowawczym i językowym, w szczególności:
 - uwzględnia aktualny stan wiedzy naukowej, w tym metodycznej,
 - jest przystosowany do danego poziomu kształcenia, zwłaszcza pod względem stopnia trudności, formy przekazu, właściwego doboru pojęć, nazw, terminów i sposobu ich wyjaśniania,
 - zawiera materiał rzeczowy i materiał ilustracyjny odpowiedni do przedstawianych treści nauczania,
 - ma logiczną konstrukcję;

³² Dostępny: <http://bip.men.gov.pl/images/stories/p730.pdf.rozp.dopuszczanie%20podrecznik.pdf> [data dostępu: 19.08.14].

- ❑ zawiera propozycje działań edukacyjnych aktywizujących i motywujących uczniów;
- ❑ zawiera treści zgodne z przepisami prawa, w tym ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi;
- ❑ ma przejrzystą szatę graficzną;
- ❑ zawiera usystematyzowaną prezentację treści nauczania ustalonych w podstawie programowej kształcenia w zawodach, w zakresie:
 - zawodu, w formie efektów kształcenia właściwych dla tego zawodu: efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich zawodów, efektów kształcenia wspólnych dla zawodów w ramach obszaru kształcenia, stanowiących podbudowę do kształcenia w tym zawodzie, oraz efektów kształcenia właściwych dla kwalifikacji wyodrębnionych w tym zawodzie lub;
 - kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie, w formie efektów kształcenia właściwych dla tej kwalifikacji, efektów kształcenia wspólnych dla zawodów w ramach obszaru kształcenia, stanowiących podbudowę do kształcenia w zawodzie, w którym wyodrębniono tę kwalifikację, oraz efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich zawodów, lub;
 - jednej z części kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie, w formie efektów kształcenia właściwych dla tej części kwalifikacji;
- ❑ zawiera zakres materiału rzeczowego i materiału ilustracyjnego odpowiedni do:
 - minimalnej liczby godzin kształcenia zawodowego wskazanej w podstawie programowej kształcenia w zawodach – w przypadku podręcznika do kształcenia w zawodzie w zakresie zawodu lub kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie;
 - minimalnej liczby godzin stanowiącej iloraz liczby godzin kształcenia zawodowego przewidzianej dla danej kwalifikacji w podstawie programowej kształcenia w zawodach i liczby części efektów kształcenia wyodrębnionych w ramach tej kwalifikacji – w przypadku podręcznika do kształcenia w zawodzie w zakresie jednej z części kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie;
 - umożliwia uczniom osiągnięcie efektów kształcenia, opisanych w podstawie programowej kształcenia w zawodach;
- ❑ **nie zawiera** opisu egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz zadań egzaminacyjnych wykorzystanych w arkuszach egzaminacyjnych.

Zgodnie § 4.1³³ **dopuszczony do użytku podręcznik elektroniczny może być umieszczony na nośniku elektronicznym lub w Internecie i zawierać:**

- a) Opis sposobu uruchomienia albo opis sposobu instalacji i uruchomienia;
- b) System pomocy zawierający opis użytkowania podręcznika;
- c) Mechanizmy nawigacji i wyszukiwania, w szczególności spis treści skorowidz w postaci hiperłączy;
- d) Opcję drukowania treści podręcznika, z wyłączeniem dynamicznych elementów multimedialnych, których drukowanie nie jest możliwe;
- e) Jednoznacznie unikalne tytuły oraz śródtytuły;
- f) Oznaczenia języka treści;
- g) Poprawne semantycznie struktury;
- h) Wyrażnie oddzielone akapity tekstu;
- i) Wyraźne odstępy pomiędzy elementami aktywnymi;
- j) Możliwość zmiany wielkości czcionki bez zmiany układu treści;
- k) Teksty alternatywne dla elementów nietekstowych;
- l) Napisy dla niesłyszących;
- m) Etykiety dla elementów interaktywnych;
- n) Instrukcje i komunikaty, które nie zależą wyłącznie od jednej charakterystyki zmysłowej, takiej jak dźwięk, kolor, kształt czy lokalizacja wizualna;
- o) Możliwość obsługi nawigacji oraz elementów interaktywnych za pomocą klawiatury.

Zgodnie z wytycznymi MEN e-podręcznik nie powinien zawierać elementów migoczących częściej niż trzy razy na sekundę. **Warunkiem dopuszczenia podręcznika do użytku jest, w zależności od rodzaju przedmiotu, do którego jest przeznaczony, uzyskanie kilku pozytywnych opinii merytoryczno-dydaktycznych oraz opinii językowej.** W przypadku elektronicznych podręczników opinia merytoryczna dotyczy także spełnienia przez podręcznik wymagań opisanych powyżej³⁴. W przypadku elektronicznych podręczników dodatkowym warunkiem

³³ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 lipca 2014, dostępny: <http://legislacja.rcl.gov.pl/docs//501/222607/222647/dokument119024.pdf> [data dostępu 19.08.14].

³⁴ Rzecznicy współpracujący z MEN dokonują oceny podręcznika w terminie do 30 dni od dnia otrzymania. Oceny merytorycznej podręczników do kształcenia zawodowego, w tym kształcenia specjalnego, mogą dokonywać rzecznicy posiadający rekomendację szkoły wyższej, jednostki naukowej, stowarzyszenia

dopuszczenia do użytku szkolnego jest także **uzyskanie pozytywnej opinii rzeczoznawcy do spraw podręczników do kształcenia specjalnego**.

Zgłaszając wniosek o dopuszczenie elektronicznego podręcznika do użytku szkolnego należy wskazać³⁵:

- 1) etap edukacyjny, rodzaj zajęć edukacyjnych (w tym zakres kształcenia podstawowy lub rozszerzony), typ szkoły, nazwę zawodu lub zawodów, dla których podręcznik jest przeznaczony, a w przypadku podręcznika do nauki zawodu – nazwę kwalifikacji.
- 2) autora (autorów) podręcznika, tytuł podręcznika, rok jego wydania
- 3) w przypadku podręcznika do nauki języka nowożytnego – poziom zaawansowania, dla którego jest przeznaczony oraz informację o poziomie zaawansowania wg Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, zdefiniowanego przez Radę Europy.
- 4) opis środowiska sprzętowego i programowego niezbędnego do użytkowania podręcznika.

Załącznikiem wniosku o dopuszczenie do użytku szkolnego e-podręcznika jest jego egzemplarz (poprawny pod względem edytorskim) zamieszczony na informatycznym nośniku danych lub informacja o miejscu publikacji podręcznika i sposobie dostępu – jeśli jest zamieszczony w Internecie. W przypadku podręcznika do nauki języka obcego należy także dołączyć do wniosku nagrania audio w postaci elektronicznej. Wnioskodawca o włączenie e-podręcznika do użytku szkolnego musi także złożyć oświadczenie o posiadaniu autorskich praw majątkowych do podręcznika i wykorzystanych w nim utworów oraz o braku naruszenia praw osób trzecich (szczególnie autorskich) oraz dowód wniesienia opłaty za złożenie wniosku. **W przypadku składania wniosku o dopuszczenie do użytku szkolnego e-podręcznika, wnioskodawca zobowiązany jest wnieść opłatę wysokości 6000 zł (§ 16.1).** Opłata ta podlega zwrotowi w przypadku wydania decyzji administracyjnej o odmowie wszczęcia postępowania w sprawie

zawodowego, samorządu gospodarczego, innych organizacji gospodarczych, kuratora oświaty, ministra właściwego w zakresie zawodu lub ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

³⁵ § 7.1.

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

dopuszczenia podręcznika do użytku szkolnego³⁶. Do końca 2014 r. wnioskodawca ubiegający się o dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika w postaci elektronicznej stanowiącego odwzorowanie podręcznika w postaci papierowej jest zobowiązany wnieść opłatę w wysokości 3000 zł.

Najnowsze rozporządzenie MEN daje zatem możliwość wprowadzania do użytku szkolnego, także w szkolnictwie zawodowym, e-podręczników przez podmioty, które spełnią opisane powyżej kryteria. Także i sam podręcznik do kształcenia zawodowego musi spełnić określone w rozporządzeniu wymogi. Dodatkowo w przypadku podręczników do kształcenia w zawodach treści podręczników muszą być zgodne z przepisami Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach³⁷.

Pomimo, że położone są wszelkie podstawy prawne dla wprowadzenia e-podręczników do nauki zawodu, na obecnym etapie wdrażania e-podręczników do polskich szkół, polityka rządu skupia się na wprowadzeniu elektronicznych podręczników do przedmiotów ogólnokształcących. Zgodnie z deklaracjami MEN, kolej na przedmioty zawodowe przyjdzie później. Obecnie³⁸ nie wiadomo czy wprowadzenie e-podręczników do nauki zawodu także będzie prowadzone z równie hojnej dotacji celowej, jak podręczniki do kształcenia ogólnego.

Ważną w kontekście debaty o wprowadzeniu e-podręczników do szkół jest ekspertyza przygotowana przez prof. Gogołka³⁹, który zwraca uwagę na często pomijaną **kwestię ergonomii pracy z elektronicznym podręcznikiem**, a także na czynniki, które należy uwzględnić wprowadzając e-podręczniki na szeroką skalę. W ekspertyzie podjęty jest także temat możliwego, **negatywnego wpływu zbyt długiego korzystania z e-podręczników na stan zdrowia uczniów**. W związku z tym przyjęto, że wprowadzenie e-podręczników do szkół powinno obejmować trzy, powiązane ze sobą elementy:

³⁶ Dotyczy wniosków o dopuszczenie do użytku szkolnego podręczników w postaci elektronicznej złożonych od dnia 1 stycznia 2015 r.

³⁷ Dz.U. 2012 poz. 184.

³⁸ Sierpień 2014 r.

³⁹ Gogołek W., 2013, Wpływ e-podręczników na rozwój psychosomatyczny uczniów, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa.

1. Doskonalenie skuteczności edukacji rozumianej m.in. jako: szybsza, zindywidualizowana, atrakcyjniejsza nauka, wspomaganie/uzupełnianie pracy nauczycieli, możliwość zwiększenia zakresu treści nauczania.
2. Poprawa logistyki korzystania z pomocy dydaktycznych, w tym noszenia przez uczniów ciężkich podręczników drukowanych.
3. Minimalizacja kosztów liczonych ryzykiem szeroko rozumianej utraty zdrowia przez uczniów oraz utratą prywatności.

Na podstawie analizy legislacji regulujących możliwości wprowadzenia e-podręczników do szkoły, widać, że koncepcja e-podręcznika, mimo że cyklicznie uszczegóławiana, nie jest do końca dopracowana. W obowiązującym rozporządzeniu MEN **brakuje zapisów nt. tego, w jaki sposób e-podręczniki mają być wykorzystywane przez nauczycieli** (np. czy każdy z uczniów będzie korzystał z własnego komputera, czy też ich treści będą wyświetlane na tablicy multimedialnej lub komputerze nauczyciela), **przez co twórcy e-podręczników nie mają jasnych wskazówek, jakie funkcjonalności powinny uwzględniać ich produkty**⁴⁰.

Formalnie zatem, z punktu widzenia obowiązujących regulacji prawnych **produkt finalny projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego” w obecnej formie nie spełnia części wymogów, jakie przed podręcznikiem w postaci elektronicznej stawia rozporządzenie MEN z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego podręczników**. Dotyczy to m.in. braku:

- ❑ opisu sposobu uruchomienia albo opisu sposobu instalacji i uruchomienia;
- ❑ systemu pomocy zawierającego opis użytkowania podręcznika;
- ❑ mechanizmów nawigacji i wyszukiwania, w szczególności spis treści i skorowidzu w postaci hiperłączy;
- ❑ tekstów alternatywnych dla elementów nietekstowych;
- ❑ etykiet dla elementów interaktywnych;

⁴⁰ Opinie te podzielają także eksperci z Centrum Cyfrowego: Projekt Polska, dostępny: <http://centrumcyfrowe.pl/w-odpowiedzi-na-krytyke-projektu-e-podrecznikow-i-zniekształcanie-raportu-prof-w-gogolka/> [data dostępu 20.08.14].

- ❑ instrukcji i komunikatów, które nie zależą wyłącznie od jednej charakterystyki zmysłowej, takiej jak dźwięk, kolor, kształt czy lokalizacja wizualna.

Przytoczone wcześniej wypowiedzi uczestniczących w badaniu nauczycieli wskazują, że **e-podręcznik pełnił funkcję dodatkowego materiału dydaktycznego**, który stanowił, w zależności od tematu i preferencji nauczyciela:

- ❑ źródło wiedzy w określonym temacie;
- ❑ wprowadzenie do tematu lekcji;
- ❑ inspirację do sposobu przeprowadzenia lekcji;
- ❑ urozmaicenie lekcji;
- ❑ źródło pomysłów na zadania domowe;
- ❑ źródło materiałów multimedialnych;
- ❑ vademecum ułatwiające przygotowanie się do sprawdzianów, egzaminów.

Najczęściej [korzystałam] z prezentacji i filmików. (...) To wszystko zależy od rodzaju lekcji, różne rzeczy się do różnych tematów się przydawały. (W8)

Często korzystaliśmy z tego [e-booka] w klasie pierwszej, gdzie oni od początku mieli ten program, a moi w drugiej klasie mieli część przerobioną i mogliśmy skorzystać z tego do powtórek. Również do nowych tematów. Pierwsza klasa skorzysta więcej, niż druga. Były tematy, które można było wykorzystać nie tylko w pracy hotelarskiej, ale i żywieniowej, np. obsługa konsumenta. (W13)

Lekcje muszą być interesujące, aby uczniów zainteresować, więc korzystam z materiałów multimedialnych. Dużo rzeczy jest a e-booku, więc często korzystam z tego, z prezentacji dla uczniów lub materiałów, jako zadanie domowe. (W20)

Ja wykorzystywałam dużo prezentacji. Bardzo pomocne było to, że informacje w prezentacji, której już ja nie musiałam robić, z niektórych rzeczy były krótkie, treściwe i oczywiście trzeba je było rozbudować, ale nie musiałam już tego wszystkiego dyktować dzieciom do zeszytu. (W5)

*Korzystaliśmy z e-booka głównie i ewentualnie szukaliśmy wiadomości, kiedy czegoś brakowało w podręcznikach, które były dostępne. Głównie korzystaliśmy z e-podręcznika. Zwykłe podręczniki były uzupełnieniem dla nas.
(W14)*

Przedstawione braki w żadnym razie nie dyskwalifikują wstępnej wersji produktu finalnego jako skutecznego narzędzia wspierającego edukację zawodową w zawodzie technik hotelarz. Z wywiadów prowadzonych z przedstawicielami grupy docelowej użytkowników (nauczycielami) oraz członkami Rady Programowej powołanej w celu lepszego dostosowania produktu finalnego do potrzeb odbiorców i użytkowników wynika, że nie ma potrzeby ubiegania się o pozytywną opinię rzeczoznawców w celu dopuszczenia e-podręcznika do użytku szkolnego. Ponadto odpowiedzialnością nauczyciela i dyrektora szkoły jest opracowanie programu nauczania (a niekoniecznie dobór podręczników), który jest zgodny z podstawą programową. Można zatem przypuszczać, że – o ile e-podręcznik będzie uwzględniał podstawę programową i będzie aktualizowany – nauczyciele będą w głównej mierze korzystać z dostępnych w nim gotowych opracowań podnoszących wydajność ich pracy, atrakcyjność zajęć i efektywność przyswajania wiedzy. Natomiast, jeśli kiedykolwiek podręcznik będzie funkcjonować jako pełnoprawny podręcznik do kształcenia zawodowego konieczne będzie wprowadzenie odpowiednich udoskonaleń.

2.7.3 Możliwości organizacyjne

Wymogi formalno-prawne stawiane podręcznikom w postaci elektronicznej nie stanowią w rzeczywistości problemu dla powszechnego wykorzystywania produktu finalnego projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego” i jego elementów. Ponadto wypowiedzi uczestniczących w badaniu nauczycieli wskazują każdorazowo, że żadna z tych osób nie korzysta podczas prowadzenia zajęć z tylko jednego źródła wiedzy.

Istotne problemy organizacyjne stanowiące przeszkodę w upowszechnieniu produktu finalnego wynikać mogą jedynie – co potwierdzają wypowiedzi nauczycieli – z problemów związanych z infrastrukturą techniczną – szczególnie brak lub ograniczony dostęp do Internetu w szkołach.

Wypowiedzi nauczycieli wskazują, że problemy jakie napotykali na etapie testowania nie wynikały z wad lub usterek produktu finalnego, ani jego elementów. Były skutkiem

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

niewydajnego łącza internetowego i/lub przestarzałych komputerów, lub problemów z urządzeniami prezentującymi – tablicą multimedialną lub projektorem.

Podkreślano, że na **poziomie szkoły, sukces przedsięwzięcia polegającego na wprowadzeniu e-podręczników do szkół zależy w dużej mierze od zaangażowania osób wdrażających to rozwiązanie**. Bardzo ważne jest także – poza dostępem do odpowiedniego sprzętu – przeszkolenie nauczycieli, którzy są pierwszym ogniwem wprowadzania e-podręczników do szkół. Warto byłoby zamieścić na platformie narzędzie w postaci swego rodzaju samouczka, które prezentować będzie krok po kroku zasady korzystania z platformy, e-podręcznika oraz zasady tworzenia materiałów multimedialnych.

*Pierwsze kwestią są oczywiście środki, bo to wymaga inwestycji, nie da się ukryć. Trzeba mieć kilka tysięcy na tablicę. Ona tyle kosztuje razem z tym oprzyrządowaniem. Druga sprawa to **przeszkoleni ludzie, którzy potrafią się posługiwać komputerem i tablicą**. Tablica sama nie jest trudna, ale komputer tak. Jak tutaj są bariery, to też nic nie zdziałamy. **Co z tego, że powiesimy tablicę, jak nauczyciel nie będzie z niej korzystał, bo się boi**. Trzeba ludzi przeszkolić. (W6).*

Szkoły potrzebowałyby wsparcia w postaci sprzętu. Bez tego nie da się. No i przeszkolenie nauczycieli. Nie przeprowadzi nauczyciel lekcji, jeśli sam nie będzie uświadomiony, że to jest dobre. Nie przekona uczniów. Musi być sam przekonany, aby przekonać uczniów do tej formy. Te dwie rzeczy, sprzęt i wyszkolenie nauczycieli. (W10)

Możliwości organizacyjne zastosowania produktu finalnego na szerszą skalę wiążą się również z użytecznością e-podręcznika, jako źródła wiedzy zawodowej zgodnej z podstawą programową. Wiąże się to z koniecznością monitorowania ewentualnych zmian w tym zakresie. Monitoring ten jest jednak prowadzony również obecnie. Aby zatem nauczyciele chcieli korzystać z e-podręcznika niezbędne jest utrzymanie aktualności zawartych w nim treści i materiałów edukacyjnych.

Aktualizowanie treści e-podręcznika należy uznać za najtrudniejsze, a zarazem najważniejsze zadanie, którego realizacja może wpływać na trwanie produktu finalnego po zakończeniu

projektu. Realizacja tego zadania wymaga jednak nakładów finansowych lub czasowych osób, które zgodzą się na poświęcenie własnego czasu na rzecz dobra użytkowników i odbiorców produktu finalnego. **Opracowanie efektywnego systemu finansowania aktualizacji e-podręcznika lub nakłonienie osób kompetentnych do aktualizacji treści znajdujących się na platformie edukacyjnej stanowić może największe wyzwanie dla Projektodawcy.**

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

2.8 Trwałość efektów projektu

Czy i w jakim stopniu prawdopodobne jest wykorzystanie e-podręczników i platformy edukacyjnej po zakończeniu finansowania projektu? Co warunkuje możliwość wykorzystania e-podręczników i platformy edukacyjnej po zakończeniu finansowania projektu?

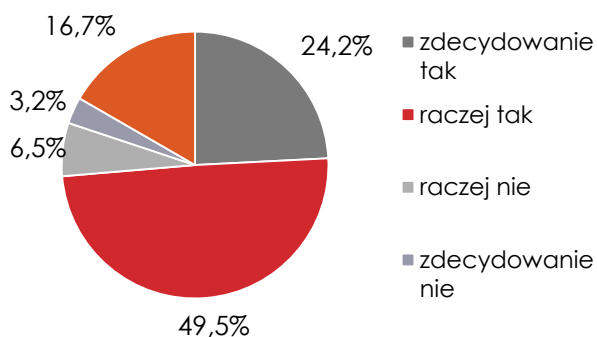
Praktycznie **wszyscy** badani nauczyciele, testujący e-podręcznik byli zgodni, że chcą z niego dalej korzystać, po zakończeniu projektu.

Odwyzczałam się od tradycyjnej nauki, bo cały czas korzystam z e-booka. Nadal chcemy z e-podręcznika korzystać. (W3)

Bardzo bym chciała, żeby ten dostęp do tego podręcznika cały czas był. (W5)

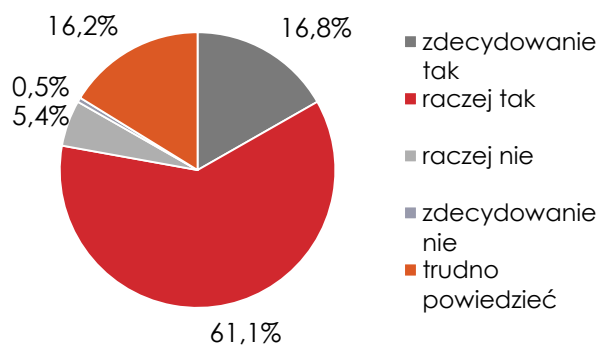
Niektórzy nauczyciele sygnalizowali nawet, że ich szkoła byłaby zainteresowana zakupem e-podręcznika w formie off-line, na płytach (jeśli nie będą to duże koszty), gdyby nie był on już dostępny w Internecie. **Chęć dalszego korzystania z e-podręcznika deklarowało 73,7% uczniów** uczestniczących w badaniach. Jeszcze wyższy odsetek uczniów deklarował, że inni uczniowie również byłiby zainteresowani korzystaniem z produktu finalnego (77,9%) (Wykres 7 i Wykres 8).

Wykres 7. Odsetek uczniów deklarujących chęć dalszego korzystania z e-podręcznika

Źródło: Ankieta audytoryjna z uczniami. N = 186.

Wykres 8. Czy inni uczniowie będą chętnie korzystać z e-podręcznika?

Źródło: Ankieta audytoryjna z uczniami. N = 185.

Do **czynników**, które zostały w ramach badania zidentyfikowane jako **kluczowe dla dalszego wykorzystania e-podręcznika i platformy po zakończeniu projektu**, należy zaliczyć przede wszystkim elementy, które przedstawia Rysunek 2.

Rysunek 2. Kluczowe elementy dla trwałości produktu finalnego

Kluczowe elementy dla trwałości produktu finalnego

Koszty, które będą musiały ponieść szkoły w związku z dalszym korzystaniem z e-podręcznika (dostęp do treści).

Koszty administracji platformy (domeny oraz jej utrzymania)

Koszty szkoleń dla nauczycieli.

Dalsza aktualizacja treści e-podręcznika i uzupełnianie materiałów o dodatkowe treści.

Odpowiednie wyposażenie szkół (dostępność tablic multimedialnych i pracowni komputerowych).

Źródło: Opracowanie własne.

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

2.9 Multiplikowalność zastosowanych rozwiązań

Na ile możliwe jest upowszechnienie produktu finalnego?

Dotychczasowa realizacja projektu oraz oceny produktu finalnego zebrane od przedstawicieli jego grupy docelowej wskazują, że zastosowane rozwiązania dotyczące opracowywania produktu finalnego, jak i **sam produkt finalny wraz z jego elementami nie tylko mogą, ale powinny być multiplikowane.**

Myślę, że z miłą chęcią ludzie z innych szkół wykorzystywaliby e-podręcznik. Te szkoły, które uczą w zawodzie hotelarstwa. Gdyby ta szkoła nie była w projekcie, to ja chciałabym korzystać. (W3)

Przebieg projektu zakładający rzetelną diagnozę potrzeb przedstawicieli grupy docelowej, powołanie rady programowej składającej się z reprezentantów zarówno użytkowników bezpośrednich (nauczycieli), jak i pracodawców oraz nauczycieli akademickich, a także ekspertów w zakresie ICT i kształcenia zawodowego oraz realizatora projektu pozwoliło osiągnąć sukces na tym etapie jego realizacji. **Osiągnięcie efektu synergii wynikającego z połączenia wiedzy, umiejętności i doświadczeń członków rady programowej potwierdzają oceny dotyczące produktu finalnego zebrane na etapie ewaluacji zewnętrznej projektu.** Należy jednak podkreślić, że kluczowym czynnikiem było tu zaangażowanie osób współtworzących produkt finalny. Ten ostatni czynnik może wpływać w największej mierze na możliwość multiplikowania zastosowanych rozwiązań.

Upowszechnienie produktu finalnego jest – jak wskazano w rozdziale 2.7 – możliwe zarówno pod względem prawnym, jak i organizacyjnym. Skuteczność upowszechnienia zależy w dużej mierze od tego czy e-podręcznik będzie aktualizowany oraz w jakim zakresie będzie zgodny z podstawą programową. Te dwie cechy są natomiast zależne od wypracowanego sposobu monitorowania oraz aktualizowania:

- ☐ Finansowanie – należy określić przez kogo?
- ☐ Wolontariat – należy zastanowić się jak zachęcić osoby kompetentne? (założeniem projektu jest, że nauczyciele będą tworzyć dodatkowe treści)

Ponadto istotną kwestią będzie **sposób dysponowania prawami autorskimi do treści zawartych w e-podręczniku**, np. poszczególne rozdziały opracowanych przez różne osoby. Warto pamiętać o regulacji kwestii związanych z prawami autorskimi. Należy rozszerzyć regulamin dodawania materiałów na platformę o kwestie praw autorskich i zasad udostępniania i upublicznienia zamieszczanych treści.

Korzystanie z produktu finalnego projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego”, jak i on sam mogą być z łatwością multiplikowane, ponieważ jedynym ograniczeniem jest obecnie dostęp do Internetu.

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

2.10 Empowerment procesu testowania i produktu finalnego

Na ile wypracowany produktu finalny oraz proces testowania angażuje grupy docelowe projektu?

Zaangażowanie grup docelowych Projektu w wypracowywanie produktu finalnego było znaczne na każdym etapie jego realizacji. W opracowywaniu wstępnej wersji produktu finalnego uczestniczyli m.in. nauczyciele w zawodzie technik hotelarstwa, jako bezpośredni użytkownicy produktu finalnego, a także nauczyciele akademicki oraz przedstawiciele dużej sieci hoteli. Takie działanie jest zgodne z wytycznymi Krajowej Instytucji Wspomagającej⁴¹ dotyczącymi powołania rady programowo-konsultacyjnej.

Przeprowadzenie szkoleń dla użytkowników (nauczycieli, zadanie 3, etap 6) i odbiorców (uczniów, zadanie 3, etap 8) dotyczące korzystania z produktu finalnego w okresie poprzedzającym testowanie produktu finalnego w procesie dydaktycznym wskazuje na chęć podjęcia działań mających na celu minimalizowanie ryzyka niepowodzenia projektu wynikające ze braku umiejętności, albo zniechęceniu do korzystania z produktu finalnego przez użytkowników.

Zarówno wśród odbiorców, jak i użytkowników produktu finalnego prowadzone były cykliczne badania ewaluacyjne (w ramach ewaluacji wewnętrznej), które pozwalały na bieżący monitoring oczekiwań tych grup, a także na rejestrację ewentualnych usterek w produkcie finalnym na poszczególnych etapach jego testowania. Prowadzona podczas etapu testowania ewaluacja on-going pozwoliła na systematyczne pozyskiwanie informacji o problemach, sugestii oraz sposobie korzystania z produktu finalnego.

O efektywnym wdrożeniu zasady empowerment w proces testowania i kształtowanie produktu finalnego świadczy odsetek pozytywnych ocen uzyskanych ze strony użytkowników i odbiorców.

⁴¹ Empowerment w projektach innowacyjnych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Krajowa Instytucja Wspomagająca, Centrum Projektów Europejskich, dostęp: http://www.kiw-pokl.org.pl/images/biblioteka_kiw/materiały_kiw/podreczniki_poradniki/empowerment_w_projektach_innowacyjnych_pokl.pdf.

Warto również przywołać cytát, który w esencjonalny sposób prezentuje stosunek osób zaangażowanych w projekt do przedstawicieli części grupy docelowej.

*Brałam udział w różnych projektach unijnych, a państwo naprawdę bardzo solidnie przygotowywali się do spotkań z nami, było monitorowanie. **Czuliśmy się niezapomniani i dopieszczani.** (W5)*

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

3 Wnioski i rekomendacje

Podsumowując wyniki ewaluacji zewnętrznej wstępnej wersji produktu finalnego projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego” należy przede wszystkim jednoznacznie podkreślić, że **rekomenduje się jego upowszechnienie**. Ta pozytywna rekomendacja wynika nie tylko z badań opinii odbiorców i użytkowników produktu finalnego projektu, ale także z analizy desk research wszystkich jego elementów.

Jak wynika z przeprowadzonych badań produkt finalny odpowiada na realne zapotrzebowanie odbiorców i użytkowników, a także w szerszym kontekście - na potrzeby kształcenia zawodowego, nie tylko w województwie zachodniopomorskim, ale także i w całej Polsce. Stanowi on bowiem unikatowe i innowacyjne narzędzie podnoszenia atrakcyjności kształcenia zawodowego, w ścisłym powiązaniu z potrzebami rynku pracy. **W toku projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego” wypracowano produkt finalny cechujący się spójnością oraz wysoką jakością, a także łatwością obsługi.** E-podręcznik oraz platforma internetowa umożliwiają uczniom zapoznanie się z praktycznymi aspektami wykonywania zawodu technik hotelarstwa, dzięki możliwości obejrzenia dedykowanych poszczególnym tematom lekcji filmów i prezentacji. E-podręcznik wykorzystywany jest przez nauczycieli jako dodatkowy materiał edukacyjny do tradycyjnie stosowanych podręczników lub też innych materiałów. Przy czym, szczególnie przydatnym elementem dla uczniów ostatnich klas technikum są testy pozwalające na powtórzenie wiedzy przed egzaminem zawodowym.

Wnioski i rekomendacje wynikające z badania zaprezentowano w formie tabelarycznej poniżej.

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

WNIOSEK	REKOMENDACJA	CZAS WDROŻENIA
Produkt finalny wypełnia lukę w systemie edukacji dotyczącą dostępności podręczników do kształcenia zawodowego w wersji elektronicznej	Upowszechnienie produktu finalnego	Etap upowszechniania

WNIOSEK	REKOMENDACJA	CZAS WDROŻENIA
Stosowanie produktu finalnego w szkołach pozwala na zaprezentowanie uczniom praktycznych aspektów wykonywania zawodu	Upowszechnienie produktu finalnego	Etap upowszechniania
	Rozwijanie bazy materiałów multimedialnych	Po zakończeniu projektu

WNIOSEK	REKOMENDACJA	CZAS WDROŻENIA
Produkt finalny dostarcza kompleksowych narzędzi wsparcia nauczyciela w zakresie stosowania innowacyjnych narzędzi kształcenia zawodowego	Upowszechnienie produktu finalnego	Etap upowszechniania

WNIOSEK	REKOMENDACJA	CZAS WDROŻENIA
W opiniach uczestniczących w badaniach nauczycieli, produkt finalny pozytywnie wpływa na zdawalność egzaminów zawodowych dzięki atrakcyjnej formie przekazywania wiedzy	Upowszechnienie produktu finalnego	Etap upowszechniania
	Dodanie odnośnika do strony egzaminzawodowy.info – umożliwiającego zapoznanie się z formą i pytaniami egzaminów zawodowych	Przed upowszechnieniem
	Uatrakcyjnienie form sprawdzania wiedzy na platformie	Po zakończeniu projektu

WNIOSEK	REKOMENDACJA	CZAS WDROŻENIA
Produkt finalny odpowiada na potrzeby współczesnej szkoły oraz uczniów w zakresie coraz szerszego korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych	Upowszechnienie produktu finalnego	Etap upowszechniania

WNIOSEK	REKOMENDACJA	CZAS WDROŻENIA
E-podręcznik i platforma cechują się intuicyjną nawigacją, jednak nauczyciele zgłaszali trudności w znalezieniu odpowiednich materiałów, co wynikało z niedostępności spisu treści zawierającego wszystkie tematy przedstawione w e-podręczniku	Dodanie osobnej podstrony z kompletnym spisem treści materiałów, w zakładce „E-podręcznik”	Przed etapem upowszechniania
	Przypisanie tagów do wszystkich podstron e-podręcznika	Po zakończeniu projektu
	Dodanie wyszukiwarki dostępnej pod paskiem menu na każdej podstronie platformy	Przed etapem upowszechniania

WNIOSEK	REKOMENDACJA	CZAS WDROŻENIA
	Przypisanie nazw działów tematycznych e-podręcznika do kwalifikacji zawodowych i efektów kształcenia zgodnych z podstawą programową w przypadku dodawania materiałów do kolejnych zawodów	Po zakończeniu projektu

WNIOSEK	REKOMENDACJA	CZAS WDROŻENIA
Testujący produkt finalny nauczyciele zwracali uwagę na drobne błędy i literówki, nie potrafili jednak wskazać dokładnych miejsc, w których się one znajdują	Stworzenie narzędzia zgłaszania błędów na każdej podstronie e-podręcznika, co pozwoli na ich sukcesywne eliminowanie przez administratora	Przed etapem upowszechniania

WNIOSEK	REKOMENDACJA	CZAS WDROŻENIA
Brakuje możliwości edycji materiałów dla uczniów, co powoduje konieczność ich drukowania	Dodanie wersji edytowalnych materiałów, co umożliwi uczniom ich wypełnienie na komputerze	Przed etapem upowszechniania

WNIOSEK	REKOMENDACJA	CZAS WDROŻENIA
W Regulaminie platformy brakuje zapisów określających w sposób precyzyjny zasady zamieszczania, publikowania i wykorzystywania materiałów przesyłanych przez użytkowników (nauczycieli) oraz własności praw autorskich	Rozszerzenie Regulaminu o kwestie praw autorskich i zasad udostępniania i upublicznienia zamieszczanych treści	Przed etapem upowszechniania

WNIOSEK	REKOMENDACJA	CZAS WDROŻENIA
Nauczyciele biorący udział w badaniu zgłaszali potrzebę poszerzenia zakresu tematycznego e-podręcznika	Dodanie na platformie przycisku (buto) z informacją o możliwości dodawania własnych materiałów przez nauczycieli	Przed etapem upowszechniania
	Stworzenie podstron zawierających zamieszczane przez użytkowników sugestie dotyczące tematów do opracowania (w zakładce „E-podręcznik”) przesyłane za pośrednictwem dostępnego już formularza kontaktowego	Przed etapem upowszechniania

WNIOSEK	REKOMENDACJA	CZAS WDROŻENIA
Nie wszyscy nauczyciele potrafią efektywnie wykorzystywać tablicę multimedialną do obsługi e-podręcznika	Należy zadbać o wyposażenie sal szkoleniowych tak, aby możliwe było przeprowadzenie ćwiczeń praktycznych z efektywnego wykorzystania tablicy multimedialnej w celach dydaktycznych	Etap upowszechniania
	Należy dodać jako moduł szkolenia dla nauczycieli tworzenie materiałów multimedialnych ⁴²	Przed etapem upowszechniania
	Należy rozszerzyć program szkolenia o praktyczne korzystanie z e-podręcznika na tablicy multimedialnej	Przed etapem upowszechniania

⁴² Będzie to uzależnione od możliwości zwiększenia liczby godzin szkoleń przewidzianych dla nauczycieli w Projekcie (wymagające zmian we wniosku o dofinansowanie).

4 Aneks

4.1 Szczegółowa metodologia badania

4.1.1 Metody i techniki badawcze

4.1.1.1 Metody niereaktywne – desk research

Pierwszym etapem procesu ewaluacji zewnętrznej była analiza danych zastanych. Jest to etap kluczowy, ponieważ pozwala na szczegółowe zapoznanie się z przedmiotem ewaluacji (produktem finalnym), kontekstem jego upowszechniania, charakterystyką grup docelowych, a także wynikami prowadzonej w ramach projektu ewaluacji wewnętrznej. W efekcie możliwa jest obiektywna weryfikacja wniosków z uprzednio zrealizowanej ewaluacji, a także ich pogłębienie w najbardziej istotnych obszarach.

Analiza danych zastanych obejmowała aktualne dane dotyczące zastosowania e-podręczników w szkolnictwie zawodowym. W trakcie analizy wykorzystano m.in. następujące dokumenty i opracowania:

- ❑ Dokumentacja projektowa, w tym dokumenty związane z produktem;
- ❑ Raporty z ewaluacji wewnętrznej prowadzonej w ramach projektu;
- ❑ Publikacje, analizy, ekspertyzy związane z problematyką podniesienia atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego;
- ❑ Publikacje, analizy, ekspertyzy związane z tematyki wdrażania nowych narzędzi edukacyjnych oraz stosowania narzędzi informatycznych w edukacji;
- ❑ Dokumenty programowe Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – wersja najbardziej aktualna, w tym:
- ❑ Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007- 2013 - Departament Zarządzania EFS, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 24 kwietnia 2013 r.;

- ❑ Plany działań dla Priorytetu IX PO KL w województwie zachodniopomorskim (rok 2012, 2013).

4.1.1.2 Indywidualne wywiady pogłębione z ekspertami

Istotą indywidualnego wywiadu pogłębionego (ang. *individual in-depth interview*) jest uzyskiwanie szczegółowych informacji od jednego respondenta, bez wpływu osób trzecich. Wywiad pogłębiony przebiega według scenariusza, który porządkuje pojawiające się wątki i stanowi podstawowe narzędzie badacza w trakcie jego pracy. Poza tym otwarta struktura wywiadu umożliwia dopytanie o ważne kwestie oraz wyjaśnienie pojawiających się wątpliwości.

W ramach ewaluacji przeprowadzono **20 wywiadów pogłębionych** z dyrektorami szkół zawodowych, nauczycielami przedmiotów zawodowych i kierownikami kształcenia praktycznego. Badaniami objęci byli pracownicy placówek, które mają w swojej ofercie zawód technik hotelarstwa. Zgodnie z założeniami badania, w przypadku uzasadnionej niemożności zebrania odpowiedniej próby, część ekspertów mogła pochodzić spoza województwa zachodniopomorskiego.

Dobór miał charakter celowy, właściwy dla tej techniki gromadzenia danych.

4.1.1.3 Zogniskowane wywiady grupowe

Zogniskowane wywiady grupowe nazywane inaczej dyskusjami grupowymi, fokusami lub grupami panelowymi to jakościowa technika zbierania danych w badaniach społecznych. Dane zbierane są podczas dyskusji w grupie minimum 4 osób prowadzonej przez doświadczonego moderatora, którego zadaniem jest dbanie o płynny przebieg dyskusji oraz realizację założonych celów badania. Badania fokusowe stosowane są w celu zdobycia informacji dotyczących jednego tematu (stąd przymiotnik „zogniskowane” w nazwie). Pomiar polega na wywołaniu i kontrolowaniu dyskusji na dany temat między uczestnikami grupy. W porównaniu z wywiadami indywidualnymi wywiady grupowe są ciekawsze dla uczestników i stwarzają większe, naturalne bodźce do wyrażania opinii lub eksponowania postaw lub motywów. Badania fokusowe bardzo dobrze sprawdzają się w ewaluacji, gdyż umożliwiają dyskusję nad jej wynikami i wnioskami.

W ramach przedmiotowego badania przeprowadzonych zostanie **8 zogniskowanych wywiadów grupowych** z następującymi kategoriami respondentów:

- ❑ 4 wywiady z uczniami będącymi odbiorcami e-podręczników;
- ❑ 2 wywiady z uczniami nie będącymi odbiorcami e-podręczników;
- ❑ 1 wywiad z nauczycielami będącymi użytkownikami e-podręczników;
- ❑ 1 wywiad z nauczycielami nie będącymi użytkownikami e-podręczników.

Dobór miał charakter celowy, właściwy dla tej techniki gromadzenia danych i polegał na zaproszeniu do udziału w badaniu jedynie osób spełniających powyższe kryteria rekrutacyjne.

4.1.1.4 Ankiety audytoryjne

Ankiety audytoryjne polegają na realizacji badania poprzez wręczenie kwestionariuszy do samodzielnego wypełnienia licznej grupie osób zgromadzonych w jednej przestrzeni, które biorą udział w badaniu w tym samym czasie. Po wypełnieniu przez respondentów, ankiety są zbierane przez badacza i poddawane analizie. Ten sposób realizacji badania nie daje możliwości kontroli badacza nad sposobem odpowiedzi na zadawane pytania ani możliwości wyjaśnienia niezrozumiałych kwestii, dlatego też należy zadbać o to, żeby pytania sformułowane były w sposób jednoznaczny i klarowny.

W ramach ewaluacji przeprowadzone zostały badania z wykorzystaniem techniki ankiety audytoryjnej z uczniami będącymi odbiorcami e-podręczników. Planowano zrealizowanie 100 ankiet audytoryjnych, ostatecznie jednak **zrealizowano ich łącznie 186**. Dobór próby miał charakter celowy – w badaniu brali będą uczniowie wszystkich 10 szkół zaangażowanych w proces testowania, odbiorcy e-podręczników, z wszystkimi obecnymi uczniami klas testujących w dniu realizacji badania.

4.1.2 Narzędzia badawcze

4.1.2.1 FGI z nauczycielami użytkowników e-podręczników

Dzień dobry, spotykamy się w ramach badania ewaluacyjnego projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego”. Spotkanie będzie nagrywane na dyktafon, ale jedynie po to, żeby nie umknęła nam żadna wypowiedziana przez Państwa opinia. Natomiast wszystko, co Państwo będą mówili jest poufne – nigdzie nie pojawią się Państwa nazwiska, a podczas pisania raportu opinie nie będą przypisywane do konkretnych osób. Nie ma dobrych i złych odpowiedzi, bardzo proszę mówić to, co Państwo myślą na dany temat. Nikt nie będzie tego oceniał. Zależy nam bardzo na Państwa wypowiedziach jako ekspertów w tej tematyce. Całość potrwa około godziny.

Rozgrzewka

Na początek proszę, żeby się Państwo przedstawili i powiedzieli, w jaki sposób byli zaangażowani w testowanie e-podręcznika i platformy multimedialnej.

Testowanie

1. Proszę powiedzieć, jak przebiegał proces testowania w szkole? Ilu uczniów brało w nim udział?
2. Czy na etapie testowania pojawiały się jakieś problemy? Jakie? Jak były rozwiązywane?

Opinie o produkcie finalnym

3. Jak oceniają Państwo e-podręcznik do nauki hotelarstwa?
 - a. Czy jest dostosowany do potrzeb uczniów hotelarstwa? Na jakie potrzeby nie odpowiada?
 - b. Jakie są jego mocne strony?
 - c. Jakie są jego słabe strony?
 - d. Co należałoby w nim udoskonalić?
 - e. Co wyróżnia e-podręcznik na tle tradycyjnych podręczników do nauki hotelarstwa?
 - f. Czy podręcznik pomaga w nauce zawodu? Jakie jego elementy są szczególnie przydatne?
4. Jak oceniają Państwo programy szkoleniowe dla nauczycieli (szkolenie techniczne związane z obsługą narzędzia (e-podręcznika) oraz szkolenie „miękkie” dotyczące pokonywania barier w korzystaniu z multimedii)?

- a. Czy były przydatne?
 - b. Czy wykorzystują Państwo informacje zdobyte na szkoleniach?
 - c. Co zmieniliby Państwo w szkoleniach dla nauczycieli?
5. Jak oceniają Państwo podręcznik metodyczny dla nauczycieli wraz z modelowymi konspektami zajęć do pracy z uczniami?
- a. Czy jest przydatny/dostosowany do Państwa potrzeb?
 - b. Czy wykorzystują go Państwo w pracy? Jak często? Jeśli nie, to dlaczego?
 - c. Co należałoby w nim zmienić? Jak go udoskonalić?
6. Jak oceniają Państwo multimedialną platformę kształcenia zawodowego?
- a. Jakie są jej mocne strony?
 - b. Jakie są jej słabe strony?
 - c. Co należałoby w niej udoskonalić?
7. Czy e-podręcznik i platforma multimedialna są łatwe w obsłudze dla Państwa i dla uczniów? Jakie elementy sprawiają trudności?
8. Czy chcieliby Państwo nadal wykorzystywać e-podręcznik i platformę multimedialną po zakończeniu projektu?
- a. Dlaczego?
 - b. Od czego uzależnione jest dalsze korzystanie z e-podręcznika i platformy?
9. Czy Państwa zdaniem e-podręcznik i platforma multimedialna do nauki hotelarstwa mogłyby na stałe wejść do programu szkół kształcących w tym zawodzie?
- a. Od czego to zależy?
10. Jak widzą Państwo przyszłość e-podręczników do nauki zawodu?
11. Czy chcą jeszcze Państwo coś dodać do naszej rozmowy?

Dziękuję za spotkanie!

4.1.2.FGI z nauczycielami – nie będącymi użytkownikami e-podręcznika

Dzień dobry, spotykamy się w ramach badania ewaluacyjnego projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego”. W ramach projektu powstał e-podręcznik dla uczniów uczących się hotelarstwa, który testowany jest w 10 szkołach w województwie zachodniopomorskim. Chcę z Państwem porozmawiać, co sądzą Państwo o tym pomysle i czy widzą Państwo możliwość wprowadzenia takich rozwiązań w swojej szkole.

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

Spotkanie będzie nagrywane na dyktafon, ale jedynie po to, żeby nie umknęła nam żadna wypowiedziana przez Państwa opinia. Natomiast wszystko, co Państwo będą mówili jest poufne – nigdzie nie pojawią się Państwa nazwiska, a podczas pisania raportu opinie nie będą przypisywane do konkretnych osób. Nie ma dobrych i złych odpowiedzi, bardzo proszę mówić to, co Państwo myślą na dany temat. Nikt nie będzie tego oceniał. Zależy nam bardzo na Państwa wypowiedziach jako ekspertów w tej tematyce. Całość potrwa około godziny.

Rozgrzewka

1. Na początek proszę, żeby się Państwo przedstawili, powiedzieli ile lat pracują w szkole i jakich przedmiotów uczą.

Ocena kształcenia zawodowego

2. Jak oceniają Państwo podręczniki do nauki zawodów w branży hotelarskiej?
 - a. Aktualność
 - b. Dostosowanie do zmieniających się potrzeb rynku
 - c. Atrakcyjność dla uczniów
 - d. Koszty

E-podręczniki

3. Co Państwo sądzą o e-podręcznikach do nauki zawodu?
 - a. Czy jest to forma atrakcyjniejsza dla ucznia niż tradycyjne książki? Dlaczego?
 - b. Czy nauka z takich podręczników może być bardziej skuteczna niż z tradycyjnych książek? Dlaczego?
 - c. Jak Państwa zdaniem powinien wyglądać taki e-podręcznik?
 - d. Jak Państwa zdaniem taki e-podręcznik powinien być stosowany?
4. Czy Państwa zdaniem wprowadzenie takich e-podręczników do nauki hotelarstwa byłoby możliwe w Państwa szkole?
 - a. Od czego to zależy?
 - b. W jaki sposób należałoby to zrobić?
 - c. Jakie jest nastawienie uczniów i nauczycieli do takich rozwiązań?
5. Czy chcą jeszcze Państwo coś dodać do naszej rozmowy?

Dziękuję za spotkanie!

4.1.2.3 FGI z uczniami testującymi e-podręcznik

Spotykamy się, aby porozmawiać o e-podręcznikach do nauki hotelarstwa, które testujecie. Zależy nam na Waszych szczerych opiniach, nie ma złych i dobrych odpowiedzi, dlatego też proszę mówcie to, co naprawdę myślicie, nikt nie będzie tego oceniał. Nasza rozmowa jest poufna, wszystko, co mówicie zostanie zakodowane tak, aby nie można było rozpoznać, kto co powiedział. Rozmowa będzie nagrywana na dyktafon, tak, aby nie umknęło mi nic z tego, co mówicie. Całość potrwa około pół godziny.

Rozgrzewka

Na początek powiedzcie, jak macie na imię i do jakiej klasy chodzicie i dlaczego zdecydowaliście się pójść do tej właśnie szkoły.

Testowanie produktu

1. Braliście udział w testowaniu e-podręcznika i multimedialnej platformy. Powiedzcie, jak to przebiegało, co dokładnie robiliście?
 - a. Jak wyglądają lekcje z wykorzystaniem e-podręcznika?

Opinie o produkcie

2. Co sądzą o e-podręczniku?
 - a. Co najbardziej się Wam podoba w e-podręczniku? Dlaczego?
 - b. Co najmniej się Wam podoba w e-podręczniku? Dlaczego?
3. Z jakich funkcji najczęściej korzystacie?
4. Czy pojawiają się jakieś problemy?
 - a. Czy e-podręcznik jest łatwy w obsłudze?
5. Gdybyście sami tworzyli taki e-podręcznik do nauki hotelarstwa, to jakbyście go zrobili?
 - a. Jak by wyglądał?
 - b. Co by zawierał?
6. Czego zatem brakuje jeszcze w e-podręczniku?
7. Co sądzą o platformie multimedialnej?
 - a. Jak często z niej korzystacie? Z jakich elementów?
 - b. Co Wam się najbardziej podoba? Dlaczego?
 - c. Co Wam się najmniej podoba? Dlaczego?

8. Co Wam się bardziej podoba – korzystanie z tradycyjnych podręczników czy e-podręcznika? Dlaczego? Z czego się łatwiej uczyć?
9. Czy chcielibyście dalej korzystać z e-podręcznika? Dlaczego?
10. A czy Waszym zdaniem uczniowie z innych szkół będą chętnie korzystać z e-podręcznika? Dlaczego?
11. W jaki sposób Waszym zdaniem najlepiej uczyć się zawodu technik hotelarstwa?
12. Czy chcecie coś jeszcze dodać do naszej rozmowy?

4.1.2.4 FGI z uczniami nie testującymi e-podręcznika

Spotykamy się, aby porozmawiać, co myślicie o pomysłe wprowadzenia e-podręczników do nauki hotelarstwa. Zależy nam na Waszych szczerych opiniach, nie ma złych i dobrych odpowiedzi, dlatego też proszę mówcie to, co naprawdę myślicie, nikt nie będzie tego oceniał. Nasza rozmowa jest poufna, wszystko, co mówicie zostanie zakodowane tak, aby nie można było rozpoznać, kto co powiedział. Rozmowa będzie nagrywana na dyktafon, tak, aby nie umknęło mi nic z tego, co mówicie. Całość potrwa około pół godziny.

Rozgrzewka

Na początek powiedzcie, jak macie na imię i do jakiej klasy chodzicie i dlaczego zdecydowaliście się pójść do tej właśnie szkoły.

Podręczniki tradycyjne

1. Powiedzcie, jak wygląda nauka zawodu technik hotelarstwa w Waszej szkole.
2. Z jakich podręczników korzystacie, co o nich sądzą?
3. Co jest dla Was najtrudniejsze w nauce zawodu technik hotelarstwa?
 - a. Nauka których elementów zawodu jest dla Was najtrudniejsza?
 - b. Co mogłoby Wam pomóc opanować tą wiedzę?

Opinie o e-podręcznikach

4. Czy kiedykolwiek korzystaliście z elektronicznych podręczników? Jakich?
5. Co sądzą o elektronicznych podręcznikach do nauki zawodu technik hotelarstwa?
 - a. Czy chcielibyście z nich korzystać?
 - b. Co powinno się w nich znaleźć?
 - c. Jak powinny wyglądać?

6. Czy chcielibyście korzystać z tak zaprojektowanego e-podręcznika do nauki zawodu?
7. Jak powinny Waszym zdaniem wyglądać takie lekcje?
8. Czy chcielibyście korzystać z e-podręcznika jeśli zostałby wprowadzony w Waszej szkole? Dlaczego?
9. Czy Waszym zdaniem uczniowie uczący się w zawodzie technik hotelarstwa będą chętnie korzystali z e-podręcznika? Dlaczego?
10. W jaki sposób Waszym zdaniem najlepiej uczyć się zawodu technik hotelarstwa?
11. Czy chcecie coś jeszcze dodać do naszej rozmowy?

Dziękuję za rozmowę!

4.1.2.5IDI z ekspertami (z dyrektorami szkół zawodowych, nauczycielami przedmiotów zawodowych i kierownikami kształcenia praktycznego)

Dzień dobry, spotykamy się w ramach badania ewaluacyjnego projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego”. Spotkanie będzie nagrywane na dyktafon, ale jedynie po to, żeby nie umknęła mi żadna wypowiedziana przez P. opinia. Natomiast wszystko, co P. będzie mówił/a jest poufne – nigdzie nie pojawi się P. nazwisko, a podczas pisania raportu opinie nie będą przypisywane do konkretnych osób. Nie ma dobrych i złych odpowiedzi, bardzo proszę mówić to, co P. myśli na dany temat. Nikt nie będzie tego oceniał. Zależy mi bardzo na P. wypowiedziach jako eksperta w tej tematyce. Całość potrwa około pół godziny.

1. Jak tradycyjnie wygląda nauka zawodu technik hotelarstwa w P. szkole? Z jakich podręczników korzystają głównie uczniowie i jak P. je ocenia?
 - a. Pod kątem aktualności
 - b. Dostosowania do potrzeb rynku pracy

Pytania dla osób testujących e-podręcznik

2. Testuje P. e-podręczniki, jak przebiega proces testowania?
 - a. Jak często odwiedza P. platformę ebook-24.pl?
 - b. Jak często korzystali P. z e-podręcznika podczas lekcji?/czy e-podręcznik jest chętnie wykorzystywany przez nauczycieli podczas lekcji? Dlaczego?
 - c. Z których elementów e-podręcznika korzysta P. najczęściej?
3. Czy pojawiały się jakieś problemy z obsługą e-podręcznika i platformy?

4. Czy P. zdaniem nauka z e-podręczników ma jakiś wpływ na jakość nauczania zawodu technik hotelarstwa w szkole? Jaki?
5. Czy P. zdaniem treści zawarte w e-podręczniku dostosowane są do wymaganego poziomu wiedzy, który muszą zdobyć uczniowie (podstawy programowej)? Dlaczego? Co należałoby zmienić?
6. Jak ocenia P. informacje zawarte w e-podręczniku pod kątem:
 - a. Ich aktualności (dostosowania do realiów pracy w zawodzie)
 - b. Ich atrakcyjności dla uczniów
 - c. Ich kompletności
7. Co P. zdaniem wyróżnia e-podręcznik na tle dotychczasowych rozwiązań w kształceniu uczniów w zawodzie technik hotelarstwa? Jakie są jego mocne strony?
8. Jakie są słabe strony e-podręcznika?
9. Z których podręczników P. zdaniem łatwiej się uczniom uczyć – z tradycyjnych czy elektronicznych? Dlaczego? Co o tym decyduje?
10. Czy P. zdaniem e-podręcznik i platforma multimedialna są przyjazne dla uczniów – czy łatwo z nich korzystać? A dla nauczycieli? Co sprawia trudności?
11. Jak ocenia P. możliwość wprowadzenia e-podręczników do nauki zawodu technik hotelarstwa w innych szkołach?
 - a. W jaki sposób powinno się to zrobić?
 - b. Od czego zależy sukces takiego przedsięwzięcia?
 - c. Jakie modyfikacje powinno się wprowadzić w e-podręczniku przed wprowadzeniem go do innych szkół?
 - d. Jakie problemy przewiduje P. na etapie wprowadzania e-podręcznika do innych szkół?
12. Czy chcieliby P. nadal korzystać z e-podręcznika po zakończeniu projektu? Dlaczego?
13. Jak ogólnie ocenia P. jakość kształcenia w zawodzie technik hotelarstwa w zachodniopomorskich szkołach?
14. Czy P. zdaniem wprowadzenie e-podręczników do nauki zawodu na szerszą skalę może podnieść jakość kształcenia?
15. Czy chce P. dodać coś do naszej rozmowy?

Pytania dla osób nie testujących e-podręcznika

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

16. Jak ocenia P. jakość kształcenia uczniów w szkołach zawodowych (szczególnie w zawodzie technik hotelarstwa) w województwie zachodniopomorskim?
- Czy umiejętności uczniów są dostosowane do potrzeb rynku pracy
 - W jaki sposób lepiej dostosować ofertę kształcenia do potrzeb rynku pracy
 - Jakie są największe potrzeby szkół
 - Jakie są największe potrzeby uczniów
 - Jakie niestandardowe/innovacyjne rozwiązania mogłyby podnieść jakość kształcenia w szkołach zawodowych
17. W ramach projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego” testowany jest e-podręcznik do nauki zawodu technik hotelarstwa. Jak ocenia P. pomysł wprowadzenia e-podręcznika do nauki zawodu w tej branży?
- Jakie zalety ma takie rozwiązanie?
 - Jakie wady?
 - Jakie elementy powinien posiadać e-podręcznik?
 - Czy nauka z e-podręcznika może być bardziej efektywna dla uczniów? Dlaczego?
 - A wprowadzenie e-podręczników może ułatwić pracę nauczycielom? Dlaczego?
18. Jak ocenia P. możliwość wprowadzenia e-podręczników do nauki zawodu technik hotelarstwa w innych szkołach (w województwie zachodniopomorskim i w Polsce)
- W jaki sposób powinno się to zrobić?
 - Od czego zależy sukces takiego przedsięwzięcia?
 - Jakie ewentualne inwestycje, kroki przygotowawcze są konieczne przy takim przedsięwzięciu?
 - Jakie problemy przewiduje P. na etapie wprowadzania e-podręcznika do innych szkół?
19. Czy P. zdaniem wprowadzenie e-podręczników do nauki zawodu na szerszą skalę może podnieść jakość kształcenia? Dlaczego?
20. Czy chce P. dodać coś do naszej rozmowy?

Dziękuję za rozmowę!

4.1.2.6 Ankieta audytoryjna dla uczniów

Testujesz e-podręcznik i platformę multimedialną do nauki zawodu technik hotelarstwa. W związku z tym, że chcemy e-podręcznik wprowadzić także w innych szkołach, zapraszamy Cię

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

do wzięcia udziału w ankiecie, w której możesz wyrazić swoją opinię na jego temat. Dzięki ankiecie będziemy mogli udoskonalić e-podręcznik, żeby lepiej odpowiadał potrzebom i oczekiwaniom uczniów takich, jak Ty. Ankieta jest anonimowa, więc odpowiadaj szczerze, co myślisz. **Odpowiedzi zaznacz kółkiem.**

Dziękujemy!

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

1. W jaki sposób korzystasz z e-podręcznika i platformy?

Tylko w szkole	Tylko w domu	W szkole i w domu
----------------	--------------	-------------------

2. Jak często korzystasz z e-podręcznika i platformy?

Codziennie	Kilka razy w tygodniu	Raz w tygodniu	Raz w miesiącu	Rzadziej
------------	-----------------------	----------------	----------------	----------

3. Czy platforma jest łatwa w obsłudze?

Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
------------------	------------	------------	------------------	-------------------

4. Czy e-podręcznik jest łatwy w obsłudze?

Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
------------------	------------	------------	------------------	-------------------

5. Czy platforma i e-podręcznik zawierają wszystkie informacje, jakich potrzebujesz do nauki zawodu?

Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
------------------	------------	------------	------------------	-------------------

Czego brakuje?

.....

6. Czy kiedykolwiek miałeś jakieś problemy z obsługą platformy i e-podręcznika?

Tak	Nie	Nie pamiętam
-----	-----	--------------

Jakie to były problemy?

.....

7. Co byś poprawił w wyglądzie e-podręcznika i platformy?

a. Nic

b.

8. Jakie widzisz zalety e-podręcznika (możesz wskazać wiele odpowiedzi)

Łatwy dostęp	Ma aktualne informacje przedstawione w atrakcyjnej formie
Nie trzeba nosić książek	Nie ma zalet

<i>Jest ciekawy – ciekawie przedstawia informacje</i>	<i>Nie wiem</i>
<i>Łatwo się z niego uczyć</i>	<i>Inne, jakie.....</i>

9. Jakie widzisz wady e-podręcznika? (możesz wskazać wiele odpowiedzi)

<i>Mało atrakcyjny</i>	<i>Trudno w nim znaleźć potrzebne informacje</i>
<i>Trudno się z niego uczyć</i>	<i>Nie ma wad</i>
<i>Są problemy z logowaniem</i>	<i>Inne, jakie?.....</i>

10. Z jakiego podręcznika łatwiej Ci się uczyć się zawodu?

<i>Z tradycyjnego podręcznika/materiałów od nauczyciela</i>	<i>Z e-podręcznika</i>	<i>Z obydwu tak samo</i>	<i>Trudno powiedzieć</i>
---	------------------------	--------------------------	--------------------------

11. Czy chciałbyś dalej korzystać e-podręcznika do nauki zawodu technik hotelarstwa?

<i>Zdecydowanie tak</i>	<i>Raczej tak</i>	<i>Raczej nie</i>	<i>Zdecydowanie nie</i>	<i>Trudno powiedzieć</i>
-------------------------	-------------------	-------------------	-------------------------	--------------------------

Dlaczego?

.....

12. Czy Twoim zdaniem uczniowie innych szkół, uczący się w zawodzie technik hotelarstwa będą chętnie korzystać z e-podręcznika, z którego korzystałeś?

<i>Zdecydowanie tak</i>	<i>Raczej tak</i>	<i>Raczej nie</i>	<i>Zdecydowanie nie</i>	<i>Trudno powiedzieć</i>
-------------------------	-------------------	-------------------	-------------------------	--------------------------

13. Jak ogólnie oceniasz e-podręcznik, z którego korzystałeś?

<i>Bardzo dobrze</i>	<i>Raczej dobrze</i>	<i>Raczej źle</i>	<i>Bardzo źle</i>	<i>Trudno powiedzieć</i>
----------------------	----------------------	-------------------	-------------------	--------------------------

14. Jak ogólnie oceniasz platformę internetową, z której korzystałeś?

<i>Bardzo dobrze</i>	<i>Raczej dobrze</i>	<i>Raczej źle</i>	<i>Bardzo źle</i>	<i>Trudno powiedzieć</i>
----------------------	----------------------	-------------------	-------------------	--------------------------

15. Jak ogólnie oceniasz lekcje, na których wykorzystywaliście e-podręcznik?

<i>Bardzo dobrze</i>	<i>Raczej dobrze</i>	<i>Raczej źle</i>	<i>Bardzo źle</i>	<i>Trudno powiedzieć</i>
----------------------	----------------------	-------------------	-------------------	--------------------------

METRYCZKA

M1. Płeć

- a. Kobieta
- b. Mężczyzna

M3. Miejscowość, w której jest szkoła

- a. Darłowo
- b. Goleniów
- c. Łobez
- d. Nowogard
- e. Police
- f. Połczyn Zdrój
- g. Pyrzyce
- h. Szczecin
- i. Świnoujście

Dziękujemy!

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

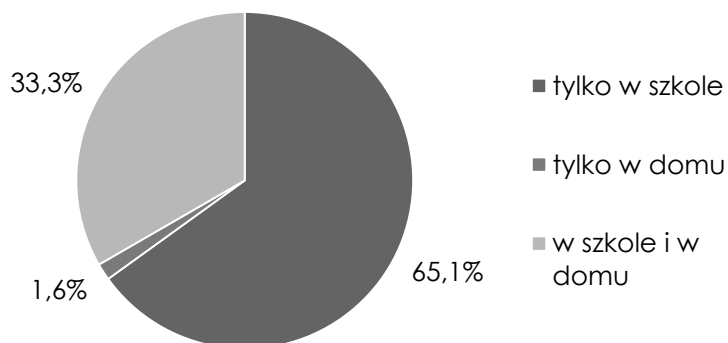
Partnerzy projektu:

4.2 Zestawienia z analiz danych pierwotnych

Wykres 9. Sposób wykorzystywania e-podręcznika przez uczniów

Źródło: opracowanie własne. N = 186

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

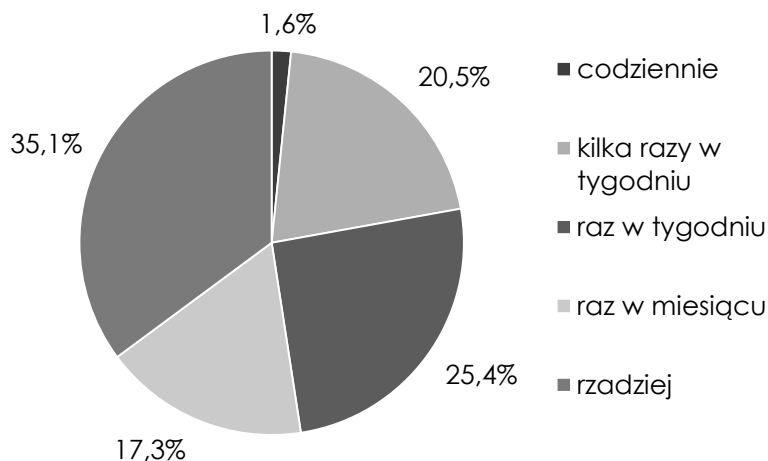

Partnerzy projektu:

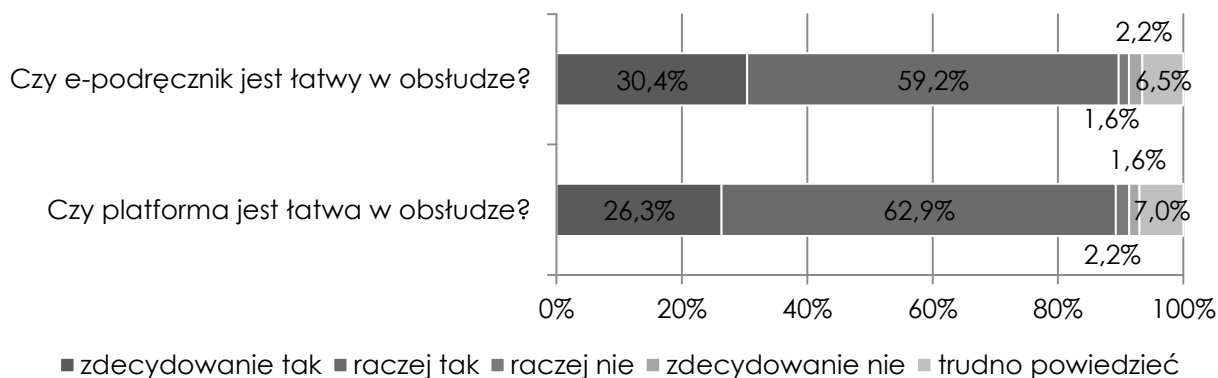

Wykres 10. Częstotliwość wykorzystywania platformy i e-podręcznika przez uczniów

Źródło: opracowanie własne. N = 185

Wykres 11. Ocena łatwości obsługi testowanych narzędzi dydaktycznych

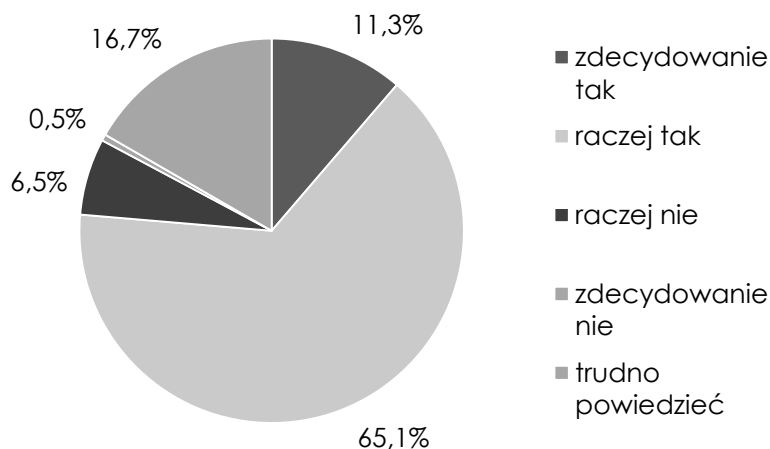

Źródło: opracowanie własne. N = 186 i N = 184

Wykres 12. Ocena kompleksowości treści zawartych w e-podręczniku

Źródło: opracowanie własne. N = 186

Tabela 3. Wskazania elementów, których brakuje w e-podręczniku zdaniem respondentów

wyszczególnienie	liczba wskazań
więcej informacji	3
zagadnień	3
zdjęć, filmów	3
testów i zadań praktycznych	2
wszystkiego	2
gier	2
arkuszy do egzaminów zawodowych	1
zadań w języku angielskim	1
słowniczek z pojęciami zawodowymi	1
kategoryzacji	1
lepszego jakości ćwiczeń	1
ogółem	20

Źródło: opracowanie własne.

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

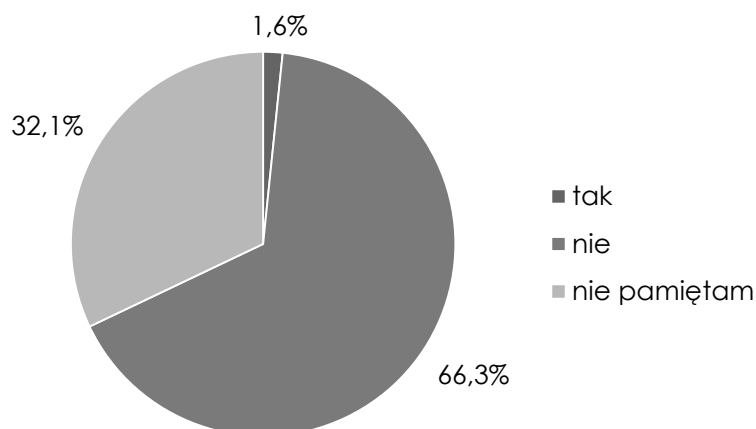

Partnerzy projektu:

Wykres 13. Odsetek respondentów deklarujących problemy z obsługą platformy i e-podręcznika

Źródło: opracowanie własne. N = 184

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

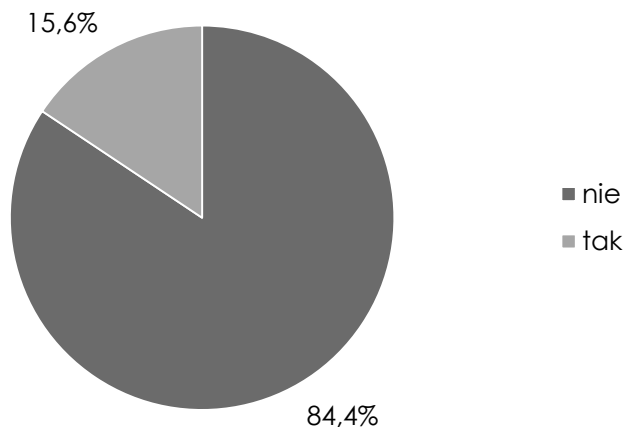

Partnerzy projektu:

Wykres 14. Odsetek osób, które zaproponowały zmiany w wyglądzie platformy i e-podręcznika

Źródło: opracowanie własne. N = 179

Tabela 4. Propozycje zmian w wyglądzie platformy i e-podręcznika

wyszczególnienie	liczba wskazań
więcej zdjęć, ilustracji	9
wypełnianie ćwiczeń online	5
więcej filmów	4
wszystko	3
szatę graficzną	3
więcej informacji	1
więcej funkcji	1
ogółem	26

Źródło: opracowanie własne.

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

Tabela 5. Zalety e-podręcznika wskazane przez respondentów

wyszczególnienie	liczba wskazań	%	% obserwacji
łatwy dostęp	118	28,8%	63,8%
nie trzeba nosić książek	115	28,0%	62,2%
jest ciekawy – ciekawie przedstawia informacje	53	12,9%	28,6%
łatwo się z niego uczyć	53	12,9%	28,6%
ma aktualne informacje przedstawione w atrakcyjnej formie	43	10,5%	23,2%
nie wiem	20	4,9%	10,8%
nie ma zalet	6	1,5%	3,2%
inne	2	0,5%	1,1%
nie trzeba robić notatek	1	-	-
estetyka	1	-	-
ogółem	410	100,0%	221,6%

Źródło: opracowanie własne. Odpowiedzi wielokrotne.

Tabela 6. Wady e-podręcznika wskazane przez respondentów

wyszczególnienie	liczba wskazań	%	% obserwacji
nie ma wad	90	46,2%	50,8%
mało atrakcyjny	29	14,9%	16,4%

wyszczególnienie	liczba wskazań	%	% obserwacji
są problemy z logowaniem	23	11,8%	13,0%
trudno się z niego uczyć	19	9,7%	10,7%
trudno w nim znaleźć potrzebne informacje	13	6,7%	7,3%
inne	21	10,8%	11,9%
ogółem	195	100,0%	110,2%

Źródło: opracowanie własne. Odpowiedzi wielokrotne.

Tabela 7. Inne wady e-podręcznika wskazane przez respondentów

wyszczególnienie	liczba wskazań
brak istotnych informacji	4
nie można uzupełniać ćwiczeń	4
dużo błędów	3
nie ma Internetu-nie ma lekcji	2
strona się zacina	1
za każdym razem trzeba się logować	1
nie lubię uczyć się z komputera	1
słaba obsługa na smartfonach	1
brak wiarygodnych filmów	1
niskiej jakości ćwiczenia	1
trudności w znajdowaniu informacji	1

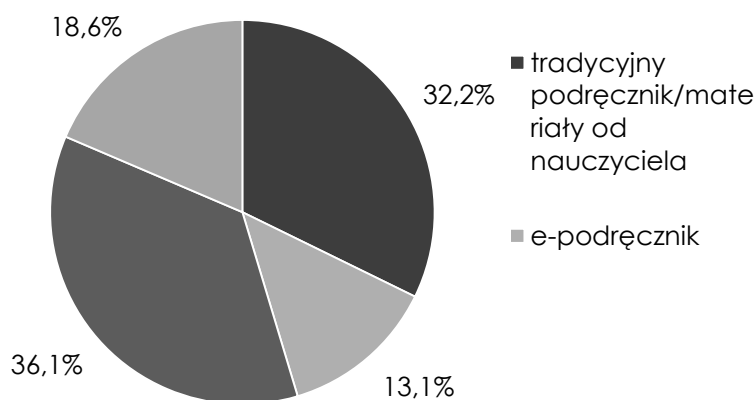

wyszczególnienie	liczba wskazań
ogółem	20

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 15. Wybór respondentów pod kątem łatwości nauki z poszczególnych pomocy dydaktycznych

Źródło: opracowanie własne. N = 183

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

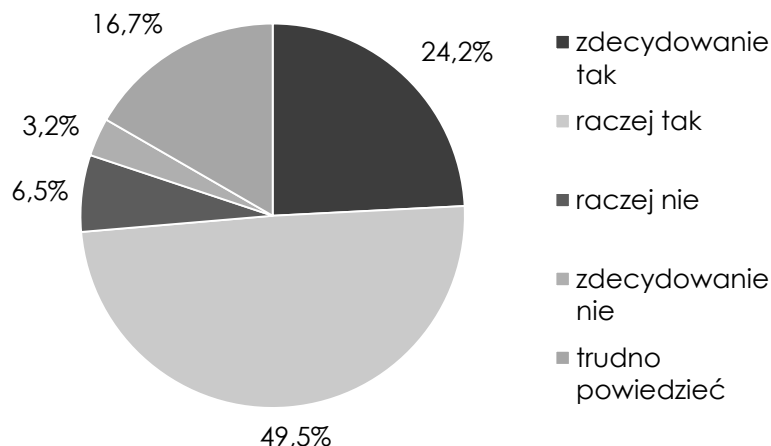

Partnerzy projektu:

Wykres 16. Odsetek uczniów deklarujących chęć dalszego korzystania z e-podręcznika

Źródło: opracowanie własne. N = 186

Tabela 8. Powody, dla których uczniowie chcą dalej korzystać z e-podręcznika

wyszczególnienie	liczba wskazań
łatwo można się uczyć/łatwy dostęp	15
uatrakcyjnienie lekcje/ciekawe	7
dużo cennych informacji	7
nie trzeba nosić książek	6
jest przydatna	3
innowacyjny	3
pomocny przy odrabianiu zadań	2
lepszy niż tradycyjna książka	2
ogółem	45

Źródło: opracowanie własne.

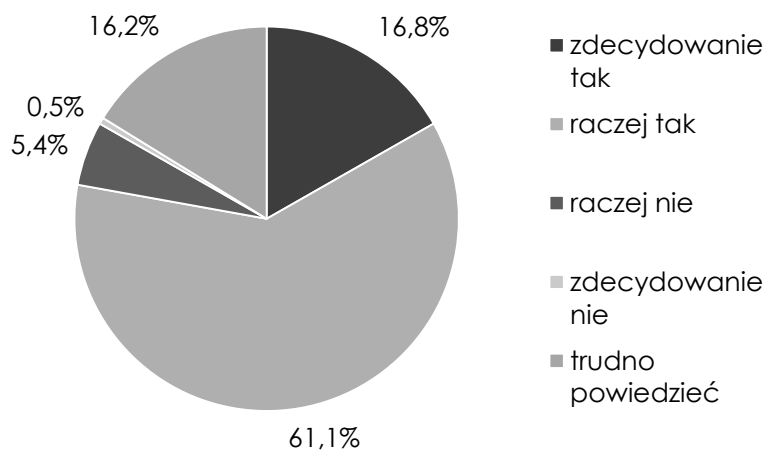

Tabela 9. Powody, dla których uczniowie nie chcą dalej korzystać z e-podręcznika

wyszczególnienie	liczba wskazań
trzeba samemu drukować	3
nie lubię korzystać z komputera do nauki/wolę uczyć się z książek	3
trudny dostęp do e-podręczników w szkole	1
nie interesuje mnie	1
ogółem	8

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 17. Chęć innych uczniów do korzystania z e-podręcznika w opiniach respondentów

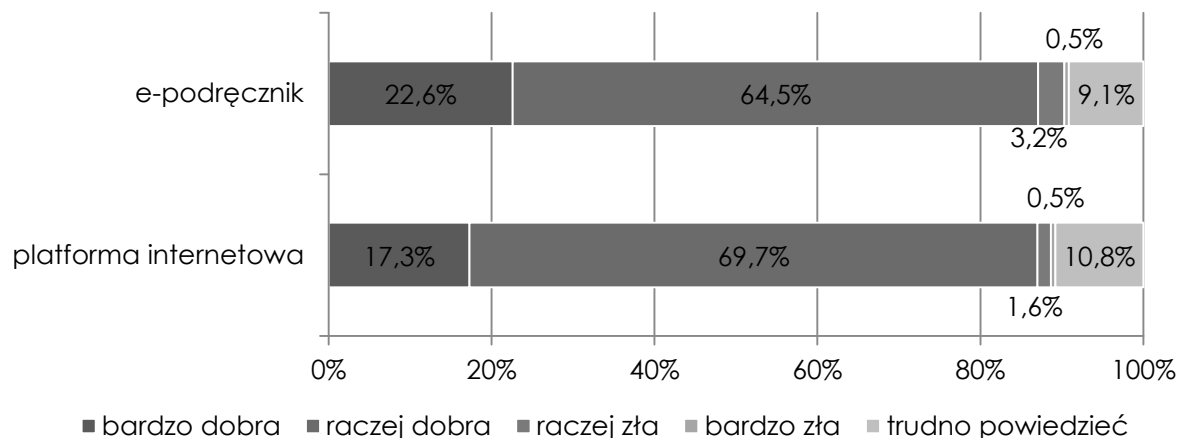

Źródło: opracowanie własne. N = 185

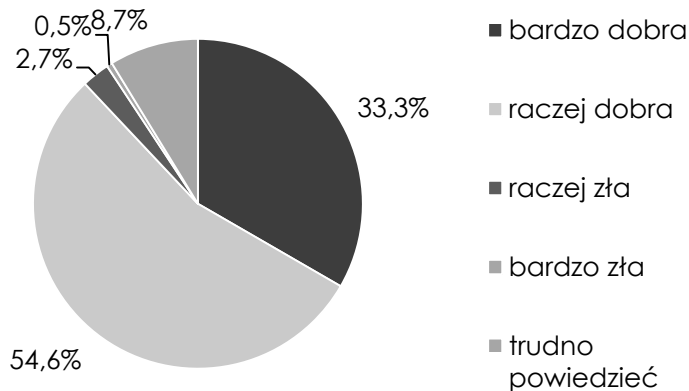

Wykres 18. Ogólna ocena platformy i e-podręcznika

Źródło: opracowanie własne. N = 186 i N = 185

Wykres 19. Ogólna ocena lekcji prowadzonych z wykorzystaniem e-podręcznika

Źródło: opracowanie własne. N = 183

METRYCZKA

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

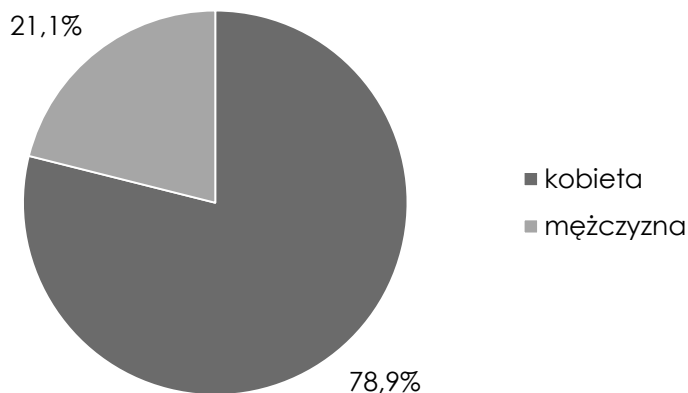

Partnerzy projektu:

Wykres 20. Płeć respondentów – rozkład procentowy

Źródło: opracowanie własne. N = 185

Tabela 10. Liczba ankiet wypełnionych w poszczególnych szkołach objętych badaniem

miejscowość (siedziba szkoły)	liczba uczniów	%
Darłowo	15	8,1
Goleniów	27	14,5
Łobez	14	7,5
Nowogard	10	5,4
Police	23	12,4
Połczyn Zdrój	18	9,7
Pyrzyce	16	8,6
Szczecin	50	26,9
Świnoujście	12	6,5
braki danych	1	0,5
ogółem	186	100,0

Źródło: opracowanie własne.

4.3 Dodatkowe, wykorzystane w badaniu źródła informacji

Wykaz zawiera jedynie źródła inne niż te opisane przy analizie desk research.

- ❑ CBOS, 2013, Wydatki rodziców na edukację dzieci w roku szkolnym 2013/2014.
- ❑ CBOS, 2014, Polska szkoła AD 2014.
- ❑ Centrum Cyfrowe: Projekt Polska.
- ❑ Cyprowski F., 2012, E-podręczniki w opiniach potencjalnych użytkowników i odbiorców, w: Bondyra K., Postaremczak D., Dolata H., *E-podręczniki w szkolnictwie zawodowym – luka w systemie edukacji*, Poznań, M-Druk.
- ❑ Dolata D., 2012, *Podstawa programowa w zawodzie technik hotelarstwa a innowacyjność w kształceniu zawodowym*, w: Bondyra K., Postaremczak D., Dolata H., *E-podręczniki w szkolnictwie zawodowym – luka w systemie edukacji*, Poznań, M-Druk.
- ❑ Dz.U. 1991 Nr 95 poz. 425
- ❑ Dz.U. 2012 poz. 184.
- ❑ *Empowerment w projektach innowacyjnych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*, Krajowa Instytucja Wspomagająca, Centrum Projektów Europejskich.
- ❑ Foresight obszaru tematycznego rynek pracy województwa zachodniopomorskiego.
- ❑ Gogołek W., 2013, Wpływ e-podręczników na rozwój psychosomatyczny uczniów, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa.
- ❑ GUS, 2014, Warunki życia rodzin w Polsce.
- ❑ KOWEŻiU, Kursy e-learningowe do kształcenia zawodowego.
- ❑ men.gov.pl
- ❑ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 lipca 2014.
- ❑ Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020.
- ❑ Wykaz podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego, przeznaczonych do kształcenia ogólnego uwzględniających nową podstawę programową wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.

4.4 Transkrypcje wywiadów

Kod	Technika	Kategoria	Miejscowość
W1	IDI	Nauczyciel	Darłowo

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

Kod	Technika	Kategoria	Miejscowość
W2	FGI	Uczniowie nietestujący	Darłowo
W3	IDI	Nauczyciel	Darłowo
W4	FGI	Uczniowie testujący	Łobez
W5	IDI	Nauczyciel	Łobez
W6	IDI	Dyrektor	Łobez
W7	IDI	Nauczyciel	Łobez
W8	IDI	Nauczyciel	Szczecin
W9	IDI	Nauczyciel	Szczecin
W10	IDI	Nauczyciel	Goleniów
W11	IDI	Nauczyciel	Goleniów
W12	FGI	Uczniowie testujący	Goleniów
W13	IDI	Nauczyciel	Pyrzyce
W14	IDI	Nauczyciel	Pyrzyce
W15	IDI	Nauczyciel (kierownik kształcenia praktycznego)	Police
W16	IDI	Nauczyciel	Police
W17	FGI	Nauczyciele nietestujący	Kołobrzeg
W18	IDI	Nauczyciel	Nowogard
W19	FGI	Uczniowie nietestujący	Nowogard
W20	IDI	Nauczyciel	Połczyn-Zdrój
W21	IDI	Nauczyciel	Nowogard
W22	IDI	Nauczyciel	Połczyn-Zdrój
W23	FGI	Nauczyciele testujący	Świnoujście
W24	IDI	Nauczyciel	Szczecin
W25	FGI	Uczniowie testujący	Szczecin
W26	IDI	Nauczyciel	Szczecin
W27	IDI	Nauczyciel	Szczecin

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

Kod	Technika	Kategoria	Miejscowość
W28	FGI	Uczniowie testujący	Świnoujście

4.4.1 W1

Jak tradycyjnie wygląda nauka w zawodzie technik hotelarstwa?

Głównie chodzi o zajęcia teoretyczne. Są to zajęcia w formie wykładu. W miarę możliwości uzupełnianie przez inne metody aktywizujące, jak ćwiczenia, dyskusje, burze mózgów. Ćwiczenia na kartkach. Jeżeli jest dostęp do kuchni, bo tu są usługi żywieniowe, to ćwiczenia z gastronomii. Nie mamy zaplecza, więc to się sprowadza do krótkich ćwiczeń podczas zajęć lekcyjnych w klasie.

Czy uczniowie korzystają tylko z podręczników elektronicznych, czy też z tradycyjnych?

Większość korzysta z e-booka, ale są tacy, którzy mają podręcznik. Staram się robić to w ten sposób, że materiał e-booka uzupełniam materiałem z podręczników.

Jak wygląda aktualność książek tradycyjnych?

Wyszła nowa książka do usług żywieniowych w hotelarstwie do nowej podstawy programowej. Dobrze napisana, więc korzystam z książki i e-booka. Książkę traktuję jako podstawę, bo jest napisana na podstawie programowej, więc to jest dla mnie punkt wyjściowy. Prezentuję wszystko z e-booka, a to, czego nie ma tam, dopowiadam z książki.

Rozumiem, że e-book wymagałby zaktualizowania?

Tak.

Jak przebiegał proces testowania?

Jeżeli chodzi o etap testowania, to był problem niewielki ze sprzętem, problemy z instalacją tablicy. Reklamacja projektora się pojawiła. To był problem techniczny. W trakcie wykorzystywania nie było problemu. Uczniowie korzystali z filmików, materiałów dla ucznia. Często było tak, że było hasłowe, wrzucaliśmy z e-booka temat do dyskusji, rozmawialiśmy na temat, który był zaproponowany. Nie było większych problemów w czasie realizacji z Internetem, ze sprzętem. Tylko jeden przypadek, początek.

Jak często odwiedzał pan platformę www.e-book24.pl?

Odwiedzałem ją dzień przed zajęciami i podczas zajęć. 2 razy w tygodniu.

A uczniowie?

Na lekcjach. W domu sporadycznie, kiedy proponowałem im pracę domową związaną z tematem i korzystałem z proponowanych, ale to się zdarzało sporadycznie.

Czy były elementy, z których korzystał pan najczęściej?

Najczęściej korzystałem z filmików, które obrazowały zagadnienie. Z materiału i treści, tam są rysunki, zagadnienia, cały temat w pigułce. Tam są, oprócz treści, które uczniowie muszą poznać, są też zdjęcia, bo widzą to, o czym się do nich mówi.

Jak pan ocenia czytelność podręcznika? Czy uczniowie nie mieli problemów z poruszaniem się po nim?

Myślę, że nie. To jest bardzo przejrzyste zrobione. Klika się w spis treści, nie widzę problemów.

Czy rodzaj podręczników ma wpływ na jakość nauczania zawodu?

Myślę, że tak. To daje większą rangę tego, co się pokazuje ludziom. To są nowe technologie. Drugą sprawą jest łatwy dostęp do tej wiedzy, mogą sobie sprawdzić w domu jak skończą i będą się przygotowywać do egzaminu zawodowego. Mogą zerknąć do tego, co tam jest. To jest w skrócie napisane, więc jest łatwe do zapamiętania, do przyswojenia dla uczniów.

Czy należałoby uzupełnić e-booka?

Nie ma tam żadnych różnic, ale książka bardziej wyczerpuje temat. Aby nie być bardzo ogólnikowym na lekcjach, warto jest to uzupełniać. Zobaczyć, co jest w e-booku i książce i zrobić z tego wykład.

Czy uczniowie bardziej preferują tradycyjne książki, czy e-booki?

E-booki, bo gdyby było inaczej, to kupowałyby książki. To jest dla nich wygodniejsze.

Jakie są mocne strony e-booków?

Łatwy dostęp do wiedzy. Skondensowanie wiedzy. Wykorzystywanie różnych form aktywności, czyli jeśli chodzi o same treści, filmiki, dyskusje są już zaproponowane. To jest wiele bodźców dla nich do odbierania. Kolejną rzeczą dla nauczyciela jest to, że ma to wszystko w jednym miejscu i może różnymi środkami przekazywać to, co jest na lekcji.

Czy dostrzega pan słabe strony?

Nie wszystko jest sprecyzowane, brak spójności, rozstrzelone tematy. Wydaje się czasami, że to powinno być, a nie ma, choć jest w książce i można sobie to uzupełnić. Trzeba na to uwagę zwracać. Nie można się skupić na e-booku.

Z czego jest się łatwiej uczyć?

Trudno powiedzieć, bo uczą się z zeszytu również.

Czy jest możliwość wprowadzenia e-booków do innych szkół?

Jest to możliwe, bardzo by się przydały.

Od czego zależy to, czy udałoby się to wprowadzić do innych szkół?

Musiaby być akceptacja kuratorów, że jest zatwierdzony taki podręcznik, jak książka, którą można kupić w sklepie. To byłby sukces, gdyby to było oficjalnie zaakceptowane przez kuratoria. To jest problemem. Reszta jest dobrym pomysłem i jest to 100 razy lepsze, niż książki.

Czy chcieliby państwo korzystać z e-podręcznika po zakończeniu projektu?

Ja bym chciał.

Jak pan ocenia ogólnie poziom kształcenia w zawodzie technik hotelarstwa w województwie?

Trudno mi powiedzieć. Świadczy o tym egzamin zawodowy, że jest coraz lepszy. Bardzo dobrze wyszły wyniki egzaminów i z roku na rok jest poprawa. To jest odpowiednik. Wiadomo, że jest problem z bazą dydaktyczną, nie ma sali do obsługi konsumenta. Brakuje finansów na takie rzeczy, ale radzimy sobie i jest dobrze.

Jaka jest zdawalność egzaminu?

80%.

Praktyki odbywają się w hotelach dla pracodawców?

Tak.

Czy uczniowie, idąc do zakładu pracy, muszą się czegoś nauczyć, czy wiedza, którą posiadł jest wystarczająca?

Myślę, że więcej się nauczy w pracy, więc wiele musi uzupełniać, odrzucić wiele z teoretycznych spraw, bo w pracy chodzi to inaczej. W pracy uczą się na nowo pewnych spraw.

Jakie są największe potrzeby szkół? Oprócz pracowni.

Infrastruktura edukacyjna, sale pokazowe, materiały. Tego głównie. Potrzebne są finanse, aby takowe powstały.

Ma pan inne jeszcze niestandardowe, innowacyjne pomysły, które mogły by się przyczynić do podniesienia jakości kształcenia?

Współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami, które zamiast w klasie, można robić w hotelu, restauracji, na jakiejś stołówce. Mówię o sprawach, gdzie można to pokazać. Nauczyciel może być dobrym balistą i iść do hotelu, porozmawiać z balistą. Takie pokazowe lekcje wyjazdowe.

Czy chce pan coś dodać?

To, co mówiłem, to wszystko.

Dziękuję.

Dziękuję.

4.4.2 W2

Dlaczego wybraliście ten zawód? Czy ktoś wam go podpowiadał w gimnazjum, doradca zawodowy? Jakie czynniki decydowały o wyborze tego zawodu?

R1: *Nic innego ciekawego nie ma.*

Jakie rozważałaś zawody?

R1: (niezrozumiała wypowiedź 1:07-1:10).

Też w tym kierunku?

R1: *Nie.*

Co zadecydowało o wyborze tego zawodu?

R1: *Po zawodówce mam tylko zawód, a tutaj mam jeszcze maturę i zawód też.*

R2: *Mieszkamy tu, nad morzem turystyka.*

R3: *Nigdzie indziej się nie dostali. Każdy z nas ma swoją odpowiedź. Można przecież też wybrać pływanie.*

R1: *Ja wiąże z tym przyszłość. Poza pływaniem nie miałabym co robić. Mogę tutaj pracować w hotelu i mogę pływać.*

Czy znajdziecie, po ukończeniu szkoły, pracę tutaj, w zawodzie?

R1: *W naszej okolicy to chyba nie problem.*

Skąd wiecie, że znajdziecie w tym zawodzie pracę? Ktoś powiedział wam to?

R1: *Tak nam się wydaje, bo tu jest dużo ośrodków turystycznych. Jesteśmy towarzyscy, to się przydaje.*

R3: *Dlaczego wybrałaś ten kierunek?*

R2: *Bo jest blisko szkoła. Nic innego nie było w pobliżu.*

R3: *Dlaczego nie poszłicie do liceum?*

R1: *Po liceum nie ma zawodu. Jak nie zdam matury, to co po liceum.*

R3: *Jedyna szkoła zawodowa w okolicy, która kształci.*

R1: *Chcę iść na studia. Gdyby mi się nie udało, to mam papiery do zawodu.*

Zróbmy głosowanie, zobaczmy, który czynnik był przeważający. Kto miał blisko? Połowa. Kto poszedł bo mama, tata, ktoś z rodziny powiedział, że warto iść tutaj? Mniej. Kto poszedł bo wiedział, że znajdzie pracę w tym zawodzie? Kto poszedł, bo nie było innego wyboru? Kto poszedł, bo poszedł znajomy? Jak, na dzień dzisiejszy, wygląda nauka zawodu technik hotelarstwa. Czy mieliście już zajęcia z tym związane?

R1: *Tak.*

Z jakich podręczników korzystaliście?

R1: *Hotelarstwo pani Sawickiej, „Organizacja pracy”.*

Jak oceniacie te książki? Czy było w nich wszystko?

R1: *Dużo pani przedstawiła.*

R2: *Pani też korzystała z e-booka.*

R1: *Tego było najwięcej. Pani Agnieszka korzystała z tego.*

Mieliście do tego dostęp?

R2: *Nie, tylko pani miała z konta.*

Czy często korzystacie z podręczników tradycyjnych?

R1: *Różnie.*

Kto czyta i uzupełnia to, co robiliście na lekcji? Rozumiem, że można by go równie dobrze odłożyć do szafki i nosić na lekcje?

R2: *Jak najbardziej. Mniej dźwigania.*

Dlaczego nie chcecie w domu korzystać z tego? Czy wystarcza wam to, czego dowiecie się na lekcji?

R2: *Mamy praktyki.*

R4: *Tam jest to samo, co jest napisane w książkach.*

Co by się wam przydało w tej książce, aby była bardziej atrakcyjna i częściej byście po nią sięgali?

R2: *Mogła by być napisana slangiem młodzieżowym.*

Co jest dla was najtrudniejsze w nauce zawodu technik hotelarstwa?

R4: *Podstawy, podstawy, podstawy. Podstawy BHP.*

R3: *Realizacja, to chyba jest najgorsze. Trzeba to umieć.*

R1: *To się zyskuje i się wie, a w książce się czyta i się nie wie o co chodzi.*

Mieliście już praktyki?

R1: *Mieliśmy.*

R2: *Dzwoniliśmy do siebie z góry na dół na praktyce. Były rozmowy z klientami.*

Co mogłoby Wam pomóc, aby wiedzę się łatwiej przyswajało? Aby się łatwiej uczyć.

R1: *Nie dyktowanie 5 stron do zeszytu, tylko ciekawszy sposób przedstawiania tego. Prezentacje, filmiki.*

Pokazanie od strony praktycznej na danej sytuacji, który odnosi się do danej ustawy i przepisu.

R3: *Jeżeli ktoś nam pokaże prezentację, z której nic się nie przepisze do zeszytu, a później ma się sprawdzać, a prezentacja miała treść z którą trzeba się zapoznać, choć na kartkówce musimy napisać to od siebie.*

R1: *Lepiej, aby podyktowali to, a potem do uzupełnienia.*

R3: *Treść musi być. Prezentacja była, ćwiczenia były, ale plan nie był w zeszycie.*

R4: *Lepsze to, niż podyktowanie chorymi wyrazami pięciu stron w zeszycie, których nikt nie rozumie.*

R3: *Jak ktoś robi prezentację to byłoby lepiej.*

Założmy, że przepisujecie ustawy, które dyktuje nauczycielka. Gdybyście mieli ustawę wydrukowaną, to zajrzelibyście do niej w domu?

R1: *Można je dyktować w prostszym języku i wytłumaczyć. Językiem bardziej przyswajalnym, a nie, że mamy napisaną ustawę, której potem nie rozumiemy.*

R4: *Po co nam to? Będziemy to klientowi wykladać? Mamy go tylko obsłużyć.*

R1: *Musimy to tylko znać.*

Jakie przepisy były w polskim BPH? Czego dotyczyły?

R1: *Wszystkiego.*

R3: *Ogólnej kategoryzacji.*

R2: *Klasyfikacji.*

Mówiliście, że korzystaliście z e-podręcznika. Jak oceniacie zajęcia, na których były wykorzystane materiały dotyczące rysunków, wyników?

R2: *Lepiej, bo mogliśmy zobaczyć na filmikach, jak obsługuje się różne typy gości. Nie musieliśmy tego wałkować, bo inaczej każdy przysypiał.*

R5: *Wiedzę się lepiej przyswaja jak się widzi, niż pisze.*

Co, według was, powinno się znaleźć w takich e-podręcznikach?

R2: *Najważniejsze wiadomości, streszczone, abyśmy mogli to szybko znaleźć, a nie 150 stron, z których nikt nie będzie mógł nic znaleźć.*

Z ilu slajdów powinna się składać lekcja?

R2: *Niektóre lekcje są dłuższe, inne krótsze. To zależy od tego, ile musimy przyswoić. Jak będzie to źle przedstawione, to może ich być i 50. Ważne, aby to wszystkich ciekawiło.*

Czy gdybyście dostali taki podręcznik, to zaglądalibyście do niego w domu, czy na lekcji?

R2: *Raczej w domu.*

Mówicie, że w podręcznikach powinno być więcej filmików, mniej treści.

R2: *Może być dużo treści, ale napisanych w taki sposób, aby każdy mógł to zrozumieć. Aby było to praktycznie przedstawione, np. jak się obsługuje gości. Zapamiętam bardziej filmiki, niż to, co dyktowaliśmy do zeszytu, bo z tego nic już nie pamiętam.*

Jeśli masz do tego dostęp, to chcesz to przepisywać?

R1: *Jeżeli jest jakaś praca, do której potrzebujemy treści, to chyba możemy sobie to udostępnić.*

Jak powinny wyglądać takie lekcje? W jaki sposób ją prowadzić?

R1: *Nauczyciel też powinien dołożyć swoje.*

R2: *Wolimy rozmawiać, tak jak teraz z panem, niż tylko oglądać.*

Czy coś jeszcze powinno się znaleźć w e-podręczniku?

R1: *Chyba nie.*

Ile stron ma książka do hotelarstwa?

R1: *420.*

Gdyby książka miała formę papierową, to ile powinna mieć stron?

R1: *10. Mówiąc poważnie, to może mieć 520, ale musi być ciekawie napisana.*

Na jaki temat powinny być obrazki?

R5: *Przedstawione jakieś scenki.*

W formie graficznej, ale atrakcyjnej.

R2: *Łatwiej się przyswaja.*

Mówicie, że nauka z takiego podręcznika byłaby lepsza. Czy chcielibyście coś dodać do podręcznika?

R1: *Może różowe tło.*

Wiecie, jak wygląda forma graficzna. Zmienilibyście coś?

R1: *Jest ok, wszystko jest czytelnie, ładnie.*

Czy pan chciałby coś dodać?

R3: *Nie sądzę, żeby były jakieś problemy. Tak mówicie, jakbyście ciągle pisali w zeszytach.*

R1: *Nie w tej klasie, nie u tej pani.*

R3: *Muszę uważać, aby nie robić ciekawostek.*

R1: *Chyba każdy pamięta z filmów, jak się obsługuje gościa trudnego.*

R3: *Pisanie do zeszytu też coś daje.*

R1: *Ale my dajemy też swoje przeżycia. Rozmawiamy dużo. Niektórych nauczycieli lepiej nie pytać.*

To chyba zależy od nauczyciela.

R1: *Są takie, które dyktują po 5 stron z podręcznika, więc nikt tego nie rozumie.*

Dziękuję wam.

4.4.3 W3

Jak tradycyjnie wygląda nauka w zawodzie technik hotelarstwa?

Odzwyczaiłam się od tradycyjnej nauki, bo cały czas korzystam z e-booka. Wcześniej nauka wyglądała tak, że młodzież przychodziła na zajęcia, mieli jeden podręcznik, podawaliśmy temat, praca z książką lub zajęcia praktyczne, np. pójście do hotelu, zobaczenie, jak to wygląda. Przedstawiałam treści na zajęciach, potem młodzież sięgała do podręcznika.

Jak wygląda aktualność tradycyjnych podręczników?

Troszkę zmian weszło, jak obowiązek meldowania, obowiązek rejestracji, bo został zniesiony obowiązek rejestracji, a w hotelach to jest podstawa. Został zniesiony obowiązek meldowania, a w książkach dalej o tym jest. Zostało to zamienione nazwą, z rejestracji na meldowanie. Sam fakt, że jak uczyć młodzież, to sama muszę wprowadzać te nowości. To jest jedna z podstawowych nowości.

Jak wyglądał proces testowania?

Młodzież została przeszkolona przez osobę od państwa, Marcina Wojtkowiaka. Prowadził szkolenia, pokazał im, jak się wprowadzić do tego programu, jak pracować na tym programie. Dziewczyny moje były zarejestrowane i ja prowadząc lekcję, mówiłam, że jeśli nie wykorzystywałam e-booka w czasie zajęć, a przeważnie wykorzystywałam, czasami coś dopowiedziałam. Czasami było tak, że nie wykorzystywałam go na lekcji z różnych przyczyn, np. niedziałający Internet. Weszły w domu, bo zadawałam prace domowe z e-booka, z materiałów „praca dla ucznia.”

Czy często odwiedza pani platformę?

Bardzo często. Jak pani Aldona robiła badania, przekazywałam informację, że co najmniej raz lub 2 w tygodniu. Mam 4 techniki pracy w hotelarstwie, to są przedmioty w 1 i 2 klasie. Mam te 4 godziny blokowo robione. Dziś od rana do godziny 12:40 miałam te same zajęcia z tą samą klasą. Ona mówiła, aby wpisywać to, jako blok. Przez te 4 godziny korzystałam z tej pomocy, więc tyle jest wykazane mojej aktywności na Internecie na stronie e-bookowej.

Jak często uczniowie się logowali?

Różnie. Zwiększone były logowania, kiedy kazałam. Wtedy było 100%-owe, w większości. Kiedy pracowaliśmy z e-bookiem, wtedy jak najbardziej. Kiedy się zbliżał egzamin, to drugie klasy, bo one miały wtedy egzamin. Wtedy częściej sięgały do e-booka. Obecna klasa 2, jak im powiedziałam, że między innymi dzięki e-bookowi dziewczyny zdały egzamin, bo miały możliwość posiedzenia w domu. Młodzież woli siedzieć na Internecie, niż czytać książkę, więc od razy zapytali, czy oni też mogą się zalogować. Wysłałam zapytanie do Romy, powiedziała, że można logować wszystkie klasy. Zalogowała się większość. Pierwszej klasie kazałam zrobić to samo. Naprawdę warto.

Czy były elementy, z których korzystała pani najczęściej?

Prezentacje. To, co bym do nich mówiła, mogłam im pokazywać. Sami czasami czytali. Ja czytałam i od razu omawiałam, ponieważ mówię dużo i szybko, miałam czas na to, że coś wyświetliłam i już im to dyktowałam. Nie musiałam tego znów dyktować.

Uczniowie mówili, że musieli, u innego nauczyciela, dużo pisać.

Ja mam bardzo ciekawe tematy, interesujące dla młodzieży. Kiedy koleżanka ma wprowadzenie klasyfikacji kategoryzacji, muszą wtedy tego wykuć, więc muszą zapisać, bo jak się powie, że trzeba samemu znaleźć, to połowa znajdzie, połowa nie.

Czy pojawiły się problemy, związane z obsługą?

Nie. Nawet jeżeli coś się działo, nie widziałam czegoś. Roma pisała, że można kontrolować zadania, które dałam dzieciakom i widzę, kto je zrobił. Ja tego nie widziałam. Pisałam z administratorem półtora dnia non stop wymianę, na zasadzie mailowej, około 30 maili, ale w końcu zrobiliśmy tak, jak trzeba.

Czy od strony graficznej to było zrozumiałe?

Jeżeli chodzi o stronę graficzną tak, jeżeli chodzi o dopasowanie treści do tematu, nie. Przydałby się ktoś, kto dopasowałby treści do tematu. My sami, jako biorący udział w projekcie, przygotowywaliśmy prezentacje na określone tematy. Roma mówiła, aby pisać, gdzie to ma być wrzucone. Moje BHP pasuje pod każdy dział. Roberta są wrzucone w rezerwacje. W temat rezerwacji usług w hotelu jest jego śniadanie, pakiet zewnętrzny.

Czy treści e-booka są wystarczające?

Rozmawiałam już o tym z panem Czajkowskim. Rozmawialiśmy z nim, bo on oceniał na koniec i był naszym koordynatorem. Mówiliśmy mu, że my bazujemy pod kątek egzaminu teoretycznego, ale on ma elementy w języku obcym. Warto wprowadzić podstawowe pojęcia dotyczące obsługi, recepcji, konsumenta, z czego będą mieli drugi egzamin. 2 działy, a nawet jeden by wystarczył. Dużo tego nie będzie, a kolejni nauczyciele by wchodzili, kolejni byliby zainteresowani. Uściślenie, bo niby są działy, ale ni jak się mają do podstawy programowej. Musimy przystopować.

Czy rodzaj podręczników ma wpływ na jakość nauczania zawodu?

Na pewno. W e-booku są wszystkie możliwe treści. Porozrzucane, ale są. Większość. Dzięki temu, że młodzież, poza tym, co my mówimy, mogła mieć to wizualnie przed sobą, bo są tam świetne filmiki, a przydałoby się ich więcej i dopasowanych, bo zupełnie przy innym temacie lub dziale, jak przyjmowanie gości do hotelu są typy osobowości. Trochę nijak się ma.

Pojawił się głos, że książka ma więcej treści.

Nie, przecież egzamin był zdany.

Czy treści zawarte w e-podręczniku są dostosowane do wymaganego poziomu wiedzy?

Większość jest, jak dla mnie. Nie wszystkie treści są z podstawy programowej, czy tematy, które mamy stworzone do treści. Nie wszystkie mają odzwierciedlenie w e-booku, a nawet jeśli są, to trzeba je powtarzać. Dokopać się do nich. Siedzę w domu, szukam, jeśli chcę je przedstawić na następnej lekcji. Jakby zaczęła szukać na lekcji, to przynajmniej 15 minut mam stracone. Przydałaby się główna strona ze spisem treści.

Jak pani ocenia treści zawarte w e-booku pod kątem atrakcyjności dla uczniów?

Atrakcyjne.

Jakie są słabe i mocne strony e-booków? Mówiła pani o problemach przy braku dostępu do sieci.

To główna. To, co przed chwilą powiedziałam, gdybym chciała na lekcji szukać, a nie w domu, to wiele czasu by mi to zajęło.

Co wyróżnia, pani zdaniem, e-podręcznik na tle dotychczasowych rozwiązań z zakresu nauki zawodu?

Kiedyś do hotelarstwa nie było e-podręczników, przynajmniej ja nie spotkałam się z podręcznikami do poszczególnych tematów. Można było przez uczelnię wyższą dostać się, ale do filmików, bardziej przez młodzież kręconych, dotyczących obsługi w recepcji, kinie. Dzięki e-bookowi mamy to wszystko w jednym miejscu.

Z czego jest się łatwiej uczyć?

Z internetowego. Kiedy przeczytają, to coś w głowie zostanie. Egzaminy z hotelarstwa są złożone z 40 zamkniętych pytań, 4 odpowiedzi do wyboru, jedna prawidłowa. Czegoś takiego brakuje. Są tam, po 7 lub 10 pytań, ale nie do końca. Jedne, zbiorcze, na bazie tego, co było przez te lata jest tam, ale należy to wrzucić w jedną całość. Wchodziłam na stronę „learning up” i stworzyłam sobie sama aplikację milionerów i sama powrzucałam pytania. Dzięki projektowi mamy tablicę multimedialną. Kiedy młodzież przychodziła, grała w milionerów. Dzięki temu mieli 100% zdawalności z części teoretycznej. To mówi samo przez siebie.

Jak ocenia pani możliwość wprowadzenia e-booków w innych szkołach?

Na pewno jest to możliwe. Myślę, że z miłą chęcią ludzie z innych szkół by to wykorzystywali. Te szkoły, które uczą w zawodzie hotelarstwa. Gdyby ta szkoła nie była w projekcie, to ja chciałabym korzystać. Nadal chcemy korzystać. Projekt kończy się, a ja będę pierwszą, która powie, że nadal chce korzystać.

Od czego zależy sukces takiego przedsięwzięcia?

Od zaangażowania ludzi, którzy to wdrażają. Od dobrego przeszkolenia nauczycieli, abyśmy zobaczyli, jak to wygląda. My byliśmy w Szkocji, potem od kolejnego szkolenia. Wiemy, jak to wykorzystać, co mówić.

Czy podczas wdrażania e-podręcznika mogłyby się pojawić problemy?

Jeżeli będzie wszystko jednolite, wyglądające, a nie że brakuje spójności. Ktoś mógłby usiąść i posegregować to wszystko, powiedzieć informatykowi, jak to zrobić. Podejrzewam, że każdy to bierze, kto raz to zobaczy.

Jak pani ocenia ogólnie poziom kształcenia w zawodzie technik hotelarstwa w województwie zachodniopomorskim?

Mówiąc na podstawie swojego doświadczenia, przy tej zdawalności egzaminów, patrząc na to, że młodzież idzie do pracy w hotelach i się tam sprawdza, to jak najbardziej.

Czy w porównaniu z innymi szkołami państwa zdawalność jest wysoka?

Tak. Bardzo wysoka. Jak rozmawiam z innymi dziewczynami z projektu, a już są po pierwszym egzaminie, to mówią, że niekoniecznie. U nas dobrze poszedł ten egzamin, w porównaniu do

egzaminu poprzedniego, kiedy nie mieliśmy e-booka. Jest u nas drastyczny podskok, bardzo duża różnica w zdawalności, zdawalność starego egzaminu w ogóle. Ludzie, którzy nie korzystają z tego, a zdają, to pojedyncze przypadki. W tej chwili to jest 80%, 4 osoby tylko nie zdały. W tamtych klasach, które nie miały e-booka, 4 osoby zdawały.

Czy wprowadzanie e-podręcznika podniesie jakość kształcenia?

Egzaminu teoretycznego na pewno. Egzamin dzieli się na teoretyczny i praktyczny. Teoretyczny to typowa wiedza, która jest w książce. Praktyczny to wypełnianie dokumentacji, podawanie posiłków itp. Do egzaminu praktycznego nikt nie przygotowuje, a należałoby o tym pomyśleć, jak już się robi taki element.

Rozumiem, że praktyki są u pracodawców.

Praktyki młodzież ma 2 razy w ciągu cyklu szkolenia, miesięczne w hotelach. Egzamin praktyczny wygląda tak, że uczeń dostaje zamówienie na rezerwację usług z hotelu, gość przyjeżdża i chciałby korzystać ze SPA, kręgielni, w określonym terminie, przyjedzie z żoną i dziećmi. Ja, jako recepcjonistka muszę wypełnić wszystkie potrzebne dokumenty, wypełnić rezerwację, kartę pobytu, kartę rejestracyjną, na koniec wystawić fakturę. To robi młodzież i robi to na miejscu. To przychodzi z poznańskiego OKE, dostają treści egzaminu. Siedzą i mają na to 3 godziny, w zależności od trudności. Mają podane ile czas na to mają, siedzą i rozwiązują. Tak wygląda egzamin praktyczny. Teoretyczny to 40 pytań zamkniętych, jedna odpowiedź. Do teoretycznego egzaminu e-book jest świetny, do praktycznego niekoniecznie, bo nie ma tych elementów. Nie ma dokumentu, nie ma zadań. Mogłyby być zadania biurowe, do nich dokumenty, aby nauczyciel mógł sobie wydrukować, czy pokazać, jak wyglądają przykładowe egzaminy.

Czy chce pani coś dodać?

Współpraca z Romą dobrze się układa, jesteśmy w stałym kontakcie. Mamy na facebooku założoną grupę i stamtąd znamy wyniki, bo jedna drugiej pisze, jak poszły, przekazujemy sobie informacje z egzaminów. Nawet jeżeli e-book nie wypali, to my nauczycielki, mamy współpracę i ona będzie.

Dziękuję.

Dziękuję.

4.4.4 W4

Porozmawiamy o podręcznikach, z których korzystaliście. Dlaczego wybraliście tę szkołę?

R1: *Bo była bliżej. Znajomi polecili.*

R2: *Możliwość znalezienia pracy.*

Proszę o podniesienie ręki o osoby, które zdecydowały się na szkołę, bo była blisko? Z polecenia znajomych? Kto poszedł, bo wiedział, że znajdzie pracę? Rozumiem, że dlatego, że była najbliżej. Rozważaliście inne kierunki?

R2: *Nie.*

Czy mieliście spotkania z doradcą zawodowym?

R3: *Tak.*

Czy w gimnazjum ktoś was nakierunkował na to?

R2: *Raczej nie.*

Braliście udział w testowaniu e-podręcznika. Co dokładnie robiliście z podręcznikiem, jak często z niego korzystaliście?

R1: *Wszyscy robiliśmy tematy.*

Ile lat korzystaliście z podręcznika?

R2: *Całą drugą klasę.*

Czy w drugiej klasie zdążyliście przerobić cały materiał z podręcznika?

R1: *Nie.*

W ilu procentach daliście radę zrobić?

R4: *Mieliśmy mieszane źródła, bo czasem mieliśmy z podręcznika i prezentację pokazywała.*

Mieście książki papierowe?

R1: *Tak.*

Gdybyście mieli porównać książkę papierową do e-booka, zalety i wady. Jakie widzicie plusy książki tradycyjnej?

R2: *Zawsze można po nią sięgnąć. Żeby korzystać z e-booka, należy mieć dostęp do Internetu.*

Jakie dostrzegacie minusy?

R1: *Jest ciężka i trzeba ją nosić.*

Słyszałem, że ma 420 stron.

R4: *Mniej więcej.*

Łatwo wam czytać taką książkę?

R3: *Dużo słów, za mało treści.*

Rozumiem, że słownictwo jest skomplikowane.

R3: *Mieliśmy temat, że papiery związane z rezerwacją. Tam było to niewidoczne, jak była faktura, to nic nie było widać.*

To o e-booku. Jakie są jeszcze wady e-booka?

R1: *Były problemy z zaliczeniem, bo regułka z e-booka nie była dobra. Kiedy były jakieś usługi to(reszta wypowiedzi niezrozumiała.)*

R2: *Zdarzają się literówki w słowach.*

Jakie są zalety e-booka?

R2: *Dobrze jest napisane.*

R3: *Są prezentacje, to też lepiej zobaczyć.*

R1: *Materiały dla uczniów też są.*

Jak często korzystaliście z e-podręcznika?

R1: *Jak mieliśmy coś zadane to na pewno.*

Z jakich funkcji korzystaliście najczęściej?

R2: *Z prezentacji.*

R1: *Kilka razy z materiałów dla uczniów.*

Czy e-podręcznik wyczerpuje w pełni temat, czy czegoś brakowało?

R1: *Były najważniejsze zagadnienia.*

Czy podczas korzystania z e-podręcznika pojawiły się problemy?

R3: *Z logowaniem.*

Jak to wyglądało?

R3: *Wpisywało się hasło i coś wyrzucało, znów trzeba się było logować.*

Gdybyście mieli sami stworzyć podręcznik do hotelarstwa, to zmienilibyście coś w tym, z którego korzystaliście?

R1: *Ja bym zmieniła to, że można wyszukać. Żeby coś znaleźć wszystkie działy musiałam przeglądać.*

Czy czegoś jeszcze zabrakło?

R4: *Materiałów pod egzamin zawodowy.*

R1: *Mogły być praktyczne projekty do realizacji.*

Nie ma takich testów?

R1: *Nie.*

Czy forma graficzna e-podręcznika jest czytelna? Czy był problem z obsługą?

R2: *Nie.*

Co się podoba bardziej, podręczniki tradycyjne, czy e-podręczniki?

R3: *W książce wszystko jest opisane ciągle, cała książka jest czarna od literek. E-podręcznik jest kolorowy.*

Kto chciałby korzystać ze starej książki? A nowej? Większość z nowej. Łatwiej było się uczyć z e-podręcznika, niż z książki?

R4: *Z e-podręcznika.*

R2: *Jest krócej to opisane.*

Słyszałem, że najgorszy jest problem jak jest klasyfikacja. Czy chcielibyście korzystać z e-podręcznika na innych przedmiotach?

R1: *Raczej tak.*

Przedmiot, na którym z niego korzystaliście, już się skończył?

R1: *Mamy teraz 5 przedmiotów. Tamten się nie skończył.*

Czy, waszym zdaniem, uczniowie z innych szkół chętnie by korzystali z tego podręcznika?

R1: *Tak.*

Czy macie pomysły, jak efektywniej i lepiej uczyć się w zawodzie technik hotelarstwo? W odniesieniu ogólnym. Jak wygląda wasza praktyka? Macie tutaj pracownię, czy chodzicie do firm?

R1: *Nie mamy takiej sali. Praktyki mieliśmy.*

Czy miesiąc praktyk to wystarczający czas?

R3: *I tak mamy tylko 2 miesiące praktyk.*

R5: (Wypowiedź niezrozumiała 12:19-12:26)

Czy e-book może przyczynić się do tego, że zdawalność egzaminu będzie wyższa?

R1: (Wypowiedź niezrozumiała 12:44-12:50) *gdyby było coś w praktyce, napisać coś w języku obcym. Np. listy. (reszta wypowiedzi niezrozumiała).*

Czyli język niemiecki i angielski?

R2: *Tak.*

Czy coś chcielibyście dodać? Chodzi o to, aby przyszłe roczniki miały wersje poprawione. Skoro to wszystko, to dziękuję Wam bardzo.

4.4.5 W5

Jak wygląda tradycyjna nauka w zawodzie technik hotelarstwa tutaj w szkole? Jakby to wyglądało, gdyby nie te Ebooki?

Na pewno bardzo dużo różnych rzeczy byśmy kserowali generowałoby to potężne koszty. Poza tym wszystkiego nie da się skserować. Na pewno osiemdziesiąt procent tych wszystkich kosztów musieliby pokryć uczniowie sami. Ja nie byłabym w stanie sama kserować dla wszystkich klas, nie mówię tu tylko o tej klasie testowanej, takiej ilości materiałów. Taki Ebook, który jest rzeczą darmową, a oni wszyscy mają Internet, jak nie telefonie, to w domu, więc pozwala to na ograniczenie kosztów. Jest to niesamowita wygoda, ponieważ siedemdziesiąt procent dzieci tutaj, to są dzieci dojeżdżające ze wsi i w związku z tym one często się uczą w pociągach, w autobusach. Dla mnie ogromny plus skorzystania z Ebooka jest taki, że ja im na przykład wysyłam maila, że mają sobie przygotować dany temat korzystając z różnych źródeł informacji i takie ćwiczenie z podręcznika elektronicznego.

W związku z tym nie ma tłumaczenia, że ja nie mogłem znaleźć. Oni po prostu cały czas mają do tego dostęp i jest to świetny sposób nauczania. To nie myśmy na to wpadli jako pierwsi tylko Australijczycy, którzy właśnie swoje dzieci uczą w taki sposób. To jest idealna sprawa. My korzystalibyśmy z podręczników i z materiałów kserowanych, ponieważ w reformie jesteśmy trzeci rok a podręczniki ukazały się dopiero rok temu i to nie wszystkie, bo w szkolnictwie zawodowym tak jest, że najpierw się kładzie nacisk na szkolnictwo ogólne.

Wszystkie materiały musielibyśmy kserować, przepisywać, modyfikować. To jest mnóstwo pracy i straconej energii zamiast skupienia na przygotowaniu ćwiczeń i toku lekcji.

Jaka jest aktualność tych papierowych podręczników?

Trudno powiedzieć czy one są aktualne, czy nie, ponieważ to jest przedmiot zawodowy. Hotelarstwo żyje. To nie jest martwa rzecz, jak historia, gdzie średniowiecze już było i tam niewiele się może zmienić. To cały czas żyje, ewaluje więc te nasze podręczniki, nasza wiedza, wiadomości muszą też cały czas ewaluować. Musimy się cały czas uczyć. Niestety to jest takim wielkim minusem jeżeli chodzi o nauczanie przedmiotów zawodowych no ale drugiej strony dobrze, że świat idzie naprzód. Nie jestem na tyle kompetentna, żeby oceniać podręczniki papierowe, ponieważ nie widziałam jeszcze nowych egzaminów zawodowych. Tu już nie jest wina niczyja tylko wina OKE i CKE, przede wszystkim CKE, dlatego że pojawiły się tylko lakoniczne wskazówki. My na przykład nie wiemy, jak te egzaminy będą wyglądały, jaki będzie zakres materiału. Nawet na szkoleniach na egzaminatorów to wszystko było takie rozmyte, owiane wielką tajemnicą. Nie udostępniono nam żadnych materiałów. Póki nie będzie pierwszej kwalifikacji, która jest w styczniu przyszłego roku, nic nie wiemy. Z własnego doświadczenia wiem, bo ja całe życie spędziłam w szkolnictwie zawodowym, że podstawa programowa sobie, a egzaminy sobie. Trudno powiedzieć, jak to będzie między sobą korelowało. Dla nas w tej chwili najważniejsza jest podstawa programowa i te podręczniki papierowe, które są, a my akurat korzystamy z WSiP, bo on tak zawojował rynek podręczników zawodowych z hotelarstwa. Są braki ja osobiście muszę dużo tematów uzupełniać. W Ebooku jest dobrze zrobiona turystyka, rodzaje turystyki, tabele, a tego we WSiP nie ma. Te dwa podręczniki się uzupełniają ale jeszcze dodatkowo musimy szukać innych informacji poza.

Jak przebiegał proces testowania Ebooków? Jak to wyglądało tutaj w szkole? Czy były jakieś problemy?

Jeżeli chodzi o sprawy techniczne, logowanie się – żadnych problemów, chyba, że myśmy sami taki problem stworzyli, bo dziecko coś wcześniej kliknęło zanim ja kazałam. To jest naturalna rzecz. Mamy stały dostęp do Internetu w pracowni więc nie ma problemów, żeby ten podręcznik się otworzył. Nie ma też takiej zawieszki, że nie można się zalogować. Jeśli tylko mamy możliwość skorzystania z pracowni, korzystamy z tego podręcznika. Nie mogę powiedzieć, że jest to jedyna forma, jaką wykorzystujemy. Są zasoby własne, materiały

z podręcznika i jeszcze z podręcznika szkolnego. Pod tym względem nie było żadnych problemów pod takim względem technicznym. Ja wykorzystywałam dużo prezentacji. Bardzo pomocne było to, że informacje w prezentacji, której już ja nie musiałam robić, z niektórych rzeczy były krótkie, treściwe i oczywiście trzeba je było rozbudować, ale nie musiałam już tego wszystkiego dyktować dzieciom do zeszytu. To traci czas, energię i jest nudne. Ten czas mogliśmy poświęcić na dyskusję i rozwiązywanie problemów. Bardzo bym chciała, żeby ten dostęp do tego podręcznika cały czas był. Mam taką propozycję, gdyby Państwo chcieli coś takiego zrobić, to na przykład wszystkie te elementy moglibyście zgrać na jakiś nośnik i nawet podać cenę takiego pakietu, bo szkoła to kupi. To jest dla nas nauczycieli naprawdę duża wyręka przy tej ilości dokumentacji i materiałów papierowych, które musimy robić. Poza tym to zawsze zastrzyk świeżej krwi.

Jak często Pani odwiedzała tą platformę, a jak często robili to uczniowie?

Jeżeli odwiedzam ja, to oni też.

Czy na przykład wchodzili tam sami z siebie w domu?

Tego nie monitorowałam. Nie wiem. Jeżeli zadawałam zadanie domowe, to musieli wejść. Ja otwieram swój podręcznik, omawiamy pewne rzeczy bądź zadaje jakiś problem i oni tam zaglądają. Na pewno częściej zaglądałam tam ja na lekcji niż oni. Trudno, żeby mając prezentację, oni siedzieli przed komputerami a ja im omawiała prezentację, skoro mogę ją puścić na tablicy.

Czy były jakieś takie elementy w podręczniku, z których korzystała Pani najczęściej?

Z mojej strony to na pewno prezentacja. Na pewno ćwiczenia do dyskusji, chociaż ja je modyfikowałam pod swoim kątem też, ale to wiadomo. Każdy ma specyficzny rodzaj młodzieży, specyficzną klasę. To, co mogę zrobić w tej, która jest dobra klasa jak na technikum, w ogóle nie ruszę tego w klasie pierwszej. Treści też były studiowane przez młodzież po to, żeby nauczyli się wyszukiwać informacji i interpretować. Najgorzej jest nie z czytaniem ze zrozumieniem tylko w ogóle z czytaniem. Oni po dziesięciu zdaniach się nudzą, a taka firma Ebooka jest o tyle fantastyczna, że tam są krótkie informacje. Poza tym można sobie powiększyć czcionkę. Połowa z nich musi nosić okulary a nie nosi, bo wstyd. Widział Pan podręczniki do szkolnictwa zawodowego? Są bardzo cienkie i mają małe literki. Przy takim paskudnym świetle ta czcionka nie jest czarna tylko szara. Tego się nie da na dłuższą metę czytać.

Tu jest super. Słabej jakości są te materiały kserowane. Mają pikselozę i są rozmyte. Gdybym chciała do zeskanować, dać dzieciom, nie mogę, bo on jest rozmyty.

Czy nauka z tych Ebooków ma jakiś wpływ na jakość nauczania w zawodzie technik hotelarstwa?

Tak. Wszystko, co jest nowe, co daje nam jakieś kolejne narzędzie do reki ma jakiś wpływ i to ogromny. My, jako szkolnictwo zawodowe, jesteśmy bardzo ubodzy w podręczniki, w pomoce naukowe. Dla nas nie ma rozkładów materiałów ani nic. Wszystko musimy robić sami zupełnie przeciwnie do nauczycieli od przedmiotów ogólnych, gdzie oni mają zrobione przez wydawnictwa gotowce.

Zobaczymy efektywność tych podręczników po egzaminach zawodowych.

Na pewno.

Jeśli ta klasa jest aktywna, to też pewnie chętnie do tego podchodzą?

Tak. Od tego po prostu zależy wszystko. Można tłuc głową w mur i nie powiedzą nic, a w tej klasie te dziewczyny są po prostu fajne. One już wiedzą, że nawet jak mają takie banalne wątpliwości, nie boją się pytać. W pierwszej klasie na razie mur.

Czy Pani zdaniem treści dostępne w tym Epodręczniku są w pełni dostosowane do tej podstawy programowej?

Nic nie jest w pełni dostosowane, ponieważ podstawa programowa ukazała się dosyć późno i była nieuporządkowana. Myśmy to sami musieli robić, porządkować. Podręcznik postawał w międzyczasie ale uważam, że osoby, które tworzyły ten pierwszy pakiet naprawdę włożyły w to mnóstwo pracy. Nie jest to do końca spójne, ale my to możemy zmodyfikować jeżeli tylko będziemy chcieli. Dla mnie spójność jest tak w dziewięćdziesięciu procentach.

Wracając do tych wad i zalet, czyli do rozbudowania pewnych rzeczy w związku z tą podstawą programową chociażby, co by się przydało?

Myślę, że to nie jest rozbudowanie tylko po prostu weryfikacja.

Jeszcze przed rozmową wspomniała Pani o tym spisie treści, żeby to było jakoś uporządkowane. Uczniowie wspominali, że przydałaby się jakaś wyszukiwarka tak, jak na każdej stronie internetowej.

Tak.

Jeszcze jakieś uwagi?

No właśnie jeżeli chodzi o jakość tych dołączonych materiałów, jeżeli by to możliwe. Ja wiem, że to są skanowane rzeczy, ale byśmy my mogli je wyjąć i kserować. Warto byłoby zrobić odrębny rozdział takiego pakietu dokumentów hotelowych, żeby uczeń i ja miał kartę meldunkową, kartę rezerwacji, grafik itd. Żebyśmy my to mogli sobie pobrać i na tym robić zadania. Za każdym razem to jest kserowanie i szukanie. Chodzi o to, żeby był taki pusty pakiet do rozwiązywania. Warto byłoby taki pakiet dokumentów do tego Ebooka dołożyć.

Myślę, że to nie jest problem. Zeskanowanie tych dokumentów i przerzucenie ich rozwiązałoby sprawę.

Myślę, że zeskanowanie niekoniecznie. To by trzeba było zrobić inaczej, bo jak zeskanujemy, to już będzie nazwa jakiegoś hotelu, no bo skądś to musieliśmy zeskanować.

Żeby to było puste?

Puste. Tak.

Jeszcze jakieś wady i zalety podręcznika?

Nie. Tylko, co do tablicy. O zaletach już powiedziałam wcześniej, że ta dostępność, śliczna szata graficzna, dobrze napisany materiał, możliwość powiększania i zmniejszania czcionki. Co do wad, to tak, jak już tutaj mówiliśmy, ten spis treści materiałów zewnętrznych no i tak właściwie tyle. No i jeszcze dogranie tego, skorelowanie tego z podstawą programową.

Czyli łatwiej się uczyć uczniom z Epodręcznika niż z tradycyjnego podręcznika?

Tak, tylko to, co oni wspominali, że łatwiej byłoby, gdyby mieli spis treści, bo te zagadnienia tematyczne umieszczone w Epodręczniku są inne niż te nasze. Trzeba się doszukiwać, wyszukiwać,

czasami trzeba przejść kilka prezentacji, żeby coś tam znaleźć. Gdyby były takie podtematy w wyszukiwarce, to byłoby super.

Jak ocenia Pani możliwość wprowadzenia Epodręczników do nauki w zawodzie technik hotelarstwa w innych szkołach na terenie województwa? Czy jest to możliwe?

Tak, bo to jest tylko kwestia Internetu i chęci, niczego więcej. No jeszcze nauczyciel musi się i go obejrzeć.

Czy dostrzega Pani jakieś zagrożenie z tego powodu, jakieś problemy przy wprowadzaniu we wszystkich szkołach?

Problemem może być to, że szkoły mogą nie mieć na przykład pracowni komputerowej wolnej w danej chwili, ale więcej nic. To jest przecież za darmo.

Czy jest dalsza chęć korzystania z Epodręcznika po zakończeniu programu?

Tak i jeszcze tamten pakiet na płytkach, bo to dzisiaj wisi w Internecie jutro już może nie wisieć, a jak taki pakietek jest, to jest idealna sprawa.

Czy Pani zdaniem wprowadzenie Epodręczników do nauki zawodu może podnieść jakość kształcenia w tym zawodzie?

Zdecydowanie tak.

Czy chciałaby Pani coś jeszcze dodać?

Nie, chyba tylko tyle, że brałam udział w różnych projektach unijnych a Państwo naprawdę bardzo solidnie przygotowywali się do spotkań z nami, było monitorowanie, Czuliśmy się niezapomniani i dopieszczeni. Sporo było szkoleń organizowanych dla nas przez firmę, która tego Ebooka poleciła. Czujemy się dopieszczeni, przynajmniej ja.

4.4.6 W6

Jak wygląda tradycyjna nauka w zawodzie technik hotelarstwa jeśli by nie korzystać z tych Ebooków?

Tradycyjna nauka wygląda tak, że się korzysta ze zwykłych podręczników po prostu a metody są różne. Można stosować wiele metod przy zwykłym podręczniku, one mogą być też aktywizujące. Aczkolwiek wiadomo, że wszelkiego rodzaju środki audiowizualne uatrakcyjnają te zajęcia i efekty na pewno dają lepsze.

A jeśli chodzi o aktualność tych tradycyjnych podręczników?

W tej chwili te podręczniki są świeże, no bo reforma była tak jakby nowa nie tak dawno. Natomiast wiadomo, że drukowana książka nigdy nie dogoni postępu. Na pewno dużo łatwiej jest zaktualizować książkę w wersji elektronicznej. Proces wydawniczy trwa dużo krócej.

Czy te podręczniki odpowiadają tej nowej podstawie programowej?

W tej chwili tak, ale to trzeba bardziej pytać hotelarek. Ja jestem tylko informatykiem, ale tak, raczej tak. One są świeże i trudno byłoby powiedzieć, że nie.

Jak przebiegał proces testowania Ebooków tutaj w szkole?

Przebiega w ten sposób, że tutaj panie sobie z tego korzystają, na tą platformę się logują. Nie ma jakichś większych problemów technicznych. Były jakieś problemy z tablicą jedynie, ze sterownikami itd. To nie są jakieś wielkie problemy, że ona nie działa kompletnie. Problem był taki, że jak ją instalowałem, bo ja się tym zajmuję, to był po pierwsze problem ze sterownikiem, żeby ona w ogóle ruszyła. Potem rozmawiałem z jakimś konsultantem technicznym tej firmy, który mi zasugerował, żeby cofnąć sterownik, żeby był starszy i to ruszyło. Aczkolwiek robią się jakieś takie problemy, że pisze się czarnym, za chwilę się to robi czerwone. To są szczegóły, drobiazgi, które ewentualnie można wyrównać pewnie przy następnym sterowniku. Ja i tak, w związku z remontem, będę to przeinstalowywał więc może będzie nowy sterownik.

Tym się zajmuje zewnętrzna firma i ja się z nimi skontaktowałem, żeby to naprawili, przysłali nowy sterownik.

To trzeba rozmawiać z firmą, która produkuje tablice. To nie jest jakiś tam problem. Wszystko jest do zrobienia pod warunkiem, że taki sterownik będzie. Był nowy, ale ja podejrzewam, że tamte był jeszcze na Windows 7 a dali komputer z Windows 8 i ten sterownik nie był napisany do tego. Być może teraz już jest. Na razie to działa i nie robimy z tego wielkiego problemu.

Czy jeszcze jakieś problemy techniczne?

Nie. Żadnych innych problemów technicznych nie było. To logowanie szło pięknie i wszystko działało. Jest dobre łącze internetowe i nie ma problemu.

Jak często tutaj wszyscy korzystali z tego Epodręcznika?

Wszyscy, to trzeba pytać dziewczyn, bo to one te zajęcia prowadzi i to z nimi trzeba rozmawiać na ten temat, ale korzystały na pewno, bo to jest stosunkowo fajne, ciekawe. Natomiast ja nie powiem ile, bo ja nie liczyłem.

Jakby Pan ocenił właśnie formę graficzną, dostępność?

Ja to widziałem chyba tylko ze dwa razy, bo też nie chodzę na te zajęcia zawsze. Wiadomo, że to jest fajne, kolorowe, inne i to uatrakcyjniła działanie. Natomiast ta forma graficzna mi się podobała, ale ja nie oglądałem tego ciągle, bo nie uczę tych przedmiotów. Mnie się w ogóle podobają książki elektroniczne, bo jak coś jest fajnie zrobione i jest kolorowe to tylko uatrakcyjniła zajęcia.

A uczniowie też są dosyć zadowoleni z tego?

Tak. Są filmiki i ćwiczenia interaktywne, coś innego, czego się w książce papierowej nie robi. Może tam Pan tylko powiedzieć przeczytajcie albo zapiszcie, a tutaj można od razu sprawdzić, czy jest dobrze. To jest taka opcja, której się normalnie nie robi.

A gdyby miał Pan wymienić wady i zalety Ebooka?

Szczerze mówiąc to ja wad jakichś większych nie widzę. Zalet jest dużo. Są multimedia, które powodują, że ten podręcznik faktycznie jest łatwiej przyswajalny dla uczniów. Wtedy jest szersze spektrum informacji, które do nich dociera. Jeśli się coś ogląda na filmie, to na pewno inaczej się o tym opowiada i efekt jest na pewno lepszy. To jest wszystko nowe, świeże. Te Epodręczniki się pojawiły rapem dwa, trzy lata temu. Ja myślę, że to jest fajna idea i trzeba ją kontynuować. Ja widziałem go tylko ze dwa razy i nie powiem, że jestem ekspertem. O więcej trzeba pytać dziewcząt, bo one w tym pracują. Może one mówiły o jakichś błędach, które się pojawiały, nie wiem.

Braki treści.

To też zależy od programu, a program jest taki, że tak naprawdę każda szkoła układa go po swojemu. W związku z tym trudno taki podręcznik zrobić. Robi się bardziej na kwalifikacje niż na program i może być ułożony tak, jak się szkole rzeknie podoba.

Czy korzystał Pan kiedykolwiek z jakiegoś innego Epodręcznika? Ma Pan jakieś doświadczenia?

Tu nie. Moja żona pracuje w szkole podstawowej i ona tam używa multibooka, nie powiem Panu z jakiej firmy. Dla dzieci takich malutkich to już jest w ogóle piękne i zabawne. Nauka też czasem musi być zabawą.

Czy Pana zdaniem wprowadzenie tych Ebooków jest możliwe we wszystkich szkołach w zachodnio-pomorskim?

Jasne, że jest. Jest to tylko kwestia pieniędzy i środków technicznych, bo to tylko o to chodzi.

Jeśli chodzi o zagrożenia to mogą być pieniądze tak?

To znaczy zagrożeń jest kilka. Pierwsze to są oczywiście środki, bo to wymaga inwestycji, nie da się ukryć. Trzeba mieć kilka tysięcy na tablicę. Ona tyle kosztuje razem z tym oprzyrządowaniem. Druga sprawa to przeszkoleni ludzie, którzy potrafią się posługiwać komputerem i tablicą. Tablica sama nie jest trudna, ale komputer tak. Jak tutaj są bariery, to też nic nie zdziałamy. Co z tego, że powiesimy tablicę, jak nauczyciel nie będzie z niej korzystał, bo się boi. Trzeba przeszkolić ludzi po prostu.

Jeszcze jakieś zagrożenia?

Nie. Więcej nie widzę. Podręcznik musi być aktualizowany, a zakładam, że tego typu podręcznik jest stosunkowo łatwo zaktualizować nawet, jeśli coś się zmieni, to zawsze można szybko dołożyć. To nie jest problem. To jest platforma elearningowa i spokojnie, w każdym momencie można tam wprowadzać zmiany. To jest taki sposób, który jest możliwością aktualizowania podręcznika zawsze, czego nie się zrobić ciągle przy papierowych podręcznikach, bo wiadomo, że cykl wydawniczy przy nich jest, jaki jest. Tutaj można to zmieniać zawsze więc niewątpliwie jest to przyszłość. Tak będziemy uczyć. Już nie mamy papierowego dziennika. Jedziemy na elektronicznych rzeczach. Tak będzie już pewnie ze wszystkim.

Od ilu lat jest stosowany ten dziennik?

Trzeci rok. Tylko, że my przez poprzednie dwa i pół roku go testowaliśmy, jechaliśmy na dwóch. Mamy taką współpracę z tą firmą od 1990 roku, kiedy kupowaliśmy od nich programy destopowe. Z tego układamy plan, no wszystkie rzeczy robimy.

Nauczyciele bardzo sobie chwalą na ogół.

To zawsze będzie tak, że część będzie chwaliła a część nie. to jest kwestia tego, jak człowiek jest obeznany z obsługą komputera a nie wszyscy są. Prędzej czy później wszystkiego się można nauczyć. Ja tutaj na początku roku robiłem szkolenie na temat obsługi, jak się to robi, bo w tej chwili w tym dzienniku wiele rzeczy wykonuje wychowawca i trzeba ich tego nauczyć. Oczywiście na początku będą jakieś błędy, ale z czasem wszystko zadziała, zatrybi i będzie chodzić. Ten dziennik bardzo fajnie działa .

Czy wprowadzenie tych Epodreczników może przyczynić się do poprawy jakości kształcenia?

Na pewno. Jelni to uatrakcyjnia formę i daje uczniowi większe spektrum odczuć to te efekty na pewno będą większe.

Czy szkoła zamierza korzystać z tego epodrecznika po zakończeniu projektu?

Jeśli to będzie możliwe w normalnych warunkach, bez jakichś wielkich kosztów to tak. Nie ma bariery wielkiej w tym względzie. Jeśli to będzie też dziano, bo Janie wiem, czy będzie po zakończeniu projektu. Na razie nikt nam o tym nie powiedział, ale jeśli to będzie działać, to na pewno tak, bo to się w praktyce sprawdzało. Ja nie mówię, że to może być na każdej lekcji, bo to nie jest możliwe, ale jeśli będzie na co trzeciej, to też jest dobrze.

To wymaga aktualizacji.

Ale to nie ma problemu. Aktualizacja jest do wykonania. Jest to oczywiście kwestia na ile to będzie działać i jeśli, to jakie środki by trzeba na to przeznaczyć. Czy to jest kwestia wymiany, udoskonalenia techniki, czy jeszcze jakich dodatkowych abonamentów itp., ale to już na pewno takie informacje oni nam pod koniec projektu dostarczą.

Czy jest coś takiego, co można by dodać do tego podręcznika, by był on bardziej atrakcyjny dla uczniów?

To już naprawdę trzeba pytać dziewczyn. Ja to widziałem dwa razy i to przez jakiś fragment. Trudno mi wypowiadać na ten temat jakieś opinie. One z tego korzystają więc jest im łatwiej. Ja mogę Panu powiedzieć o informatyce, bo ja to robię na okrągło, ale tego nie. Ja ten podręcznik widziałem dwa razy.

A z tego technicznego punktu widzenia Pan by coś dodał?

W tej chwili mam tylko ten problem, że mam trochę zbyt słabe łącza internetowe. To działa, ale mogłoby działać trochę sprawniej. Nic więcej. Tak naprawdę potrzebny jest tylko Internet i komputery. Jest tylko kwestia tego sprzętu, który oni tam dostarczyli, czyli tablica, projektor, kamera, aparat fotograficzny, ale głowy nie dam, bo tych projektów jest kilka.

Czy chciałby Pan coś dodać?

Nie. Chyba powiedziałem to, co najważniejsze.

4.4.7 W7

Jak wyglądałaby tradycyjna nauka w zawodzie technik hotelarstwa, gdyby nie było tych Ebooków?

To znaczy ja dopiero cztery lata uczę w technikum hotelarskim. Uczyłam organizacji pracy w hotelarstwie i w ubiegłym roku miałam przyjemność prowadzić nowy przedmiot i uczyć obsługi informatycznej w hotelarstwie. Posiłkowałam się podręcznikami, które były na rynku. Zwykle były to książki wydawane przez WSiP i REA. Od momentu, kiedy się pojawiła ta platforma Ebooka, to zaczęłam korzystać właśnie z tych zasobów, ale powiem, że głównie to były ćwiczenia z książek. One więcej ćwiczyły te umiejętności, które były wymagane na egzaminach zawodowych.

Czyli te praktyczne umiejętności?

Tak.

Jaka jest aktualność tych książek, papierowych podręczników?

No właśnie, nowe formuły, nowe kwalifikacje, coś nowego się pojawia i wszystko metodą prób i błędów. Nie ma nigdy idealnego produktu. Od początku do końca nigdy nie mogę powiedzieć, że

korzystam tylko i wyłącznie z jednej rzeczy. Zawsze posiłkuję się wieloma źródłami. Dla mnie, jako nowego nauczyciela, bo da mnie to jest novum, ta platforma była naprawdę dosyć ciekawa, bogata, ale też te elementy mogłam znaleźć w tych normalnych podręcznikach. To było fajne pod względem technicznym. To jest też coś nowego dla ucznia, niestandardowe, nietradycyjne., że wszyscy możemy wspólnie pracować, podkreślać, co jest istotne, co jest ważne, co się pojawia na egzaminie, na co zwrócić uwagę. Korzystanie z takiej platformy z możliwością wyświetlania na ekranie i zapisywanie, nawet już badania dowiodły, że czytamy, piszemy, mówimy, to więcej zapamiętujemy.

A jeśli chodzi o dostosowanie tych tradycyjnych książek do rynku pracy, pomaga to jakoś uczniom?

Uważam, że podręcznik jest głównie dla ucznia, nie dla nauczyciela. Jeżeli uczeń czyta, korzysta, to jak najbardziej. Głównym naciekiem w tych czterech etapach edukacji, to jest czytanie ze zrozumieniem. Fajne są te wszystkie osiągnięcia, ale jednak tradycyjne książki powinny być, to słowo czytane. Musi być uzupełnienie. To nie może być tak, że bierzemy nowe, a to, co do tej pory wyrzucamy całkiem. Ja jestem miłośniczką słowa czytanego, uwielbiam czytać. Ja wiem, że młodzież nie podchodzi do podręcznika jak powinna, ale jednak niech on zostanie, a to niech będzie jako element dodatkowy, atrakcyjny, z którego można skorzystać w każdej chwili.

Ja też wolę wydrukowaną książkę.

Mnie się też tak wydaje.

Jak przebiegał proces testowania Ebooków?

To akurat koleżanka miała przyjemność zgłosić uczniów. Było coś takiego, że jeśli jeden nauczyciel to zrobił, to drugi już nie mógł. To było na koncie jednego nauczyciela. W tym roku znowu hotelarze będą się rejestrować na tą platformę i mam nadzieję, że każdy nauczyciel, który uczy przedmiotów hotelarskich będzie miał tą możliwość dostępu. Teraz jeśli jedna osoba ze szkoły zarejestrowała, to miała wgląd do testów, prac domowych, wyników, a pozostali już nie, mimo że chcieliśmy korzystać z innych modułów. Był zgłoszony taki problem i nie wiem, czy jeszcze tak jest.

Czyli, żeby z różnych kont nauczyciele mogli korzystać?

Dokładnie. Nie ma problemu kiedy jeden nauczyciel ma swoją grupę hotelarską, a tutaj kto pierwszy ten lepszy.

Chyba, że nauczyciel poda hasło i login innemu?

No tak, ale nie na tym rzecz polega.

Jak często Pani odwiedza tą platformę?

Jako nauczyciel bardzo często sobie coś sprawdzam i patrzę, jaki element wykorzystać. Natomiast przy sondażu i przy sprawdzaniu z tą grupą, z którą Pan rozmawiał, ja miałam tylko jeden przedmiot, ale pozostałymi klasami bardzo często, jeśli tylko jest jakiś nowy temat, coś ciekawego zrobione. Ostatnio korzystałam na pierwszej lekcji z takiego fajnego filmu wprowadzającego czym jest zawód hotelarza. Zwracałam uwagę na pewne elementy ubioru, elokwencji, odpowiedzialności, obowiązków, jakie są oddziały, czym się zajmuje hotelarz. Bardzo ciekawe też są filmy, gry, testy. Te testy są takie krótkie i na ich bazie można b samemu coś takiego stworzyć.

Często słyszy się głosy, że brakuje takich testów, jak są później te zawodowe?

Tak. Cały czas ciągle jest to samo.

A uczniowie jak często korzystają z tej platformy?

Tak z obserwacji, to tylko, kiedy nauczyciel prowadzi zajęcia i każe, czyli po najmniejszej linii oporu, ale to jest w większości dziedzin. Jeśli to jest na lekcji, to jestem pewna, że skorzystali z tego, ale w domu mogłabym tylko sprawdzić, czy praca została wykonana, nic poza tym.

Może więcej będą wchodzić przed egzaminem zawodowym?

Mam nadzieję, że młodzi ludzie docenią tą platformę i będą posiłkowali się przy egzaminie, ale to też są chyba mrzonki, bo samemu trzeba przygotować testy, żeby to tak samo wyglądało, jak na egzaminie i trzeba tu ćwiczyć, bo w domu, nie sądzę. Wydaje mi się, że oni więcej czasu poświęcają dla testów na prawo jazdy niż na egzaminy zawodowe i egzamin dojrzałości. Takie są moje prywatne spostrzeżenia. Oni dopiero później dojrzejawą do pewnych rzeczy.

Może dlatego, że za egzamin na prawo jazdy muszą zapłacić?

To też. Jak za coś się płaci, to się szanuje.

Czy były jakieś takie elementy w podręczniku, z których uczniowie korzystali najczęściej i z których korzystała Pani najczęściej?

Akurat może dlatego, że prowadziłam podstawę z hotelarstwa, to tam gdzie jest linia o usługach. Tak samo mam działalność w recepcji i to bardzo ładnie jest też opracowane. To są te główne elementy.

Czy podczas testowania tego Ebooka pojawiły się jakieś problemy?

Nie.

Techniczne?

Nie.

Problemy z logowaniem?

Nie. Wszystko było ok.

Czy nauka z tych Ebooków ma jakiś wpływ na jakość nauczania w zawodzie technik hotelarstwa?

Sądzę, że tak z tego względu, że po pierwsze platforma jak na razie jest za darmo i jest ogólnodostępna. Natomiast książki, no nie ma co się oszukiwać, obecnie są bardzo drogie, a szczególnie jeśli chodzi o przedmioty zawodowe i języki obce. Większości uczniów na nie po prostu nie stać. Ta zasobność finansowa jest różna. Tutaj chociażby z tego względu, oni wiedzą, że jest taka możliwość, że te treści praktycznie są identyczne, może niektóre zagadnienia są bardziej okrojone niż w podręczniku opisane, ale do egzaminu zawodowego wszystko jest.

A jeśli chodzi o tą stronę graficzną, dostępność itd.?

Czytelne.

Czy Pani zdaniem treści dostępne w tym epodręczniku są w pełni dostosowane do wymaganego poziomu wiedzy? Pani mówi, że w niektórych miejscach wymaga uzupełnienia tak? Czy może Pani skazać coś konkretnego?

Powiem tak, to też jest inaczej, jak jest czegoś więcej. Jak czytamy, to też nie zapamiętamy wszystkiego, a tutaj jest już wszystko wyselekcjonowane. Do samego egzaminu jest to idealne, takie kompendium, a jednak w podręczniku, to zależy jeszcze z jakiego wydawnictwa, tych wiadomości jest o wiele więcej i zawsze coś w tej głowie zostaje. Nie mogę powiedzieć, że to jest jedynym i głównym źródłem, bo te dzieciaki nawet jak przejdą całą tą platformę krok po kroku, to tylko część tych informacji może im zostać w głowie.

Wracając do mocnych i słabych stron, jakie byłyby te mocne strony?

Ogólnodostępność, czytelność. A słabe? Nie przygotowałam się za bardzo. Co ja bym proponowała? Chodzi o materiały na kwalifikacje. Tak, jak w hotelarstwie są dwie kwalifikacje T11 i T12, mi tego brakuje jak wchodzi na platformę, które zagadnienia powinny być do kwalifikacji pierwszej – T11, a które do T12. To jest ważne dla nauczyciela, zwłaszcza takiego, jak ja, który zaczyna pracę. To jest coś nowego. Chyba dopiero cztery sesje są po nowemu. Dla uczniów tak samo. Wiedzieliby, jakie jest zakres materiału do pierwszego egzaminu, a jaki do drugiego. Tego mi brakuje. Tam też chyba była taka jedna sprawa z prezentacjami PowerPoint. Ciężko było tam powiększyć, zmniejszyć, ale wiem, że informatycy nad tym pracowali i jest to dopracowane. To chyba to jedno takie główne zastrzeżenie.

Jak ocenia Pani możliwość wprowadzenia Epodręczników do nauki w zawodzie technik hotelarstwa w innych szkołach na terenie województwa?

Tu się wszystko rozchodzi o finanse, jak to będzie wyglądało, bo jeżeli będzie ogólnodostępne, to ok., a jeśli będziemy płacić, to też nie wiadomo, jak, jaka kwota wchodzi w rachubę. Obawiałabym się całkowitej rezygnacji z wersji papierowej. Takie ujednolicenie jest jak najbardziej pozytywne. Jestem przekonana, że większość nauczycieli nie będzie się posiłkować głównie na platformie.

Czyli dobrze byłoby, gdyby uzupełnieniem do tej platformy był jakiś mały podręcznik?

Tak. Wiadomo, to są treści, a później trzeba ćwiczyć i tam tych elementów brakuje. Są takie wstępne wiadomości, ale trzeba je dopracować, zrobić więcej ćwiczeń.

Czy jest dalsza chęć korzystania z E-podręcznika po zakończeniu programu?

Z platformy jak najbardziej.

Czy Pani zdaniem wprowadzenie E-podręczników do nauki zawodu może podnieść jakość pod kątem egzaminu? Jaki jest w tej chwili procent zdawalności egzaminu?

Pierwszy raz młodzież podchodziła do egzaminu w tym roku. Czterdzieści procent jak na pierwszy raz, to uważam nie jest źle. Już patrzyłam na następne wyniki i część językowa nam poszła kiepsko, ale widzę, że jest to problem ogólnopolski. Na platformie tego akurat nie ma.

Czyli też warto byłoby to dodać?

Tak.

To język niemiecki i angielski?

Na egzaminach była propozycja czterech języków. Tylko problem dotyczy tego, że my nie do końca wiemy, czego oni oczekują w tej części językowej. Patrzymy na te egzaminy, które były. Była rozmowa telefoniczna i stworzenie wiadomości, były usługi w języku obcym. Do końca nie wiemy, gdzie ta część językowa będzie wykorzystana, w jakiej postaci, w jakiej formie. I teraz jak stworzyć tą część językową na platformie, żeby ćwiczyć? My sami do końca nie wiemy.

Może jakieś elementy dodane do każdego tematu, na przykład przedstawienie scenki po angielsku, potem napisanie czegoś po angielsku, żeby te elementy były wplecione w każdy temat.

No muszą być, ale też jakie są oczekiwania OKE i CKE pod względem językowym, żeby to współgrało i żebyśmy my też wiedzieli, jak te dzieciaki przygotowywać, pod jakim kątem. W starej wersji to było oczywiste. Trzeba było napisać list powitalny lub napisać w języku obcym recepcję. To są konkrety, przywitać gościa a tutaj nie wiemy. Ten element językowy musi być, ale w jaki sposób on zostanie wykorzystany, nie wiemy. Ciężko jest nam przygotowywać z tego elementu.

Czyli dokładnej podstawy programowej co do tego nie ma?

Trzeba uczyć wszystkiego.

Coś, co jest do wszystkiego, jest też do niczego?

Byłam też na praktyce zawodowej w Niemczech i mi się na przykład bardzo podobało to, że u nich jest giełda zadań czy pytań. Dziecko wie, że musi się nauczyć czterdziestu pytań i któreś na pewno się pojawi na egzaminie. A u nas wszystkiego trzeba się uczyć i nie wiadomo, co będzie. Tak samo, jak jest egzamin barmański, to oni mają tam tych receptur czterdzieści i są podzielone na trzy grupy, w zależności od poziomu. Jest minimum, średnie i najwyższe. Losują pytanie i mówią stopień trudności. To jest fajne. Uczeń wie i ćwiczy przez rok czy półtora, bo wie, że tylko to może się pojawić na egzaminie. drinków może być tysiące, a on musi się nauczyć tylko czterdziestu, żeby zdać i być przyjętym barmanem. Później już pracując jako barman, on może się tego nauczyć, w zależności od tego, jacy się klienci pojawiają, co lubią, a u nas się uczą wszystkiego i nie wiemy, czy dziecko trafi czy nie trafi. A jak by wiedziało, z czego się uczyć, to jestem przekonana, że by się nauczyło i na pewno zdało.

Tak, jak kiedyś przy egzaminie na prawo jazdy.

No dokładnie, ale też mądry człowiek najpierw czyta przepisy i później już się uczy pod tym kątem, a nie odwrotnie, nie zna przepisów ruchu drogowego i trzepie te pytania.

Znam takie osoby.

Bo życie później weryfikuje, on jedzie i jemu to pytanie z testu nie pomoże. On nie będzie dobrym kierowcą i on będzie zagrożeniem na drodze. Tak samo, Jelni ten barman nauczy się tych czterdziestu drinków, to nie znaczy, że on będzie kiepskim barmanem, on będzie się doszkalał, ale już ta podstawę ma i dostaje ten papier, bo się nauczył.

Czy chciałaby Pani coś jeszcze dodać?

Na pewno tak, ale czas mnie goni, bo jest impreza, święto Sybiraków i widzi Pan, jak to wszystko wygląda gorąco.

4.4.8 W8

Jak by wyglądała tradycyjna nauka przedmiotów, gdyby nie było e-booków?

Myślę, że to zależy od nauczyciela. Ja od dawna stosuje prezentacje, korzystam z Internetu, używam filmów. E-book jest ułatwieniem, tam można wszystko znaleźć.

Czy tradycyjne podręczniki do nauki zawodu są aktualne?

Co chwilę wychodzą jakieś nowe, bo się zmieniła podstawa programowa. Pracuje już wiele lat, pamiętam, jak zaczynałam pracę to żeby opracować jeden plan lekcyjny musiałam brać informacje z wielu książek, bo w każdej jest coś innego. A z ich aktualizacją jest różnie.

Jak przebiegał proces testowania e-booków?

Bez problemu.

Czy uczniowie chętnie odwiedzali platformę? Często?

Odwiedzali jak musieli. Klasa, która brała udział w testowaniu, nie miała egzaminu w tamtym roku.

A Pani jak często korzystała?

Parę razy w tygodniu

Z jakich elementów (treści, filmików, prezentacji) korzystała Pani najczęściej?

Najczęściej z prezentacji i filmików. Uważam, że filmików jest trochę za mało. To wszystko zależy od rodzaju lekcji, różne rzeczy się do różnych tematów się przydawały.

Jakich filmików, by się więcej przydało?

Praktycznych. Scenki, bo to tak wygląda, że my musimy wszystko przekazywać ustnie, oni muszą sobie to wyobrażać. Brakuje tych rzeczy, gdzie byłoby pokazane im czarne na białym.

Jakieś konkretne bloki tematyczne?

Obsługa gościa, meldowanie gościa w hotelu, wymeldowywanie, pobyt gościa w hotelu.

Czy podczas korzystania z tego e-booka pojawiły się jakieś problemy?

Nie.

Jak Pani by oceniła szatę graficzną, przejrzystość tego e-booka?

Myślę, że jest przejrzysty. Nie miałam żadnych problemów.

Czy Pani zdaniem nauka z e-podręcznika ma wpływ na jakość nauczania zawodu?

Na pewno fajne jest to, że dzieci mają cały czas dostęp, mogą sobie uzupełnić cokolwiek. Dobre jest to, że wszystko jest razem. Fajnie by było, gdyby nauczyciele umieszczali tam swoje nowe rzeczy. To jest przydatne.

Jakich treści tutaj by Pani brakowało?

Akurat tego, co ja uczę nic nie wymaga uzupełnienia.

Jak ocenia Pani informacje zawarte w tym podręczniku pod kątem atrakcyjności dla uczniów?

Teorię trzeba ucznia zainteresować, dlatego przydałyby się filmy. To jest to samo, co w zwykłej książce, to książka elektroniczna, ale nadal książka.

Czy Ci uczniowie korzystają jeszcze z tradycyjnych książek czy tylko z e-booka?

Tylko z e-booka. Moi uczniowie nigdy z książek nie korzystali.

Proszę wymienić zalety i wady e-podręcznika?

Na pewno zaletą jest dostępność, w każdej chwili można wszędzie go uruchomić. Moim zdaniem jest tam wszystko, jeśli chodzi o teoretyczną część. Mogłoby się tam znaleźć więcej przykładów, zadania do egzaminu praktycznego, jednej i drugiej kwalifikacji, filmiki. Więcej przykładów pytań testowych do egzaminu teoretycznego.

Z których podręczników, jest Pani zdaniem, łatwiej się uczyć uczniom?

Nie wiem. Wydaje mi się, że jest to porównywalne. To zależy od nauczyciela jak prowadzi zajęcia.

Czy uczniowie skarżyli się na coś? Czy podczas obsługi coś sprawiało trudność?

Nie. Tylko bardziej techniczne rzeczy, ale to wina szkoły.

Jak ocenia Pani możliwość wprowadzenia możliwości e-podręczników w zawodzie technika hotelarstwa w innych szkołach?

Myślę, że bez problemu. Nie widzę barier, myślę, że każdy by chciał skorzystać.

Od czego może zależeć sukces wdrożenia e-booków we wszystkich szkołach?

Brakuje portalu, kiedyś był portal hotelarze.pl, ale on od dawna nie był aktualizowany. Brakuje strony, gdzie nauczyciele hotelarstwa mogliby wymieniać się informacjami, materiałami. Jak była tutaj ewaluacja wewnętrzna to mówiliśmy, że jak ktoś chce się zarejestrować to musi wysłać jakiś plik z czymś tam. Ma tematy do wyboru, musi przesłać plik, żeby zwiększała się baza.

Czy chcieliby Państwo nadal korzystać z e-podręcznika po zakończeniu projektu?

Ja na pewno będę korzystać.

Czy wprowadzenie e-podręczników na szerszą skalę może przyczynić się do wzrostu jakości kształcenia w zawodzie?

Na pewno.

Czy chciałaby Pani coś dodać?

Więcej przykładów, więcej przykładowych dokumentów z hoteli, więcej praktyki.

4.4.9 W9

Proszę powiedzieć, jak by wyglądała tradycyjna nauka zawodu w zawodzie hotelarstwa, gdyby nie było e-booków, w jaki sposób by Pani prowadziła lekcje?

Wykład, przyszedłabym tu do hoteliku, pokazała coś. E-book pomaga, bo są tam różne foldery, zdjęcia. Ale dałoby się radę też, nie jesteście guru jakimś wybitnym. Do tej pory się uczyło.

Jak by Pani oceniła tradycyjne podręczniki pod kątem treści i aktualności?

Odpowiadają mi podręczniki WSIP-u. Odpowiadają w pełni podstawie programowej.

Jak przebiega proces testowania e-booków?

Wykład. Kiedy prowadzę zajęcia, podpieram się w Internecie. Młodzież ma wydrukowane dla siebie materiały pomocnicze do moich przedmiotów. Prowadzę dwa przedmioty w oparciu o e-book w dziale hotelarstwa. Mają materiały i to jest forma ich zeszytu. Na xero też musieli ponieść

koszty. W trakcie jak omawiam temat, pokazuje na rzutniku, na tablicy interaktywnej. Dodaje swoje wiadomości w oparciu o WSIP. Młodzież uzupełnia materiały do ćwiczeń.

Jak często odwiedza Pani platformę?

Na pewno dwa razy w tygodniu.

A uczniowie?

Trzeba ich spytać.

Czy uczniowie mieli jakieś uwagi, co do obsługi, zgłaszali jakieś problemy?

Nie nic.

Przejrzystość?

Trzeba przyznać, że e-book zawiera podstawowe, przejrzyste treści.

Czy pojawiały się jakieś problemy techniczne podczas obsługi?

Idealnie chodzi do tej pory

Z których elementów e-podręcznika korzysta Pani najczęściej?

Wykład, materiały pomocnicze. Bardzo słabe są prezentacje, krótkie, mało folderów. Należałoby je wzbogacić, więcej treści, folderów. Załóżmy są tylko dwie, trzy strony, a by się chciało 20 stron.

Ma Pani na myśli jakieś konkretne tematy, w których są najgorsze prezentacje?

Ciężko mi powiedzieć, ogólnie są słabe prezentacje. To jest Wasza pięta Achilleśa i nad tym trzeba popracować, uzupełnić, rozszerzyć.

Czy Pani zdaniem nauka z e-podręczników ma wpływ na jakość nauczania hotelarstwa?

Może to jest trochę ciekawsza forma od zwykłego wykładu, gdy patrzą na różne hotele, widzą kolorowe obrazki, gdy pracują na materiałach dla ucznia. Muszą trochę pomyśleć. To ciekawsze niż suchy wykład.

Czy te treści są dostosowane do wymaganego poziomu wiedzy?

Tak

A jeśli chodzi o aktualność treści w e-podręczniku?

Są aktualne

Kompletność? Dużo Pani musi uzupełniać z innych źródeł?

Nie, niekoniecznie.

Proszę wymienić mocne i słabe strony e-podręcznika?

Słabe to na pewno te prezentacje. Bardzo słabe. Testów też nie ma tak specjalnie. Testów do egzaminów zawodowych. Mogłoby być trochę ciekawiej, powinno się znaleźć 50 pytań testowych. Na egzaminie testowym jest 50 pytań i 25. Mocne strony to dostępność, nie trzeba szukać, łatwo się wchodzi.

Z których podręczników jest się łatwiej uczyć uczniom? Z tradycyjnych czy z elektronicznych?

To pytanie do uczniów. Porównywalnie.

Jak ocenia Pani możliwość wprowadzenia e-podręczników w innych szkołach?

Chyba tak, jest to możliwe.

Czy mogłyby wystąpić trudności we wprowadzaniu e-podręcznika do innych szkół?

Nie, tylko trzeba przeszkolić nauczycieli.

Czy po zakończeniu projektu nadal Państwo by chcieli korzystać z e-booka?

Tak

Z młodszymi klasami też już Pani korzysta z tego podręcznika?

Nie, na razie tylko z trzecią.

Projekt niedługo się kończy, ale to, co zostało wypracowane w projekcie to zostaje. Właścicielem praw autorskich jest urząd, nie wiem jak to się dzieje dalej od strony prawnej. Czy Pani zdaniem wprowadzenie do wszystkich szkół województwa e-podręczników przyczyniłoby się do podniesienia jakości kształcenia?

Być może, tak.

Czy jeszcze coś przychodzi Pani na myśl odnośnie tego e-podręcznika?

A w zachodniopomorskim ile szkół ma ten e-book?

10

Dotyczy to hotelarstwa?

Tak, tylko hotelarstwa. W Szczecinie są dwie testujące, Wy i szkoła nr 6.

4.4.10 W10

Jak wyglądała tradycyjna nauka technik hotelarstwa, jeśli nie było e-booków?

Opieramy się na papierowych podręcznikach. Wykonujemy z nimi ćwiczenia, które są w tych podręcznikach, ewentualnie dodatkowe z innych podręczników lub z Internetu. Korzystamy tutaj z Internetu. E-booki ułatwiły pracę i dzięki nim wiemy, że tam są materiały, wiemy, jakie są i możemy z nich skorzystać.

Jak pani ocenia aktualność książek papierowych?

Nie są na bieżąco aktualizowane. Trudno mi to ocenić, bo u nas hotelarstwo jest od niedawna. Jeśli chodzi o podręczniki, to nie mam porównania, jak to wyglądało parę lat temu. Są aktualne, nie ma tak, że są nieaktualne informacje.

Odpowiadają podstawie programowej?

Tak. Są zgodne z podstawą programową. Informacje tam zawarte są wystarczające.

Czy są dostosowane do rynku pracy?

Sam program nie jest dostosowany do potrzeb rynku pracy, a na pewno nie egzamin zewnętrzny. Trudno sobie wyobrazić sytuację, że technik hotelarstwa zdaje egzamin zewnętrzny w formie papierowej, a nie ma możliwości wykazania się umiejętnościami niezbędnymi w pracy hotelarza. Dla mnie to jest nie do końca dostosowane.

Jak przebiegał proces testowania e-booka?

Wykorzystywanie na lekcjach tej platformy i e-booków, które są tam umieszczone. Opierałam się na prezentacjach, to wspomagało moją pracę. Materiały ćwiczeniowe dla ucznia też. Utrudniało mi pracę to, że materiały dla uczniów wykorzystywałam na lekcji, ale w zakładce informacyjnej dla ucznia. Nie miałam wersji papierowej. W domach uczniowie nie zawsze zająrzę do tej platformy.

Jak często uczniowie wchodził na tę platformę?

Nie miałam dużo godzin, więc trudno mi to ocenić. 2 razy w tygodniu z nimi pracowałam.

A sami z siebie?

Jeżeli im się dało polecenie, że mają tam zająrzeć i coś wykonać, to zająrzę. Jeżeli im się tego nie poleci, to nie. Oni mają tak dużo innych informacji i zadań, że nie koniecznie zająrzę sami z siebie.

Jak często pani korzystała z tej platformy?

Na lekcjach często. Może nie na wszystkich, ale co drugą lekcję korzystałam, ale też w domu korzystałam, żeby się przygotować do lekcji.

Czy podczas korzystania z e-podręcznika pojawiały się problemy?

Nie.

Jeśli chodzi o stronę graficzną, czy uczniowie zgłaszali problemy?

Nie.

Uczniowie zgłaszali problem z logowaniem?

Nie. Ani z logowaniem, ani z otwieraniem prezentacji.

Czy nauka z e-podręczników ma wpływ na jakość nauczania w zawodzie technik hotelarstwa?

Ma na pewno. Można to na bieżąco aktualizować. Jak kupimy książki i przez 3-4 lata korzystamy, zanim wydawnictwo wypuści nowy podręcznik, a informacje staną się przestarzałe. Tu można na bieżąco aktualizować przepisy, dotyczące hotelarstwa i informacje. Można je też bardziej wizualnie przedstawić zagadnienia z hotelarstwa. Czasami uczniowie muszą coś zobaczyć, nie tylko wyczytać, ale zobaczyć filmik. Uważam, że jest bardzo dobrze, że coś takiego jest.

Czy treści zawarte w e-podręczniku są dostosowane do wymaganego poziomu wiedzy?

Tak.

Czy w jakimś temacie zabrakło pani jakiejś treści?

To dopiero początek platformy, ona wymaga uzupełnienia. Nie do każdego zagadnienia, które były omawiane na lekcjach, znalazłam informacje, które mogłabym wprowadzić. Nie całe lekcje, ale chociaż fragment. Nie do każdego zagadnienia jest, to kwestia do uzupełnienia w przyszłości. Platforma wymaga pracy dodatkowej i uzupełniania informacji.

Czy ma pani na myśli konkretne bloki tematyczne?

Musiabym to przejrzeć i się zastanowić.

Czy jeszcze coś należałoby zmienić?

Jest to przystępna, dostępna i dla uczniów i nauczycieli.

Co może wyróżniać e-podręcznik na tle dotychczasowych rozwiązań w nauczaniu zawodu technik hotelarstwa?

To, że są inne i dają uczniom inne spojrzenie. Nie tylko książka papierowa, tym bardziej, że coraz częściej stosowane są nowe technologie i mają możliwość zauważenia, że można się uczyć inaczej, niż z książki. Świat idzie do przodu i uczniowie potrzebują czegoś takiego. Łatwiej im będzie przyswajać te informacje w takiej formie, niż z książek.

Są uczniowie, którzy wolą papierowe książki?

Raczej wolą internetowe.

Jakie są mocne strony tego podręcznika?

Mocną stroną jest to, że może być na bieżąco aktualizowana i na pewno jest. Jest dostępna, bo uczniowie mają telefony, tablety. Duża grupa osób ma komputery i Internet w domach. Słabą stroną jest to, że nie wszystkie informacje tam są.

Jak ocenia pani możliwość wprowadzenia tych podręczników do innych szkół województwa?

Nasza szkoła jest bardzo dobrze zaopatrzona w sprzęt komputerowy. Nawet jeśli nie było tego sprzętu, to nauczyciel ma w klasie projektor i laptopa. Nie wiem, jak jest w innych szkołach, ale to nie są czasy, kiedy każda szkoła jest dobrze wyposażona i każdą lekcję z przedmiotu zawodowego odbywała się w takiej pracowni. Szkoły potrzebowałyby wsparcia w postaci sprzętu. Bez tego nie da się. No i przeszkolenie nauczycieli. Nie przeprowadzi nauczyciel lekcji, jeśli sam nie będzie uświadomiony, że to jest dobre. Nie przekona uczniów. Musi być sam przekonany, aby przekonać uczniów do tej formy. Te dwie rzeczy, sprzęt i wyszkolenie nauczycieli.

Czy po zakończeniu projektu szkoła dalej chce korzystać z e-booka?

Tak, oczywiście. Mamy kolejne klasy i one też mają te przedmioty. Wiem, że nauczycielki korzystają z tych podręczników.

Czy wprowadzenie e-podręczników na szerszą skalę może wpłynąć na jakość kształcenia?

Myślę, że tak.

Jak wygląda zdawalność egzaminu w szkole?

Jeżeli chodzi o ostatnią klasę, która zdawała egzamin na starej podstawie, czyli egzamin zawodowy, to zdawalność bardzo słaba. Druga klasa zdawała test z pierwszej klasyfikacji i zdała bardzo ładnie. W granicach 70%.

W innych szkołach nauczyciele mówili, że brakuje pytań testowych.

Zgadza się. Nawet na podsumowanie lekcji. Tym bardziej, że muszą ćwiczyć testy, bo egzamin tak wygląda. Nie uczymy pod egzamin, ale jeśli nie nauczymy ich formy zdawania tego egzaminu, to oni go nie zdadzą. Nas się też rozlicza i zależy nam, aby ten egzamin zdali.

Dobrze byłoby stworzyć bazę pytań, jak na prawo jazdy, aby nauczyciele mogli ją też uzupełniać.

Spotkałam się nawet z taką formą, na jakimś szkoleniu, co sama kiedyś wprowadzałam, że pytania testowe były i uczniowie na koniec lekcji odpowiadali na te pytania. Były one tematycznie poukładane do każdej lekcji. Na koniec system sam oceniał poprawność tych odpowiedzi. Nauczyciel nie musiał biegać z długopisem i zliczać. Wystarczyło 5-10 minut przed końcem lekcji i już wiedzieli, czy dobrze odpowiedzieli.

Czy chce pani coś dodać?

To chyba wszystko.

Dziękuję.

Dziękuję.

4.4.11 W11

Jak wyglądała tradycyjna nauka technik hotelarstwa, kiedy nie było e-booków?

E-booki umożliwiały mi prowadzenie lekcji bardziej pokazowej. Korzystaliśmy z pakietów multimedialny, które były dołączone i z prezentacji. Polegało to na tym, że coś wykladałam, potem filmy i prezentację instruktażowe do tego. To były lekcje teoretyczne.

Jak pani ocenia aktualność książek papierowych?

Są aktualne informacje, ale brakuje informacji dotyczących egzaminu i wstępu do hotelarstwa. Tam nie ma bloku, dotyczącego całego wstępu, historii hotelarstwa.

Nie ma książki, która całkowicie by wyczerpywała temat?

Nie ma.

Jakie jest dostosowanie książek do rynku pracy?

Może być.

Jak wyglądał proces testowania e-booka?

Korzystaliśmy z prezentacji i pakietów multimedialnych. Nic więcej z tym nie robiliśmy, czasami tylko testy.

Jak często odwiedzała pani tę platformę?

Na początku roku często, bo było więcej zajęć teoretycznych. Później były zajęcia praktyczne, więc nie było na to czasu. Powiedzmy 3-4 razy w tygodniu. Ta częstotliwość malała.

A uczniowie?

Rzadko. Ograniczało się to do tego, że korzystaliśmy na lekcji, kiedy czegoś potrzebowaliśmy.

A w domu?

Nie.

Czy podczas korzystania z e-podręcznika pojawiały się problemy?

Nie. Raz się wyłączył, ale to była awaria generalna.

Jeśli chodzi o stronę graficzną i przejrzystość?

Wszystko jest w porządku.

Uczniowie zgłaszali uwagi?

Nie.

Czy nauka z e-podręczników ma wpływ na jakość nauczania w zawodzie technik hotelarstwa?

Na pewno jest to pomocne, ale nie powiem, że przyczynia się to w dużej mierze. Egzamin zawodowy trochę inaczej wygląda, niż to, co jest w treści e-booka. Część pisemna egzaminu, to jest potrzebne. Część praktyczna, uzupełnianie dokumentacji hotelowej, tego e-book nie ma i tego brakuje.

Rozumiem, że e-book powinien zawierać materiały do części praktycznej?

Prezentacje, ćwiczenia, zadania przykładowe powinny być dołączone. Takich rzeczy brakuje.

Tylko z testu praktycznego?

Też z teoretycznego. Nie ma przykładowych zadań, rozwiązań. Tego brakuje.

Czy treści zawarte w e-podręczniku są dostosowane do wymaganego poziomu wiedzy?

Tak.

Czy są tematy, działy, w których coś należałoby uzupełnić?

Nie, tylko o element do egzaminu.

Co może wyróżniać e-podręcznik na tle dotychczasowych rozwiązań w nauczaniu zawodu technik hotelarstwa?

To, że mają prezentacje, jest to bardziej multimedialne, niż podręczniki i zeszyty ćwiczeń.

Czy uczniowie wolą korzystać z e-podręczników, czy tradycyjnych książek?

Później koncentrowaliśmy się na egzaminie praktycznym, więc korzystaliśmy z tradycyjnych podręczników. E-book był potrzebny do części teoretycznej. Potem przeszliśmy do części praktycznej i już nie był tak przydatny.

Jakie są słabe i mocne strony e-podręcznika? Co by to było?

Mocną stroną jest pakiet multimedialny, prezentacje, filmy instruktażowe. Słabą stroną jest to, że nie ma jednego działu w tym ujętego, wstępu do hotelarstwa. Nie ma typowych zadań egzaminacyjnych, np. nie ma załączonej dokumentacji hotelowej. Nie ma kwitu depozytowego, karty meldunkowej lub rejestracyjnej, książki meldunkowej. Nie ma typowego przykładu, jak potwierdzić rezerwację. Brakuje takich elementów.

Czy widzi pani jakieś braki kompleksowo?

Nie.

Czy widzi pani możliwość wprowadzenia tych podręczników do innych szkół?

Jeżeli szkoła zgłosi takie zapotrzebowanie, to tak, ale nie wiem, czy wszystkie szkoły będą chciały z tego skorzystać. Tu chodzi też o wyposażenie sali. U mnie zespół się rzutnik, zgłosiłam to do Was, ale nikt się nie odzywa. Spaliła się lampa, więc to jest kiepskiej jakości.

Z kim się pani kontaktowała?

Z panią Romaną Sobczak. Do niej pisałam maila. Nikt mnie nie przeszkolił z obsługi tablicy. Zgłaszałam rok temu, że chciałabym mieć szkolenie z obsługi tablicy multimedialnej. Szkolenie, które było w Sulinowie rok temu też zakładało, że mamy mieć szkolenie z tablicy. Tam to nie zadziało, w ogóle nie mieliśmy takiego szkolenia. To nie w porządku. Dajecie sprzęt, a to wisi, jako ekran. Rzutnik jest popsuty, bo spaliła się lampa. Raz miga się na niebiesko, raz na czerwono. Zgłosiłam to do pani Romany. Informatyk zaglądał i powiedział, że to jest bardzo słabe światło, więc lampa musiała być spalona.

Mówi pani, że przeszkodą może być wyposażenie sali.

Tak, nie każda sala ma ekran, rzutnik, głośniki. Polskie szkolnictwo kuleje pod tym względem.

Czy po zakończeniu projektu dalej chcieliby państwo korzystać z e-booka?

Tak, będziemy.

Jak wygląda zdawalność egzaminu w szkole?

Ta klasa zdała na 70%. Część pisemną zdali wszyscy. Część praktyczną, wypełnianie dokumentacji hotelowej zdało 70%.

Praktyki odbywają się w zakładach, czy jest pracownia w szkole?

Nie mamy pracowni, chodzą na miesięczne praktyki do hotelu. My nie mamy takiego zaplecza.

Czy chce pani coś dodać?

Tylko z tą tablicą i rzutnikiem. To nie z mojej winy. W tamtym roku ładnie działał. Nie mam możliwości puszczania uczniom prezentacji. Chciałabym to zrobić z klasami młodszymi, ale nie mam takiej możliwości.

Dziękuję.

Dziękuję.

4.4.12 W12

Dlaczego wybraliście tę szkołę, a nie inną? Co było czynnikiem decydującym?

R1: *Ciekawość, to jest ciekawy kierunek.*

R2: *Ludzie chcieliby pracować w takim zawodzie.*

Czynnikiem jest to, że niektórzy mówią, że znajdziecie pracę. Jakie jeszcze inne czynniki?

R2: *Mały wybór.*

R3: *To chyba był najciekawszy kierunek. Nie było ciekawszych zawodów.*

Jakie jeszcze zawody rozważaliście?

R1: *Informatyk.*

R4: *Spedytor.*

R1: *To było w Szczecinie.*

R2: *Gastronomia weszła niedawno, więc nie mieliśmy możliwości.*

Dlaczego wybraliście technikum, a nie liceum?

R2: *Bo chcemy mieć zawód.*

Kto planuje kontynuować naukę, iść na studia?

R1: *Jakieś szkoły policealne.*

Kto poszedł do tej szkoły, bo doradca zawodowy polecił ten zawód?

R1: *Nikt.*

Robił wam testy?

R1: *Były jakieś rozmowy.*

Czy to wpłynęło na waszą decyzję?

R1: *Nie.*

A to, że idzie ktoś znajomy? Że będziecie mieli blisko?

R1 i R2: *Nie.*

Jak przebiegało korzystanie z e-podręczników?

R2: *Pani na lekcji pokazywała coś na tablicy, my robiliśmy notatki, do których spojrzeliśmy w domu. Film oglądaliśmy.*

Jak często wchodziliście na tę platformę w domu?

R1: *Rzadko.*

To, czego uczyliście się na lekcjach wystarczyło. A przed sprawdzianem?

R2: *Wszystko było w zeszycie.*

Czy to, co było w wersji papierowej wystarczyło?

R2: *Notatki były z prezentacji.*

E-podręcznik był uzupełnieniem, bo mieliście tradycyjne podręczniki?

R2: *Tak. Te stare.*

Co najbardziej podobało się Wam w e-booku?

R1: *Filmiki.*

R2: *Prezentacje były zwięzłe i szybko wchodziły do głowy.*

Co Wam się nie podobało w podręczniku?

R3: *Nie było zadań egzaminacyjnych. Gdyby były zadania, w których moglibyśmy się sprawdzić, to byłoby dobrze. Uzupełnienie dokumentacji hotelowej, rezerwacji. Od części praktycznej. Teoretyczna część już jest, tylko praktyczna jest potrzebna.*

Czyli w formie praktycznej, dokumentów, które moglibyście robić jako zadanie domowe. Jakby ktoś poszedł na egzamin teoretyczny, to żeby miał przykładowe pytania.

R2: *Ogólnie pula samych zadań, gdzie moglibyśmy wejść i od początku do końca je rozwiązać.*

R3: *Brak zadań egzaminacyjnych, po prostu.*

Z jakiej funkcji e-podręcznika najczęściej korzystaliście?

R2: *Prezentacje.*

R1: *Filmiki.*

Czy podczas korzystania z e-podręcznika pojawiały się problemy?

R1: *Nie.*

Nie było problemów z logowaniem?

R3: *Logowaliśmy się w szkole.*

Jeśli chodzi o stronę graficzną, czytelność. Czy tu były problemy?

R3: *Nie.*

Czy gdybyście mieli stworzyć taki podręcznik dla siebie, to zmienilibyście coś?

R2: *Zwiększyć ilość filmów. To najbardziej jest interesujące, niż jak trzeba pisać.*

Mówiliście, że korzystaliście głównie na lekcji. Co najmniej się podobało? Co, według was, jest zbędne?

R3: *Nie było takich rzeczy.*

Co się bardziej podobało? Korzystanie z tradycyjnej książki, czy e-booka?

R2: *Tradycyjnej.*

Dlaczego?

R3: *Nie ma Internetu, nie ma książki. Książkę się weźmie i raz dwa sprawdzi.*

Jakie jeszcze widzicie wady i zalety uczenia się z elektronicznej książki?

R3: *(Niezrozumiała wypowiedź 7:44-7:53).*

R2: *Oprócz korzystania w szkole, możemy też korzystać w domu.*

Czy chcielibyście dalej korzystać z e-podręcznika?

R2: *W klasie 3 są coraz mniej potrzebne, bo mamy zajęcia praktyczne. Dopóki ich tam nie będzie, nie będziemy korzystać. Co innego, jak byliśmy w młodszej klasie.*

Czy uczniowie z innych szkół chcieliby z tego korzystać? Na razie stosowany jest w 10 szkołach na terenie województwa. Czy możliwe jest, aby go wprowadzić do innych szkół z województwa zachodniopomorskiego?

R2: *To zależy od chęci nauczycieli.*

R1: *Rozmawiać z tymi innymi, jak potrzebują to wykorzystać.*

Jak najlepiej uczyć się w zawodzie technik hotelarstwa? W jaki sposób wy się uczycie?

R2: *Jest pracownia, z której korzystamy.*

Mieliście już praktyki u pracodawców? Są one lepsze?

R2: *Mieliśmy już, ale zajęcia praktyczne w szkole są uzupełnieniem.*

Dużo wam dały miesięczne praktyki?

R1: *Dużo.*

R3: *Ale to jest tylko miesiąc do całego roku. Wydaje mi się, że to mało.*

Jak długo powinny trwać praktyki?

R2: *Przy miesięcznych praktykach jeszcze jakieś zajęcia praktyczne w tygodniu.*

Wracamy jeszcze do wad i zalet. Czy jeszcze dostrzegacie jakieś zalety?

R1: *Jest cała tematyka, która powinna być.*

R2: *Jest to wygodniejsze, niż książka.*

Mówicie, że brakowało wam elementów, dotyczących części praktycznej. Czy coś jeszcze byście zmienili?

R1: *Nie, to wszystko.*

Czy chcecie coś dodać?

R2: *Chyba nie.*

Dziękuję wam.

4.4.13 W13

Jak wyglądała tradycyjna nauka technik hotelarstwa? Jak wygląda lekcja?

Mają dużo teorii, jeżeli chodzi o hotelarza, dopiero przy pierwszej kwalifikacji. Druga jest dopiero rok, w pierwszej jest dużo dokumentacji i muszą się zapoznać z pojęciami teoretycznymi, gdzie wykorzystywaliśmy e-booka. To jest pierwszy rok, gdzie oni są na nowej podstawie programowej, a nowych książek nie było. Bardzo użyteczny był dla nas e-book.

Nie były dostępne?

Nie było ich w ogóle. Kiedy oni byli w drugiej klasie, to był tylko jeden podręcznik wydany. Nie był on rewelacyjny, więc podpieraliśmy się e-bookiem.

Rozumiem, że podręczników do nowej podstawy jest więcej?

Tak.

Czy one są aktualne?

Tak.

Czy wyczerpują temat w pełni?

Na dziś, jak pracujemy z podręcznikami, to tak. Widać różnice w tym, aby przygotować uczniów do egzaminu.

Lekcja odbywa się z e-bookiem i książką?

Wykorzystujemy e-booka w miarę naszych możliwości, bo mamy problem z Internetem w sali. Wygląda to tak, że to, co było nam potrzebne było ściągane i pokazywane na lekcji, głównie prezentacje. Czasami używaliśmy kart pracy, ale one były w dużych ilościach i był problem z kserowaniem. Korzystaliśmy z e-booka głównie i ewentualnie szukaliśmy wiadomości, kiedy czegoś brakowało w podręcznikach, które były dostępne. Głównie korzystaliśmy z e-podręcznika. Zwykłe podręczniki były uzupełnieniem dla nas. Może coś pominęliśmy, czegoś brakowało, aby sprawdzić, czy temat jest w 100% jest wykorzystany.

Czy czegoś w e-bookach brakowało? Tematów, działów tematycznych.

Działów tematycznych nie brakowało, z każdego zakresu były działy tematyczne, wszystkie, które były potrzebne. Niektóre prezentacje były bardziej wyczerpujące, w innych były podstawy ogólnie opisane, podstawowy schemat, można było na lekcji dopowiedzieć o pewnych elementach.

Czy może pani powiedzieć, jakie to były tematy?

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

Nie mogę sobie przypomnieć, ale wiem, że takie się zdarzały. Była prezentacja ogółem, aby się zaznajomić, a jak czegoś brakowało, to się w trakcie dopowiadało.

Czy podręczniki są dostosowane do potrzeb rynku pracy?

Myślę, że jeśli chodzi o podręcznik i e-booka, to treść jest podobna.

Czy w tym roku jakaś klasa używa?

Raczej jeżeli chodzi o e-booka. My korzystamy w innych klasach, często korzystaliśmy z tego w klasie pierwszej, gdzie oni od początku mieli ten program, a moi w drugiej klasie mieli część przerobioną i mogliśmy skorzystać z tego do powtórek. Również do nowych tematów. Pierwsza klasa skorzysta więcej, niż druga. Były tematy, które można było wykorzystać nie tylko w pracy hotelarskiej, ale i żywieniowej, np. obsługa konsumenta. Było to testowane tej klasie i innych.

Jak często pani korzystała z tej platformy?

Ja się na niej nie loguję często, ale jak to robię, to zbieram i szukam tego, co potrzebuję na jakiś czas. Kiedy zakres materiału się wyczerpie, to sięgam ponownie, aby przygotować się i wykorzystać te materiały na następnych zajęciach.

Jak często uczniowie się logowali?

Przyznali, że nie logowali się za często. Mieliśmy problem z Internetem w pracowni. Pracowaliśmy razem, aby oni się logowali i wykonywali ćwiczenia, które są dostępne na platformie. Ze względu na to, że niektóre komputery pracowały albo pracowały w takim tempie, że kończyła się lekcja zanim zdążyli się zalogować, więc my na podstawie prezentacji i materiałów dla ucznia i nauczyciela prowadziliśmy lekcje. Jeśli nie były wykorzystane materiały dla ucznia, to staraliśmy się zadawać pracę domową, aby oni musieli do e-booka sięgnąć. Przyznawali się, że z dostępem do Internetu i komputera nie jest taki, jaki by chcieli, drukowanie bywało za drogie. Na ogół jedna osoba pobierała i oni we własnym gronie to dzielili. Z logowaniem nie było rewelacji, jakiej byśmy chcieli. Staraliśmy się jak najwięcej materiałów ściągnąć i przekazać na lekcji.

Pojawia się więc wada, czyli konieczny dostęp do Internetu.

Najlepiej by było, gdyby każdy miał dostęp do komputera, Internetu i mógł sobie robić. Jak były dwie osoby, to jedna szukała, druga się nudziła. Jak się siedzi samemu, to inaczej się pracuje, niż jak siedzą 2 osoby i muszą patrzeć na to, jak ktoś szuka. Trzeba było nad nimi panować, aby skupiali swoją uwagę na tym, na czym powinni.

Rozumiem, że prezentacje to element, z którego najczęściej pani korzystała?

Tak, i materiały dla nauczyciela. Przy testach podsumowujących, wracali w ramach powtórki, aby sprawdzać swoją wiedzę z danego zakresu.

Czy uczniowie zgłaszali inne problemy?

Nie.

Czy nauka z e-podręczników ma wpływ na jakość nauczania w zawodzie technik hotelarstwa?

Ma pozytywny wpływ, bo lekcje są ciekawsze. Są elementy, które bez pokazania, jak kategoryzacja hoteli, to jest inaczej, bo mogliśmy to wyświetlić i pokazać. Oglądali zdjęcia, jak to wygląda w praktyce, czy jak były stanowiska zawodowe pracowników, to można było pokazać, jak oni wyglądają i gdzie pracują, jakie mają stroje służbowe. W tradycyjnym sposobie musieli czytać ustawę, co w danym pokoju może się znajdować. Na początku, jak miałam z moją klasą tematy w pierwszej klasie, to szło bardzo ciężko. Musieli się tego uczyć na pamięć nie widząc tego. Kiedy dostaliśmy e-booka i były tematy, gdzie były powtórki z kategoryzacji i mogli już zobaczyć to z prezentacji na zdjęciach, to wyniki były o wiele lepsze. Wiele wynosili z lekcji, nie musieli się tego w domu uczyć na pamięć, bo dużo z lekcji pamiętali.

Czy któraś z tych klas zdawała już egzamin zawodowy?

Tak, moja.

Jaka była zdawalność?

90%. Nie zdały dwie osoby. Jedna nie zdała w ogóle, została w drugiej klasie. Teorie zdało 100%, w praktycznej części jednej osobie zabrakło do zdania nie wiele.

Mówi się, że teorie zdają wszyscy, a praktyczną już nie. Czy są warsztaty w szkole, czy jadą na jakiś wyjazd?

Wszystkie zajęcia są prowadzone przez nas. Mieli tylko kontakt z hotelem podczas praktyki miesięcznej, która odbyła się przed samym egzaminem. W czerwcu zdawali egzamin, a na cały maj byli na praktyce. Przed samym egzaminem wiedzieli, jak ten zakład funkcjonuje. Ze względu na to, że nie jeździli po hotelach, duża była pomoc podręcznika, bo tam jest dużo filmików i zdjęć, dzięki czemu wiele rzeczy można było im pokazać.

Czy liczba filmików jest wystarczająca?

Na dziś tak, ale zawsze można więcej zrobić. Obecnie jest ich wystarczająco, ale nie mówię, że nie mogą być bardziej obszerne.

Z których podręczników uczniom łatwiej jest się uczyć?

E-booka. Nawet jeśli mają podręcznik, to niechętnie z nich korzystają. Moja klasa nie kupowała podręczników, bo testowała e-booka. W pierwszej klasie próbowaliśmy poszukać dla nich podręcznika, aby łatwiej było nam prowadzić zajęcia, to były prace domowe i jak musieli coś doczytać, to wtedy otwierali. Na zajęciach niechętnie. Nie chce im się wertować, szukać. Wolą popatrzeć i zobaczyć. Zwłaszcza, że książki są stare i trzeba było szukać. Nie leci to tematycznie. W tych nowych są nawet 3 części. W jednej jest jeden dział, w drugiej drugi. Gdyby miała kazać uczniom kazać podręcznik do zawodu, a nie korzystalibyśmy z e-booka, to musieliby kupić 3-częściowy podręcznik. Dla nich to jest koszt 100zł i denerwowaliby się, bo do czegoś trzeba wrócić. Dla nich to jest łatwiejsze, nie ponoszą kosztów. Jeśli mają Internet w domu, to mogą sobie zobaczyć, co jest łatwiejsze. Nawet jak zobaczą obrazki, to coś w głowie zostanie, bo im się nie chce czytać.

Chyba po prostu nie mają motywacji, aby zrobić coś samemu.

Najlepiej, aby podać im na tacy, a im się i tak nie będzie chciało tego przeczytać.

Jakie jeszcze wady pani dostrzega?

Jak są materiały dla ucznia, o czym mówiliśmy na szkoleniu, to uczeń, logując się na swojej stronie, kiedy ma do zrobienia materiał dla ucznia, nie mógłby uzupełniać tego formularza elektronicznie. Teraz jest to zrobione tak, że trzeba to wydrukować i pisać ręcznie. Gdyby był lepszy dostęp do komputera, to oni mogą to uzupełnić i wysłać i nie ma problemu z drukowaniem i kserowaniem, a stron było bardzo dużo. To jest praktyczniejsze, bo sobie to wydrukują, a oni pracują tak, aby śledzić tekst, który jest przy prezentacji. Problem drukowania był nie do przeskoczenia. Gdyby była klasa, która by się zorganizowała i lepiej stała pod względem finansowym, to mogliby sobie drukować. Dla tych, dla których stanowiło to problem, mogliby usiąść i znaleźć wariant do wyboru.

Jakie jeszcze są zalety?

Tematy były w odpowiednim stopniu omówione. Czasami tematyka się powtarzała. Była prezentacja o wyposażeniu recepcji. Wszystkie sprzęty były omówione. W tej prezentacji były omówione te sprzęty. Były pokazane różne typy telefonów w recepcji, a nawet powrót do sposobu prowadzenia rozmowy. Nie było tak, że tylko opis przedmiotu i koniec, ale też nawiązywanie do tematów wcześniejszych, powtórki. Uczeń nie musiał drugi raz z tego notatki i się drugi raz uczyć, ale od razu mu się przypomniło pewne zagadnienie. Jeżeli uczy się, jakie są rodzaje telefonów na recepcji, to przypominał sobie, jakie są podstawowe zasady rozmowy, przyjmowania rezerwacji. Była informacja, jakie zadania musi spełnić recepcjonista. Plusem było to, że prezentacje powtarzały pewne zagadnienia i były dla naszego ucznia przyswajalne. Jak były tematy o rodzajach jednostek mieszkalnych, to od razu nie tylko były pojęcia, nazwy i wyjaśnienie, ale też było omówione, jakie jest wyposażenie jednostki mieszkalnej.

Jakieś jeszcze zalety?

Nie.

Jak pani ocenia możliwość wprowadzenia elektronicznych podręczników do wszystkich szkół zachodniopomorskich?

Każda szkoła musiałaby wykupić coś.

Na razie dostęp jest darmowy.

Ale szkoła musiałaby coś wykupić. Jeżeli byłoby to darmowe, dla każdej szkoły, która chce, to szkoły chętnie by z tego korzystały. Gdyby trzeba było wykupić pozwolenie, jednorazową opłatę, to mógłby się pojawić problem, bo szkoły szukają oszczędności, nie każdy dyrektor byłby gotów, nawet za minimalną stawkę, takie pakiety wykupywać. Tylko czynnik ekonomiczny może mieć wpływ. Myślę, że szkoły chętnie by korzystały z tego.

Czy po zakończeniu projektu szkoła dalej chciałaby korzystać z e-booka?

Osobiście bardzo chętnie bym z niego korzystała, ale to zależy od czynników ekonomicznych. Jeżeli szkoła mogłaby korzystać z tego bezpłatnie, to na pewno. Jeżeli za dalsze korzystanie trzeba byłoby uiszczać opłaty, to jest to decyzja dyrektora i nie sądzę, aby był na to chętny.

Czy chce pani coś dodać?

Nie, to wszystko.

Dziękuję.

Dziękuję.

4.4.14 W14

Jak wyglądała tradycyjna nauka technik hotelarstwa? Jak wygląda lekcja?

U nas, jak w innych szkołach, nauka zawodu to dwie odrębne kwalifikacje. Pierwsza to planowanie usług w recepcji. Koncentrujemy się na tym, aby były zajęcia w naszej pracowni hotelarskiej. Zajęcia teoretyczne były realizowane w tej pracowni. W tym czasie przygotowywaliśmy uczniów do rozwiązania projektu na egzaminie. Bardzo nam był pomocny sprzęt, który otrzymaliśmy, czyli tablet i tablica multimedialna. Scenki, które były realizowane w pracowni multimedialnej mogliśmy nagrywać na tablecie, robić zdjęcia na aparacie. Później uczniowie mogą je oglądać, w jaki sposób się prezentowali, wskazywać

swoje błędy w rozmowie z gośćmi. Wykorzystaliśmy prezentacje multimedialne. Bardzo pomocne były dla nas tematy do dyskusji. Ułatwiało to proces realizowania lekcji. Jak mamy ograniczony dostęp do komputerów, których jest mało, kserowaliśmy materiały, aby uczniowie mogli uzupełnić te dokumenty.

Czy korzysta pani z książek papierowych?

Tak, ale kiedy wprowadzono e-podręczniki, to było ich bardzo mało. Nie były gotowe do kwalifikacji T11, więc e-book był wiodący. On nam ułatwiał pracę. Był dostosowany do nowej podstawy programowej i ułatwiał pracę z uczniem. Dzięki e-bookowi materiał jest wyświetlony, inaczej się skupiają i inna jest ich aktywność. Percepcja wzrokowa jest też ważna. E-book bardzo ułatwił nam pracę.

Czy na dziś podręczniki papierowe są dostosowane do podstawy programowej?

Tak. Jest też większa ilość. Zostały wydane podręczniki przez SIP, są też inne wydawnictwa i bardziej realizują podstawę programową. To nie znaczy, że e-book nie będzie miał prawa bytu, tak nie jest, to jest inny przekaz. Książki ułatwiają pracę tym, którzy nie mają dostępu do Internetu. Są tacy uczniowie, u których sytuacja jest ciężka. To jest region zagrożony bezrobociem. Taka książka ułatwi tę pracę i naukę. Sam przekaz i uatrakcyjnienie procesu lekcyjnego dzięki e-bookowi.

Czy uczniowie, dzięki e-podręcznikowi, nie muszą kupować normalnych książek?

Ci, co mają dostęp do Internetu, nie muszą.

Jak wyglądał proces testowania e-booka? Jak często uczniowie testowali tę platformę?

Uczniowie się zalogowali. Zadbaliśmy o to, aby to zalogowanie było przy nas, byśmy mogli pomóc. Część osób mogło z tego skorzystać, którzy mają dostęp do Internetu. Ci, co nie mieli, mogli to zrobić tylko na terenie pracowni. Robiliśmy tak, że zgrywaliśmy sobie na dysk przenośny materiały, dlatego, że Internet w naszej szkole ciągle się zacina, a lekcja musiała się toczyć. Korzystaliśmy na tablicy, za pomocą rzutnika, wyświetlaliśmy na tablicy multimedialnej. Chyba, że mieliśmy małą

klasę, to jak było coś dodatkowe do zobaczenia, to korzystaliśmy z komputerów na pracowni. Grupa u nas była tylko 16 osobowa, więc mogliśmy dzielić ich na pół. Jedna część pracowała na tablicy, coś przepisywała, robiła pracę w grupie, analizowała coś. Część osób pracowała na komputerach, korzystali z gry, odpowiadali na pytania.

Jak często pani korzystała z tej platformy?

Parę razy w tygodniu do przygotowania się. Mieliśmy 2 klasy, bo u nas to jest nowy kierunek. Do przygotowania się, 3-4 razy w tygodniu. My z wykształcenia jesteśmy żywieniowcami. Zrobiliśmy dodatkową specjalizację hotelarską. E-book wskazał nam drogę, abyśmy wiedzieli, jakie są wymagania w danym zagadnieniu.

Czy podczas korzystania z e-podręcznika pojawiały się inne problemy?

Nie przypominam sobie.

Jeśli chodzi o stronę graficzną i przejrzystość?

Wszystko było w porządku. Nie wiedzieliśmy tylko, jak dopisać nową klasę, która przyszła, ale dostaliśmy instrukcje i nie było problemu.

Czy nauka z e-podręczników ma wpływ na jakość nauczania w zawodzie technik hotelarstwa?

Jesteśmy po egzaminie, a była bardzo wysoka zdawalność. Wychodzi z tego, że tak. Wiadomo, że to nasza praca, ale oparliśmy się na e-booku i uczniowie bardzo dobrze z niego skorzystali.

Czy widzi pani jeszcze jakieś wady e-podręczników? Czy treści były wystarczające?

Tak. E-book był w trakcie procesu, były zgłaszane propozycje, o co jeszcze można tę wartość zwiększyć. To same przygotowaliśmy, tę część, którą Jakub Kreska zaproponował. To, czego szukaliśmy, tam się znalazło.

Nie było problemu z informacjami?

Było na początku tak, że brakowało zagadnień z BHP, bo ja uczyłam tego przedmiotu, ale się później pojawiły.

Z którego elementu e-podręcznika pani najczęściej korzystała?

Z prezentacji multimedialnej.

Jakie są zalety?

Graficzne przedstawienie zagadnień dla uczniów, ułatwienie dla mnie procesu nauczania. Ciekawy sposób na zorganizowanie lekcji, tam były tematy do samodzielnego zrealizowania dla ucznia, tematy do dyskusji, ciekawe gry, w których uczeń mógł sprawdzić swoją wiedzę.

Z których podręczników uczniom łatwiej jest się uczyć?

U nas ograniczeniem jest Internet. Jeśli uczeń ma dostęp do Internetu, to korzysta z e-booka. Jeżeli ktoś ma lepszy sprzęt, może ściągnąć to na niego, to może powtórzyć te wiadomości. Jeśli nie ma możliwości oprzyrządowania, to zwykły podręcznik, bo łatwiej jest mu powtórzyć pewne rzeczy. Były tam testy, co jest dla ucznia możliwością sprawdzenia własnej wiedzy. Jeśli ktoś nie ma dostępu do Internetu lub nie ściągnął jej, to nie ma możliwości powtórzenia sobie tego na następną lekcję. Chyba, że ma przez nas wydrukowane. Ma uzupełnione rzeczy, które były na lekcji.

Jak pani ocenia możliwość wprowadzenia tych podręczników do innych szkół zachodniopomorskich?

Jesteśmy szkołą z małej miejscowości. Wystarczy dostęp do Internetu. Coraz więcej szkół ma dostęp do rzutników. To się sprawdzi. Koleżanki z żywienia interesowały się, czy będą mogły skorzystać z prezentacji. Na obsłudze konsumenta byłoby to przydatne.

Czy po zakończeniu projektu szkoła dalej chciałaby korzystać z e-booka?

Myślę, że tak.

Czy wprowadzenie e-podręcznika na szerszą skalę przyczyni się do zwiększenia poziomu kształcenia w zakresie technik hotelarstwa?

Myślę, że tak. Jeżeli u nas się udało, to u innych też.

Czy chce pani coś dodać?

Chceliśmy z naszej strony podziękować, bo był ciekawy proces lekcyjny, uczniowie dużo zobaczyli, widzieli dużo zdjęć. My, jako miejscowość mniejsza nie mamy dostępu do hoteli, aby zobaczyć wygląd hoteli i wystrój restauracji. Dzięki temu podręcznikowi mogliśmy pokazać uczniom, jak wygląda hotel, recepcja, restauracja. Dla nas bardzo pomocna.

Praktyki są wyjazdowe, tak?

Tak, raz na miesiąc uczniowie jadą na praktykę, tylko dzięki temu, że uczestniczymy w projekcie. Gdyby uczniowie mieli wydawać własne pieniądze na dojazdy do Szczecina, to nie każdego byłoby na to stać.

Dziękuję.

Dziękuję.

4.4.15 W15

Proszę powiedzieć jak wygląda tradycyjne nauczanie hotelarstwa u Pani w szkole?

Jeżeli są to zajęcia teoretyczne, lekcje odbywają się normalnie w sali. Jeżeli to jest drugi semestr klasy pierwszej, to mamy klasę hotelarską, tam mamy recepcję, wspomagamy się scenkami. Jeżeli przedmiot to utrzymanie czystości, to tam od początku jest dużo teorii, trzeba wiedzieć jak się sprząta, jaka jest technika, od razu też jest praktyka. Nawet przy sprzątnięciu jest teoria plus symulacja zajęć. U nas sale są wynajmowane np. Dla rodziców uczniów albo trenerzy tam nocują, gdy są zawody sportowe. Uczniowie sprzątają tam po gościach, więc można powiedzieć, że teoria jest połączona z praktyką.

Z jakich podręczników korzystają uczniowie?

Oni nie korzystają z żadnych podręczników. Ja korzystam w bardzo małej części z WSIP-owskich. Różne wydawnictwa dla studentów. Ale nie ma jednego podręcznika, z którego można by cały czas korzystać. Jest cała półka podręczników. My prowadzimy kształcenie modułowe, jest taka strona internetowa "koweziu.edu", na której są zamieszczane podręczniki do każdego modułu, lepsze lub gorsze. Dla każdego przedmiotu one są robione, korzysta z tego młodzież, bo jest to dostępne na stronie, niektóre tematy są dobrze zrobione. W momencie, kiedy pojawił się ebook, to ja z młodzieżą już do tego nie sięgam. Mamy kontakty z różnymi hotelami, chodzimy do hoteli, gdzie opowiadają nam różne rzeczy i dzięki temu się uczymy. Ostatnio byliśmy w Hiltonie i Pan 1,5 godziny opowiadał. Większość podręczników jest beznadziejna. Przyznam się, że ebook bardzo nam ułatwia pracę, bo to jest następne, dodatkowe źródło, z którego możemy korzystać. W dodatku nie tylko my możemy korzystać, ale też młodzież. Ja bym się wstydziła powiedzieć młodzieży, żeby kupiła książkę za 30 zł, która nie jest tego warta. Nic nie ma w tych książkach niektórych.

Jak Pani sądzi, dlaczego treści jest tak mało w tych książkach?

Nie mam pojęcia, może już tyle zostało opublikowanych, że boją się plagiatu. Te książki są nam wysyłane za darmo w ramach promocji, ale to jest taka antypromocja. W życiu młodzieży nie namówię, żeby wydała na tą książkę pieniądze, jeżeli do niej zajrzy 4 razy.

Jak by Pani oceniła istniejące podręczniki papierowe pod kątem aktualności informacji?

Przepisy się tak nie zmieniają, ostatnio kategoryzacja zmieniła się ostatnio w 2007 roku.

Na ile te podręczniki są dostosowane do potrzeb Pani pracy?

Procedury w różnych hotelach są różne, więc poziom jest jaki przekazujemy też jest różny. Jak byliśmy w Hiltonie w Świnoujściu, który istnieje tam 2 lata, preferują ludzi młodych, których mogą nauczyć pod własny system. Ktoś kto ma praktykę jest traktowany gorzej, bo ma przyzwyczajenia z innych hoteli, a ten amerykański system jest zupełnie inny od europejskiego. My nie jesteśmy w stanie wykształcić pod konkretny hotel, ale możemy przekazać ogólną wiedzę.

Testuje Pani e-podręcznik. Proszę powiedzieć, jak odbywa się proces testowania?

Logujemy się tam, wchodzimy na konkretne lekcje, nie po kolei, bo ja nie uczę wszystkich przedmiotów. Jest jedna Pani od hotelarstwa, która w ogóle nie jest zainteresowana ebookiem, bo korzysta z tych modułów i jest mniej biegła w informatyce. Nie chce się już uczyć przed emeryturą. Ja korzystam z lekcji, które są związane z moimi tematami. Ja wykorzystuję ebook też w innych klasach, wtedy mam możliwość przeglądu lekcji zawartych w ebooku.

Jak często odwiedza Pani platformę ebook?

Na pewno codziennie korzystam, kiedy mam lekcje w pracowni komputerowej z różnymi klasami.

Z których elementów epodręcznika korzysta Pani najczęściej?

Z prezentacji bardzo rzadko, z ćwiczeń rzadko. Wszystkie multimedialne filmiki przeglądaliśmy. Uważam, że tych scenek powinno być dużo więcej. Niektóre są nieprawdziwe, śmieszne, ale jakie są takie są. Zawsze to jest dodatkowy element. Filmiki są słabej jakości, jeżeli chodzi o nagrania i czasami nie słyszymy co mówią. Na pewno jest to lepsze niż nie mieć nic.

A mówiła Pani, że są śmieszna, dlaczego?

Nas śmieszą pewne rzeczy, one są dosyć sztucznie grane. Ale pewnie zapamiętają film, który ich roześmiesz. Jest to uatrakcyjnienie lekcji. Na przykład było pokazane zbieranie brudnych talerzy, ale na filmiku wszystkie talerze były czyste, więc ten filmik był takim hitem.

Dlaczego nie korzysta Pani z ćwiczeń?

Po prostu musieliby całe ćwiczenia przepisywać, jeżeli korzystamy, to na zasadzie przeczytaj i opowiedz. Próbowaliśmy to robić, ale to trwało za dużo czasu, ktoś potrafił, ktoś nie. Potem musieli mi wysyłać te ćwiczenia, ja miałam zapchaną skrzynkę, musiałam to odczytywać. Jak są ćwiczenia „uzupełnij zdanie” to w ogóle tego nie robimy, bo musiałabym to wydrukować. One są w tak dużej formie, że ja zmarnuje dwie kartki, żeby oni wpisali w cztery miejsca w kropczki.

Czy pojawiały się problemy z obsługą e-podręcznika i platformy?

Nie, raczej nie. Nam się Internet muli.

Czy Pani zdaniem, nauka z e-podręczników ma wpływ na jakość nauki?

Na pewno, ułatwia nam pracę, uczniowie przeczytają, zrobią notatkę. Na pewno więcej to daje, niż gdyby mieli podręcznik papierowy.

Czy Pani zdaniem treści zawarte w e-podręczniku są dostosowane do wymaganego od uczniów poziomu wiedzy?

Tak, jest tam trochę pomyłek, ale w każdym podręczniku to znajdziemy. Myślę, że nie robił tego nauczyciel, bo te lekcje byłyby trochę inaczej poukładane. W materiałach z których korzystałam są zawarte podstawy treści programowej. Brakuje mi ćwiczeń do zajęć praktycznych. Nie ma tam żadnych wzorów umów. Nie ma ani o tym jak się kosztorys robi, jak się potwierdza rezerwację, jak fakturę się robi. Nie ma zadań, które są na egzaminie praktycznym. Ta część e-podręcznika, w której chodzi o dokumentację hotelową jest bardzo słabo zrobiona, jest mało, tam gdzie są praktyczne umiejętności, wypełnienie papieru to nie ma tego w e-podręczniku. Jeżeli nauczyciel bazował by tylko na tym to uczniowie nie zdaliby praktycznego egzaminu. Ja rozumiem, że przygotowując ebook w głównej mierze bazowaliście na umiejętnościach ludzi z hotelu. Ale inna jest specyfika postępowania w hotelu,. Cały czas brakuje dla mnie spisu treści, ja wiele rzeczy gubię po drodze, bo musiałabym przejrzeć te 60 stron i zapamiętać, gdzie co jest. Ja nie idę po kolei, wybieram sobie tematy. Dopiero po jakimś czasie znajduje coś czego szukałam wcześniej i mogłam zrobić w klasie.

Mówiła Pani, że są błędy. Jakie to są błędy?

Na przykład jak jest klasyfikacja, jest charakterystyka podstawowych form turystyki. Zdziwiłam się, bo wszystkich nie było. A oni tam mieli dodane coś, co powinno być jako oddzielne zagadnienie, połączenie dwóch klasyfikacji. Sama nie przeczytałam wszystkiego. Ja nie znam na pamięć całego e-podręcznika. Gdybym miała wydrukowany ebook to bym zwróciła na to uwagę. Nie wiem czy to jest błąd merytoryczny, ja bym to inaczej ułożyła.

Jak by Pani oceniła informacje zawarte w e-podręczniku pod kątem ich aktualności?

Tak jak powiedziałam, nie znalazłam błędów, które by powodowały niedostosowanie do obecnych wymogów prawa.

Jak by Pani oceniła informacje zawarte w epodręczniku pod kątem atrakcyjności dla uczniów?

Dla ucznia jest bardzo trudne jest, żeby było coś atrakcyjne. To jest bardziej atrakcyjne niż dyktowanie niż praca z książką. Atrakcyjność na pewno jest większa niż podana w innej formie. Najlepiej gdyby się nie musieli uczyć, najbardziej lubią sprzątać.

Jak by Pani oceniła informacje zawarte w epodręczniku pod kątem kompletności?

Wiedza, teoria tak, ale bardzo mało umiejętności praktycznych. W podstawie programowej jest całe wspomaganie recepcji programem recepcyjnym, w ebooku żadnego nie ma. Tam powinien być program, który jest ogólnodostępny, ćwiczenia do tego programu. Ja nie mam możliwości uczenia programów recepcyjnych, ich jest bardzo dużo. Cały ebook jest skupiony na przekazywaniu informacji teoretycznych.

Co Pani zdaniem wyróżnia epodręcznik na tle dotychczasowych rozwiązań w kształceniu uczniów w zawodzie technik hotelarstwa?

To pierwszy podręcznik na platformie ogólnodostępnej. W swojej zawartości ma całą podstawę programową. Tutaj może języka obcego nie ma, a też jest wymagany. Jest cała wiedza, jaka powinna być przekazana z całej podstawy programowej.

Co jeszcze uznałaby Pani za mocne strony epodręcznika?

To, że jest za darmo, to, że są ćwiczenia dla uczniów, jest prezentacja. Są materiały multimedialne, których jest mało, ale są.

A co uznałaby Pani za słabe strony podręcznika?

To, że teoria góruje nad praktyką. Umyka wiele rzeczy z tego powodu, że nauczyciel nie wie, gdzie które ćwiczenie jest. To się długo otwiera. Powinien być wydruk tego, co w jakich lekcjach się

znajduje. Nie podchodzę do ćwiczeń, bo wydrukować to za dużo papieru, a przepisywać to za dużo czasu.

Z których podręczników Pani zdaniem łatwiej się uczniom uczyć, z tradycyjnych, czy z elektronicznych?

Wiadomo, że z elektronicznych. Przyswajają to szybciej, multimedialne materiały są dla nich lepsze.

Czy Pani zdaniem epodręcznik i platforma multimedialna są przyjazne dla uczniów?

Tak, łatwo się korzysta.

A dla nauczycieli?

Nie wiadomo jakie tam treści są.

Jak by Pani oceniła możliwość wprowadzenia epodręczników w zawodzie hotelarstwa w innych szkołach?

Wiem, że w wielu szkołach ja daję linki, nauczyciele logują się na mnie i wiem, że korzystają. Gdzie tylko mogę to przekazuję i wiem, że korzystają. Korzystają z prezentacji. Więcej osób korzysta niż jest tam zapisanych. Jak jest każde spotkanie to reklamuje ten podręcznik.

W jaki sposób powinno się upowszechniać te epodręczniki?

To jest tak jak marketing szeptany, trafi to do większej ilości, niż jak przysyła się informację do szkoły. To trzeba posiedzieć i poczytać. Jak przyjdzie pismo, to połowa nie zajrzy do niego. W województwie zachodniopomorskim chyba wszystkie szkoły korzystają.

Jakie modyfikacje powinno się wprowadzić w epodręczniku przed wprowadzeniem go do innych szkół?

Może więcej filmików, poszerzenie ćwiczeń. Ciężko samemu zrobić, nauczyciel powinien dzielić się swoją wiedzą, ale jak ktoś kto nie ma pojęcia i widać, że to początkujący nauczyciel, bzdury opisał

i to jest przyjęcie. Ktoś kto nie wie, będzie się sugerował tym materiałem, a to może narobić więcej szkód.

Jakie problemy widzi Pani we wdrażaniu epodręcznika do innych szkół?

Jeżeli nauczyciel jest do tego przekonany to nie widzę problemów.

Czy chcielibyście korzystać Państwo z epodręcznika po zakończeniu projektu?

Na pewno, nie wyobrażam sobie, żeby platforma została teraz zamknięta. Mimo jakiś wad, to ma bardzo dużo zalet.

Jak by ogólnie Pani oceniła jakość kształcenia w zawodzie technik hotelarstwa w zachodniopomorskich szkołach?

Trudno mi ocenić, nie byłam u nich na lekcji. Wyznacznikiem jest zdawalność egzaminów zewnętrznych, nowych i starych. Może być fajna koleżanka, ale może mieć małą wiedzę. To, że ten podręcznik był w zachodniopomorskim powinien się przełożyć na atrakcyjność zawodu.

4.4.16 W16

Jak wygląda tradycyjna nauka w zawodzie technik hotelarstwa tutaj w szkole?

Tradycyjnie? Młodzież pracuje na podstawie materiałów zgromadzonych przez nauczycieli. Notatki sporządza w zeszytach lekcyjnych, a oprócz tego staramy się z nimi wychodzić na wycieczki edukacyjne po hotelach w okolicy. Byliśmy w Szczecinie, ostatnio też w Świnoujściu w Hiltonie. Dzieciaki nie posiadają jako takich podręczników przedmiotowych. My gromadzimy sobie trochę informacji z Kowyzia, trochę z podręczników różnych same przygotowujemy i przekazujemy młodzieży.

A tych podręczników nie ma?

Wyszły teraz jakieś podręczniki z wydawnictwa WSiP, ale one są bardzo mało rozbudowane. Tam jest po Kika stron na przedmiot, który trwa po kilka godzin tygodniowo przez cały rok albo przez dwa lata. Natomiast tam jest za mało materiału, żeby można prowadzić lekcje.

I nie ma żadnych innych podręczników do tego przedmiotu?

Do hotelarstwa, bo ja z hotelarzami mam tylko jeden przedmiot, ale z tego, co wiem, bo koleżanki mówiły, że jest ciężko. U nas jest jedna klasa podzielona na pół. Pół klasy to hotelarze a pół żywieniowcy i ja prowadzę właśnie tych żywieniowców i oni mają te podręczniki z WSiP i one są dużo lepiej opracowane jak do hotelarzy. Jeszcze może się tak nie wyspecjalizowali do końca.

Jakby Pani oceniła te podręczniki dla hotelarzy pod kątem aktualności?

One są w miarę aktualne. Jedne i drugie są w miarę aktualne. To są najnowsze wydania.

A jak potem z dostosowaniem do potrzeb rynku pracy?

No ciężko to powiedzieć, bo teraz byliśmy w tym Hiltonie i tam menadżer nam przedstawił jak wygląda praca żywieniowca, to dobiegają. Tej wiedzy i informacji jest więcej, akurat przy żywieniowcach, ale wie Pan, jak to jest, niekoniecznie to, co jest w podręczniku, sprawdza się w praktyce. On nas oświecił, że jest zupełnie inna bajka. Mówi, że jak za dużo umieją, to źle. Na przykład w Hiltonie na całym świecie jest ta sama zupa i cały chwyt polega na tym by ją podgrzać i podać w trzy minuty.

Taki trochę McDonald?

Z czego nikt nic nie wie o tym. Wszystkie dania są te same. To tylko kwestia podgrzania, odsmażenia.

Ile oni tych gwiazdek mają?

Oni mają trzy, bo my byliśmy w Hamptonie. Hilton jest podzielony na trzy, te trzygwiazdkowe, cztero i nie wiem, czy pięć też są.

Jak przebiega proces testowania Ebooków?

Tak od czasu do czasu. Nie chodzimy non stop na te zajęcia, ale tak raz w miesiącu, czasem dwa razy w miesiącu. W zależności od tematu, który jest tam dobrze przygotowany, to go sobie tam realizujemy. Dlatego młodzieży zadawane są te materiały pomocnicze i ćwiczenia. Jest tylko ta

trudność, że oni muszą to przepisywać. Jak już mają tradycyjną lekcję, to wiedzą, że i tak muszą przepisywać, a jak idą na te komputery, to chcieliby robić to wszystko na komputerach. Tego tekstu do przepisania jest bardzo dużo i się trochę buntują.

Jak często Pani odwiedza tę platformę?

Dwa razy w miesiącu. Ja mam mało przedmiotów, nie tak, jak koleżanki, które podłączają się często.

Jak często korzystała Pani z epodręcznika podczas lekcji?

No tak mniej więcej, jak wchodzę, też dwa razy w miesiącu.

Czy ten podręcznik jest wykorzystywany przez nauczycieli chętnie podczas lekcji?

Z tego, co wiem, koleżanka korzysta dość często. Jest jedna koleżanka, która nie uczestniczy w projekcie, ale uczy hotelarstwa i starałyśmy się ją to wciągnąć i ona też od czasu do czasu tam wchodzi, ale jak często, to nie wiem.

Czy są jakieś takie elementy w Epodręczniku, z których korzysta Pani najczęściej?

Najbardziej te materiały pomocnicze dla ucznia i ćwiczenia.

Czy pojawiły się jakieś problemy z obsługą Epodręcznika i platformy poza tą kwestią akredytowania?

Nie. Zawsze, jak wchodzę jest dostępna więc nie ma żadnych problemów.

Czy nauka z tych Ebooków ma jakiś wpływ na jakość nauczania w zawodzie technik hotelarstwa?

No myślę, że tak, bo jest jednak coś więcej niż podręcznik. Jeszcze wcześniej zapomniałam dodać, że często wchodzimy w prezentacje i oglądamy na żywo, jak wygląda obsługa gościa. To urozmaica zajęcia. Nie są to takie tradycyjne z zeszytem i długopisem, tylko jednak można coś poszukać, zobaczyć coś innego i ewentualnie wzbogacić tą swoją wiedzę. Także mi się wydaje, że

jak najbardziej. Mało jest tych prezentacji. Wydaje mi się, że można by to rozbudować. Są też krótkie filmiki, nieraz nie do końca dobrze zrobione. To jest fajne, ale jakby tak jeszcze udoskonalić, wzbogacić tą bazę, bo tych treści to niekoniecznie. To zawsze można znaleźć w podręczniku czy gdzieś tam, ale właśnie prezentacje i tego typu rzeczy.

Czy Pani zdaniem treści dostępne w tym Epodręczniku są w pełni dostosowane do wymaganego od ucznia poziomu wiedzy, podstawy programowej?

Tak. Są zgodne z podstawą programową.

Czy coś by Pani w tym kontekście zmieniła, dodała?

Ja korzystam z tych żywieniowych, chyba od czterdziestego któregoś modułu. Nie. Chyba jest w porządku.

Jakby Pani oceniła informacje zawarte w Epodręczniku pod kątem ich aktualności?

Chyba są aktualne.

A pod kątem dostosowania do realiów pracy w zawodzie?

Też.

Na ile ten Epodręcznik jest atrakcyjny dla uczniów?

Myślę, że jest atrakcyjny.

Dlaczego?

Przez te wszystkie dodatkowe rzeczy, które nie mogą być zawarte w zwykłym podręczniku: prezentacje, materiały dodatkowe, ćwiczenia.

Jakby Pani oceniła informacje zawarte w Epodręczniku pod kątem ich kompletności?

No kompletny nie jest. Brakuje niektórych informacji. Są takie lekcje, które nie są rozbudowane na tyle, żeby móc tylko z tego korzystać. Trzeba by troszkę uzupełnić.

Czego Pani brakuje?

W niektórych modułach trochę treści, w niektórych modułach jest za mało prezentacji, filmów itp. Ćwiczenia i materiały pomocnicze są wystarczające aż za bardzo, bo nie jesteśmy w stanie przerobić wszystkich. To są takie luki z treści, które trzeba uzupełniać. Jeszcze można by dodać dodatkowe testy podobne do tych egzaminacyjnych. To by im bardzo ułatwiło, bo po przerobieniu jakiejś partii materiału mogliby sobie poćwiczyć takie testy.

Co Pani zdaniem wyróżnia Epodręcznik na tle dotychczasowych metod dotyczących kształcenia uczniów w zawodzie?

To, że jest innowacyjny to na pewno nie powiem, bo już wszystkie wydawnictwa ogólnokształcące mają coś takiego. To nie jest nowinka.

A jakie są jego mocne strony?

To, co już wcześniej mówiłam. Te prezentacje i ćwiczenia.

A słabe strony?

To, co wcześniej powiedziałam.

Z których podręczników łatwiej się uczniom uczyć: z tradycyjnych czy z elektronicznych?

No niby oni są w dobie Internetu i komputerów, ale czy łatwiej im z tradycyjnego czy z elektronicznego? Mnie osobiście łatwiej by było z tradycyjnego. Nie wiem, jak to jest u uczniów. Trzeba by młodzież zapytać.

A dlaczego tak byłoby Pani łatwiej?

No nie wiem. To jest chyba kwestia przyzwyczajenia.

Czy Pani zdaniem Epodręcznik i platforma są przyjazne dla uczniów?

Tak. Oni nie mają żadnych kłopotów z wchodzeniem, z logowaniem się. Dla nauczycieli też. My kiedyś mieliśmy inny program, który się zawieszał, nie można było korzystać, a ten bardzo dobrze działa. Przynajmniej u mnie nie było nigdy problemów z wejściem.

Jak ocenia Pani możliwość wprowadzenia Epodręczników do nauki w zawodzie technik hotelarstwa w innych szkołach? Czy jest to możliwe?

Jak najbardziej powinny być te podręczniki w innych szkołach, tym bardziej, że inne przedmioty, nie tylko zawodowe te podręczniki posiadają. Z tego, co wiem, nauczyciele też często z nich korzystają. Jest możliwość zadania czegoś uczniom do domu.

W jaki sposób powinno się wprowadzić te Epodręczniki?

Nie wiem.

Od czego zależy sukces takiego przedsięwzięcia?

Od Epodręcznika. Od tego, czy jest dobrze przygotowany, czy jest przyjazny uczniom i nauczycielom, czy jest do niego łatwy dostęp, czy w szkole są pracownie, w których będzie można z niego skorzystać. Wprowadzenie tego do szkół, gdzie jest utrudniony dostęp nie ma sensu, a nie każdy ma swojego laptopa czy tableta. Może niedługo tak będzie, ale na razie na prowincji musi być sala komputerowa, sprzęt.

Jakie modyfikacje powinno się wprowadzić w Epodręczniku przed wprowadzeniem go do szkół?

Żeby się zebrał taki panel ekspertów i żeby to jeszcze raz zanalizować. Taki panel mieszany, praktyków, menadżerów z hotelu, nauczycieli, bo inaczej się uczy pod praktykę, a inaczej pod egzamin. Wiadomo, że my jesteśmy rozliczani ze zdawalności egzaminów, a to nie zawsze idzie w parze jedno z drugim. Jakby taki panel ekspertów połączyć, jeszcze raz to przeanalizować i pozmieniać niektóre treści, ale tak to wypośrodkować, żeby to było i pod egzamin i żeby coś było takiego, co potem w życiu, w praktyce będą mogli wykorzystać. Tak bym to widziała, żeby to

jeszcze raz zewalutować pod kątem treści i całego podręcznika. Wtedy by było fajnie, bo wiadomo, że testowany to jest co innego

Myśli Pani, że takie zebranie ekspertów byłoby możliwe?

Myślę, że tak. To tylko kwestia pieniędzy.

Czy jest dalsza chęć korzystania z Epodręcznika po zakończeniu programu?

Jak najbardziej.

Dlaczego?

To jednak nam się bardzo przydaje i urozmaica lekcje. Chcielibyśmy.

Jakby Pani oceniła jakość kształcenia w zawodzie technik hotelarstwa w zachodniopomorskich szkołach?

Nie wiem. U nas, patrząc po egzaminie zawodowym, to jakość jest bardzo dobra, bo jest prawie stuprocentowa zdawalność. Z tego, co wiem, to w naszej bliźniaczej szkole w Świnoujściu jest pięćdziesiąt czy tam ileś. Ciężko mi powiedzieć. Wydaje mi się, że w naszej szkole ta jakość jest wysoka, ale jak jest w innych szkołach nie wiem.

Czy Pani zdaniem wprowadzenie Epodręczników do nauki zawodu na szerszą skalę może podnieść jakość kształcenia w tym zawodzie?

No tak. Jak najbardziej. Tak jest ze wszystkim co urozmaica, wzbogaca. Są przecież te epodręczniki przy innych przedmiotach, tradycyjnych. Oni przy zwykłych podręcznikach dostają to jako dodatek. Daje się to uczniom. Tam jest to, co w zwykłym papierowym podręczniku i dodaje się materiały źródłowe, ćwiczenia i inne rzeczy. Fajnie by było, żeby z tym też tak było, ale to jest chyba kwestia pieniędzy.

A ten podręcznik jest tylko w formie elektronicznej?

Tak. Nie ma nawet takiego streszczenia w formie papierowej.

Przydałoby się takie coś?

Można by to wydrukować, ale to chyba nie ma sensu. To mógłby być taki przewodnik z tematami, z jakimiś najważniejszymi rzeczami a reszta mogłaby być w tym Epodręczniku. Podobnie mają inne wydawnictwa praktycznie z każdego przedmiotu. Ja też uczę WOSu więc wiem, jak to jest tam, że podręcznik i pływa i epodręcznik, dodatkowe filmy. T jest tak rozbudowane mimo jednej godziny tygodniowo. Tutaj jest kilka godzin i trzeba coś z tą młodzieżą robić a nie tylko przekazywać im suchą wiedzę w postaci reguł i definicji. Żeby było coś dodatkowego.

Czy chciałaby Pani coś jeszcze dodać?

Nie.

4.4.17 W17

Czy zdaniem Pań szkoły zawodowe kształcą młodzież zgodnie z potrzebami pracodawców?

Jeżeli chodzi o nasz typ kształcenia to jak najbardziej. Kołobrzeg jest miastem które się rozwija. Jest mi bardzo przykro, że ten typ kształcenia się likwiduje. Zawód, którego uczyliśmy jest ciężki i wymagający. Normalnie młodzież się go nie podejmuje, bo w przyszłości chce mieć pracę lekką. Młodzież chętniej uczy się w zawodach np. hotelarz, bo u nas jest baza hotelowa. Z racji rozwoju miasta kierunek jest potrzebny. Trzeba by było zachęcać młodzież. Problem tkwi też w rodzicach, którzy mają takie dawne przeświadczenie, że jak już nic nie umiesz, to do zawodówki.

A czy w innych szkołach uczy się w zawodach, które są zgodne z potrzebami pracodawców?

W szkole obok młodzież uczy się w zawodzie technik informatyk. Myślę, że w tym zawodzie młodzież też znajdzie pracę. Dużo się mówi, że na zachodzie potrzebują informatyków. A oni mają tu warunki, doskonałą bazę. To technikum jest najlepsze w województwie i dziesiąte w kraju. Profil ten został stworzony ze względu na potrzeby rynku.

Czy szkoły współpracuje z lokalnym przedsiębiorcami?

Oczywiście. Jeśli uczeń chodzi do szkoły zawodowej to musi odbywać praktykę.

A czy poza praktykami jeszcze w jakiś sposób współpracuje się z przedsiębiorcami?

Generalnie współpracujemy z przedsiębiorcami dosyć ściśle. Nie możemy złego słowa powiedzieć na firmy, które zatrudniają naszą młodzież.

Jak ogólnie oceniają Panie aktualny stan podręczników do kształcenia zawodowego?

Podręczników nie ma. Klas w skali ogólnopolskiej nie było zbyt dużo i przez to mamy podręczniki stare. Wydaje się, że przez to, że tych klas nie jest zbyt wiele, nie opłaca się pisać nowych podręczników. Pracowaliśmy na podręcznikach z 1997 roku. Brak uaktualnień o nowoczesne technologie. Gdyby nie branżowe pisma i praktyka to ciężko byłoby się uczyć.

Jeśli tak, jakie działania powinny zostać podjęte (i przez kogo), aby poprawić sytuację?

To muszą pisać fachowcy, którzy mają praktykę. Szkoły także powinny monitorować by uaktualniać podręczniki. Nie można powielać starych podręczników, bo tam nie ma opisanych nowych technologii i materiałów wykorzystywanych przy pracy. Czyli musi tu być współpraca ludzi pracujących i nauczyciele praktycy.

Co Pani zdaniem jest największym problemem w kwestii podręczników szkolnych do kształcenia zawodowego? Czy to tylko jest nieaktualność?

Nie. Jeszcze brak wyboru. Nie ma tak jak w kształceniu ogólnym, gdzie nauczyciel ma gamę podręczników opartych o podstawę programową i może sobie wybierać. W kształceniu zawodowym nie ma takiej możliwości. Do tego podręczniki są stare. Nie wiem jak to wygląda w innych zawodach.

A czy te podręczniki są łatwo dostępne?

Trzeba zamawiać w wydawnictwie. Nie są dostępne w księgarniach.

Czy uczniowie korzystają z podręczników?

Ja osobiście wymagam, żeby podstawę wiedzy znali z podręczników, ale dzisiejsza młodzież nie chętnie sięga po nie. Oni wolą komputer. Nie mniej jednak staramy się by w czasie zajęć był jeden podręcznik na dwie osoby.

Jakie zmiany powinny zostać wprowadzone w kwestii podręczników do kształcenia zawodowego?

Myślę, że powinno się wprowadzać elementy multimedialne, żeby można było zobaczyć pewne rzeczy w przestrzeni. Mamy obecnie dostęp do komputerów i projektorów. Młodzież lepiej odbiera obraz niż informację z podręcznika. Przy każdym dziale powinien być filmik, który obrazuje rzeczy zawarte w dziale.

Jak oceniliby Panie pomysł wyposażenia uczniów w elektroniczne podręczniki do nauki przedmiotów zawodowych?

Jesteśmy bardzo za. To uatrakcyjni lekcje, będzie ciekawsze dla młodzieży.

Czy Pań zdaniem takie rozwiązanie wpłynęłoby korzystnie na jakość nauczania?

Na pewno. Suche fakty jest gorzej przekazać młodzieży. Jeśli to będą podręczniki na poziomie to to będzie super sprawa.

Jakie mogą pojawić się zagrożenia?

Nie wiadomo czy szkoły będzie stać na te urządzenia. Ale myślę, że pod względem edukacyjnym nie ma zagrożeń. Nie zwolni to przecież młodzieży od obowiązku czytania.

Jak wygląda kształcenie zawodowe w krajach UE? Jakie doświadczenia można przenieść na polski rynek?

Nie mamy orientacji jak to wygląda w innych krajach. Mieliśmy grupę uczniów w gimnazjum, którzy uczą się w zawodzie kucharz wyjechało za granicę i bardzo im się podobało, gdyż tam większy nacisk położony był na praktykę. Przygotowywali posiłki też dla ludzi z zewnątrz. Ważne było też nauka strojenia stołów itp.

Czy Pań zdaniem można wykorzystać podręczniki z krajów zachodnich w kształceniu uczniów w Polsce?

Nie znamy tamtych podręczników. Myślę, że poziom naszego kształcenia jest wysoki i nie musimy czerpać wzorców z zewnątrz. Za granicą kształci się młodzież w wąskich specjalizacjach. U nas młodzież po zakończeniu szkoły ma fach, ale potrafi robić różne rzeczy. Myślę, że nasi uczniowie są lepiej wykształceni. Kwestia jedynie finansowania. Bardzo ważne jest stworzenie bazy, żeby uczniowie mogli dobrze uczyć się zawodów. Niestety ostatnio była tendencja w inwestowanie w szkoły ogólnokształcące.

Czy chciałaby Panie coś dodać?

Dziękuję.

4.4.18 W18

Jak wygląda nauka zawodu w zawodzie technik hotelarstwa? Jak się odbywają lekcje?

Lekcje są podzielone na część teoretyczną i część praktyczną. Uczniowie najpierw muszą poznać zagadnienia teoretyczne, a później wykorzystać tę wiedzę w praktyce, tworzą dokumenty w programach komputerowych, wypełniają dokumenty. Pracowaliśmy trochę na Wharcie albo na „Mały hotelik” to załącznik to WSIP-owskiego podręcznika albo po prostu na dokumentach papierowych. Teraz zdają egzamin na papierze, także więcej wypełnialiśmy dokumentów papierowych, grafiki rezerwacji czy odpowiedź na zapytanie rezerwacyjne.

To jest przy wykorzystaniu książek i dodatków do WSIP-u?

Tak, też wykorzystanie materiałów ze stron internetowych, portalów. Jest portal egzamin zawodowy.info, gdzie są publikowane egzaminy z poprzednich lat, testy teoretyczne. Często z tego korzystamy. W momencie, gdy został udostępniony podręcznik to z podręcznika część teoretycznych tematów, prezentacja, test wiedzy, często było to wykorzystywane podczas lekcji. Nie ma jednego podręcznika.

Jak by Pani oceniła aktualności w podręcznikach?

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

Różnie. Te dotyczące przepisów w hotelarstwie są aktualne, bo te przepisy tak często się nie zmieniają. Często posługujemy się informacjami z Internetu, a nie podręcznikami.

A jeśli chodzi o dostosowanie do podstawy programowej?

Weszły nowe podręczniki do podstawy programowej, ale najgorsze, że nie jest to w jednym podręczniku, tylko w wielu.

Gdyby Pani chciała mieć informacje to ile podręczników byłoby potrzebnych?

Nie wiem, z 5-6 podręczników. To kosztowne dla uczniów, bo każdy podręcznik to koszt około 30 zł.

A jeśli chodzi o dostosowanie tych podręczników do potrzeb rynku pracy?

Żaden podręcznik nie jest do tego przystosowany. Rynek pracy swoje, a nauka swoje. Tych podstawowych cech powinni się nauczyć na zajęciach. Ale to bardziej praktycznych, praktyczne wykorzystanie wiedzy, którą będą mieli.

A cały egzamin zawodowy. Czy większa zdawalność jest tej części teoretycznej?

W tym nowym egzaminie sporo osób nie zdało części teoretycznej, mają tylko dwa lata do tej pierwszej kwalifikacji, a bardzo duży zakres materiału. Bardzo słabo poszedł ten egzamin zarówno w pierwszej jak i w drugiej części. Zdawalność 35% w tym roku była. My mamy system przedmiotowy, a są szkoły, które mają modułowy. Moim zdaniem bardziej się sprawdza ten system modułowy, bo ćwiczy się ten moduł cały czas. Młodzieży ciężko jest zebrać wiedzę z różnych przedmiotów. Oni jak mają na jednym przedmiocie to uważają, że tylko na tym jednym. Nie potrafią zachować korelacji międzyprzedmiotowej. Moduły są podzielone zupełnie inaczej, np. przez dwa miesiące uczą się całej obsługi klienta, wszystko po kolei. Kończą obsługę, zaczynają recepcję. To wygląda zupełnie inaczej. To jest droższy system, dlatego większość szkół nie idzie na to, bo organy prowadzące nie mają pieniędzy. Dzieli się wtedy uczniów na grupy 6 osobowe, sale, nauczyciele, to jest droższe.

A jeśli chodzi o moduły, chodzi o to, że przedmioty się zazębiają?

Tak, mają kompleksowo naukę.

Jak przebiegał proces testowania e-podręczników?

Testowanie polegało na tym, że na prawie na każdej lekcji się logowaliśmy i używaliśmy do wprowadzenia czy do pokazania prezentacji czy multimediiów do tematu. Wypełnialiśmy też test wiedzy. Jak miałam z nimi lekcje raz w tygodniu, to, co tydzień mieliśmy wykorzystanie e-booka.

Z których elementów Pani najczęściej korzystała?

Z prezentacji, z multimediiów. Mniej z teorii, chyba, że ja im opowiadałam teorię w trakcie prezentacji. Filmiki, prezentacje i testy wiedzy.

Jak by Pani ocenił prezentacje? Czy coś by Pani zmieniła?

Nie, podobało mi się. Tak jak jest w takiej formie to warto zostawić.

A jeśli chodzi o filmiki?

Też nie są dla mnie do zmian.

Testy?

Fajne, chociaż lepiej by było jak by było więcej pytań, szczególnie pytań z testów egzaminacyjnych. Ciężko jest dopracować, bo jeszcze nie pokazało się za dużo testów z nowego egzaminu. Takie pytania, gdzie są 4 odpowiedzi wielokrotnego wyboru, podsumowujące lekcje. Jak miałam omawianie wypisywania faktury, żeby przejść do formularza, ten formularz jest w PDF i koniec, nie można przejść do formularza w Excelu. Nie ma takiego odniesienia.

Jak często Pani odwiedzała platformę?

Na pewno raz w tygodniu, czasami częściej. Jak miałam zajęcia z innymi klasami, to też wykorzystywałam.

A uczniowie?

Cieężko powiedzieć, na lekcjach wykorzystywali, a jak w domu, ciężko powiedzieć. Niektórzy uczniowie mówili, że wykorzystywali. To były sporadyczne przypadki.

Czy podczas korzystania z e-podręcznika pojawiały się jakieś problemy?

Raz tylko problem wyskoczył, ale z platformą. Nie można było się załogować. Uczniowie nie zgłaszali żadnych problemów.

A jeśli chodzi o szatę graficzną, przejrzystość, uczniowie nie zgłaszali problemów?

Nie, nikt nic nie zgłaszał. To jest dobrze opracowane.

Czy Pani zdaniem nauka z e-podręczników ma wpływ, na jakość nauczania?

Jest pomocna, ale ciężko mi powiedzieć czy ma wpływ, na jakość. Częściowo pewnie tak, bo nie mamy tylu tych podręczników, nie korzystamy z nich i wykorzystujemy różne środki przekazu, multimedia są wykorzystywane i to jest ważne dla uczniów.

O co można uzupełnić e-booka, żeby to bardziej odpowiadało potrzebom?

Można by zawrzeć więcej zadań praktycznych dla uczniów, żeby oni sami mogli wejść na to zadanie i spróbować rozwiązać. I żeby było rozwiązanie, ale dostępne tylko dla nauczyciela. Takie zadanie typowo, jakie jest na egzaminie.

Co Pani zdaniem wyróżnia ten e-podręcznik na tle dotychczasowych rozwiązań w zakresie nauki w zawodzie technik hotelarstwa?

To, że jest dostępny w każdym miejscu, w jakim jesteśmy. Można w każdym momencie z niego skorzystać, zawiera wszystkie treści, jakie są w podstawie programowej, podzielone na działy.

Wady?

Wad nie widzę

Z których podręczników jest Pani zdaniem, łatwiej się uczyć uczniom?

Myślę, że w tej chwili z elektronicznych. Papierowe są dla nich udręką.

Jak ocenia Pani możliwość wprowadzenia e-podręczników w innych szkołach?

Myślę, że tak

Czy widzi Pani jakieś bariery z tym związane?

Może niechęć nauczycieli, niektórzy są oporni na nowe technologie. W niektórych szkołach barierą jest brak Internetu, komputerów w wielu salach. My mamy sporo pracowni komputerowych, ale są szkoły, które mają jedną czy dwie pracownie i one są cały czas oblegane. U nas jest podział na grupy i każdy ma swój komputer, bo u nas jest 8 pracowni komputerowych, mamy 780 uczniów.

Czy po zakończeniu projektu nadal chcieliby Państwo korzystać z e-booka?

Raczej tak

Czy Pani zdaniem wprowadzenie e-booków na szerszą skalę (województwa) może wpłynąć na jakość kształcenia?

Na pewno wpłynie w jakiś sposób na jakość kształcenia. Wspomoże nauczanie bardzo.

Czy ta klasa, która zdawała egzamin, korzystała z e-booka?

Tak

W porównaniu do zdawalności rok wcześniej?

Bardzo podobnie

4.4.19 W19

Dlaczego zdecydowaliście się na wybór szkoły? Jesteście na profilu technik hotelarstwa, 2 klasa ekonomia.

R1: Lubię grzebać w papierach

R2: Dobra atmosfera

R3: Rodzice

Czy ktoś zdecydował się, bo miał blisko do szkoły?

<śmiech>

Kto, bo miał lekcje z doradcą zawodowym w gimnazjum?

R1: Tak, mieliśmy

R2: Tak

R3: Tak

R2: Mi polecał do technikum

R5: Ja nie miałam

R6: Kazał iść do liceum

Dlaczego wybraliście technikum a nie liceum?

R1: Zawód

Jak myślicie, czy po ukończeniu szkoły znajdziecie pracę?

R1: Nie

R2: Tak

R3: Trzeba iść na studia.

Kto planuje iść na studia?

R1: Ja

R2: Ja

A kto poszedł, bo poszli koledzy, koleżanki?

R1: Nie

R2: Nie

Czyli głównie możliwość zdobycia zawodu, zainteresowania to główne powody dla Was. Jak na dzień dzisiejszy wygląda nauka zawodu w zawodzie technik hotelarstwa?

R1: Siedzimy, robimy faktury, piszemy

Czyli w głównej mierze piszecie, czy to jest skuteczna forma nauki, takie pisanie?

R1: Nie

R2: Nie

Co ostatnio pisaliście?

R3: O tym, jak przyjąć grupy do hotelu

W jaki sposób moglibyście mieć zaprezentowane treści?

R2: Bardziej praktycznie

R3: Praktyki w hotelu

Pracownię w szkole macie?

R4: Jest u góry recepcja, czy coś. Nie korzystaliśmy z tego jeszcze.

Co sądzicie o podręcznikach, z których do tej pory korzystacie w nauce zawodu technik hotelarstwa?

R1: Grube są

Czy są ciekawe?

R2: Nie

R3: Nie

Dlaczego nie czytacie? Czy są nudno napisane?

R1: Dużo tekstu, mało obrazków.

R2: Tak

Ile mają stron?

R1: Za dużo

R2: Dużo

R4: Jest 5 różnych książek

Nosicie na każdą lekcję te książki?

R2: Nie nosimy

Co jest najtrudniejsze w nauce zawodu hotelarstwa?

R1: Obliczanie faktur

R2: Ustawy, klasyfikacje

Co by Wam mogło pomóc przyswoić wiedzę?

R1: Gdyby to nie było takim tekstem pisanym, czysto urzędowym

R3: Bardziej praktyczne, żeby było

Czy kiedykolwiek korzystaliście z e-podręczników?

R1: Nie, raczej przepisywaliśmy podręczniki

R2: Dyktowała po prostu

Nie mieliście zakładanych swoich kont, nie logowaliście się do e-booka?

R1: Nie

R2: Ja ostatnio próbowałam, ale nie dało rady

Mieliście filmiki?

R3: Instruktażowe by się przydały

R4: O klasyfikacji było

Czy według Was pokazanie na filmiku jak się obsługuje gości będzie skuteczniejsze?

R1: Tak

W minimalnym stopniu korzystaliście z e-podręcznika?

R1: Próbowaliśmy się zarejestrować, załogować, ale nie wyszło.

Z czego to wynikało, że nie mogliście się zarejestrować?

R1: Pani zapomniała swojego kodu.

Czy chcielibyście tylko i wyłącznie korzystać z takiego e-podręcznika? Czy chcecie cały czas korzystać z papierowych?

R1: W tamtym roku kupiliśmy wszystkie książki na cztery lata

W takim e-podręczniku znalazłyby się filmiki, prezentacje, treści do czytania. Czy coś chcielibyście, żeby znalazło się w tym e-podręczniku, do którego dostęp masz 24 godziny?

R1: Wszystkie zadania

Czy chętnie byście korzystali z takiego podręcznika? Czy sami w domu byście zaglądali?

R1: Dobre pytanie

Czyli w domu sięgacie do podręcznika, jeśli jest zadanie domowe?

R2: Tak

R3: W Internecie szukamy

Czyli bardziej korzystacie z informacji zawartych w Internecie?

R1: Tak

Czy coś byście zmienili, żeby było Wam łatwiej?

R1: Tę całą klasyfikację

To akurat musicie mieć, bo to jest w podstawie programowej. Czyli przedstawienie tego w jakiejś przystępniejszej formie.

4.4.20 W20

Jak wyglądała tradycyjna nauka technik hotelarstwa? Jak wyglądają lekcje, z jakich materiałów i narzędzi pani korzysta?

Lecje muszą być interesujące, aby uczniów zainteresować, więc korzystam z materiałów multimedialnych. Dużo rzeczy jest a e-booku, więc często korzystam z tego, z prezentacji dla uczniów lub materiałów, jako zadanie domowe.

Czy posiłkuje się pani jeszcze jakimiś innymi źródłami?

Tak, mam swoje zebrane prezentacje z kilku lat i nimi się posiłkuję.

Korzysta pani z papierowej książki?

Tak, coś muszą powtarzać. Nie wszyscy mają dostęp do Internetu, urządzenia, na które mogą ściągać e-booka.

Jak pani ocenia aktualność książek papierowych?

Obecne książki do zawodu, przede wszystkim do zawodu, którego ja uczę, nie podobają mi się. Za mało treści niepotrzebnych, za mało konkretów.

Czy korzysta pani z jednej książki, czy kilku?

Z kilku, ale to zależy od przedmiotu. Jeżeli ja prowadzę działalność gospodarczą, to nie wymagam książki, ale jeśli prowadzę działalność recepcji, to wymagam książki.

Nie ma książki, która by odpowiadała na wszystkie te tematy?

Nie ma takiej, która zawierałaby te zagadnienia.

Czy te książki są dostosowane do rynku pracy?

Co innego pracodawcy, co innego oni widzą i innych rzeczy uczą się na praktykach, a co innego mówi książka, co mówi prawo. Chodzi o prawo polskie. Pracodawca chce ucinąć koszty, a rząd mówi, że nie powinno być tak. W rzeczywistości jest inaczej, niż to, czego oni się uczą.

Uczniowie mówią, że książki są pisane trudnym językiem.

Są, bo jak mają prawo pracy lub kodeks cywilny, to tam jest specyficzne nazewnictwo. Nowe książki są pisane trudnym językiem, więc ja siedzę i się wczytuję. Stare książki, które pisano 3 lub 4 lata temu, były pisane innym językiem, innego wydawnictwa, były pisane konkretnym językiem. Ja jestem od tego, aby rozszerzać tę wiedzę, a oni mają mieć podstawową wiedzę. Mają tyle tych przedmiotów, więc niech się nauczą na każdy, na ocenę dostateczną, to będzie super.

Uczniowie mówili, że nauka klasyfikacji prawnej jest dla nich ciężka. Jak przebiegał proces testowania e-booka?

Byliśmy na szkoleniu. Potem był pan, który szkolił klasę. Na lekcjach posiłkowaliśmy się e-bookiem, były zadania domowe, aby korzystać z e-booka. Było powiedziane, jakie jest zadanie i gdzie zostanie znalezione, w jakim module.

Wchodzili w domu?

Musieli. Wybieraliśmy specyficzne i najłatwiejsze do znalezienia, podawaliśmy moduł, aby każdy to znalazł. Jeżeli ktoś nie wszedł i nie zrobił, to nie miał zadania domowego i dostawał ocenę niedostateczną. Nie wchodził sami z siebie. Nie mają takiej potrzeby. Dopiero kiedy my zwrócimy na to uwagę, kiedy my wymagamy zadań domowych. Jak wyjdziemy, to pokażę panu salę, gdzie mamy zajęcia. My jesteśmy tutaj we dwie, więc wzięłyśmy tę salę i salę komputerową. Każdy ma swój komputer i wymagamy, aby opracowali jakiś temat. Wchodzą na e-booka, opracowują dany temat. 5:35

Jak często pani korzystała z tej platformy?

W tamtym roku bardzo rzadko korzystałam. W klasie testowanej korzystałam rzadko, bo miałam jedną lekcję w tygodniu. W obecnej 4 i 1, oni też korzystali z e-booka na lekcjach.

Czy prezentacje były wystarczające?

Zastanawiam się nad tym, aby dołożyć coś do swoich. Nie wszystko jest, o czym ja mówię. To jest robione pod nową podstawę programową. Bazuję na starej podstawie programowej jest tam wiele więcej wiadomości i wszystkiego. W nowej nie ma tego, co by się przydało do pracy, kiedy pójdą do hoteli i sanatorium, aby znali prawo pracy, kodeksy cywilne. Patrzą pod kątem nauczania swoich przedmiotów.

Dobrym rozwiązaniem, byłyby materiały dodatkowe, z których nauczyciel nie musi korzystać. Czy coś jeszcze do prezentacji?

Nie.

Czy podczas korzystania z e-podręcznika pojawiały się problemy?

Nie.

Jeśli chodzi o wygląd i obsługę? Czy było to przejrzyste?

Tak.

Czy nauka z e-podręczników ma wpływ na jakość nauczania w zawodzie technik hotelarstwa?

Tak, bo dzieciaki są nastawione na multimedia. Szybciej i łatwiej im będzie, nawet na przerwie sprawdzić i zajrzeć do e-booka, niż do książki. Telefon zawsze mają przy sobie, książkę nie. Książką jest cięższa, której nie wymagam, jeśli nie jest konieczna.

Co może wyróżniać e-podręcznik na tle dotychczasowych rozwiązań w nauczaniu zawodu technik hotelarstwa?

To jest jedyna platforma, na której jest tak dużo skumulowanego materiału w tym zawodzie. Nie spotkałam się z platformą, która miałaby tyle wiadomości i typowo pod szkołę. Jest hotelarz.pl, ale to nie jest typowo pod szkołę.

Gdybyśmy mieli wymienić wady i zalety podręcznika, to co by to było?

Zaletą jest to, że w ogóle powstał, że tam jest tyle materiałów, że to jest w zróżnicowanej formie, że jest e-podręcznik, że są prezentacje i gry, pytania testowe. Wadą jest mała ilość gier, brak bazy pytań, aby wybierać sobie to na sprawdziany.

Jak pani ocenia filmy?

Dobre, ale dodałabym animowane filmy. Zwracałam uwagę na szkoleniach, podsyłałam filmiki, że na przedmiotach, które ja uczę, czyli typowo z działalności gospodarczej, co to jest popyt i podaż, można z różnych platform, jak baza Banku Narodowego, można takie filmy pobrać. Ich bardziej interesuje animacja, bo film oglądają na różnych językach, doświadczeniach, a to, że jest bajka ich interesuje.

Jak pani interesuje formularze, zdjęcia, wzory?

Nie widziałam tego. Powiem, czego jeszcze bym chciała. Aby móc ściągnąć arkusz z kartami pracy. My ściągamy przez OKE lub CKE, a nie mamy dostępu takiego, jak w przedmiotach ogólnokształcących. Ciężko zdobyć arkusz do zadań praktycznych, bo do teorii jest w szkole. Gdyby powstał moduł „arkusze i zadania egzaminacyjne, zadania praktyczne” byłoby świetne i nauczyciele by to docenili. Nie musielibyśmy jedna przez drugą poruszać całą Polskę, aby zdobyć jeden arkusz.

Pytam o zdjęcia, bo nauczyciele mówią, że ich nie ma, takich aktywnych, że można dać do wypełnienia, uczniowie wypełniliby sobie faktury.

Nie widziałam tego. Przeglądam i szukam, aby były arkusze faktur. W egzaminie praktycznym, tam są. Byłyby wzory faktur, grafiki, karty pobytu. Tam wszystko jest. Jakby to było w e-podręczniku, to nie musielibyśmy tego dodatkowo robić.

Z których podręczników uczniom łatwiej się uczyć?

Z elektronicznych. Chociaż są osoby, które muszą najpierw wydrukować i przeczytać. Podręczniki są tak napisane, że jest w nich zbyt dużo zbędnych treści. Oni się typowo uczą pod egzamin. Nic więcej nie chcą.

Kiedy pytam uczniów, jakie książki chcą, to zdarzają się 2 osoby, które chcą zostać przy starych podręcznikach, ale reszta chce e-booków. Jak ocenia pani możliwość wprowadzenia tych podręczników w innych szkołach w województwie zachodniopomorskim? Czy widzi pani jakieś bariery z tym związane?

Nie, nauczyciele poszukują platformy, w której mieliby skondensowaną wiedzę hotelarską. Wciągnęliśmy koleżanki z żywienia i też korzystają z e-booka. Jest film pokazujący jak składa się serwetki i one tego nie muszą tłumaczyć. Jest film i to jest pokazane. Ona może złożyć raz serwetkę i pokazać, a tak to włączy film, pokaże, przerwie, kiedy będzie trzeba.

Czy po zakończeniu projektu chciałaby pani dalej korzystać z e-booka?

Jak najbardziej.

Mówiła pani o zdawalności.

53% przy nowej podstawie.

Czy osoby korzystające z e-booka zdawały już egzamin?

Tak, to są właśnie te osoby.

Czy jest różnica między tymi osobami, które zdawały z e-podręcznikiem i bez?

Jeszcze nie ma takiego porównania. Oni weszli i od razu byli testowani.

Chodziło tylko o to, aby zbadać efektywność e-podręcznika.

Ja miałam zajęcia tylko raz w tygodniu, teraz mam dwa. Koleżanka, która jest na zwolnieniu często korzystała i uczniowie również.

Czy chce pani coś dodać?

To chyba wszystko.

Dziękuję.

Dziękuję.

4.4.21 W21

Jak wyglądała tradycyjna nauka technik hotelarstwa? Jak wyglądają lekcje, z jakich materiałów i narzędzi pani korzysta?

Korzystam z platformy e-book, to materiały dla ucznia i testy. Nie korzystam tylko w klasach hotelarskich, bo ich mam mało. Przydają mi się niektóre tematy, jak mechanizm rynkowy. Korzystam z książek i Internetu.

Gdyby nie e-book, to z czego by pani korzystała?

Internet i książki.

Rozumiem, że uczniowie muszą mieć książki?

Nie. Nie ma nacisku, nie zmuszę uczniów. To jest często zbieranina, dojeżdżająca z wiosek.

Jak pani ocenia aktualność książek papierowych?

Trochę bym pozmieniała, w kontekście podstawy programowej.

Czy korzysta pani z jednej książki, czy kilku?

Z kilku, ale to zależy od przedmiotu. Jeżeli ja prowadzę działalność gospodarczą, to nie wymagam książki, ale jeśli prowadzę działalność recepcji, to wymagam książki.

Czy te książki są dostosowane do rynku pracy?

Ciężko mi powiedzieć.

Jak ocenia pani aktualność tego podręcznika?

Nie na wszystkie tematy wchodzę, bo nie jestem od przedmiotów hotelarskich. To, czego szukam, tam jest. Jeśli nie, to korzystam z Internetu.

Czy tematy, z których pani korzysta, są dobrze przygotowane, w pełni wyczerpują temat?

Tak.

Żadnych uwag, aby coś uzupełnić?

Może jakieś drobne uwagi, ale raczej nie. Ja bardziej się uczę z tego, bo nie jestem hotelarzem.

Z jakich materiałów najczęściej pani korzysta?

Z materiałów dla ucznia i z testów. I z filmów.

Jak pani ocenia te filmiki?

To jest obrazowe, więc jest bardziej czytelne, niż to, co mają w książce. Rusza się i bardziej uczniowie skupiają uwagę.

Czy coś by pani zmieniła w tych filmikach?

W drugiej klasie uczył inny nauczyciel, niż w trzeciej. Ja przychodzę i nie jestem głównym nauczycielem, tylko dodatkowym. Nie mogę dodać nowej grupy, nie mogę dodać kolejnej klasy do grupy.

Chodzi o to, aby kilku nauczycieli miało dostęp do jednej grupy?

Nie, aby stworzyć kolejną grupę. Jest tylko jedna i tę jedną mogę wybrać. Nie mogę jej edytować i dodać kolejnej. Dostyc często, choć nie wiem z czego to wynika, może z przeglądarki, muszę kilkakrotnie odświeżać, aby móc się zalogować. Niby pokazuje, że jestem zalogowana, ale mój (nazwa niezrozumiała 4:06) jest nieprawidłowy. Tak samo ja, jak i uczniowie. Jak czegoś nie mogą zrobić już, to mówią, że im nie idzie, a ja nie jestem w stanie na lekcji podejść i zobaczyć, czy oni mają otwartą daną stronę.

Z jakiej przeglądarki pani korzysta?

Mozilla, Explorer, ale najlepiej chodzi to na Chrome. To różnie, ale przyjdzie nauczyciel, który administruje salą i zmienia to.

Pierwszy raz pojawił się taki problem, dlatego to zgłoszę.

Nie wiem, czy to ma wpływ, ale wydaje mi się, że może.

Każda przeglądarka inaczej czyta.

Może być też obciążenie serwera, bo ileś osób się loguje w danym czasie na tę stronę.

Jak pani ocenia prezentacje?

Dobrze.

Czy coś należy zmienić?

Nic nie przychodzi mi do głowy. Mam zajęcia 2 razy w tygodniu i nie korzystam. Zdarza się, że jak są na praktykach, to nie korzystam, bo były takie miesiące.

Jak często uczniowie korzystali z tej platformy?

Wtedy, kiedy ja im każę, to korzystają. Ciężko ich zmotywować do czegoś, więc jak robią, to tutaj. W domu nie robią praktycznie nic.

Czy jakieś jeszcze problemy pani pamięta?

Nic poza logowaniem i tym, że nie mogę dodać kolejnej grupy. Niektórzy pomyłkowo wpisać identyfikator 801 i pan Rybiński potwierdził (niezrozumiały materiał 7:09-7:12). Ja nie mogę się z nim skontaktować, aby to dezaktywował to. Powinna być możliwość wysłania mojej prośby o dezaktywację ucznia. Aby on należał tylko do mnie, aby się nie okazało, że jestem dodatkowym nauczycielem i robię testy, a on by tego nie sprawdził. Zaznacza się wszystko, nie patrzy się, a uczniów jest dużo.

Jeśli chodzi o wygląd i obsługę? Czy było to przejrzyste?

Wszystko jest przejrzyste i czytelne. Nie jestem zwolenniczką natłoku informacji, bo potem niechętnie się do tego sięga.

Czy nauka z e-podręczników ma wpływ na kształcenia?

Ma. Inaczej jest na obrazie, a inaczej na filmikach. Bardziej przekładają to na swój zawód.

Z których podręczników uczniowie wolą korzystać?

Z e-booków.

Uczniowie mówią, że podręczniki są pisane ciężkim językiem.

Bo tam jest dużo terminów, które jednak muszą mieć. Idą nowym programem, w którym są słowa kluczowe. Jeśli ich nie użyją, to będą mieli odejmowane punkty na egzaminie.

Jakie są mocne i słabe strony e-podręcznika?

Mocną stroną są filmiki. O słabej stronie ciężko coś powiedzieć. Ewentualnie problemy techniczne.

Czy widzi pani możliwość wprowadzenia e-podręczników do innych szkół?

Jestem za.

Dostrzega pani bariery, które mogłyby wystąpić podczas wprowadzenia takich podręczników do szkół?

Barierą jest to, że jest jedna tablica i rzutnik. Nasza szkoła jest bardzo duża i nie ma możliwości, aby przyszedł drugi nauczyciel i wykorzystał to. Nie ma komputerów.

Są też szkoły, w których 3 uczniów siedzi przy jednym komputerze. Czy jeszcze jakieś bariery?

Nie, tylko techniczne. Może nauczyciele powinni mieć szkolenia dodatkowe.

Czy po zakończeniu projektu chciałaby pani dalej korzystać z e-booka?

Jak najbardziej.

Czy wprowadzenie e-podręczników może przyczynić się do poziomu kształcenia?

Jak najbardziej.

Czy klasy, które korzystały z e-podręcznika, zdawały już egzamin zawodowy?

Nie. W tym roku też nie będą zdawać, bo będą papierowe.

Jak wygląda procentowo zdawalność?

Nie jestem od hotelarstwa, ale wiem, że kiepsko.

Czy chce pani coś dodać?

Chyba nie.

Czy jeszcze jakieś zmiany? Pojawiły się uwagi, że brakuje pytań podsumowujących lekcje, które odpowiadałyby na egzamin teoretyczny.

Tak, jeśli chodzi o taką korelację.

Przydałby się moduł testowy, z możliwością wypełniania faktur, aby te pliki były edytowalne.

To by się przydało do wszystkich zawodów. To można zastosować we wszystkich zawodach.

Drugą rzeczą jest pierwszy moduł, wprowadzenie historii hotelarstwa, teorii.

I tyle.

Dziękuję.

Dziękuję.

4.4.22 W22

Jak wygląda nauka w zawodzie technik hotelarstwa tutaj w szkole? Jak wyglądają lekcje, jak są prowadzone, przy użyciu jakich narzędzi?

To oczywiście zależy od tematyki. Przy użyciu podręcznika, przy użyciu E-booka. Bardzo często z niego korzystam. No i przy użyciu innych materiałów źródłowych typu filmów, które uda mi się gdzieś tam pozyskać chociażby na youtube, z prezentacji i tego typu materiałów. Myślę, że głównie to.

Jak z aktualnością podręczników papierowych?

One są w miarę aktualne tylko mam pewne zastrzeżenia co do ich uporządkowania graficznego. Nie do końca jestem zadowolona z ułożenia treści w tych podręcznikach papierowych, dlatego też częściej korzystam z E-booka.

Czy te treści w papierowych podręcznikach są przekazane w sposób jasny, czytelny dla uczniów?
Czy coś by Pani w nich zmieniła?

Może zmieniałabym formę, szczególnie jeśli chodzi o te podręczniki z WSiPu, bo tam jest wszystko pisane jednym ciągiem, a uczniowie muszą mieć to bardziej urozmaicone. Tego brakuje.

Uczniowie wskazują na to, że jest to pisane jednym ciągiem i trudnym językiem. Przechodząc do E-podręcznika, z jakich elementów najczęściej Pani korzysta?

Najczęściej z E-booka. Zdarzało mi się korzystać z prezentacji i z testów.

Jakby Pani oceniła te poszczególne elementy? Zacznijmy od prezentacji?

Pozytywnie bym je oceniła, dlatego też często z nich korzystam. One są w miarę czytelne i dla uczniów i dla mnie. Wyodrębnione są te najważniejsze elementy, a do tego są ilustrowane, co nie pozostaje bez wpływu na odbiór. Jak najbardziej pozytywnie.

Czyli nic by Pani tutaj nie zmieniła, a może coś by Pani dodała w tych prezentacjach?

Nie.

A testy? Jak je Pani ocenia?

Może trochę mało tych pytań, ale takie pozytywne wrażenie. Tam jest tylko kilka pytań i można by zrobić tych pytań po prostu więcej.

Pojawiał się też pomysł na stworzenie osobnego modułu z pytaniami, żeby było ich więcej w związku z egzaminem.

Żeby wykorzystywać chociażby na sprawdzianach. No właśnie.

Tak, jak na ten egzamin, gdzie są pytania testowe i cztery odpowiedzi do wyboru. Dobrze, gdyby część tych pytań była zaraz po odpowiednich tematach, żeby uczniowie nawet z domu mogli to sprawdzić. Jak często Pani odwiedza tę platformę?

No jak jestem w pracy i pracuję z młodzieżą to dosyć często, nawet kilka razy w tygodniu. Wszystko zależy od tego, jaka tematyka jest w danym planie pracy.

Jak często uczniowie korzystali z tej platformy podczas testowania?

Na tyle często, jak ja korzystałam i wtedy, kiedy zadawałam im jakieś prace domowe.

A sami z siebie? Czy Pani się orientuje?

Myślę, że z własnej inicjatywy to niekoniecznie. Wie Pan jak to uczniowie.

Czy pojawiły się jakieś problemy z obsługą platformy?

Nie.

Żadnych problemów technicznych?

Nie. Może czasem coś się zawiesza, ale większych problemów technicznych nie mam.

A jeśli chodzi o formę graficzną, przejrzystość, czy coś by Pani poprawiła, zmieniła?

Nie. Jak dla mnie jest to forma wystarczająca i nie trzeba tego szczególnie poprawiać.

Czy nauka z tych E-booków ma jakiś wpływ na jakość nauczania w tym zawodzie?

No myślę, że tak, ponieważ oni wolą, jak coś jest wyświetlone, pokazane, mają swoje konta. Dla młodzieży jest to bardziej atrakcyjne, idące z duchem czasu.

Mówiła Pani, że korzysta z E-podręcznika, z tradycyjnego podręcznika i treści z Internetu. Co by jeszcze się przydało w tym E-podręczniku, żeby on w pełni wyczerpywał temat?

Trudno mi tak teraz powiedzieć. Na pewno sprzedatyby się wszelkiego rodzaju arkusze, które przygotowywałyby do egzaminów na kwalifikacje. Chodzi o arkusze bądź dokumenty, które młodzież mogłaby wypełniać tym samym kształtując te umiejętności przydatne później przy egzaminie.

Co wyróżnia E-podręcznik na tle innych rozwiązań w kształceniu w tym zawodzie?

Forma jest atrakcyjniejsza przez to, że jest to w sieci. Treści są podobne lub takie same jak w zwykłym podręczniku.

Z której formy uczniowie chętniej by korzystali, gdyby mieli wybór, z tradycyjnej czy z elektronicznej?

Trudno powiedzieć, bo niby ta forma elektroniczna jest atrakcyjna, ale część osób to wzrokowcy i muszą mieć teraź przed sobą na papierze. Tutaj zdania byłyby chyba podzielone.

To się pojawia w rozmowach z uczniami, że nie ma złotego środka i podręcznika, który miałby wszystko. Jak by Pani mogła wymienić wady i zalety tego E-podręcznika?

Zaletą na pewno dostępność w różnych miejscach. Nie trzeba mieć biblioteczki, żeby to wszystko gdzieś tam trzymać. Nowoczesność. Natomiast wadą może być to, że nie może z tego korzystać każdy. Jak ktoś nie ma dostępu do sieci, to pojawia się problem, aczkolwiek można rozwiązać ściągając pewne rzeczy na twardy dysk. Więcej jest zalet jak wad.

Jak ocenia Pani możliwość wprowadzenia E-podręczników do pozostałych szkół w województwie zachodniopomorskim?

Myślę, że szkoły raczej byłyby zainteresowane.

Czy dostrzega Pani jakieś bariery z tym związane?

No jedynie finansowe, czyli dostęp do Internetu wszystkich uczniów, bo żeby każdy korzystał z E-podręcznika, to musi mieć swoje stanowisko. Nie zawsze jest to możliwe. Nauczyciel może coś wyświetlać na tablicy, ale wtedy uczniowie nie wchodzi bezpośrednio na swoje konta. Kwestie finansowe, czyli przystosowanie pracowni.

No niestety czasem przy jednym komputerze siedzi dwóch lub trzech uczniów.

Tak.

Czy jest dalsza chęć korzystania z E-podręcznika po zakończeniu programu?

Jak najbardziej. Ja cały czas korzystam i mam nadzieję, że będę mogła to nadal robić.

Czy chciałaby Pani coś jeszcze dodać odnośnie tego E-podręcznika?

Nie. Nic nie przychodzi mi do głowy. Jeśli coś przyjdzie mi do głowy, to napiszę do administratora.

4.4.23 W23

W jaki sposób były panie zaangażowane w testowanie e-podręcznika i platformy multimedialnej?

R1: Wykorzystywaliśmy na lekcjach, przygotowywałyśmy materiały edukacyjne z e-podręcznika, uczestniczyliśmy w szkoleniach, ale główna idea, to wykorzystywać. W klasie projektowej i w innych.

R2: Same tworzyłyśmy pomoce, które umieszczaliśmy na platformie.

Ilu uczniów brało udział?

R1: 19 uczniów, ale obecnie jest 18, bo jedna dziewczyna odeszła.

Czy w innych klasach jest testowany e-podręcznik?

R1: Tak.

Ile klas?

R1: W 4.

R2: *Ja osobiście w 2, w 2b i 3b, czyli dwóch hotelarskich.*

R1: *Mam we wszystkich klasach i we wszystkich to wykorzystuję. Również w technikum żywienia jest wykorzystywane, bo są odpowiednie treści.*

Uczniowie mają kontakt, czy dodatkowo na lekcji?

R1: *Dodatkowo na lekcji, jako uatrakcyjnienie.*

Jak wyglądały lekcje z wykorzystaniem e-podręcznika w klasie projektowej?

R1: *Były prezentacje, wydrukowane materiały dla ucznia. Wykorzystywaliśmy materiały multimedialne, ewentualnie w klasie projektowej były zadawane zadania domowe. Przygotowywali je właśnie z e-booka.*

Czy korzystały panie z innej pomocy?

R1: *Tak, z podręcznika. Korzystałyśmy z nich, nie tylko z e-booka.*

R2: *My musimy realizować podstawę kształcenia zawodowego i nie zawsze e-book był zgodny w 100% z podstawą. To musimy uzupełniać.*

R1: *O BHP.*

Jakich elementów zabrakło?

R1: *BHP i typowych zadań egzaminacyjnych. Większej ilości dokumentów wykładowych. Z części teoretycznej jest super przygotowany, ale praktycznej ciężiej.*

Mówi się często, że przydałyby się zadania egzaminacyjne pod koniec.

R1: *Tak, zadań egzaminacyjnych pod kwalifikacje, które mamy.*

Aby to było edytowalne.

R1: *Tak, aby mogli wejść, uzupełnić, usunąć.*

R2: *Podpisujemy się pod tym.*

Czy podczas testowania pojawiały się problemy?

R1: *Nie. Ani z obsługą, ani niczym. Może raz nie mogłam edytować, zgłosiłam to i w ciągu godziny było usunięte.*

Jak panie oceniają stronę graficzną, przejrzystość, poruszanie się, funkcjonalność?

R2: *Jest przejrzysty, łatwo jest znaleźć materiały. Wygląd graficzny też jest dobry.*

Czy ten podręcznik jest dostosowany do potrzeb uczniów?

R1: *Myślę, że tak. Spełnia oczekiwania, chętnie korzystają.*

R2: *Przejrzysty, niechaotyczny, im łatwiej się uczyć.*

Jakie są słabe i mocne strony e-booka?

R1: *Łatwiejsze przygotowanie do części teoretycznej. Łatwa przyswajalność wiedzy, atrakcyjna przyswajalność wiedzy. Słabą stroną jest brak ćwiczeń, które mogą przygotować do egzaminu praktycznego.*

Nie wszyscy są przekonani i traktują to jako uzupełnienie.

R1: *Bo to jest nowość dla nich. Jak ktoś jest przyzwyczajony do książki papierowej, to potrzebuje czasu, żeby się przestawić. Ja zaczynam z nimi e-booka i na jakimś etapie się przyzwyczajają i oceniają to pozytywnie.*

Czy coś jeszcze należałoby udoskonalić?

R1: *Jest w porządku.*

R2: *Głównie nam zależy na tych zadaniach.*

R1: *Dokumenty i zadania praktyczne i będzie wszystko.*

R2: *Aby uczeń miał świadomość zadania egzaminacyjnego, że uczy się pod tę kwalifikację i do tego egzaminu. Będzie widział, że kończy e-booka, daną partię materiału i robi zadania egzaminacyjne. Żeby wiedzieli, jak to ma wyglądać.*

Jak często uczniowie logowali się na tę platformę?

R1: *Nie wiem.*

Czy są sygnały, że logowali się sami z siebie?

R1: *Byli uczniowie, którzy sami z siebie się przygotowywali do testów. Jak były zadania, czyli raz w miesiącu, to też.*

R2: *Czasami udało nam się wejść do pracowni, aby każdy miał dostęp. Wtedy, na lekcji, się logowali.*

R1: *Sami wykorzystywali e-booka.*

Jeśli chodzi o egzamin teoretyczny, to mówili, że teoretyczny zdali wszyscy, a ile zdało egzamin praktyczny?

R1: *Z tej klasy projektowej nie zdało 7 osób, a było 19.*

Czyli około 60%.

R2: *Chcielibyśmy więcej, ale jest dobrze.*

Jak wyglądało to w latach wcześniejszych?

R1: *Koło 70%.*

R2: *To zależy od rocznika.*

R1: *Był też tam element językowy. W tym nowym nie ma.*

R2: *To chyba jest też kwestia reformy. Kiedyś, jak uczniowie podchodzili do egzaminu, to byli dorośli. To są jeszcze dzieci. Kiedyś kończył szkołę, zamykał pewien etap, przychodził na egzamin i jak nie*

zdał, to dramat. Obecnie nie zdają sobie sprawy z tego, że nie zdali, bo wiedzą, że mają czas w szkole. Mają mało poważne i dojrzałe podejście do egzaminu.

R1: *Druka klasa to za wcześnie na egzamin.*

R2: *Oni są niedojrzali. Jakiś etap zaliczyli, mają recepcję, więc robią następne rzeczy, bo przecież chodzą do szkoły i jeszcze się uczą, czują, że zdążyć zdać.*

Z jakich elementów najczęściej panie korzystały?

R1: *Prezentacje, materiały multimedialne i materiały dla ucznia.*

Jak panie oceniają prezentacje?

R1: *Nie ma z nimi problemu, działają, zawierają treści, które są przydatne. Filmiki, materiały multimedialne są wystarczającej długości. Wiadomo, że są pewne określone normy i są w taki sposób przekazane, że uczeń potrafi coś nich wyciągnąć, potrzebne informacje, podsumowujące zagadnienia. Materiały dla ucznia ułatwiają robienie notatek, bo jest dużo wiedzy. Część mają podaną, część uzupełniają sami, więc nie muszą robić wszystkiego sami.*

R2: *W e-booku to wszystko jest po kolei i uporządkowane.*

R1: *Nie muszą szukać prezentacji. To jest wygodne.*

Uczniowie wspomnieli, że nie filmiki nie zawsze odpowiadają treściom. Czasem brakuje logicznego powiązania.

R1: *Może jeden taki filmik zapamiętali, ale są też pokazane sytuacje, które w hotelu nie powinny się zdarzyć i nauczyciel zwraca uwagę, że powinno być tak, a nie inaczej. Sami też powinni logicznie znaleźć co jest nie tak. Robimy z nimi zadania, przedstawiamy im błędne sytuacje i oni mają znaleźć odpowiednie.*

Jak panie oceniają szkolenia dla nauczycieli?

R1: *Rewelacyjne.*

R2: *Możemy jeszcze jeździć.*

R1: *Pod względem merytorycznym, obsługi i atmosfery.*

Wszystko było jasno określone.

R1: *I przydatne były.*

Jak oceniają panie podręcznik metodyczny dla nauczycieli?

R2: *Tam są scenariusze lekcji. Na początku korzystaliśmy, ale jak już się wdrożyliśmy to nie był potrzebny.*

R1: *Ale do pierwszego etapu przygotowań i zapoznania się był przydatny.*

Jak panie oceniają całą platformę kształcenia?

R1: *Bardzo przydatna, nowoczesna.*

R2: *Ta forma bardziej się podoba uczniowi, niż podręcznik. Wiem, jak prowadziłam z podręcznikiem z drugą klasą. Jest większe zainteresowanie, pracują inaczej, czytają.*

R1: *Komputer ich przyciąga. Satysfakcja, że mogą korzystać.*

R2: *To jest pokolenie komputerowe.*

Uczniowie mówili, że mogłaby być mobilna aplikacja na telefon, ale mogliby z tego ściągać.

R1: *Nie wszystkich stać, aby włączać tę stronę. Nie działa to na tablecie, więc można by to udoskonalić.*

R2: *Można w autobusie, tramwaju się przygotować, poczytać. To jest też dobry pomysł.*

R1: *Mają swoje patenty i wiedzą jak ukryć telefon.*

Zawsze są wady i zalety jakiegoś rozwiązania.

R1: *Jeżeli to im się podoba i korzystaliby z tego jeszcze chętniej, to czemu nie.*

R2: *U nas jest zarządzenie, że na egzaminie maturalnym lub zawodowym komórki zostają na zewnątrz i ja nigdy nie jestem do końca przekonana, że nie mają telefonów, czy po prostu mają, ale wyciszone.*

R1: *To jest ryzyko, bo może być anulowany cały egzamin. Presja jest okrutna. Jak on sam, to pół biedy, ale jak inni ucierpią.*

Czy po zakończeniu projektu chciałyby panie korzystać dalej z e-podręcznika?

R1: *Oczywiście.*

Dlaczego?

R1: *Ułatwia pracę, jest w przystępnym materiale. W atrakcyjnej formie.*

Czy jest możliwość, aby wprowadzić te podręczniki do wszystkich szkół z województwa zachodniopomorskiego? Czy dostrzegają panie jakieś bariery?

R2: *Tylko techniczne, jeśli szkoła ma sprzęt.*

R1: *Szkoły generalnie mają.*

R2: *W każdej szkole jest jedna pracownia komputerowa. Jak najbardziej.*

R1: *Jest rzutnik i laptop w każdej szkole.*

Czy jeszcze jakieś?

R1: *Opór nauczyciela, który boi się nowości.*

R2: *Starszy nauczyciel, wiekowy, który całe życie pracuje w formie papierowej. Ciężko się ludziom starszym przestawić.*

Czyli potrzebne są szkolenia?

R1: *Tak.*

Czy chcą panie coś dodać?

R1: *Chcemy szkolenia z tablicy multimedialnej.*

R2: *Nawet się spotkać na zadania egzaminacyjne.*

R1: *Każda z dziewcząt coś by umieściła.*

Stworzyć bazę pytań, jak jest na prawo jazdy.

R2: *Byłoby super.*

R1: *Do części teoretycznej tak, a do praktycznej zadania.*

Aby po każdej lekcji były dopasowane pytania.

R1: *Tak, coś takiego.*

Dziękuję bardzo.

4.4.24 W24

Na początek, tradycyjnie – jak wygląda nauka w zawodzie technik hotelarstwa?

Według mojej wiedzy to ta nauka powinna uwzględniać obserwację, w miejscach, gdzie taki zawód jest wykonywany. Uczniowie powinni odwiedzać te placówki, hotele i wiem, że w niektórych przypadkach, szczególnie dużych ośrodkach miejskich jest to w ten sposób prowadzone. Uczniowie idą do hotelu, motelu i widzą jak to działa. W przypadku mniejszych miejscowości jest duży problem ze zorganizowaniem takiej wizyty. Odbywa się po prostu na zasadzie teoretycznej, np. czytają ustawę co gdzie powinno się znajdować albo mają opisane to w punktach, w podręczniku.

Do tej pory byłem w jednej szkole przy której mieli przy szkole hotel, w którym mogli poznawać wszystko. To był normalny hotel, należący do szkoły.

W szczecinie, prawda?

Tak. Zespół Szkół Nr8. W tych pozostałych mają raz na rok wyjazd miesięczny.

Tak, ale mi nawet nie chodzi o praktyki tylko np. wyjścia w trakcie lekcji.

Mają też pracownię.

Tak, ale to nie zawsze jest naturalna sytuacja. Specyfika, typ gości jest określony. Standard też jest pewnie stosunkowo niski. W przypadku tego projektu było fajne to, że brali udział pracodawcy, którzy zarządzają dużą siecią hoteli. To jest zaleta.

Czy orientuje się pan w kwestii podręczników, z których uczą się uczniowie, jeśli chodzi o ich aktualność i dostosowanie do podstawy programowej?

Jeśli chodzi o dostosowanie do podstawy to po ostatnich zmianach, jeden taki podręcznik ma akredytację ministerstwa, więc musi być zgodny z podstawą programową. Jednak nie wiem na ile korzystają z nich nauczyciele i jakie są opinie uczniów to niestety nie wiem.

Jak ogólnie oceniłby pan poziom kształcenia w zawodzie technik hotelarstwa w województwie zachodniopomorskim?

To jest kwestia dosyć problematyczna. Turystyka jest jednym z głównych filarów gospodarki województwa zachodniopomorskiego. W wszelkiego rodzaju strategiach czy planach rozwojowych kładzie się akcent na rozwój turystyki. Z drugiej strony brakuje infrastruktury, która by spełniała standardy kraju europejskiego w XXI wieku. Tego jest za mało. W dużej mierze jest to rozstrzał między agroturystyką na słowo honoru, a hotelami w dużych miastach czy hostelami dla młodzieży. Trudno mi powiedzieć na ile w tych placówkach mniej profesjonalnie zorientowanych są zatrudniani absolwenci hotelarstwa. Nie zawsze pracodawcy tego wymagają. I tak muszą przeszkolić pracowników pod kątem swoich standardów – co wolno, czego nie wolno itd. Zastanawiam się nad celowością kształcenia takich kadr.

Porusza pan tematykę niedostosowania wiedzy uczniów do potrzeb rynku pracy. Przez to muszą się odbywać doszkolenia.

I tak to musi się odbyć, bo placówki bywają specyficzne i mają różne standardy. Jednak nie wskazywałbym na niedostosowanie kształcenia, przekazywanej wiedzy do potrzeb rynku pracy, bo tu zawsze będzie różnica, bo pracodawcy mają swoje preferencje, wymogi, standardy. Raczej

zwrócił bym uwagę na niedostosowanie oferty edukacyjnej do realnych możliwości wchłonięcia przez wojewódzką gospodarkę absolwentów.

No tak, dużo uczniów myśli, że jak skończy technikum to zaraz dostaną pracę w zawodzie, bo ktoś im tak powiedział, jest dużo hoteli, a w gimnazjum nikt im nie powiedział jak to jest do końca.

No tak. Hotele też wobec powszechności wyższego wykształcenia, kładą nacisk na poszukiwanie takich pracowników. To daje, choćby w teorii, możliwość lepszego zorientowania się w kwestiach związanych z obsługą klienta, z językami. Ten człowiek ma więcej czasu na zdobycie odpowiedniej wiedzy.

Przy nowej podstawie programowej, nowym egzaminie pojawia się problem nieumiejętności języków. Nie ma tego na egzaminie, ale jest z tym duży problem.

To jest absurdałne założenie przy zawodzie, który opiera się na wymianie ludzi z różnych miejsc na świecie.

Zachodnie powiaty język niemiecki powinny uznać za podstawę.

Dokładnie tak, a z moich rozmów z uczniami wynika, że jest kiepsko z językiem.

Nie chcą się uczyć. A jakby pan ocenił zdawalność egzaminów? Wiem, że z teorią nie ma większych problemów, ale z praktyką już tak i zdawalność wynosi od trzydziestu kilku procent do dziewięćdziesięciu kilku procent.

Moim zdaniem to wynika z tego, że egzamin praktyczny jest opisowy. Ten sam problem mieliśmy z nowymi maturami – konieczność wpisania się w klucz. Osoba odczytująca odpowiedź, ścieżki postępowania w danej sytuacji, nie widzi jej w akcji i odbiór jest bardziej zero jedynekowy. Egzamin praktyczny lepiej pozwala zaobserwować jak człowiek funkcjonuje w relacjach międzyludzkich. Przez pisemną formę uczeń ma dużo więcej czasu do zastanowienia się, co może mu pomóc, jednak jak się nie wpisze w klucz, bądź zadania robi w nieodpowiedniej kolejności łatwiej go ulać. Jednak często takie drobne zmiany nie miałyby dla klienta znaczenia. To powoduje, że część osób ma mniej punktów, a to nie wskazuje na to jak się zachowują w życiu zawodowym.

Fajnie by było, jakby to rzeczywiście był egzamin praktyczne, typu przychodzi tajemniczy klient.

Nawet odgrywanie scenek, co jest praktykowane na różnych szczeblach i w różnych firmach. Ludzie przychodzą i odgrywają scenki, a w ten sposób uczą się. Brak języka i praktycznego egzaminu to największe zarzuty.

Jakie narzędzia, rozwiązanie mogłyby podnieść jakość kształcenia w zawodzie?

W kontekście e-podręczników uważam, że bardzo dużo zależy od kreatywności i charyzmy nauczyciela. On powinien zachęcić uczniów do odgrywania scenek, nagrywania się, po to, żeby analizowali i widzieli gdzie robią błędy. W ten sposób dużo łatwiej będzie im zapamiętać jaka ma być kolejność postępowanie. Jeśli kilkakrotnie odtworzą taką scenkę to wejdzie im to w krew. Uważam, że postawienie na interakcję i stawianie się w rzeczywistych sytuacjach zawodowych jest kluczem do podniesienia jakości kształcenia.

W ramach projektu „Innowacyjne podręczniki do kształcenia zawodowego” był testowany ten podręcznik w 10 szkołach. Jakie widzi pan wady i zalety takiego rozwiązania?

Może nie tyle wady, co słabości widzą w tym względzie, że podręcznik musi być jeszcze rozwijany jeśli chodzi o swoje funkcjonalności. Funkcjonalności które wymuszają na uczniach większą aktywność w korzystaniu podręcznika. W tej chwili jak uczeń dostaje zadanie domowe to ciąga plik w pdf, drukuje to i wypełnia. Gdyby te formularze były aktywne i można by było zobaczyć, że dany uczeń zalogował się na konto w konkretnym czasie i wykonał to zadanie w tym czasie. Dałoby to dużo więcej informacji na temat tego jak uczeń się uczy. Co więcej, odciąża to nauczyciela, który nie musi się wczytywać w pismo ucznia. Tak naprawdę to powoduje, że ten podręcznik nie żyje tylko w trakcie lekcji. To jest problematyczne, że uczeń może się wyłączać na przekazywaną wiedzę wychodząc z założenia, że on sobie to sprawdzi, bo ma dostęp do materiału. Z kolei jak się nie będzie im dawało zadań wymagających aktywności intelektualnej to się nie nauczą.

Oni podobno do niczego nie chcą sięgać.

No właśnie, znów. Jeśli mamy zadanie domowe, które wymaga zalogowania, bardziej motywuje. Nie można wtedy skserować wypełnionego dokumentu od kolegi. Sam wiem jak to działało niegdyś.

Wprowadzenie mechanizmów wymuszających indywidualną pracę, mogłoby być przydatną korzyścią dla jakości. Jeśli chodzi o zalety to jest ich dużo – stałą aktualizacją, filmiki instruktarzowe ułatwiają zapamiętanie informacji. Człowiek dużo łatwiej zapamięta informację mając obraz, dźwięk i jeszcze pojawiające się w punktach na ekranie etapy obsługi klienta niż po przeczytaniu zeszytu. Dostęp do różnego rodzaju gier, które póki co są w prymitywnej formie, ale to jest kwestia rozwojowa. Cechą wewnętrzną podręcznika jest to, że on ma być stale rozwijany. Nie można się nastawiać na to, że nic już się nie zmieni. Brakuje kilku funkcji, które uniemożliwiają przyjęcie tego podręcznika jako oficjalnego. Nie może przez to otrzymać akredytacji z ministerstwa, ale to są rzeczy techniczne – wyszukiwarka treści, całościowy spis treści. To wymaga trochę pracy, ale poza tym uważam, że to jest dużo lepsze rozwiązanie niż podręcznik tradycyjny.

Nauczyciele wspominali, że brakuje przeglądarki, spisu.

Tak. Jak ja przeglądałem go i przygotowywałem się do badań to było problemem to, że trzeba we wszystko klikać. Jakby funkcjonowała wielowymiarowa wyszukiwarka, wyszukująca wszystkie multimedia albo filtrująca tematy według dostępności multimediów... pomysłów jest dużo, rozwiązań również. Brakuje tylko czasu i pieniędzy.

Warto przy okazji zadań, żeby uczniowie robili coś więcej w domu, przygotować kilka zadań do tematu. Dzięki temu uczniowie nie mieliby tego samego, a byłyby losowo przydzielane, w ten sposób nie będą mogli ściągać.

No tak, wymagałoby to jakiegoś wysiłku intelektualnego. Podczas moich spotkań z nauczycielami zauważyłem, że na pytanie czy ich zdaniem byłoby dobrze gdyby nauczyciele mogli sami wrzucać tematy, stwierdzali, że tak, super pomysł. Na pytanie czy sami byliby gotowi to opracować odpowiadali, że to zależy czy inni by też opracowali. To jest mentalność Kalego. Jeśli ktoś da i będzie frajerem, bo ta do za darmo a inni będą mogli z tego korzystać to świetnie, ale ja sam nie będę z siebie robił idioty, bo nic z tego nie mam. Ta postawa jest mało przydatna w dzisiejszych czasach z punktu widzenia rozwoju społeczeństwa. Wymiana wiedzy, którą się ma jest bardzo ważna. To nawet nie jest know-how. W przypadku większości nauczycieli są to zebrane materiały przez lata. Jeśli chcą to wydać to świetnie. Jednak jeśli nie mają pomysłu jak na tym zarobić, bądź nie wiedzą

jak za to się zabrać to niech znajdą kogoś kto im pomorze, bądź niech to udostępnią i dostaną order uśmiechu, nie wiem co. Jednak będą mogli się wykazać. To wymaga jednak działań uświadamiająco-motywujących.

Wielu z nich mówiło, że posiłkują się swoimi materiałami.

Pamiętam, że na początku projektu, w grupie programowej uczestniczyli nauczyciele i główny autor e-podręcznika powiedział, że nauczyciele to leniuchy i chcieliby mieć wszystko w jednym miejscu gotowe.

Dużo dają prezentacje z podręcznika.

Tak. To jest duża oszczędność czasu, ale z mojej perspektywy jak ktoś narzeka na to, że prezentacje są za krótkie, mają zbyt ogólne informacje, to niech to uzupełni. Może to być nawet podpisane jego nazwiskiem, niech ma do tego prawa autorskie. Nie bo nie wydaje się być postawą uwstecznioną..

Nauczyciele mówili, że niektóre prezentacje są gorsze, inne lepsze. Jedne mają mniej treści, inne więcej, ale jak spytałem do których tematów trzeba by było to uzupełnić to nie wiedzieli. Nie byli w stanie wskazać dokładnie co trzeba poprawić, żeby to było konstruktywne, nie byli w stanie.

To być może jest wskazówka do ulepszenia tego. Na każdej stronie niech funkcjonuje zakładka „wskazanie błędu”. Jak ktoś widzi błąd to od razu może to zgłosić.

Jaka jest możliwość powodzenia tego e-podręczników w szkołach w zachodniopomorskim?

Ja uważam, że sądząc po zebranych opiniach, jeśli jest tak dużo zebranych opinii to mniej nie będzie. Uczniowie i nauczyciele są zadowoleni, więc ma potencjał do szerokiego wdrożenia.

Czy mogą być bariery pojawiające się podczas wdrażania tego do innych szkół?

Zauważyłem bariery techniczne - komputery nie działają, albo uczniowie siedzą po trzech przy jednym komputerze, co też nie poprawia efektywności pracy. Liczba komputerów i jakość sprzętu mogą być ograniczeniem. Czasem też pojawiał się brak możliwości wypełniania egzemplarzy w

formie elektronicznej. To generuje dodatkowe koszty, typu kserowanie. To może być w niektórych przypadkach problematyczne, bo są rodziny dla których 2 zł tygodniowo może być problemem.

Problemem też jest to, że nie wszyscy mają dostęp do Internetu.

Jednak to jest czynnik, który można założyć, że w najbliższych latach będzie się niwelować. Z czasem nie będzie się dało funkcjonować przez Internet. Nawet jak uczeń nie ma w domu komputera to może korzystać z biblioteki szkolnej.

Jeszcze pojawiła się uwaga, że mogłaby być wersja mobilna. Nawet na tablecie nie wczytuje się poprawnie.

Tak, chyba w Świnoujściu też dostałem taki komunikat. Był problem z ipad.

Uczniowie mówili, że jakby była wersja mobilna to korzystaliby z niej podczas drogi do szkoły, ale nie wiem na ile to prawda.

Ja mam problem z wiarygodnością takich poglądów.

No tak, sami przyznali, że wtedy łatwiej by było z tego ściągać.

Ok. być może to jest fajna rekomendacja do kolejnej funkcjonalności – zablokowanie kont uczniów na czas sprawdzianów. Uczeń nie może się wtedy zalogować na nie. Sądząc po wynikach badań prowadzonych przez pojawieniem się e-podręcznika to entuzjazm był ogromny, a teraz jak się pytam uczniów czy korzystają z tego w domu to mało kto się do tego przyznał. Raczej korzystają z zeszytów, w których notują na lekcji. To może być też kwestia pokoleniowego przyzwyczajenia do zdobywania wiedzy. Może ich młodsze rodzeństwo, które uczestniczy w programie Cyfrowa Szkoła i uczą się na tabletach będą lepiej sobie z tym radzić i łatwiej się przyzwyczajają.

Na pytanie, z których książek chcieliby korzystać odpowiedzi były podzielone. Nie ma przekonania do żadnej ze stron. Jedno jest uzupełnieniem drugiego.

Tym bardziej, że widać ograniczenie e-podręcznika wynikające z tego, że nie masz Internetu, bądź prądu to z niego nie skorzystać. Jednak jego przewaga nad tradycyjnymi podręcznikami to aktualność, czy łatwiejsze wyszukiwanie treści.

Zapytałem o wszystko, czy chciałby pan coś jeszcze dodać?

Nie, dziękuję.

4.4.25 W25

Porozmawiamy o tym, co chcielibyście zmienić w tych podręcznikach. Dlaczego wybraliście akurat tę szkołę, a nie inną?

R1: Bo nie było lepszego wyboru.

Co masz na myśli mówiąc, że nie było wyboru?

R1: Nie chciałam iść do liceum a w Szczecinie jest mało techników.

Czyli rozumiem, że to jest najlepsze technikum w Szczecinie.

R1: Tak, najlepsza szkoła.

Czyli mamy pierwszy czynnik. Kto się kierował jakimś innym?

R2: Polecano mi tę szkołę.

Jakie jeszcze?

R3: Łatwość znalezienia pracy po jej ukończeniu.

A skąd wiesz, że będzie praca w tym zawodzie?

R4: Jest wybór pracy po tym kierunku, jesteśmy tego pewni.

Czy jeszcze jakieś powody?

A czy ktoś z Was przyszedł do tej szkoły, bo miał lekcje z doradztwa zawodowego w gimnazjum?

R(wszyscy): Nie

R2: Mi wyszło, że mam iść na majsterkowicza.

Czy ktoś przyszedł do tej szkoły, bo poszedł kolega lub koleżanka?

R(wszyscy): Nie

Ostatni powód, który często się pojawia to: poszedłem bo było blisko.

R(wszyscy): Nie

Wszyscy jesteście ze Szczecina lub okolic? Bo jest internat w tej szkole?

R4: Tak.

Braliście udział w testowaniu podręcznika w zeszłym roku. Powiedzcie jak to przebiegało, co robiliście z tym podręcznikiem?

R2: Czytaliśmy różne rzeczy.

R5: Ściągaliśmy z niego. Można by poprawić jego mobilność. Jakaś aplikacja do przeglądania by się przydała.

Mieliście prezentacje, testy?

R(wszyscy): Tak.

Lekcje mieliście tutaj, czy w innej sali, gdzie są komputery?

R5: W innej.

I wtedy się logowaliście na tę platformę. A czy w domu też się logowaliście?

R5: Nie.

R1: Niekoniecznie.

Czy ktoś się zalogował z własnej woli?

R4: Chyba nie.

Czyli tyle, ile się logowaliście w szkole wam wystarczało, nie musieliście się dodatkowo uczyć itd. Czy mieliście już egzamin zawodowy?

R3: W styczniu mamy.

Myślicie, że wtedy będziecie wchodzić na tę stronę?

R5: No nie wiem, zobaczę.

Co wam się najbardziej podobało w tym podręczniku?

R3: Nie trzeba nosić książek.

R5: Jest łatwe w obsłudze, na pewno jest przejrzyste. Dobrze skonstruowana treść.

Jak wam się podobały filmiki?

R2: Były jakieś filmiki?

R4: Coś tam było.

R1: Tak, były filmiki.

R4: Pamiętam, że tam jakieś błędy były. Dziwnie to wyglądało.

Czyli dress code zawiódł, nie wyglądali tak jak trzeba. Jakie jeszcze minusy widzicie? Co wam się nie podobało? Czego wam zabrakło?

R2: Wszystko było ok.

R4: Obsługa tego była trudna, bo na naszych komputerach w szkole strasznie ciężko to chodzi. Strona startowa z animowanymi pinezkami spowalnia cały program.

Z jakiej funkcji najczęściej korzystaliście?

R1: Z prezentacji.

Czy podczas obsługi pojawiają się jakieś problemy? Oprócz za długiego ładowania. Czy były jakieś kłopoty z logowaniem, z dostępem?

R5: Chyba nie.

R2: Zapominanie hasła.

Gdybyście mieli sami stworzyć taki podręcznik, czy stworzylibyście go w jakiś inny sposób?

R3: Ja bym go w ogóle nie tworzyła.

Rozmawiałem z panią przed chwilą, że korzystaliście też z tradycyjnych podręczników. Z których według was lepiej się uczy, z tych e-podręczników czy tych papierowych?

R3: Najlepiej to z żadnych.

R5: Z e-podręczników jest chyba lepiej, bo są pod ręką.

Idziemy w takim kierunku, że wszystko będziemy mieć w telefonie.

R4: Jest możliwość korzystania z tego w smartfonie.

R5: Przed sprawdzianem można tam zajrzeć.

R4: Tak, najlepiej żeby na sprawdzianie była dostępność do tego.

R5: To nie są moje słowa.

R4: Oni nie przygotowują nawet ściąg. Za leniwi są, to nie te czasy. Ewentualnie zdjęcie zrobione, to tak.

Czyli dobrze gdyby to była wersja mobilna. Jeśli mielibyście zdecydować z jakich podręczników macie się uczyć dzisiaj, w takiej formie w jakiej są, kto wybrałby tradycyjne podręczniki? A kto e-booki? Dobrze, w tej chwili są one testowane w dziesięciu szkołach na terenie województwa

zachodniopomorskiego. Czy według was są jakieś przeszkody, żeby wprowadzić to do wszystkich szkół?

R1: Nie.

Czyli koleżanki i koledzy chętnie z tego korzystali. Czy coś jeszcze wam się nasuwa? Coś jeszcze byście zmienili?

R2: Wyczerpaliśmy temat.

Dziękuję bardzo.

4.4.26 W26

Jak wygląda tradycyjna nauka zawodu w zawodzie technik hotelarstwa?

Co ma Pan na myśli?

Bez e-booka.

Używamy różnych metod aktywizujących z wykorzystaniem internetu i literatury przedmiotu.

Jak ocenia Pani aktualność podręczników papierowych?

Mamy teraz nowe podręczniki, stworzone według nowego programu, tak więc są aktualne.

Czy w czasie lekcji z wykorzystaniem e-booka korzysta też Pani z tradycyjnych podręczników?

Tak. To jest wymóg szkoły, że musi być podręcznik, a e-book nie jest podręcznikiem uznawanym.

Słyszałem, że w wielu miejscach podarowali sobie podręczniki papierowe.

Nie, nie.

Czy treść podręczników papierowych jest dostosowana do potrzeb rynku pracy?

Tak, wiedza zawarta w podręcznikach jest potrzebna. Jest korelacja między wiedzą zdobywaną w szkole, a wymogami rynku pracy.

Jak wyglądały lekcje z wykorzystaniem e-booka?

Najczęściej wykorzystywałam prezentacje multimedialne, „materiały dla ucznia” i filmy.

Jak często logowała się pani na platformę?

Ja bardzo często. Logowałam się na platformie i pokazywałam uczniom wybrane materiały.

Czy uczniowie też korzystali z platformy? Jak często się logowali?

Wydaje mi się, że uczniowie tylko na zajęciach.

Żadnych zadań domowych im Pani nie zadawała?

Z e-booka nie.

Czasami zdarza się, że uczniowie logują się tylko żeby rozwiązać zadanie domowe.

U nas obeszliliśmy się bez e-booka.

Czy prezentacje, z których pani korzystała były wyczerpujące, czy coś chciałaby Pani w nich zmienić?

Tak, były dobrze zrobione.

Czy treści zawarte w e-booku były wystarczające?

Wiadomo, że nauczyciel na lekcji zawsze dodaje coś od siebie, ale treści były wystarczające. Pomoc nauczyciela zawsze jest wskazana, tak i przy pracy z tradycyjnym podręcznikiem, jaki z e-bookiem.

Oczywiście, nie wszystko da się wyczytać z książki. Czy podczas testowania pojawiły się problemy z obsługą?

Czasami nie mogłam otworzyć filmu. W przeglądarce Internet Explorer prezentacje czasem nie chciały otworzyć się na całej stronie, tylko w małym okienku. Trzeba było włączyć przeglądarkę Mozilla.

Dziękuję, to cenna uwaga. Wina może leżeć po stronie przeglądarki i po stronie złego oprogramowania, trzeba zwrócić uwagę, aby w każdej przeglądarce wygląd był taki sam.

Czy wygląd był dobry, miała pani jakieś problemy z poruszaniem się na platformie?

Nie. Szybko odnajdowałam potrzebne materiały, platforma jest czytelna i przejrzysta.

Czy nauka z tych podręczników ma jakiś wpływ na jakość nauczania?

Oczywiście, uważam, że jest to bardzo dobre narzędzie. Bardzo pomaga nauczycielowi w pracy, zastępuje kilka-kilkanaście książek. A dla nauczyciela, który rozpoczyna pracę w szkole, to jest po prostu błogosławieństwo.

Z którego podręcznika uczniowi łatwiej jest się uczyć?

Z tradycyjnego podręcznika. Mimo, że młodzież więcej ma do czynienia z komputerem, niż my, jednak do nauki wolą papierowe książki.

Dowiedziałem się przed chwilą, że przydatna by była wersja mobilna na telefon. Pytanie brzmi, czy uważa Pani, że uczniowie by naprawdę z tego korzystali?

Nie, sądzę, że nie.

Uczniowie często się żalą, że muszą dużo przepisywać, a jeżeli ich zapytam, czy znajdowaliby to sami w domu, to odpowiedź brzmi „nie”. Gdy się im dyktuje, to informacje są w jakimś stopniu zapamiętywane.

Tak.

Czyli podsumowując - treści zawarte w podręczniku są wystarczające.

Czy uzupełniła by Pani jakiś blok tematyczny?

Nie przeglądałam wszystkich bloków, tylko te, które mnie interesowały, tak więc nie mogę wypowiedzieć się obligatoryjnie na ten temat. Te, które czytałam, nie wymagają poprawek.

Proszę wymienić wady i zalety e-booka.

Zalety:

- szybki dostęp do informacji,
- kompendium wiedzy na różne tematy w jednym e-booku,
- świetnie jest zbudowane tymi modułami, blokami tematycznymi,
- ciekawe materiały dodatkowe i wspierające prezentacje.

Wady:

- testy są powierzchowne, pytania bardzo ogólne, podstawowe,
- problemy techniczne z oglądaniem prezentacji i filmów.

W innych szkołach zgłaszano brak modułu testowego lub testu po każdej lekcji. Myślę, że było by ciekawie, aby do takiej bazy pytań testowych nauczyciele mogli dopisywać swoje.

Coś takiego już jest, ale w wersji papierowej. Są wydrukowane podręczniki, testy egzaminacyjne z podstawy programowej, pod kątem podstawy egzaminacyjnej.

Czy coś jeszcze chciałaby Pani zmienić w tym e-booku?

Myślę, że nie.

Jak ocenia Pani możliwość wprowadzenia e-booków w innych szkołach?

Uważam, że pomysł e-booka jest rewelacyjny i powinien być on dostępny dla wszystkich.

Czy widzi Pani jakieś bariery związane z wprowadzeniem e-booka do szkół?

Nauczyciele mogą mieć problemy z obsługą platformy. Część z nich nie lubi takich nowości. Niektórzy stronią od jakichkolwiek książek w wersji elektronicznej. Starsi nauczyciele nie obsługują komputerów, nie mają nawet poczty mailowej. Ze strony uczniów nie widzę żadnych barier.

W mniejszych miejscowościach są takie sytuacje, że część uczniów nie ma dostępu do internetu. Mogą z e-booka korzystać tylko w szkole.

Czy po zakończeniu projektu chcieliby Państwo nadal korzystać z e-podręcznika?

Ja tak.

Czy wprowadzenie e-podręcznika na szerszą skalę podniesie jakość kształcenia zawodowego?

Na pewno. Treści merytoryczne są prawidłowe, rzetelne i uczciwe. Forma dla ucznia jest atrakcyjna. Myślę, że zainteresowanie kadry nauczycielskiej wzrośnie.

Pani klasa nie miała jeszcze egzaminu zawodowego?

Nie.

Czy coś jeszcze chce Pani dodać?

Nie.

Dziękuję

4.4.27 W27

Proszę opisać jak wygląda nauka w zawodzie technik hotelarstwa.

W klasach testowanych, czy ogólnie?

Ogólnie.

Jest program nauczania zgodny z podstawą programową. Są przedmioty teoretyczne oraz praktycznej nauki zawodu. Teoretyczne są zgodne z podstawą programową nauczania wybraną przez szkołę. Metody nauczania zależą od nauczyciela prowadzącego. Przedmioty praktycznej nauki zawodu są realizowane częściowo w szkole, a częściowo w hotelach.

Czy wychodzą do hotelu raz w tygodniu, czy jeden miesiąc w roku?

Raz w tygodniu oraz praktyki miesięczne w okresie letnim. W tej chwili jest to tak zorganizowane, że część grupy ma zajęcia z nauczycielem, a druga część idzie do hotelu i tam realizuje housekeeping, albo pracę na recepcji. Później jest rotacja - wymiana. Z doświadczenia jakie mamy, wynika że hotele nie chcą wpuszczać młodzieży na recepcję. To jest nasza bolączka. W dużej mierze to wynika z tego, że jednak jest słaba znajomość języka obcego. Pracodawcy też się boją, bo to jest bezpośredni kontakt z klientem, więc jeżeli chodzi o pracę na recepcji, to nie jest to mile widziane. Na housekeeping bardziej, tutaj młodzież bez problemu może pracować, ale to na pewno też zdobywa doświadczenie. Wiadomo, że w każdym hotelu ta praca inaczej wygląda. Praktyki miesięczne są realizowane u nas miesiąc w klasie drugiej i miesiąc w klasie trzeciej. Idą wtedy do pracodawców na zewnątrz. Niektórzy wybrani uczniowie realizują tę praktykę miesięczną w okresie wakacyjnym w hotelach w Niemczech.

Jak ocenia Pani aktualność informacji zawartych w podręcznikach? Tych tradycyjnych, drukowanych.

Nie ma dużej oferty na rynku podręczników do kształcenia zawodowego. Jest troszkę tych podręczników, natomiast bardziej bym powiedziała, że to są kopie. Czy weźmiemy jedno, czy drugie wydawnictwo, to są te same treści, one nie są aktualne, nie są dopasowywane do zmian. Mielśmy teraz reformę kształcenia zawodowego, nowe podręczniki ukazały się dopiero po dwóch latach, więc przez ten czas nie mieliśmy w ogóle podręczników. Zmiany w podręcznikach są niewielkie, często tylko zmieniony jest tytuł, niekoniecznie dopasowane do kwalifikacji, tylko zmiana okładek.

Czyli nie ma takiego podręcznika, który by w pełni zaspokajał potrzeby i można by się tylko na nim opierać?

Jest to trudne do zrealizowania, ponieważ po reformie każda szkoła może mieć inny program nauczania.

Dostosować się jednak musimy do podstawy programowej. W przypadku technika hotelarstwa mamy kwalifikacje T11, później T12. Taka kolejność powinna być zachowana, ale te same przedmioty w każdej szkole mogą inaczej się nazywać. Może to być też w innej kolejności, więc wydawcom może być trudno wydać książkę, która by spełniała oczekiwania wszystkich. Jeszcze bardziej niż podręczników brakuje mi ćwiczeń. Uczę przedmiotu „podstawy przedsiębiorczości”, mam dużą ofertę podręczników na rynku. Każdy z nich ma do każdego tematu ćwiczenia. Tu natomiast nauczyciel do każdej lekcji musi sobie sam opracować ćwiczenia. Nie dość, że przygotowuje się do zajęć, to jeszcze musi przygotować ćwiczenia, później to sprawdzić, więc jest to zdecydowanie więcej pracy dla nauczycieli przedmiotów zawodowych.

Jak przebiega proces testowania e-podręczników?

Miałam trochę utrudnień, ponieważ pełnię dodatkową funkcję i nie pracuję na pełny etat, z klasą testowaną miałam tylko dwie godziny w tygodniu. Dlatego mniej korzystałam z e-booka niż inni nauczyciele. Zastosowanie to uatrakcyjniło zajęcia, bo nie wszystkie treści były w podręcznikach tradycyjnych. Mogliśmy skorzystać z gotowych prezentacji, ćwiczeń, materiałów i mogliśmy prowadzić zajęcia z wykorzystaniem e-booka. E-book był uzupełnieniem zajęć, nie opierałam się wyłącznie na tym podręczniku.

Jak często odwiedzała Pani platformę?

Sama odwiedzałam przy okazji przygotowywania się do zajęć, czy poszukiwania materiałów na jakiś określony temat. Z klasą testowaną w czasie zajęć, czyli dwa razy w tygodniu.

Wspomnieliśmy o tym jak często Pani się logowała, czyli było to częściej, niż tylko w czasie zajęć?

Tak.

Z którego z elementów podręcznika korzystała Pani najczęściej?

Prezentacje, materiały do ćwiczeń, czasami gry. Wykorzystałam z podręcznika cztery tematy, bo te zagadnienia przerabiałam w tamtym roku. Nie poznałam wszystkich możliwości dostępnych na ebooku.

Czy prezentacje były wystarczające, czy może chciałaby Pani coś w nich zmienić?

W sumie w porządku, myślę, że nie.

Czy podczas korzystania z e-booka pojawiły się jakieś problemy?

Tak, młodzież rozwiązywała test, a ja nie miałam możliwości sprawdzenia go, nie miałam podglądu do ich prac. Musiałam podchodzić fizycznie do każdego komputera osobno. Być może wynikało to z mojej winy, bo powinnam była napisać w tej sprawie do administratora i zapytać, czy ja tam źle coś ustawiłam, czy rzeczywiście jest jeszcze jakiś błąd programu, bo jako nauczyciel powinnam sobie sprawdzić online jak uczniowie wypełnili ten test.

Czy korzystanie z takich podręczników ma wpływ na jakość nauczania?

Tak, mamy większy dostęp do materiałów, do treści, więc jak najbardziej.

Klasa nie miała jeszcze egzaminu?

Nie sprawdziliśmy jak to wyjdzie, bo egzamin będzie w styczniu. Niektórzy już mieli egzamin.

Jak do tej pory wyglądała zdawalność?

Mamy dość dobrą zdawalność, w czwartej klasie technika hotelarstwa w tym roku było 92 %, wynik był wyższy niż w okręgu i w kraju.

Praktyczny, czy teoretyczny?

Cały egzamin.

Dość dobry wynik.

Tak, elementem, który wypada najgorzej jest pisanie pisma w języku obcym. Forma egzaminu miała po reformie radykalnie się zmienić, na razie jest bardzo podobna do poprzedniej, więc nie sądzę, żeby coś się zmieniło.

Czy treści zawarte w e-podręczniku są dostosowane do wymaganego poziomu wiedzy?

Tak.

Proszę wymienić mocne i słabe strony e-podręcznika?

Mocne: ciekawa forma, bardzo dużo dostępnych materiałów.

Słabe: zbyt mało ćwiczeń, mało testów.

Pojawiały się opinie, że brakuje modułu testowego, czyli przygotowania bezpośredniego do egzaminu teoretycznego.

Tak, prawda. Brakuje testów nastawionych na konkretne kwalifikacje. Podręcznik nie jest uporządkowany ze względu na poszczególne kwalifikacje, podział jest według zagadnień. Wygląda tak, jakby był przygotowany przed reformą.

Z jakich podręczników łatwiej uczyć?

Młodzież lubi wersję elektroniczną. Myślę, że trzeba je wprowadzić, ale jako uzupełnienie i dodatek, a nie jako wyłączny podręcznik. Nie ma w szkołach wystarczającej ilości komputerów, żeby uczniowie mogli na każdej lekcji korzystać z e-booka. Nie każdy uczeń ma w domu internet, nie mogę więc wymagać, aby pracowali z nim w domu. Nie ma możliwości technicznych, abyśmy mogli zrezygnować z papierowego podręcznika. Z drugiej strony wcale nie chciałabym wszystkich zajęć prowadzić przy komputerze, żeby dzieci cały dzień pracowały przy komputerze. Lepiej, jeżeli zajęcia są różnicowane, żeby były jakieś inne prace w grupie, a nie tylko z użyciem komputera.

Czy po zakończeniu projektu chcieliby Państwo nadal korzystać z e-podręcznika?

Biuro projektu: 70-376 Szczecin, ul. Małkowskiego 24/2, tel./fax 91 81 37 607,
e-mail: europil@europil.pl, ebook-24.edu.pl

Lider projektu:

Partnerzy projektu:

Tak, jak najbardziej.

Czy wprowadzenie e-podręczników do wszystkich szkół podniosłoby jakość nauczania zawodowego?

Tak. My jako szkoła jesteśmy w dużym mieście, gdzie młodzież ma większy dostęp do podręczników i bibliotek. A w małych miejscowościach, gdzie ograniczenia finansowe są dużo większe, młodzież ma mniejszy dostęp do różnych źródeł informacji, więc ten e-book jest mile widziany. Dzięki e-bookowi mieliby łatwiejszy dostęp do informacji.

Czy chciałaby Pani jeszcze coś dodać?

Nie

4.4.28 W28

Dlaczego wybraliście tę szkołę? Co zdecydowało tym?

R1: Brak wyboru. Najlepsza szkoła w okolicy.

R2: Nie dostałam się do innych szkół.

Jakie jeszcze zawody braliście pod uwagę?

R1: Hotelarz i żywieniowy technik.

Dlaczego technikum, a nie liceum?

R1: Bo jest zawód i matura.

Czy po zakończeniu szkoły znajdziecie pracę w zawodzie?

R1: Tak.

R2: Nie jest to problem tutaj.

R3: Trzeba znać język niemiecki.

Niemiecki język to podstawa w Świnoujściu. Czy ktoś przyszedł do tej szkoły, bo miał ją blisko?

R4: *Tu jest wszędzie blisko.*

Czy ktoś wybrał tę szkołę, bo wybrał ją kolega lub koleżanka?

R2: *Ja właśnie uciekłam.*

Co robiliście z podręcznikami?

R1: *Testy.*

R2: *Notatki, slajdy.*

Co wam się podobało najbardziej z tych rzeczy?

R1: *Filmiki, bo nie trzeba było czytać.*

Jak oceniacie filmiki? Coś byście w nich zmienili?

R4: (Niezrozumiały fragment 2:48-2:58).

Czyli były źle dopasowane?

R1: *Pan mówił, że nie można rzucać pościeli, a w filmie pani sprzątająca rzucała pościel.*

Czyli warto przejrzeć filmiki i je poprawić.

R4: *Tak.*

Jak oceniacie prezentacje?

R2: *Dobre były.*

Jak podobały się wam testy?

R1: *Są testy.*

(Niezrozumiałe pytanie 3:56-4:00).

R1: *Kilka odpowiedzi pasowało, a trzeba było wybrać jedną.*

Czy podczas lekcji, jak korzystaliście z e-booka, to też korzystaliście z papierowych książek?

R2: *Bardziej. Z komputera ciężko się uczyć, oczy bolą.*

Z których książek wolicie korzystać?

R2: *Papierowe.*

R4: *To zależy.*

R3: *Z tych i z tych.*

Uczniowie mówili, że dobrze by było, gdyby była aplikacja mobilna.

R4: *Byłoby dobre.*

Jedna z nauczycielek mówiła, że możecie wtedy siedzieć z telefonem i ściągać.

R1: *A tak możemy siedzieć z telefonem i ściągać.*

Czego jeszcze wam zabrakło w e-booku, aby go można było uzupełnić, by był ciekawszy dla was?

R4: *Ciężko stwierdzić. (reszta wypowiedzi niezrozumiała)*

Co się wam podobało najmniej?

R2: *Długie notatki.*

R1: *Powinno to być zwięzłe i na temat.*

Uczniowie mówią, że książki tradycyjne mają po 400 stron i są napisane trudnym językiem.

R2: *Tak, właśnie.*

Czy e-book jest napisany trudnym językiem?

R3: *Średnim.*

Czy w domu logowaliście się do tej platformy?

R1: *Tak, przed egzaminem.*

Jak wam poszło?

R1: *Kiepsko.*

R4: *Średnio. 7 osób z 18 nie zdało.*

Czyli jakieś 70%. Która część egzaminu jest gorsza?

R4: *Praktyczna. Teorię zdali wszyscy. Aby zdać teorię, trzeba mieć 50%, część praktyczna jest od 75%.*

Z jakiej funkcji korzystaliście najczęściej?

R4: *Materiałów dla ucznia.*

Czy podczas obsługi pojawiały się problemy techniczne?

R4: *Ja się nie mogłem zalogować.*

R3: *Ja też.*

R4: *Czasami błędy serwerów.*

Czy grafika, forma graficzna była czytelna i wam się podobała?

R1: *Tak.*

R4: *Nie musi być ładne, tylko przejrzyste.*

Gdybyście mieli sami stworzyć taki podręcznik, to jakby wyglądał? Tak samo, czy miałby inne pomysły?

R2: *Nie mam żadnych pomysłów.*

Chcielibyście korzystać z tego podręcznika w kolejnych latach?

R2: *Tak.*

Czy macie jakieś pomysły na to, co można zrobić, aby łatwiej uczyć się zawodu? Co by wam pomogło?

R4: *Więcej chęci.*

Jak macie praktyki, to w szkole, czy w hotelach?

R4: *W hotelach.*

Co tam robicie?

R3: *Wszystko.*

R1: *I jeszcze nie płacę. Nie wiele nam to daje do egzaminu praktycznego.*

R2: *Inaczej to wygląda w teorii, a inaczej w hotelu.*

Książki nie są opisane językiem praktycznym?

R1: *Napisane jest, jak coś zrobić, a w rzeczywistości jest inaczej.*

R4: *Hotele mają swoje zasady.*

Czy chcecie dodać?

R1: *Nie.*

Dziękuję.

